

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı

Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

ATEŞ ÇOCUK DERGİSİ'NİN İÇERİK ANALİZİ

İBRAHİM KELEŞ

ORCID: ORCID: 0000-0003-1470-3762

Danışman

Prof. Dr. MURAT ATEŞ

ORCID: ORCID: 0000-0002-7361-6389

Konya – 2025

ÖN SÖZ

Çocuk edebiyatı, çocukların dünyalarını çocuğun penceresinden ele almaya yarayan edebî türlerdir. Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğun kişisel ve dil gelişimine etki eden içerikler barındırır. Çocuk edebiyatının unsurları, çocuğun öğrenme alanına katkıda bulunan birer kaynak niteliğindedir. Bu yüzden çocuk edebiyatı ürünleri hazırlanırken konu, anlatım, içerik, hayalî ve kurgusal tasarım gibi özellikleri dikkatle ele almak gerekir. Çocuk edebiyatı ürünlerinden birisi olarak görülebilecek çocuk dergileri de çocukların hem eğlenmeleri hem de kaliteli zaman geçirmeleri amacıyla düzenlenen basılı ve görsel araçlardandır. Çocuk dergileri hazırlanırken çocuğa yönelik ilkesi her zaman ön planda olmuştur. Çocukların penceresinden olayları ve konuları anlatmak çocuk dergilerinin temel hedefleri arasındadır. Çocuk dergileri, çocukların kişiliklerini ve geleceklerini de şekillendiren öğelerle doludur.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra ideal Türk Gençliği algısını oluşturabilmek için de çocuk dergilerinden yararlanılmıştır. Türk çocuğu çağdaş, ilkeli ve idealist bir şekilde yetiştirilirken onların ulaşabileceği en önemli kaynaklar olarak çocuk dergilerinden istifade etmiştir. Bu anlamda hem edebiyatı öğrenme açısından hem de yurt ve dünya üzerindeki gelişmelerden haberdar olma bakımından dönemin iletişim aracı olan dergiler önemli birer misyonu gerçekleştirmiştir. Çalışmamıza konu olan Ateş çocuk dergisi de yayımlandığı dönem itibarıyla millî ve kültürel değerleri ele alırken evrensel değerlerden de Türk çocuklarının yararlanmasına aracılık eden önemli bir kaynaktır. Çalışmada dönemin çocuk dergiciliği anlayışının ortaya koyulması ve Ateş çocuk dergisinin içerik analizinin yapılması amaçlanmıştır.

Çalışma sürecimde ilgi ve desteklerini benden esirgemeyen saygıdeğer hocam, danışmanım Prof. Dr. Murat ATEŞ'e teşekkür ederim. Süreç boyunca değerli bilgilerini paylaşıp yol gösterdiği için ve akademik çalışma disiplini bana kazandırdığı için kendisine şükranlarımı sunarım. Ayrıca hâlâ da devam eden eğitim hayatım boyunca üzerimde emeği bulunan tüm hocalarıma, çalışmam boyunca bana sonsuz destek olan aileme ve kızım Bilge'ye teşekkür ederim. Çalışmamı kızım Bilge'ye ithaf ediyorum.

Bilge'ye...

İBRAHİM KELEŞ

Şubat 2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	4
1.4. Tanımlar	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	6
2.1. Çocuk Edebiyatı	6
2.2. Çocuk Dergileri	10
2.2.1. Dünyada Çocuk Dergiciliği.....	18
2.2.2. Türkiye’de Çocuk Dergiciliği	19
2.3. Ateş Çocuk Dergisi	22
2.4. İlgili Araştırmalar	27
2.4.1. Doktora Tezleri.....	27
2.4.2. Yüksek Lisans Tezleri	28
2.4.3. Makaleler.....	30
3. YÖNTEM.....	32
3.1. Araştırmanın Modeli	32
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	33
3.3. Veri Toplama Araçları.....	33
3.4. Verilerin Toplanması.....	34
3.5. Verilerin Analizi.....	34
4. BULGULAR	36
4.1. Ateş Çocuk Dergisinin Dış Yapı Unsurlarına İlişkin Bulgular.....	36
4.1.1. Kapak Bilgileri	36
4.1.2. Sayfa Düzeni ve Yazılı Unsurlar	38
4.1.3. Görsel Unsurlar	39
4.1.4. Yazı Bilgileri	42
4.1.5. Renklendirme	42

4.2. Ateş Çocuk Dergisinin İç Yapı Özelliklerine Ait Unsurlar	43
4.2.1. Ateş Çocuk Dergisinde Bilim ve Bilimsel Gelişmelerin Metin Türlerine Yansıması	43
4.2.2. Ateş Çocuk Dergisinde Evrensel ve Gündelik Yaşam	52
4.2.3. Ateş Çocuk Dergisinde Metinlere İlişkin Bulgular	63
4.2.4. Ateş Çocuk Dergisinin Yazar Kadrosuna İlişkin Bulgular	86
4.2.5. Ateş Çocuk Dergisinde Öne Çıkan Yaklaşımlar ve Yaşam Tarzının Ateş Dergisinde Karşılığı	94
4.2.6. Ateş Çocuk Dergisinde Spor ve Sanat Anlayışı	115
4.2.7. Ateş Çocuk Dergisinin, Erdem-Değer-Eylem Başlıklarına Göre Analizi.....	120
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	128
5.1. Sonuç ve Tartışma	128
5.2. Öneriler.....	135
KAYNAKLAR.....	137
EK-1.....	146

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Ateş Çocuk Dergisi'nin İçerik Analizi başlıklı tez çalışmamın toplam **136** sayfalık kısmına ilişkin, 27/02/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%2** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

27/02/2025

İbrahim KELEŞ

Prof. Dr. Murat ATEŞ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

27/02/2025

İbrahim KELEŞ

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

‰: yüzde

Kisaltmalar

km: kilometre

m: metre

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

T. D.: Tahsin Demiray

vb.: ve benzeri

vd.: ve diğerleri

yy.: yüzyıl

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Türkçe Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

ATEŞ ÇOCUK DERGİSİ'NİN İÇERİK ANALİZİ

İbrahim KELEŞ

Edebiyat, insanların duygu ve düşüncelerini dil becerileri ile ifade etmeye yarayan sanat dalıdır. İnsanoğlu; edebiyat sayesinde bireyi, toplumu ve evreni daha iyi anlar ve anlamlandırır. Edebiyat, eğitsel işlevi sayesinde sınırları çok geniş bir kültürel mirası oluşturur. Bu mirasın en önemli taşıyıcılarından olan çocuklar için de edebiyat oluşturma anlayışı zamanla ortaya çıkmıştır. Çocuk edebiyatı kavramı bu ihtiyaç neticesinde oluşmuştur. Çocuk edebiyatı, çocukların dünyasına özel yazılmış onları eğlendirirken eğiten eserler bütünüdür. Çocuk edebiyatı unsurları; basit ve anlaşılır bir dille yazılmalı, eğitici ve zengin içeriklerle bezenmeli, çocuğun hayal dünyasını geliştirecek öge ve görsellerle dolu olmalıdır.

Çocuklar için oluşturulan eserleri en iyi yansıtacak materyaller arasında çocuk dergileri ön sıralarda yer almaktadır. Çocuk dergileri, çocukların hayal dünyalarına açılan eğitsel ve eğlenceli materyallerdir. Çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmaların çocuk edebiyatı tarihçesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışmamıza konu olan Ateş çocuk dergisi de yayımlandığı dönemin çocuk dergiciliği anlayışını yansıttığı düşünüldüğü için değerlendirmeye alınmıştır. Ateş dergisi 1936-1937 yılları arasında toplam 52 sayı çıkarılmıştır. Derginin devam edeceği son sayılarında söyleneceği de başka sayılarına ulaşamamıştır. Dergi, dönemin tecrübeli gazetecisi Tahsin Demiray tarafından hazırlanmıştır. Metin türleri, yazar kadrosu, yerel ve evrensel haberler, eğitici ve eğlendirici yazıları ile dergi dikkat çekmektedir.

Çalışmada nitel araştırma modeli kullanılmıştır. Araştırmanın, örneklemini Ateş çocuk dergisinin tüm sayıları oluşturmaktadır. Doküman inceleme yöntemiyle veriler toplanmıştır. Toplanan veriler nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi ile incelenmiştir. Ateş çocuk dergisinde yer alan içerik unsurları ve özellikleri nelerdir, sorusu araştırmanın temel problemidir. Ateş çocuk dergisinin dış yapı ve biçim özellikleri, derginin bilimsel gelişmelere yaklaşımı, evrensel ve gündelik yaşamı ele alış biçimi, derginin metin ve yazar dağılımları, dergide öne çıkan yaklaşımlar ve yaşam tarzının dergideki karşılığı, dergide mevcut öğretim programında yer alan Erdem-Değer-Eylem başlıklarına göre öne çıkan unsurların varlığı alt amaçlara ayrılarak incelemeye alınmıştır. Elde edilen veriler, alt amaçlara uygun şekilde analiz edilmiştir.

Yapılan incelemede Ateş çocuk dergisinin dış yapı ve biçim unsurlarının çocuk dergiciliğine uygun nitelikler taşıdığı, bilimsel gelişmeleri okuyucuya ulaştırma hedefi olduğu belirlenmiştir. Ayrıca derginin evrensel ve gündelik yaşama ait izleri taşıdığı, metin çeşitliliği ve yazar sayısı bakımından zengin olduğu, toplumsal ve yaşama ait izleri aktarma amacı olduğu görülmüştür. Ateş dergisi Erdem-Değer-Eylem başlıklarına göre incelenerek tespit edilen bulgular başlıklar hâlinde verilmiştir. Ateş çocuk dergisinin yapılan değerlendirmelere göre dönemin çocuk dergiciliği anlayışını yansıttığı gözlemlenmiştir. İdeal çocuk yetiştirme politikası ile uygun olarak çıkarılan Ateş çocuk dergisinin millî ve evrensel unsurları taşıyan, eğlendirirken öğretmeyi de ilke edinen bir yayıncılık anlayışı ile çıkarıldığı ve zengin bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Çocuk Dergisi, Ateş Çocuk Dergisi, İçerik Analizi

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Turkish and Social Sciences Education
Turkish Education Program
Master Thesis

CONTENT ANALYSIS OF ATEŞ CHILDREN'S MAGAZINE

İbrahim KELEŞ

Literature is a branch of art that helps people express their feelings and thoughts through language skills. Human beings, through literature, can have a better understanding and interpretation of individuals, society and the universe. Thanks to its educational function, literature creates a very wide cultural heritage. The concept of creating literature for children, who are the most important bearers of this heritage, has emerged over time. The concept of children's literature was formed as a result of this need. Children's literature is a set of works written specifically for the world of children that educate them while entertaining them. Elements of children's literature should be written in a simple and understandable language, should be adorned with educational and rich content and should be full of elements and visuals that will develop the child's imagination.

Children's magazines are among the materials that reflect the works created for children, the best. Children's magazines are educational and entertaining materials that open the imagination of children. It is thought that studies on children's magazines are important for the history of children's literature. Ateş children's magazine, which is the subject of our study, was also taken into consideration because it was thought to reflect the understanding of children's magazines of the period in which it was published. A total of 52 issues of Ateş magazine were published between 1936 and 1937. Although it was stated in the last issues that the magazine would continue, no other issues were available. The magazine was prepared by Tahsin Demiray, an experienced journalist of the period. The magazine attracts attention with its text types, the authors team, local and universal news and educational and entertaining.

Qualitative research model was used in the study. The population of the research consists of children's magazines, and the sample consists of all issues of Ateş children's magazine. Data was collected by document review method. The collected data were examined with content analysis, one of the qualitative analysis methods. The question "What are the content elements and features of Ateş children's magazine?" is the main problem of the research. The external structure and format features of Ateş children magazine, the magazine's approach to scientific developments, the way it deals with universal and daily life, the text and author distributions of the magazine, the prominent approaches in the magazine and the equivalent of lifestyle in the magazine, the titles Virtue-Value-Action in the current curriculum in the magazine was divided into sub-problems and examined. The obtained data were analyzed in accordance with the sub-problem headings.

The analysis revealed that the external structure and the style of elements of Ateş children's magazine have the qualities suitable for children's magazine publishing and the magazine aimed to convey scientific developments to its readers. In addition, it has been determined that the magazine carries traces of universal and daily life, is rich in text diversity and number of authors, and aims to convey traces of social and life. Ateş magazine was examined according to the headings Virtue-Value-Action and the findings were given under headings. According to the evaluations made, it can be said that Ateş children's magazine reflects the understanding of children's magazines of the period. It can be thought that Ateş children's magazine, which was published in accordance with the ideal child raising policy, was published with a publishing approach that carries national and universal elements and adopts the principle of teaching while entertaining

Keywords: Children's Literature, Children's Magazine, Ateş Children's Magazine, Content Analysis

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

İnsanoğlu, var olduğu günden beri diğer kişilerle iletişim kurma ihtiyacı hissetmiştir. İletişim ihtiyacını karşılayacak en iyi araç da dildir. Dil sayesinde insanlar, duygu ve düşüncelerini karşısındakine aktarabilmiştir. *“İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan.”* (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, t.y.) olarak tanımlanan dil sayesinde anlaşabilmek mümkün olmaktadır. İnsan, sosyal bir varlık olarak dil aracılığıyla diğer insanlarla diyalog kurma çabasıdır. Dili oluşturan unsurlar arasında da söz varlıkları sayılmaktadır. İnsanlar dilin söz varlığı sayesinde etkileşim kurup iletişime geçebilirler.

Söz varlığının zengin olması iletişimin boyutunu zenginleştirerek anlama ve anlatma çabasına katkıda bulunmaktadır. Yeni öğrendiğimiz kelimeler sayesinde konuşmamız daha da gelişecek ve bu durum konuşma çabamıza katkı sağlayacaktır (Sağlam Yeşiltepe, 2010, s. 44). Anlatmak istediklerini sözel olarak aktarmak isteyen insan, dilin özelliklerini kullanır. Sözlerin etkili, anlaşılır olabilmesi için kelime hazinesine ve metin türlerine ihtiyaç vardır. İfade edilmek istenen duruma göre ya da anlatılmak istenen düşünceye göre farklı metin türleri kullanılabilir.

Edebî kaynakların varlığı, dilin etkili olması ve aktarımı bakımından değerlidir. Edebî ürünler yazıldıkları döneme ait olmakla birlikte geleceğe de ayna tutabilen yazılı araçlardır. Edebiyatın, yetişkinlere hitap etmenin yanında çocuklara yönelik de yazılma amacı vardır. Çocuk edebiyatı ürünlerinin varlığı ve değerlendirilmesi, çocuk edebiyatı ürünlerinin devamlılığı ve güncellenmesi açısından önem arz etmektedir.

“Çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak, hayal gücünü geliştirici, okuma sevgisini aşıl原因ayan, eğitici bir edebiyat türü, çocuk yazını.” (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, t.y.) olarak tanımlanan çocuk edebiyatı yaşamın değerlerini yansıtan önemli bir veri aracıdır. Çocuk edebiyatı sayesinde ideal çocuk yetiştirme ve çocuğun edebî zevkle buluşturulma hedefi oluşmaktadır. Çocuk edebiyatında amacın eğitmek kadar öğretmek olduğu da unutulmamalıdır. Çocuk edebiyatı unsurlarından olan çocuk dergileri de öğretirken eğlendirmeyi ilke edinen kaynaklardır. Dergi içeriği sayesinde çocuklar, bilişsel ve duygusal anlamda gelişim kazanırlar.

1.1. Problem Durumu

Çocuk edebiyatı kaynaklarının hazırlanmasında, çocukların söz varlığının oluşumunda küçüklüklerinden beri karşılaştıkları kavramlar ve kaynaklar etkilidir. Bu kaynaklardan yazılı ve görsel materyaller de çocuğun söz varlığında önemli bir yere sahiptir. Bu kaynakların en önemlilerinden birisi olarak çocuk dergileri görülmektedir.

Çocuk dergileri, çocuklara öğrenme isteği sunan ve öğrendiklerini uygulamaya koyma duygusu oluşturan (Demiryürek, 2012, s. 1017) yazılı araçlardandır. Çocuk dergilerinde yer alan bilgilerin okunma isteği ve çocukların dünyasına hitap eder şekilde verilmesi, okunmayı hem istekli hâle getirmekte hem de kolay kılmaktadır. Kitle iletişim araçları topluma bilgi ve fikirlerin yayılması için aracılık etmektedir (Yiğitbaşı Güran, 2014, s. 39). Bu nedenle çocuk dergileri de düşünce iletme ve bilgilendirme aracı olarak değerlendirilebilir. Çocuk dergileri, bilgi verme amacı yanında yayıncı grubun edebî anlayışını ve zevkini de taşımaktadır.

Dergilerin hazırlanış itibarıyla özellikle hitap ettikleri belirli bir okuyucu kesim vardır (Özgençer, 2006, s. 45). Özellikle çocuklara yönelik yayınlanan dergiler ve gazeteler, çocukların hayal dünyasına etki etmektedir. Bunun yanında dergi ve gazetelerdeki çocukların ilgisini çekecek, onları etkileyebilecek konu ve başlıklar eğlenmenin yanında öğrenme kaygısını da taşımaktadır. Çocuk dergilerinde kullanılan söz varlığını geliştiren çalışmalar önem taşımaktadır. Bu durumda çocuk edebiyatı yazarlarının çocuklar için yazdıkları yazılar ayrı bir önem arz etmektedir.

Çalışmaya konu olan Ateş çocuk dergisi 26 Kasım 1936 tarihinde çıkarılmaya başlar. Dergi, giriş sayısında dönemin Yavrutürk dergisine atıfta bulunarak “... *Türk yavrularının eşsiz gazetesi olan Yavrutürk çıktıktan sonra yetişkin çocuklarımız kendileri için Yavrutürk kadar güzel bir gazete, özlü, ateşli yazılar istemişlerdi...Şimdi de ateş gibi gençlerimiz, ateş çocuklarımız için işte aradıkları yazılar: ATEŞ ÇOCUKLAR.*” duyurusuyla çıkış amacını belirtmiştir. Dergi elli iki sayı olarak yayımlanmıştır. Son sayısı 1937 yılında yayımlanmıştır. Toplam elli iki sayı olarak yayımlanan derginin sahibi ve umum yazı direktörü Tahsin Demiray’dır. İstanbul’da Türkiye Basımevi’nde hazırlanan dergi haftalık olarak çıkarılmıştır. Derginin tüm sayılarına Ankara Millî Kütüphane’de 1956 SB 114 yer numarası koduyla ulaşılabilmektedir.

Ateş çocuk dergisinin içerik analizi ile ilgili akademik çalışma tespit edilememiştir. Derginin içeriğinin analiz edilmesi, derginin içerik unsurlarının belirlenmesi, dönemin çocuk

dergiciliği anlayışının ortaya konulması, Ateş çocuk dergisinin çocuklara göreliğinin anlaşılması açısından dergi değerlendirilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çocukları okurluk donanımlarına sahip kılma ve onlara duygusal ve düşünsel duyarlık kazandırmada çocukluk dönemi önem kazanmaktadır. *“Bireyin eğitilmesinde en önemli ve en verimli dönem olan çocukluk dönemi, dil eğitimi açısından da değerlendirilmek zorundadır.”* (Özkan & Yılmaz, 2001, s. 148). Çocukların, kendisini tanıyıp okuma alışkanlığını kazanmaları açısından çocuk edebiyatı ürünleri değerlidir. Bu bağlamda çocuk dergilerinde yer alan metinlerin varlığı, çocuklara kendisini, insanı, çevresini ve doğayı tanımalarına olanak sağlamaktadır.

Çocuk dergilerinde geçen kavramlar, metinler, yazılar, resimler, renkler; çocukların benlik dünyalarına, doğayı ve dünyayı anlamalarına katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle çocuk dergilerindeki içerikler hazırlanırken çocuğun dünyasından bakabilmek gerekir. Derginin hazırlanmasında ve yazıların ele alınmasında içeriğinde yer alan türlerin belirlenmesi bu noktada önem taşımaktadır. Çocuk kitaplarının yazılı ve görsel içeriği son derece önemlidir (Pılav & Orhan, 2020, s. 437) düşüncesi çocuklar için hazırlanan türlerin değerini ortaya koymaktadır.

Çocuklara yönelik hazırlanmış olan eserlerin ilettikleri düşünceler ve bunları destekleyen görsel öğelerin varlığı incelenerek araştırılmalıdır. Çünkü çocuk dergilerini ilettikleri değerleri taşıma açısından değerlendirmeye almak hem dönemin çocuk dergiciliği hakkında bize bilgi vermekte hem de yeni hazırlanacak içeriklerin verimlilik konusuyla ilgili bize yol göstermektedir. Bu düşünceler çerçevesinden hareketle “Ateş çocuk dergisinde yer alan içerik unsurları ve özellikleri nelerdir?” sorusuna bu çalışmada cevap aranacaktır. Bu bağlamda derginin içeriğinin analiz edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmayı belirlenen hedefe ulaştırması açısından aşağıda belirtilen alt amaçlar değerlendirmeye alınacaktır.

1. Ateş çocuk dergisinin sayılarındaki dış yapı ve biçim özellikleri nasıldır?
2. Ateş çocuk dergisinde bilimsel gelişmeler nasıl ele alınmıştır?
3. Ateş çocuk dergisinde evrensel ve gündelik yaşam nasıl değerlendirilmiştir?

4. Ateş çocuk dergisindeki metin, yazar unsurlarının dağılımları nasıldır?

5. Ateş çocuk dergisinde öne çıkan yaklaşımlar ve yaşam tarzının Ateş çocuk dergisindeki karşılığı nedir?

6. Ateş çocuk dergisinde Erdem-Değer-Eylem başlıklarına göre öne çıkan unsurlar nelerdir?

Bu sorulardan hareketle Ateş çocuk dergisi incelenerek yukarıda belirtilen sorulara cevaplar aranacaktır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çocuk edebiyatı eserleri, çocukların okuma zevkini geliştirme yanında onlara bilgi verme dünyayı tanıtmaya amacı taşımaktadır. Çocuklar edebî türleri ninnilerle tanımaya başlarlar ve bu süreç diğer edebî türlere devam eder (G. B. Duman & Memmedov, 2019, s. 46). Ninnilerle başlayan süreç, tekerleme, çocuk şarkıları, oyunlardaki sayışmalar, söylence, masal vb. türlerle daha da gelişecektir. Böylece çocuğun görsel ve işitsel belleği oluşmaya başlayacaktır. Özellikle okuma kültürünün oluşmasıyla diğer edebî türleri tanıma daha da artacaktır. Bu edebî türler çocukların benlik gelişimine yardımcı olacaktır. Çocukların kişisel gelişimi yanında içinde buldukları toplumu ve dünyayı tanıma çabalarını en iyi destekleyen unsurlar arasında sözlü ve yazılı edebî kaynaklar gelmektedir. Yazılı kaynakların başlıcalarından olan dergiler de önemli birer belge niteliğindedir.

Ülkemizde cumhuriyetin ilanından sonra özellikle de Türk alfabesinin kabul edilmesiyle birlikte toplumu bilinçlendirme ve bilgilendirme çalışmaları çocuk edebiyatını da etkilemiştir. Dönemin iletişim ve bilgilendirme araçları düşünüldüğünde yazılı eserlerin toplumun geniş kesimlerine ulaşma gerçekliği ortaya çıkacaktır. Özellikle o dönem yazılan gazete ve dergi çalışmalarının çocuklar için önemli birer kaynak olduğunu belirtmemiz gerekir.

İyi çocuk dergilerinin önemli bir özelliği de çocukların düşüncelerini özgür bir şekilde aktarabilmelerine olanak sağlayabilmeleridir (Duran & Özkul Dolaylar, 2018, s. 476). Çocuk dergileri, çocukların fikir dünyalarını tetikleyen ve harekete geçiren unsurlar barındırır. Çocuk, dergiden edindiği bilgilerle kişiliğini ve edebî algısını şekillendirir. Bu amaçla çocuklara yönelik hazırlanan dergilerin incelenmesi önem arz etmektedir.

İnceleme konusu olan 1936-1937 yıllarında çıkarılan Ateş çocuk dergisinin de içeriğinin araştırılması önemlidir. Ayrıca dergi ile ilgili yapılmış bir içerik çalışması bulunmaması sebebiyle akademik alana katkıda bulunmak araştırmanın önemini belirtmektedir.

1.4. Tanımlar

Çocuk Edebiyatı: Çocuk edebiyatı, çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce ve duyarlılıklarına, zevklerine, eğitilirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacıyla gerçekleştirilen çocuksu edebiyattır (Şirin vd., 1998, s. 9).

Çocuk: Doğumdan erginlik dönemine kadar olan dönemde bulunan insan yavrusu (Gökdemir vd., 1985, s. 2. Cilt 586).

Dergi: Siyaset, edebiyat, teknik gibi konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, mecmua (Eren vd., 1988, s. 360).

Edebiyat: Olay, düşünce, duygu ve imajların dil aracılığı ile biçimlendirilmesi sanatı, yazın, literatür (Eren vd., 1988, s. 430).

BÖLÜM 2

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çocuk edebiyatı, çocuk dergileri ile ilgili bilgiler açıklanıp yapılan akademik çalışmalar hakkında bilgi verilecektir.

2.1. Çocuk Edebiyatı

Çocuklar, günümüz dünyasında küçük birer yetişkin olarak değil de ayrı bir birey olarak değerlendirilmektedir. Çocuğun varlığı, onun bireysel farklılığı olduğu gerçeğini kabul etmemiz gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu sebeple günümüzde çocuklara yönelik ürünler daha çok karşımıza çıkmaktadır. Çocuk oyunları, çocuk şarkıları, çocuk bahçesi, çocuk doktoru, çocuk bakıcısı, çocuk bilimi vb. kavramlar bu gerçekliklerden dolayı kendisini göstermiştir. “Çocuk edebiyatı” kavramı da bu gelişmeler gibi varlığını kabul ettirmiştir. “Çocukların da yetişkinler gibi maddî, manevî birtakım ihtiyaçlarının olduğu bilinen bir gerçektir. Güzel sanatların bir şubesi olan edebiyatın çocukların manevî ihtiyaçlarının karşılanmasında çok önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Söz konusu rol, edebiyatta, çocuk edebiyatı alanının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.” (Ateş, 2005, s. 102).

“Çocuğun muhayyilesine dokunup onunla iletişim kurabilmek, ilgi ve ihtiyaçlarını anlamak ve karşılamak ya da çocuğun eğlenceli vakit geçirmesini sağlamak amacıyla geliştirilen; amaçları, hedefleri, sınırları olan yazılı ya da sözlü kültür ürünleri.” (Demirdöğen & Eroğlu Farsakoğlu, 2021, s. 188)” olarak tanımlanabilen çocuk edebiyatı hem çocuğu anlatan hem de çocuğun gelişimine etki eden yazılı araçlardandır. Çocuk edebiyatı, çocuğun hayal dünyasına inerek kendi diliyle iletişim kurmasına aracılık etmektedir. Bu iletişim kanalı, çocuğun ilgi alanlarını beslerken bir yandan da eğlenme öğrenme kaygısı taşımaya yardım etmektedir.

Çocukların da yazılan bir eserden zevk duyabilmesi amacıyla çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulmalıdır (Tüfekçi Can, 2014a, s. 190). Çocukların hissedecekleri hazları temel alan edebî tür olarak düşünülen çocuk edebiyatı, yetişkinlerin çocuklar için hazırladıkları önemli birer çalışma olarak değerlendirilebilir. Çocuk edebiyatı ürünleri, eserleri tanıtma amacının yanında çocuğun edebî zevkinin oluşmasında önemli bir yer de edindir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin değeri, çocuğa görelilik ilkesinden hareketle değerlendirilmelidir. Çocuk edebiyatı ürünlerinin, içerik ve anlatım bakımından çocuklara uygun olması son derece gerekli bir unsur olarak görülmelidir.

“Çocuk edebiyatı 17. yüzyılın başlarında, çocukluk döneminin özel bir dönem olarak görülmesi ve çocukların kendilerine özgü ihtiyaçlarının olabileceğini fark edilmesiyle ortaya çıkar.” (Tüfekçi Can, 2014b, s. 4). Çocukların ayrı bir dünyasının varlığının kabul edilmesi çocuk edebiyatı türünün oluşumunu tetiklemiştir. Çocukları özerk bir kişilik olarak değerlendirme ve çocuğu ayrı bir birey olarak görme inancı geliştiği için çocuklara ayrı ve özel bir edebî tür imkânı ortaya çıkmıştır. Bu durum çocuk edebiyatı ürünlerinin doğmasına olanak sağlamıştır. Çocuk edebiyatı kavramı Batı dünyasında ortaya çıkmıştır. Ülkemizde gelişim göstermesi ise daha yeni bir tarihsel süreçte olmuştur (Yavuz, 2019, s. 176). Ülkemizde çocuk edebiyatı kavramı, ayrı bir edebî tür olarak değerlendirilme aşamasını Batı’dan sonra kazanmıştır. Ülkemizde, çocuk edebiyatının gelişim göstermesini de aynı oranda geciktirmiş olması doğaldır.

Ülkemizde Tanzimat Dönemi ile Cumhuriyet arasında yayıncılık anlamında verimli dönem geçirmiştir (Gümüškılıç, 2016, s. 2). Türk edebiyatında edebî türler, Tanzimat Dönemi’nde gelişme göstermiştir. Edebî alandaki bu gelişmeler, çocuk ürünlerine de yansımıştır. Tanzimat Dönemi’nde aydınlar tarafından çocuklara yönelik eserler oluşturma anlayışı ortaya çıkmıştır.

Tanzimat Dönemi’nde aydınlar ve yazarlar çocuklara yönelik edebî eserler vermeye yönelmişlerdir (Barutcu, 2010, s. 9). Çocuklara yönelik eserlerin verilmesi anlayışı Tanzimat Dönemi’nde kendisini göstermiştir. Kültürel anlamdaki gelişimlerden edebiyat ve doğal olarak da çocuk edebiyatı kendi payına düşeni alabilmiş bu doğrultuda gelişim göstermiştir. Çocuk edebiyatı eserlerinin, her dönemde önem kazandığı anlayışı bu doğrultuda önemlidir.

Tanzimat Dönemi aydınları çocuk eğitimini geleceğe hazırlık olarak görmüş ve çocuğu önemsemiş onların eğitimine ağırlık verilmesini vurgulamışlardır (Yıldız Arslan, 2019, s. 246). Çocuklara göre eser vermek her dönemde bir şekilde ön plana çıkarılmıştır. Çocuk edebiyatı ürünleri, hayatın olağan akışı içerisinde kendisine yer bulabilmiştir. Tanzimat döneminde edebiyat alanında hazırlanırken çocuklara göre eserler verilmiştir.

Çocuklar kullandıkları dilin belirli özelliklerini tanıyarak okula başlarlar (Ulaş vd., 2010, s. 420). Günlük hayatta öğrenilen dil yapıları okul sayesinde daha da gelişir. Okullarda öğrenilen türler çocuğun edebiyata olan ilgisini canlı tutar. Çocuk edebiyatı ürünlerini okulda tanıyan öğrenciler bilişsel açıdan da gelişim sağlar. Özellikle gelişim dönemindeki çocukların kelime hazinesi, metin türlerini tanıması ve okuma zevkinin gelişmesi okullar sayesinde

oluşur. Çocuklar, okul sayesinde edebî eserleri tanıma fırsatı bulur. Çocuklar, okulda dil becerilerine yönelik gelişimlerini de geliştirirler.

Çocuklar, okullarda var olan dünyalarının dışında bir ortamla tanışmış olurlar. Okul ortamında çocuklar edebî türleri ve onların taşıdıkları mesajları kavrarlar. Bu sayede edebiyat zevki ve yaklaşımı çocuklarda olgunlaşmış olur. Okuldaki öğretmenler çocuk edebiyatı ürünlerini öğrencilere tanıtan ve onlara anlama fırsatı sunan kişilerdir. Okullar çocuk edebiyatının çocuklara tanıtıldığı yerler olarak düşünülürse edebî zevkin en önemli öğreticileri de öğretmenlerdir. Öğretmenler, çocuğa edebî türleri aktaran önemli araçlardır. Okullar da edebiyatı keşfetme yolculuğuna aracılık eden özel mekânlardır. Çocuk edebiyatı ürünleri, okul ve öğretmen aracılığıyla tanınma ve öğrenilme imkânı bulacaktır.

Çocuk edebiyatı ürünleri sayesinde edebî metinlerin çocuklara öğretilmesi sağlanabilir. *“Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü, olarak tanımlanan hikâye; kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebî tür olarak tanımlanan roman; konuyu ve olaylar zincirini kesintisiz olarak resimleme yöntemiyle okuyucuya sunan çizgi roman.”* (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, t.y.) gibi edebî türler çocuk edebiyatı ürünleri sayesinde öğretilir. Ayrıca çocuk edebiyatı ürünleri; spor haberleri, bulmaca-bilmeceler, gezi yazıları, anılar, biyografi, şiir bilgisi vb. türleri tanıma fırsatı sunmaktadır.

Çocuk edebiyatı, çocuğun sanat zevkinin temellerinin atıldığı bir figür olarak değerlendirilebilir. Çocuklar, edebî eserler vasıtasıyla estetik duygularını oluşturup geliştirirler. Okuduğu edebî yapıtlar, çocukta güzel olanı kavrama ve algılama yeteneğini oluşturup geliştirecektir. Bu sebeple çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğun sanatsal duygusunu harekete geçirirken çocuğun estetik ihtiyaçlarını karşılamakta, çocuğun okuma alışkanlığını edinmesini sağlarken aynı zamanda çocuğu hayata alıştıran bir geçiş dönemi görevi üstlenmektedir (O. Yılmaz & Yakar, 2018, s. 30). Çocuk yaşta tanınan edebî türler sayesinde çocuk, ilerleyen yaşında edebî eserlere karşı daha benimseyici bir yaklaşıma sahip olacaktır. Başlıca amacı, çocuğun okuma ilgisini artırmak, çocuğu düşünmeye sevk etmek, kendini ve çevresini hakkında düşüncelerini etkin kılmak olan edebiyat (Dilidüzgün, 2004, s. 49), sayesinde çocuk; okuyan, anlayan, araştıran, eleştirel yaklaşımla çevresini ve yaşadığı dünyayı algılayabilen birey olarak yetişecektir. Okuma kültürünü edinmede en etkili yardımcılardan birisi de çocuk edebiyatı ürünlerinin varlığıdır.

Çocukların, hayata hazırlandıkları dönemde edebî çalışmaları öğrenmeleri onları hayata hazırlamada en önemli etkenlerden birisidir. Kaliteli bir çocuk edebiyatı yapıtı çocuğun toplumu tanimasının yanında dil ve bilişsel becerilerinin gelişmesine imkân tanımaktadır (Karagül, 2018, s. 48). Nitelikli bir edebiyat eseri ile tanışan çocuk, bu sayede zihinsel ve dilsel yeteneğinin gelişmesindeki en önemli araçlardan birisini yakalamış olacaktır. Bulunduğu çevreyi ve kültürü anlaması açısından edebî eserlerin varlığı, dilin inceliklerini öğrenmede çocuğa kılavuzluk yapacaktır. Bu sayede dilin güzelliğini öğrenen çocuk, estetik anlayışının temellerini oluşturmuş olacaktır.

Edebiyat eserleri, öğretici olmamak koşuluyla birtakım gerçeklikleri açık bir şekilde okuyucuya iletebilmeyi görev edinmelidir (Turan, 2002, s. 207). Toplumun değerlerini ve hayatın gerçeklerini edebî bir dille işlemeye çalışan çocuk edebiyatı ürünleri, doğada var olan gerçekleri de işlemekten geri duramaz. Toplumun tüm gerçekleri, çocuğa hissettirilerek edebî türlerde anlatılır. Bu anlamda düşünüldüğünde çocuk edebiyatı ürünleri, toplumu yansıtan ve toplumdaki ayrı düşemeyen bir tür olarak değerlendirilir.

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğun kendi etrafındakileri fark etmelerini sağlayacağı anlayışı ağırlık kazandığı için vazgeçilmez bir tür olarak değerlendirilir (Horasan Erdoğan, 2015, s. 6). Çocuk, çevresinde olup biteni edebî türler yardımıyla öğrenip görebilir. Çocuklar, çevresinde var olan olayları ve durumları edebiyat ürünleri sayesinde algılayıp yorumlar. Çocuk edebiyatı ürünlerini hayatın içinden bir parça olarak düşünmek, aynı zamanda çocuk edebiyatı türlerinin de yaşamın gerçeklerinden kesitler sunan veriler içerdiğini söylemek gerekir.

Çocuk edebiyatı ürünleri merak unsuruna önem vermelidir. Çocuklar doğası gereği meraklıdır. Merakları sayesinde öğrenip incelerler. Edebiyatın çocuğun merak algısını etkilediği (Holmes & Holmes, 1991, s. 700) gerçeğini bu anlamda unutmamamız gerekir. Çocuklar, edebî türlerde öğrendikleri bilgilerle ufuklarını geliştirip kendilerine yeni öğrenme alanı açarlar. Çocuklar, öğrendikleri bilgiler doğrultusunda yeni hevesler edinerek doğaları gereği bilgiyi aramaya yönelirler. Çocuk edebiyatı ürünleri de bu yönelimi destekleyen merak unsurları ile doludur.

Çocuk edebiyatı, çocuklara göre hazırlandığı için basit ve kolay bir çalışma alanı gibi görülse de aslında son derece karmaşık bir süreci kapsamaktadır (Enginün, 2006, s. 214). Çocuk edebiyatı yapıtları, her ne kadar çocuk için hazırlanmış olsa da 'her çocuğun ayrı bir

dünyasının olduğu' kabul edilmesi gereken bir gerçekliktir. Bu gerçeklikten yola çıkarak çocuklara yönelik edebî ürünlerin hazırlanmasındaki karmaşıklık daha iyi anlaşılacaktır. Çünkü her çocuk biricik ve farklıdır. Her çocuğun okuduğu eser hayal dünyasında başka türlü yankılanır. Bu da çocuğa göre hazırlanan edebî eserlerin oluşturulmasındaki zorluğu gözler önüne sermektedir.

“Yeni teknolojiler varoluş dünyasını, varoluş dünyası da edebiyatı etkiler, oluşturur.” (Taşdelen, 2012, s. 19). Çocuk edebiyatı da günümüz teknolojisinden uzak kalamamıştır. Özellikle dijital çağda oluşturulan eserler daha çok çocuğa yöneltilen görsel özellikler taşımaktadır. Çocuk edebiyatı ürünleri oluşturulurken günümüz bilişim teknolojilerinin imkânlarından yararlanmak gereklilik hâline gelmiştir. Çocuklara yönelik oluşturulan eserler güzel olanı yakalamak kaygısı ile oluşturulduğundan, okuyucunun göz zevkine de hitap eden görsel bir zenginlik ortaya çıkmaktadır.

Son dönem bazı çocuk edebiyatı ürünlerine bakıldığında eserlerde güncel olaylardan esinlendiği görülebilir. COVID-19 ile ilgili olarak hazırlanan resimli kitaplar sağlıkla ilgili tavsiyeleri, el yıkamayı ve evde kalmayı tavsiye eden anlatılar içermektedir (Moruzi vd., 2022, s. 109). Covid-19 pandemisinden dolayı edebî eserlerde buna yönelik konulara yer verilmesi edebî eserlerin hayatın içinden konulara da eğildiği, konu ve içerik bakımından üretkenlik sınırının olmadığı söylenebilir. Çocuk edebiyatı ürünleri de bu bağlamda konu bakımından aktüel olaylara da uzak kalamamıştır. Dönem özelliklerine bağlı olarak edebî eserlerin konuları da farklılıklar ve değişiklikler gösterebilir. Edebî eserlerde ele alınan konular yaşanan dönemin olay ve durumlarından etkilenebilmektedir. Çünkü edebî eserler yaşanan dönemden izler taşıyabilmektedir.

2.2. Çocuk Dergileri

Çocuk dergileri; çocukların dikkatini çekebilen, içerisindeki bilgilerle çocuğu eğitmeyi başaran, öğrenilen bilgileri günlük hayatta uygulama fırsatı verebilen, aynı zamanda dil sevgisini kazandırabilen süreli yayınlardır. Çünkü çocuk dergileri, eğlendirirken düşündürür ve bu durum da çocuğun zihinsel gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır (Dedik, 2011, s. 3). Okuduğu dergi sayesinde çocuk, bilgi ve becerisini artıracak ve öğrenme süreci daha da eğlenceli ve kaliteli hâle gelecektir. Çocuklar için yazılan edebî türlerin okuyucuya ulaştırılmasında da çocuk dergileri önemli bir yere sahiptir. *“Siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, bülten, mecmua.”* (Türk Dil Kurumu Sözlükleri, t.y.) olarak tanımlanan dergiler önemli iletişim araçlarıdır.

Bu yazılı kaynaklardan olan çocuk dergileri de çocuğun bakış açısına göre hazırlanan çocuğa göre düzenlenmiş olan edebî türdür.

“Çocuk dergileri, çocuğun düşünme, dil ve okuma becerisini geliştirmek, okul dışında geçirdiği zamanı daha kaliteli kılmak, çocuğu eğitmek ve eğlendirmek gibi işlevlere sahip olan iletişim araçlarıdır.” (Kaptan & Sürmeli, 2011, s. 184). Çocuk dergileri, eğitmek ve öğretmek amacıyla çıkarılan türler olduğu kadar çocuğun dil gelişimine de katkı sağlayan yazılı materyallerdir.

On dokuzuncu yüzyıldan itibaren dünyada gelişim gösteren çocuk dergileri toplum eğitimi açısından önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir (Alabaş & Kamer, 2016, s. 81). Toplumun eğitme ve bilgilendirme çabalarının en önemli faktörü belki de çocuğa yatırımla anlaşılacaktır. Çocuğa yapılan yatırım geleceğe yapılan en iyi yatırımdır, düşüncesinden hareketle çocuk dergileri iyi birer eğitim aracı olarak değerlendirilir. Özellikle 19. yüzyılda yetişkinlere yönelik eserlerin yanında gençlere yönelik çocuk dergilerinin artması paralellik gösterir. Yetişkin edebiyatının yanında çocuk edebiyatının da önemli görülmesi ve ayrı bir tarafta kalmaması çocuk dergilerinin de ön planda olduğunun göstergesidir.

Çocuklar için hazırlanan dergiler, kitle iletişim endüstrisinin önemli bir parçasıdır. Çocuk dergilerinin yaygınlaşması, yazılı ve görsel medya unsurlarının sanayileşmenin etkisiyle büyümesiyle daha da belirgin hâle gelmiştir. Çocuk dergileri, endüstrinin de gelişmesi ile kendisine ayrı bir yer edinmiştir. Özellikle matbaanın yaygınlaşması ve kaynaklara ulaşılabilirliğin kolaylaşması kitap ya da dergilerin iletişim aracı olarak görülmesinin önünü daha da açmıştır.

1928’de yeni Türk alfabesinin kabul edilmesiyle çocuk gazete ve dergilerinin sayısında ve çıkarılma sürelerinde artış gözlenmiştir (Erdil, 2018, s. 53). Ülkemizde özellikle cumhuriyetin ilk yıllarında toplum değer yargılarını oluşturmak amacıyla oluşturulan edebî yayınlar, bireyin ve içinde bulunduğu toplumun gelişmesine fayda sağlama amacı taşımaktadır. Dönüşen ve değişime uğrayan yeni Türk toplumunun bilgilendirilmesi ve eğitilmesi düşüncesi çocuk dergilerine de yansımaktadır. Özellikle cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik durumları da göz önüne alan çocuk dergileri çocuklarda tasarruf bilinci oluşturma anlayışını vurgulamıştır (D. Duman & Doğdu, 2015, s. 203). Cumhuriyetin ilanı ile birlikte toplumsal eğitimin önemi de ön planda tutulmuştur. Bu sayede dönemin en önemli iletişim araçlarından sayabileceğimiz dergiler de birer eğitim aracına dönüşmüştür. Özellikle çocuk

dergileri, geleceğin mimarı olarak görülen çocuklara toplumsal meselelere eğilme noktasında önemli birer rehberdir. 1923-1940 yılları arasında yayımlanan çocuk dergi ve gazetelerinin genel olarak çocuklara yönelik bir anlayışla çıkarıldığını söylemek mümkündür (İnan, 2012, s. 1353).

Cumhuriyet döneminde çocuklara ideal insan özelliği kazandırma düşüncesi ön plandadır. Bu düşünceden hareketle çocuğun yetiştirilmesi ve çocuğa farklı duyguların verilmesi dönem özellikleri itibarıyla dergiciliğin en doğal işlevlerinden biridir. Çocuk dergiciliğinin, çocuk kişiliğini oluşturmadaki payı göz ardı edilmemelidir. Çünkü kendisi için hazırlanan çalışmaları okuyan çocuk, olayları kendi süzgecinden geçirerek olayları sindirip kişiliğine kaydedecektir.

Çocuklara göre eserler vermek her dönemde önem kazanmıştır. Cumhuriyetin ilanından ve harf inkılabından sonra da eserler oluşturulurken çocuğu merkeze almak çocuğun beklentilerine odaklanmak göz önünde bulundurulmuştur. Çocuğun beklentilerini karşılayabilmek amacıyla dönemin yazarları çocuklara yönelik yazılar yazmaya öncelik vermişlerdir. Çocuk dergileri hazırlanırken de çocuğun ihtiyacını düşünerek hareket etmek gerekir. Sonuç olarak bir yetişkinin okuduğu metinden çıkaracağı anlam ile bir çocuğun çıkaracağı anlam arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır. Çocuk dergileri oluşturulurken çocuğun gözlerinden bakmak bu anlamda önemlidir.

Çocuklar, okudukları metinleri yetişkinlere göre farklı açıklayıp yorumlayabilir. Çocuklar, okudukları ürünlerden kendi dünyalarına ait anlamlar türetebilmektedir. Çocukların, bir dergide okudukları yazıları bir yetişkinden farklı algılaması ve yetişkin birine göre farklı yorumlaması doğaldır. Onlar kendi dünyalarından bakarak yazılanlara değer ve anlam vereceklerdir.

Çocuk dergilerinin var olması çocuğu kişisel ve psikolojik bir varlık olarak gördüğünün ayrıca çocukları özerk birer birey olarak tanımladığının göstergesi olarak düşünülebilir. Çocuk dergilerinin yayımlanıyor olması bile çocuğa ayrı bir değer verildiğinin kanıtıdır. Çocuk dergileri, çocuğa göre hazırlandığı için çocuğun bağımsız bir değer olarak görülmesi anlayışı ortaya çıkmıştır.

Çocuğa en yakın edebî tür olan şiirler de çocuk edebiyatı açısından önemli bir yere sahiptir. Çocuklar için yazılan şiirler yazıldıkları dönemin özelliklerini yansıtır. Özellikle siyasi ve tarihi yaklaşımları, sosyal ve ekonomik durumları ele alan şiirler yazıldıkları dönemi

anlatan önemli birer veri kaynağı olarak düşünülebilir (Ünlü, 2011, s. 204). Çocuk dergilerinde yer alan unsurlar da dönemin yaşam tarzları hakkında bilgi veren birer belge niteliğindedir. Çocuk dergilerinde yer alan yazılar, şiirler, yarışmalar, oyunlar vb. dönemin toplumsal yaşamına ayna niteliğindedir. Çocuk dergileri, sadece yazıldıkları dönem için geçerli değildir. Kendisinden sonraki zamana da katkıda bulunur. Çocuk dergileri, içinde bulunduğu ulusun değer yargılarını, gençlere göre anlayış değerlendirmelerini yapan ve ülke tarihine kaynaklık eden birer araçtır. Çocuk dergileri, yazıldıkları dönemi en iyi yansıtan değerleri içermektedir. Bu sayede hazırladıkları tarihin toplumsal, kültürel ve sosyal durumlarını ortaya koymaktadır.

İyi bir çocuk dergisi çocukların araştırma yapma ve eleştiri yapma kültürlerine katkı sağlamalıdır (Duran & Özkul Dolaylar, 2018, s. 476). Çocuk dergileri, çocuklara merak duygusunu aşılmalı, dergideki bilgiler çocuğun öğrenme duygusunu harekete geçirebilmelidir. Çocuk, dergiden öğrendiği bilgiler ışığında yeni bilgilere yönelmeyi istemelidir. Dergiden edindiği bilgiyi süzgecinden geçirip yorumlayan çocuk, öğrendiklerini kendinde içselleştirebilmelidir. Dergiler, çocukların var olan ilgilerini olumlu yönde geliştirmeli ve çocuğun bilgi dünyasına katkı sağlamalıdır.

Çocuk dergileri, belirli aralıklarla çıktıkları için çocuklarda merak duygusu uyandıracaktır. Çocuklar, dergilerin yayımlanmasını takip ederken olağan hayatın içerisinde var olan merak ögesi canlılığını koruyacaktır. Çocuklar, dergiler sayesinde süreli yayınları düzenli olarak takip etme becerisi kazanacaklardır. Ayrıca çocukların yazdıkları yazıları, yaptıkları resimleri vb. çalışmalarını gazete ve dergilerde paylaşmalarına yönelik ilgilerini artıracaktır (Yakar & Yılmaz, 2015, s. 59). Çocukların yaptıkları çalışmaların bir dergi ya da gazetede paylaşılmış olması onların özgüvenini geliştirecektir. Bununla birlikte çocuklara farkındalık bilinci oluşturacak ve üretkenlik hazzına ulaşmış olacaklardır. Dergide çalışmalarını görmek ayrıca çocukluklarına dair en önemli anılardan birisi olarak yer alacaktır. Çocukların, bu şekilde yazılarının paylaşılması da ilerde yapacakları çalışmalara belki bir temel olacak hatta gelecekteki yazı çalışmalarının birer başlangıç noktası olarak değerlendirilebilecektir.

Dergi ve gazetelerdeki sayfa sayılarını takip ve kontrol etmesi çocuğun dikkatinin odaklanmasını geliştiren bir unsur olarak düşünülebilir (Shamı, 2019, s. 2). Çocuk dergilerinde, sayfaların varlığı ve sıralaması da bu anlamda önemlidir. Çocuk dergilerinin sayfalarındaki unsurlar, çocuğun dikkatini çekeceği için sayfa düzeni ve görsel öğelerin

kullanımı değer taşımaktadır. Çocuk dergiciliğinde, sayfa sıralarının takip edilmesi çocuğun dikkatini toplamasına etki edecektir.

Çocuk dergileri eğitim aracı olarak okul dışı kullanılan en önemli yazılı kaynaklardandır. Çocuk dergilerinin, okuduğunu anlama ve anlamlandırmaya katkısı göz ardı edilmemelidir. Çocuğun bilgilenmesi, öğrenmesi amacıyla hazırlanan çocuk dergileri aynı zamanda okuyucunun verimli vakit geçirmesi amacını da taşımaktadır. Çocuk dergileri eğitim alanında ve okul dışında kullanıldığında çocuklar birçok yönden desteklenmiş olurlar (Bozkurt, 2020, s. 276). Çocukların okul dışı vakitlerini kaliteli geçirmesini sağlamak amacıyla oluşturulan dergiler çocuklara fayda sağlamak amacıyla üretilen çalışmalardır. Zamanını verimli kullanırken öğrenme unsurlarından da geri kalmaması elzemdir. Çünkü çocuk dergilerinin tek amacı vakit doldurmak ya da okuyucunun zamanını geçirebileceği bir kaynak olmaktan uzaktır. Dergiler okunurken bilgilendirmeyi de hedefler. Çocuklar hem görsel hem de içerik açısından zengin öğeleri okuyarak kişisel ve edebî olarak gelişmiş olurlar. Amacına uygun olarak kullanıldığında çocuk dergileri, okul ortamının dışında verimli bir bilgi edinme kaynağıdır.

Çocuk dergileri çocuğun yaşadığı çevreye uyumlarını kolaylaştırıcı unsurlar taşıyabilmelidir (Karakoç, 2015, s. 103). Çocuk dergiciliği anlayışı, çocuğa hoş vakit geçirmenin yanında onu hayatın olağan gerçeklerine yaklaştırmak üzerine kurulmuştur denilebilir. Bilgilendirme amacıyla yazılmasına rağmen çocuğa uzak kalmamak, çocuğun yaklaşımindan ve hayal dünyasından öteye geçmemek çocuk dergilerinin devamlılığı için esastır. Çocukları eğlendirmek hoş vakit geçirmelerine imkân sağlamak amacı dışında çocuk dergileri içinde bulunduğu çevreyi de çocuğa yansıtılabilmelidir. Çocuk dergilerini bu düşüncelerden hareketle yaşamın içinde olanları ele alan bir tür olarak değerlendirmek mümkündür.

Dergiler çocukların; güncel bilgiler, dünyada yaşanan olaylar, yaşanan ya da yaşanması muhtemel olan durumlar hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamalıdır (Akbulut, 2022, s. 14). Çocuk, dergileri bu anlamıyla çocuğu yaşam gerçeklerine hazırlayan birer çalışma olarak değerlendirir. Dergilerin hayatın içinde olması ve hayatı anlatması çocuğun belleğinde yaşam tecrübelerine dair izler bırakacaktır. Çocuk dergilerinin bu yönüyle hayattan kopmaması ve kendisini hep yeniliğe açık tutması gereklidir. Dergiler, çocuğun çevresinde olup biteni öğrenebileceği ve tanıyabileceği etkili bir iletişim aracı olarak görülebilir.

Çocuk dergileri hazırlanırken millî öğeleri aktarmak önemlidir ancak evrensel değerlerin varlığı da unutulmamalıdır (Taş Başaran, 2008, s. 63). Çocuk dergileri yayın hayatına geçirilirken içinde bulunduğu toplumdan uzak kalmaz elbette. Ancak bütün insanlığı ilgilendiren konulara da eğilmeli ve çocuğa bu durumlar verilmelidir. Bu düşünce, çocuk dergilerinin yazılarında evrensel kazanımların yerel değerlerle harmanlanarak verilmesi fikrini açıkça desteklemektedir.

Çocuklara yönelik eserler hazırlanırken içerik hakkında doğru ve yeterli bilgi sahibi olan alanında donanımlı kişiler tarafından hazırlanmalıdır (Demirdöğen & Eroğlu Farsakoğlu, 2021, s. 188). Çocuk edebiyatına ve çocuk pedagojisine uzak birisinin çocuğun dünyasını yansıtmak üzere eserler vermesi beklenemez. Çocuk dergileri hazırlanırken de alanında uzman ve çocuk eğitimi hakkında bilgili kişilere yer verilmelidir. Çocuklara yönelik edebî türleri tanımayan ve onların seviyesinde içerikler üretemeyen birisi, çocuğun dünyasına yabancı olacağı için verimli bir ürün ortaya koyamayacaktır.

Günümüzde çocuklara yönelik dergiler hazırlanırken kullanılan dil ve anlatım tarzı dikkat edilmesi gereken kriterler arasındadır (Yıldız & Karaca, 2020, s. 475). Bu nedenle son dönemlerde hazırlanan yayınlar çocukların gelişimsel özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Günümüz çocuklarının dünyasına inemeyen onların ilgisini çekemeyen yazıların yazılması anlaşılma açısından problem oluşturacaktır. Bununla beraber seviye olarak çocukların algı ve tarzına uzak düşen kaynakların kabul görmesi zor olacaktır. Hitap edildikleri kitlenin seçeneklerinin çok olması da günümüz çocuk dergilerinin kendilerini sürekli güncellemesini gerektirmektedir.

Çocuk dergilerinde, kahraman seçimi de önemli bir yer tutmaktadır (Tekinşen, 2019, s. 197). Çocukların dünyalarında metinlerdeki kahramanlar önemli bir yer edindir. Çocuk, kahramanın yerine kendisini koyarak onun gözünden dünyaya bakar. Çocuk, kahramanın yerine geçerek onun gibi olmaya onun gibi davranmaya çalışır. Edebî eserlerdeki kahramanlarla okuyucular kendisini özdeşleştirir. Edebî eserlerin etkileyciliği de tartışılmaz bir durumdur. Çocuklar okudukları eserlerdeki kahramanları kendilerine model olarak seçebilmektedir. Özellikle çocuk yaşta bireylerin okudukları metinlerden kendilerine rol model bulma çabaları bilinen bir gerçektir. Çocuk dergilerinin de hitap ettiği kitleyi etkileyebilme potansiyeli bu açıdan değerlendirilmelidir. Çocuk, kahramanın açısıyla olaylara bakar ve bazen de kahramanın önüne geçerek kendisini olayın başkahramanı yapabilmektedir. Çocuk dergilerinde kahramanlar seçilirken bu durumlar göz önünde bulundurulmalıdır.

Sürelî yayınlarda kullanışlı olduğu için masal, öykü, şiir tiyatro gibi kısa metinlere daha çok yer verilmektedir (Çelik, 2014, s. 16). Çocuk dergilerinin sayfa sayısı bakımından sınırlılıkları bulunmaktadır. Uzun sürelî metinler ve türler dergilerde peyderpey yayımlanmaktadır. Eserlerin uzunluğu hem çocuk okuyucuyu sıkabilmekte hem de her metin çocuğun ilgisini farklı boyutta çekebilmektedir. Bunun yanında farklı türde eserlere yer vermek daha fazla okuyucuya hitap etmektedir. İnan (2012, s. 1355) çalışmasında incelediği 23 çocuk dergisi ve gazetesinde eserlerin tür olarak ilk on başlığı şu şekildedir: “Hikâye, Eğitici Yazı, Roman, Etkinlik, Masal, Şiir, Fıkra, Haber, Tiyatro, Spor.” Bu durumdan da anlaşılacağı üzere kısa edebî türler çocuk dergilerinde kendisine daha çok yer bulabilmiştir.

Günümüzde internet sayesinde de çocuk dergilerinin içerikleri toplumun daha büyük kesimlerini ulaşabilmekte bu sayede öğrenme ve örnek alma aracı olabilmektedir (M. Yılmaz, 2018, s. 5). Günümüzde iletişim değerlerinin önem kazandığı bir dönemde kitle iletişim araçlarının çokluğu seçenek olarak daha fazla imkân sunmaktadır. Bu durumdan en çok haberdar olan da günümüz gençliğidir. Ulaşılabilirliğin kolay olması dijital ortamlarda daha çok araştırma yapma imkânı vermektedir. Ayrıca seçenek fazlalığı da düşünülünce insanların görsel ve işitsel materyalleri elektronik mecralarda arama düşüncesi karşımıza çıkmaktadır. “Elektronik yayınların, günümüzde, bilgi aktarımının başta gelen bir bileşeni olduğu.” (Şirin, 2015, s. 152) gerçeğini kabul edersek çocukların bilgiye ulaşmada teknolojik kaynaklardan istifade etme alışkanlıklarının olması da doğal olacaktır. Bu durumda günümüz çocuklarının da bilgi edinme ve araştırma anlayışlarının güncel iletişim araçlarından olduğu düşünülürse dergicilik anlayışın da e-dergi olarak karşımıza çıkması tesadüf değildir. Teknolojinin ilerlemesi, internet çağının varlığı ile çocuk dergilerini içerik ve şekil olarak da etkilemiştir. Çocuk dergilerinin, yirminci yüzyıl başlarında içerik olarak daha çok yazı ağırlıklı olduğu görsel materyallerin ise daha az olduğu bilinen bir gerçektir. Teknolojinin ilerlemesi de sürelî yayınların çıkarılmasında hem içerik hem de yapı bakımından değişiklikler meydana getirmiştir. Çocuk dergiciliği de bu teknolojik gelişimlerden etkilenmiştir. Çocuk dergileri biçimsel olarak değişikliğe uğramıştır. Günümüz dergilerinin hem görsel hem de içerik olarak geçmiş dergilerden farklı olduğu bilinmektedir. Özellikle grafik-tasarım teknolojilerinin gelişmesi ve editör anlayışının değişmesi dergiciliğin içerik olarak da dönüşmesinin önünü açmıştır.

Çocuk dergileri, gelişim açısından çocuklara çok yönlü avantajlar sağlayabilmektedir. Çocuk, dergiden okudukları ile bilgi birikimini oluşturabilmelidir. Bu nedenle dergilere konu

seçiminde hayatın içinden beslenen bir yaklaşım ele alınmalıdır. Çocuğun yaşı, ruhsal ve bedensel gelişimi bile göz önüne alınarak hazırlanması gereken çocuk gazete ve dergileri çocuğun yaşadığı topluma uyum sağlamasını da kolaylaştıracaktır. Bu anlamda çocuk dergileri çıktığı günlere ya da aylara ait özel ve güncel bilgiler içermeli hatta çocuğa evrensel değer katabilecek bilgilere de yer verebilmelidir (Toprak, 2019, s. 49).

Çocuk dergileri, bireyi yetiştirmede önemli bir aracı olarak düşünülmektedir. Özellikle çocukların toplumsallaştırılması açısından dergiler önemli bir birey yetiştirme aracı olarak değerlendirilebilir. Bu açıdan dergilerin “...vatandaş yetiştirme projesinin yazılı aracı olarak neyi, nasıl, nerede, ne zaman yapması gerektiğini anlatan bilgi ve nasihatleri barındırabilmesi, onun doğrudan çocuklara seslenmesini gerekli kılmıştır.” (Alabaş & Kamer, 2016, s. 81).

Dergiler, çocuk eğitimi yanında yetişkin eğitimi amacı da taşıyabilir. Örneğin 1920’li yılların zor koşulları ile mücadele edilirken nüfus artışı, salgın ve bulaşıcı hastalıklar, bebek ve çocuk bakımı gibi konularda Gürbüz Türk Çocuğu dergisi bilgi eksikliklerinin giderilmesi için çaba sarf etmiştir (Sarıkaya, 2012, s. 202). Bu durumdan da anlaşılacağı gibi çocuk dergileri hem çocuklara hem de yetişkinlere bilgi ve eğitim verebilmektedir. Çocuk dergileri, çocuklara göre hazırlanıp düzenlenmiş olsa da ebeveyn tutumlarına ve becerilerine yönelik eğitimler de içermektedir. Çocuğun yetiştirilmesinde velilerinin rol model olduğu varsayımından hareketle, çocuk dergilerinin toplum bilinci konusunda da etkin rol oynadığından bahsedilebilir.

İnkılapları topluma anlatmanın kabul ettirmenin en önemli araçlarından birisinin de basın olduğu düşünüldüğünde uygulanan projeleri kabullendirme fikri ve kamuoyu oluşturma gücü (Toprak (Batır) & Davulcu, 2019, s. 85) açısından basının değeri anlaşılacaktır. Yapılan inkılapları topluma anlatabilmenin en kolay ve etkili aracı gazete ve dergilerdir. Dönem itibarıyla yaygın olan iletişim araçlarının gazete ve dergiler olduğu düşünüldüğünde bu gerçeklik daha iyi ortaya çıkacaktır. Dönemin önemli yayıncılarından Tahsin Demiray da ideal çocuk anlayışından beslenerek gazete ve dergi çıkaran yayınevi sahiplerindedir. “1930’lu ve 1940’lı yılların eğitim politikasına uygun olarak yayıncı ve siyaset adamı Tahsin Demiray’ın kurduğu Türkiye Yayınevi Yavrutürk, Çocuk Haftası, Cumhuriyet Çocuğu, Ateş gibi çocuk dergileri ile geniş bir çocuk okur kitlesi yakalayabilmiştir.” (Uğurlu Sınar, 2021, s. 930). Çalışma konusu olan Ateş dergisi de dönemin eğitim, kültür ve çocuk anlayışını yansıtan dergilerden birisidir.

2.2.1. Dünyada Çocuk Dergiciliği

Çocuk dergileri özellikle genç okurların eğitilme ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulmuş türlerdir. Çocukların okuma, anlama, yaratıcılıklarını destekleme, genel ve kültürel unsurlarla tanışma, yerel ve evrensel değerleri kavramaları için çocuk dergileri önemli bir görevi üstlenmiştir. Basın, bu işlevi taşıyan aracı konumunda yer almıştır.

Basın, öncelikle toplumun belirli bir kesimine hitap etme anlayışına sahipken zamanla geniş kesimlere hitap etme anlayışında olmuştur. Basın hayatında kitlesel bir yaklaşıma geçilmesiyle birlikte cinsiyet, ilgi alanı, mesleki farklılıklar vb. yeni iletişim kanalları oluşmaya başlamıştır. Bu sayede farklı yaş ve ilgi gruplarına yönelik gazete ve dergiler çıkarılmaya başlamıştır. Çocuklara yönelik çıkarılan süreli yayınlar da bu ayrışma sonucunda çıkmış ve gelişmiştir (Şimşek, 2001, s. 2). Çocuk dergisi kavramı, başlangıçta bir tür olarak düşünülmesi de süreç içerisinde çocuğun birey olarak var olduğu gerçeğinin kabul edilmesiyle birlikte ayrı bir iletişim aracı olarak düşünülmüştür. Bu sayede çocuklar için de süreli yayın çıkarma ihtiyacı da benimsenmiştir. Çocuk dergileri de bu ihtiyaç sonucunda ortaya çıkmıştır.

Çocuk dergileri, başlangıçta eğitim amaçlı yazılmıştır. Batıda yayımlanmış olan dergiler gelenek ve göreneklerin muhafaza edilmesi, ahlaklı ve iyi vatandaşlar yetiştirmeye katkıda bulunmak amacıyla ortaya çıkmıştır. Çocuk dergilerinin öncüsü kabul edilen "Leipziger Wochenblatt für Kinder" dergisinin içeriğini çocuklar için yazılan öyküler, fabller çeşitli doğa bilgileri ve bazı temsiller oluşturmaktadır (Şimşek, 2001, s. 6). Yayımlanan ilk çocuk dergilerinin; çocukların faziletli ve ahlaklı, doğasını da tanıyan iyi bir birey olarak yetişmesine katkıda bulunmak amacıyla çıkarıldığı düşünülebilir. Çocuk dergileri sadece çocuğa eğlence dünyasını aralamak amacıyla değil içinde yaşadığı toplumun değerlerine sahip çıkan bireyleri hazırlamak için de hazırlanmıştır.

Çocuk dergilerinin, bir okuma aracı olarak değerlendirilmesi 19. Yüzyılda karşımıza çıkmaktadır. Küçük okuyuculara yönelik dergiler tür ve sayı bakımından bu zaman diliminde daha çok yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu anlamda ilk başarılı örnekleri İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde görmekteyiz. İngiltere'de özellikle 1860'lı yıllardan sonra çok sayıda çocuk dergisi yayımlanmıştır. Bu dergilerin başlıca amacı bilgi ve ahlaki öğüt vermektir. Zamanla bilginin yanında eğlendirme anlayışı da oluşmuş ve yüksek tirajlı dergiler (The Boy's Own Magazine) ortaya çıkmıştır. Bazı dergilerde (The Boy's Own Paper) yazısı yayımlanan yazarların (Jules Verne) ünü ülke dışına kadar taşımıştır (Şirin vd., 1998, s. 241).

İngiltere’de çocuk dergileri 18. yüzyılda karşımıza çıkmaktadır. Juveline Magazine, The Children’s Magazine gibi ahlaki ve öğretici içeriğe sahip dergiler bu süreçlerin neticesinde ortaya çıkmıştır. The Charm ve The Boy’s Own Magazine 19. Yüzyıl ortalarında çocukların hayal dünyalarını ve yaratıcılıklarını harekete geçirmeyi hedefleyen dergiler olarak karşımıza çıksa da dünyaca ünlü The Boy’s Own Paper dergisi İngiltere’de yayımlanmaya başlamıştır. Yaklaşık yüz yıl yayın hayatına devam eden dergide Jules Verne’nin de pek çok eseri yayımlanmıştır. Amerika’da ise çocuk dergileri Pazar Okulu (Kilise Okulu) hareketinin başlaması ile ortaya çıkmıştır. The Children’s Magazine, The Child’s Friend, The Little Pilgrim gibi çocuk dergilerinin amacı dinsel inançları çocuklara yansıtmayı hedeflemiştir (K. Aydın, 2015, s. 28-29).

Amerika Birleşik Devletleri’nde ilk çocuk dergisi 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bu ülkedeki çocuk dergilerinde özellikle biçim ve içerik bakımından gelişmeler bu yüzyılda kendini göstermiştir. “The Riverside Magazine (1867), Our Young Folks, St Nicholas Magazine, Harper’s Young People” gibi dergiler Amerikan çocuk edebiyatının gelişimine katkıda bulunurken pek çok ünlü yazarları okuyucusuyla buluşturmuştur (Şirin vd., 1998, s. 242).

2.2.2. Türkiye’de Çocuk Dergiciliği

Osmanlı İmparatorluğu’nda toplumsal alanlardaki batılılaşma süreci Tanzimat Dönemi ve sonrasında gazete, dergi ve kitaplarda da kendisini hissettirmiştir. Tanzimat aydınları geniş bir okur kitlesine ulaşmak için gazete ve dergiler çıkarmışlardır. Bu anlamda Mümeyyiz (1869) ve Etfal (1875) saptanabilen en eski çocuk dergileri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde genellikle haftalık, on beş günlük ya da aylık yayımlanan yazılar henüz kesin bir dergi tanımıyla çıkarılmasa da genel itibariyle dergi olarak değerlendirilebilir. 1869’dan sonra yaklaşık 100 yıllık bir dönemde çocuk dergilerinde sayısal olarak bir artış göze çarpmaktadır. Cumhuriyetin ilanı ve Harf İnkılâbı arasında bile çocuk dergilerinde sayısal anlamda bir azalma gözlemlenmemiştir. Bu dönem çocuk dergilerinde içerikler güncel ve toplumsal durumlara göre değişiklik gösterebilmektedir. 1869-1928 yılları arasında yayımlanan çocuk dergilerinde eğitici ve öğretici yazılar başta olmak üzere bilmece, bulmaca ve fıkralar da kendisine yer bulabilmiştir. 1928’den 1950’lere kadar bu temel anlayış çocuk dergilerinde devam etse de 1950’lerden sonra eğlendirici hatta boş zaman geçirten çocuk dergilerinde sayısal olarak artış gözlemlenmiştir. 1970’lerde bu durumu fark eden aydınlar çağdaş eğitim özelliklerini taşıyan yazıları dergilerde paylaşmaya başlamışlardır. 1950’lerde özellikle

Amerika Birleşik Devletleri'nden alınan çizgi romanların ortaya çıkması dikkat çekicidir. Bu yabancı dergilerin çocuklar için olmasa da yayıncılar açısından kısa zamanda yüksek kar getirmelerinden dolayı tercih edildiği söylenebilir. Belirtilen dönemler itibariyle çocuk dergilerinin ve kitaplarının çoğunlukla İstanbul'da yayımlandığı görülmektedir. Ankara ve İzmir örnekler verse de ulaşım koşulları, bölgesel faktörler ve maddi imkânların durumu da dergicilik anlamında geri kalmalarına sebep olmuştur (Alpay, 1980, ss. 172-175).

Çocuk edebiyatı ürünleri, ülkemizde özellikle 1869 Tanzimat Fermanı'yla birlikte yapılanma ve yenilenme sürecine girmiştir. Dönemin Şinasi, Ziya Paşa, Muallim Naci, Ahmet Mithat Efendi, Münif Paşa, Sadık Rıfat Paşa gibi aydınları çocuklara yönelik tercüme kitaplar çıkarmışlardır. Daha sonraları kendi topraklarımızdan esinlenen eserler de ortaya çıkmıştır. Kitap yoluyla daha çok kitleye ulaşmanın zayıf olacağı düşüncesiyle gazete ve dergiler aracılığıyla fikirlerinin geniş alanlara ulaştırma amacı belirginleşmiştir (İnan, 2012, s. 12). Aydınlar, çocuk edebiyatı ürünlerini ulaştırmada en önemli araç olarak gördükleri dergi ve gazetelerden yararlanmışlardır. Bu sayede hem daha geniş okuyucu kitlesine ulaşılmış hem de dergiler aracılığıyla bu dönemde okuyucu yeni yazılarla buluşturulmuştur.

Siyasal ve kültürel gelişmelere bağlı olarak çocukların okuma becerileri ve ilgileri dikkate alınarak kitaplar hazırlanması XIX. yüzyılın ikinci yarısında dikkat çekmektedir. Kayserili Doktor Rüştü'nün Nuhbet'ül Etfal (1859) adıyla yayımladığı kitap bazı fabller ve küçük hikâyelerden oluşmuştur. Çocuk yazınının gelişmesinde çeviri eserlerle birlikte bu yıllarda yayımlanmaya başlayan çocuk dergilerinin de katkısı büyüktür. İlk çocuk dergileri günlük gazetelerin ekleri olarak yayımlanmış ancak ömürleri kısa süreli olmuştur. Tanzimat döneminde yayımlanan çocuk dergilerinden Mümeyyiz ilk çocuk dergisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Dergi 1869'da Sıtkı Efendi tarafından çıkarılmıştır. Çocuk eğitimi üzerine yoğunlaşan sekiz sayfa ve renkli olarak yayımlanan dergi Türk tarihinin ilk çocuk ve eğitim dergisi olarak düşünülmektedir (Şimşek, 2001, s. 4-5). 49 sayı çıkarılan Mümeyyiz uzun ömürlü çocuk dergileri arasında kendisine yer edinmiştir. İkinci çocuk dergimiz Hazine-i Etfal (1873), üçüncü çocuk dergimiz Sadakat (1875) ve Etfal (1875) dergileri ile İstanbul dışında yayımlanan ilk çocuk dergisi olarak Ayine (Selanik) dergisi de dikkatimizi çekmektedir (Yoran, 2019, s. 16).

1876 yılında Mehmet Şemseddin tarafından yayımlanan Arkadaş Dergisi batılı anlamda ilk çocuk dergisi olarak kabul edilmektedir. Kendisi de çocuk edebiyatçısı olan Mehmet Şemsettin tarafından 13 sayı ve resimli yayımlanan dergide kendi hikâye ve piyesleri

yer almaktadır(Erbulmuş, 2019, s. 17). Çocuklara Arkadaş (1881), Çocuklara Kıraat (1881), Osmanlı'da yayımlanan en uzun süreli ikinci dergi olan Çocuklara Rehber (1897-166 Sayı) gibi çocuk dergileri bu dönemin en önemli çocuk dergilerindedir (Şimşek, 2001, s. 6).

20. yüzyılın başlarında çıkan Talebe (1911), Çocuk Duygusu (1913), Çocuk Yurdu (1913), Çocuk Dünyası (1913), Çocuk Dostu (1914) gibi çocuk dergileri genel olarak pek uzun ömürlü olamamıştır. Cumhuriyet'in ilan edilmesinden özellikle harf inkılabından sonra çocuk gazete ve dergileri hem sayı bakımından hem de süreklilik açısından gelişme kaydetmiştir. Bu dönemde çıkarılan Çocuk Sesi, Mektepli, Arkadaş, Çocuk gibi dergiler çocuklara okuma anlayışı yanında kültür birikimi ve hayal dünyalarını geliştirme bakımından son derece önemli dergilerdir. Sonraki dönemlerde çıkarılan Doğan Kardeş, Milliyet Çocuk, Tercüman Çocuk, Türkiye Çocuk, Milliyet Çocuk, Diyanet Çocuk gibi dergiler de çocuk dergiciliği açısından önemli bazı dergiler olarak karşımıza çıkmaktadır (Şirin vd., 1998, s. 244).

20. yüzyılın başları ile 21. yüzyılın başları arasında yaklaşık yüz yıllık dönemde yayımlanan çocuk dergileri sayısında önemli bir artış gözlenmektedir. 1911-2010 yılları arasında yayımlanan çocuk dergilerini şu şekilde sıralayabiliriz: Tedrisatı İptidaiye Mecmuası (1910-1926), Çocuk Bahçesi (1904?), Arkadaş (1912), Çocuk Dünyası (1913), Çocuk Yurdu (1913), Mektepli (1913), Çocuk Duygusu (1913), Türk Yavrusu (1913), Çocuk Dostu (1914), Hür Çocuk (1918), Bizim Mecmua (1922), Musavver Çocuk Postası (1923), Yeni Yol (1923), Haftalık Resimli Gazetemiz (1924), Sevimli Mecmua (1925), Çocuk Dünyası (1926), Çocuk Yıldızı (1927). Bu dergilerin yanında yeni Türk harfleri ile yayımlanan çocuk dergilerinde şu şekilde sıralayabiliriz: Çocuk (1932-1948), Yavrutürk (1936), İlköğretim Dergisi (1936), Binbir Roman (1939), Çocuk Gazetesi, Çocuk Sesi (1942-1948), Çocuk Haftası (1943-1964), Çocuk Gazetesi (1949), Genç Ay (1954-1959), Doğan Kardeş (1945), Milliyet Çocuk Dergisi (1977), Tercüman Çocuk (1977), Türkiye Çocuk (1977), Başak Çocuk (1983), Diyanet Çocuk (1979), Yeni Can Kardeş (1980) (Sarıyüce, 2012, ss. 327-332).

Türkiye'de 1980 yılında çıkarılmaya başlayan Can Kardeş dergisi pek çok önemli yazıları, yazarları, karikatür ve çizgi romanları dinî ağırlıkta konularla işlemiştir. 1990 yılından itibaren Yeni Can Kardeş adıyla karşımıza çıkmaktadır. National Geographic Kids Türkiye gibi daha çok görselliğe önem veren ve Bilim Çocuk gibi doğadaki olayları anlatan dergiler de günümüzün önemli çocuk dergilerindedir. Bilim Çocuk Dergisi 1998'de Tübitak tarafından çıkarılmaya başlayan ve başladığı ilk günden beri aynı yayın çizgisini koruyan

çocuk dergisidir. Bu dergilerin dışında çocuk edebiyatı ürünleri ve çocuklar için edebiyat dergisi olarak değerlendirilen Kırmızı Fare isimli dergi 1996-2000 yılları arasında yayınlanmıştır. Türkiye'de ilk çocuk edebiyatı dergisi olması açısından önemli bir yere sahip olan Kırmızı Fare çocuk dergisi 2005 yılından itibaren tekrar yayımlanmaya başlamıştır. Bahsedilen edebî ve bilgilendirici yazıların bulunduğu dergilerin dışında daha küçük okuyucular için hazırlanan ve oyun eğlence olarak tanımlanabilen ayrıca günümüz çizgi film kahramanlarının ismini taşıyan resimli çocuk dergileri de vardır (Güler, 2006, s. 13-15).

Cumhuriyet döneminde çocuk dergiciliğinin gelişmesinde en önemli isimlerinden biri eğitimci olan Öğretmen Tahsin Demiray'dır. Tahsin Demiray 1925 yılında Türk Yayınevi'ni kurmuştur. Yeni Yol ve Resimli Mecmua dergilerini çıkarmıştır. Harf Devrimi'nden sonra dergi sayılarında önemli bir artış olmuştur. Tahsin Demiray da bu gelişimin öncülerindedir. Cumhuriyetin ilanından sonra yayımlanan çocuk dergilerinden bazıları; Gençlik, Şen Çocuk, Yavru Türk, Oklahoma, Çocuk Gazetesi, Bin bir Roman, Ateş, Cumhuriyet Çocuğu, Çocuk Gazetesi, Çocuk Haftası, Doğan Kardeş, Şen Çocuk, Armağan, Yıldız, Büyük Ateş, Gürbüz Çocuk gibi dergiler olmuştur (Eldiven, 2018, s. 47).

Çocuk dergilerinin, çocukları hem eğlendirme hem de bilgi verme amacıyla hazırlandığı değerlendirilirse araştırmaya konu olan Ateş dergisinin dönemin çocuk dergiciliği anlayışını yansıttığı varsayılmaktadır.

2.3. Ateş Çocuk Dergisi

Ateş çocuk dergisi 1936 tarihinde "Ateş- Çocuklar İçin" başlığıyla yayım hayatına başlamıştır. Derginin birinci sayısı 26 Kasım 1936 tarihinde çıkmıştır. Derginin son sayısı ise 18 İkciteşrin (Kasım) 1937 tarihinde çıkarılmıştır. Toplam 52 sayı olarak çıkarılan derginin sahibi ve umum yazı direktörü dönemin tecrübeli gazetecisi Tahsin Demiray'dır. Dönem itibariye gazete ve dergi ayrımını yapmak zor olsa da "Ateş gazetesi için iddiasını yerine getirmiş bir gazetedir diyebiliriz. Yalnızca dergi mi gazete mi sorusunun cevabı olarak gazete olmadığını dergi olduğunu söyleyebiliriz." (İnan, 2012, s. 1349) açıklamasından da hareketle 'Ateş' çalışmada dergi olarak adlandırılmıştır.

Ateş dergisi, haftalık olarak her perşembe çıkarılmıştır. Derginin fiyatı 5 kuruş olarak kapağında belirtilmiştir. Derginin çıkış sayısının son sayfasında abonelik ve ilan bilgilerine yer verilmiştir. Dergiye altı aylık 26 sayı olacak şekilde abonelik 130 kuruş, yıllık abone 52 sayı için 250 kuruş olarak belirlenmiştir. Dergiye ilân vermek için de ücret çizelgesi

verilmiştir. Bir sayfalık ilan bir defa için 15 lira, santim murabbaı 5 kuruş olacak şekilde belirtilmiştir. Derginin 53. sayıyla birlikte 7,5 kuruşa çıkarılacağı bildirilmiş (Sayı 52-Sayfa 3) ancak 52. sayıdan sonra derginin varlık bilgisine ulaşılamamıştır. Ateş dergisinin 53. sayısından itibaren pazartesi günleri çıkacağı bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 52-Sayfa 7).

Ateş dergisinin ilk 22 sayısı 20 sayfa çıkarılırken 23-27. arasındaki sayılar 16 sayfa çıkarılmıştır. 28. sayıdan 42. sayıya kadar on ikişer sayfa çıkarılan dergi, 43. sayıdan son sayıya kadar 16 sayfa olarak çıkmıştır. Ateş dergisinin sayfa sayılarına göre çıkarılma tarihleri aşağıda Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1 Ateş Çocuk Dergisinin Sayfa Sayılarına Göre Çıkarılma Tarihleri

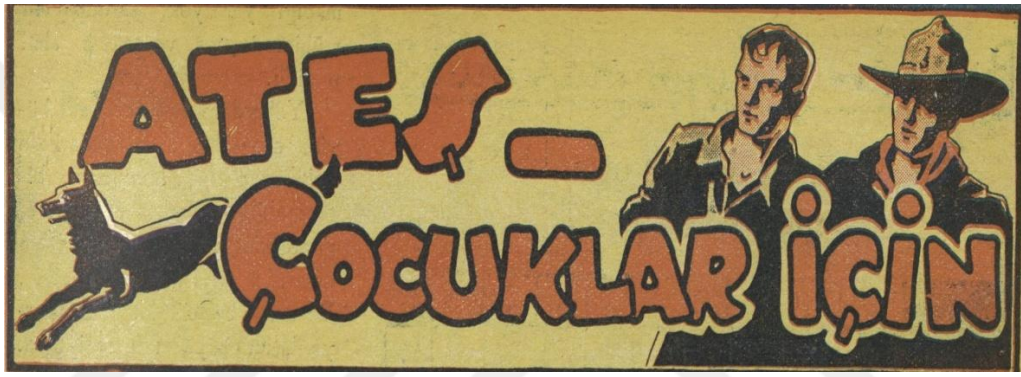
Ateş Dergisi Sayılar	Sayfa Sayısı	Tarih Aralığı
1-22	20	26.11.1936/22.04.1937
23-27	16	29.04.1937/27.05.1937
28-42	12	03.06.1937/09.09.1937
43-52	16	16.09.1937/18.11.1937

Dergi yirmi beşinci sayısında, son zamanlarda dergi sayfa sayılarının azalmasının nedeni olarak kâğıt fiyatlarındaki artış olarak gösterilmiş ve okuyuculara ‘kâğıt buhranı’ dolayısıyla eserlerinde kısaltmalar yaptıkları açıklanmıştır. Okuyuculardan bu durumu bilerek hoş görmeleri istenmiştir. Ateş çocuk dergisi ekleriyle birlikte genellikle 28-32 sayfa arasında verilmiştir. Bazı sayılarında ekleriyle birlikte 48 sayfaya kadar çıkarıldığı bilgisi bulunmaktadır. Kâğıt fiyatlarındaki artışlar ve kâğıt azlığı sebebiyle birlikte derginin kendisi 12 sayfaya kadar düşmüştür. Ekleriyle birlikte 20 sayfaya kadar inmiştir (Ateş Dergisi Sayı 30-Sayfa 2). Derginin otuz yedinci sayısında Avrupa’dan çok önceden kâğıt sipariş edildiği ve yakın zamanda zengin ve kaliteli bir kâğıtla yeni yazılar çıkarılacağı bilgisi okuyuculara duyurulmuştur (Sayı 37-Sayfa 11).

Dergi sayılarına ek olarak ‘Dünya Romanı’ bölümler hâlinde verilmiştir. Derginin 37. sayısında Dünya Romanı’nın birinci cildinin tamamlandığı ikinci cildine başlandığı bilgisi paylaşılmıştır. Dünya Romanı’nın kahramanları Turgut ile Kaya İstanbul’dan yola çıkarak

farklı ülke ve denizleri gezmektedir, her bölümde başlarından geçen maceralar anlatılmaktadır. 37 ve 38. sayılarda verilen ucuzluk kuponları ile Dünya Romanı'nı almak isteyenlere 20 kuruş indirim yapılacağı bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 37-Sayfa 2).

İlk sayısında “Roman Haftası Perşembe Günleri Çıkar” başlığıyla kapağında duyurulmuştur. Derginin birinci sayısının kapağında birinci sayıda başlayan Demir İzci metninin içerisinde yer alan bir bölüm resmedilmiştir. Kapak resmini Ercümen isimli bir çizer resmetmiştir. Dergi kapağının en üst kısmında Ateş-Çocuklar İçin yazısının sol tarafında koşan bir kurt resmi, sağ tarafında ise iki kişinin resmi yer almaktadır. Bu kişilerin bakışları sanki koşan kurdu takip etmektedirler. Birisi kovboy şapkası takmıştır (Şekil 1).

Şekil 1 Ateş Çocuk Dergisi İsim Şeridi

Derginin ilk yazısı, Ateş'in önemini anlatmakla başlamıştır. Ateşin kimi toplumlarda dinî bir boyutu olduğuna, korku ile birlikte ateşe tapınma olayına değinilmiştir. Japonların Atago, Çinlilerin Şın-Nug adını verdikleri ateşe taptıkları anlatılmıştır. Romalı, Japonyalı, Çinli birisi ateşi korku ve tapınma aracı olarak görürken ateşten yılmayan Türk milletinin varlığından bahsedilmiştir. Türk milleti ateşe tapmamış ve ateşten korkmamıştır. Çünkü Türk milletinin kendisi ateştir. Türk milletinde ateş; korku değil sevgi, takdir anlamına gelmektedir. Türk, ateşini dünya gibi en içinde saklamaktadır. Türk milleti, içindeki ateş sayesinde zorlukların üstesinden gelmiştir. Sadece geçmişte değil günümüzde de Türk'e en yakışan şeyin ateşlilik olduğu anlatılmıştır. Bir vagon gibi boş ve cansız değil bir lokomotif gibi canlı, yürüyen, götüren, kendi başına işleyen ve başaran bir durumda olacağımız bu anlamda ya daima ateşli ya da ateşi kendinden olmamız gerektiği vurgulanmıştır. Bu düşüncelerden yola çıkarak yirminci yüzyılın ortasında muvaffak olabilecek, iş başarabilecek adamın tarifi bu şekilde belirtilmiştir. Bu açıklamalarla derginin adının neden ateş olduğuna değinilmiştir. Yetişkin çocukların Yavrutürk kadar güzel gazete; özlü, ateşli yazılar istediği açıklanmıştır.

“Ateş gibi gençler ve çocuklar için ateş yazılar: ATEŞ ÇOCUKLAR” duyurusuyla derginin çıkış yazısı verilmiştir.

Ateş dergisinin, yaş aralığının küçük çocuklar yerine yaşı biraz daha büyük çocuklara hitap ettiği söylenebilir. Bu durum “Yavrutürk çıktıktan sonra yetişkin çocuklarımız kendileri için Yavrutürk kadar güzel bir gazete, özlü, ateşli yazılar istemişlerdi.” açıklamasıyla birinci sayının çıkış yazısında duyurulmuştur. Aynı şekilde sekizinci sayıda “Küçük kardeşlerinize bir hediye vermek istiyor, onların da sizler gibi güzel şeyler okumasını dinliyorsanız yapacağınız bir tek şey var: Bütün dünyanın en güzel en ucuz çocuk gazetesi. Yavrutürk’ü almalı, tanıtılmalı ve okumalısınız.” açıklamasıyla derginin okuyucu kitlesinin biraz daha netleştiği söylenebilir. Ayrıca dokuzuncu sayıda spor bulmacaları ödülleri kazanan kişiler açıklanırken çoğu kişinin lise ve ortaokul öğrencisi olduğu gönderen bilgilerinde paylaşılmıştır (Sayı 9-Sayfa 17). Bu açıklamalardan hareketle derginin okuyucu kitlesinin ortaokul ve lise çağındaki genç çocuklar olduğu söylenebilir.

Ateş dergisinin 26. sayısıyla birlikte birinci cildi tamamlanmış bulunmaktadır. Bu sayıda sahibi ve genel yazı direktörü Tahsin Demiray okuyuculara derginin çıkış politikası hakkında kısaca bilgi vererek birinci cildin tamamlandığını şu şekilde duyurmaktadır: “Ateş, gezi, coğrafya, tarih, roman ve hikâyeler gazetesidir. Ateş, 11 yaşından 17 yaşına kadar olanların çeşitli ihtiyaçlarından yalnız bir kısmının karşılığı olarak çıkmıştır... Ateş, genç okurlarına verdiği sıcaklık kadar onlardan aldığı hızla bugün birinci cildini tamamlamış bulunuyor (Sayı 26-Sayfa 2).” Ateş dergisinin yirmi altıncı sayısında tamamlanan birinci cildinin; yaldızlı olarak 75 kuruşa, renkli kartonlu olarak ise 60 kuruşa Türkiye Yayınevinden alınabileceği yirmi yedinci sayısında okuyucularla paylaşılmıştır.

Derginin birinci sayısının son sayfasında derginin çıkarıldığı yer, basıldığı yer, adres bilgisi, sahibi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Derginin idare binası İstanbul’dadır. Türkiye Yayınevi tarafından çıkarılan dergi yine Türkiye Basımevi’nde basılmıştır. Dergi toplam 52 sayı olarak çıkarılmıştır. Ancak 52. sayısında 53. sayıya yeniliklerle devam edeceğini belirtmiştir. “Ateş şeklini, yazılarını ve çıkış gününü değiştirerek 29 İkinciteşrin (Kasım) Pazartesi günü çıkıyor (Sayı 52-Sayfa 3)” sloganıyla yapılan değişiklikler duyurulmuştur. Ateş’in 53. sayıyla birlikte boyunun şimdikine göre 2 kat olup, 20 sayfa çıkacağı, her sayıda 30 konu hakkında bilgi verileceği, dünyanın her tarafından getirilen fotoğrafların yer alacağı, dünya sinemacılığı, artistler, telsiz televizyon hakkında bilinmesi gereken bilgilere yer verileceği, geniş ve bol spor sayfalarına resimlerle yer verileceği 52. sayıda duyurulmuştur.

Ayrıca yeni sayıyla birlikte yeni romanlara yer verileceği, okuyucuların da gazetenin basımında katkıda bulunacağı bilgileri paylaşmıştır. 53. sayıyla birlikte içerik ve şekil olarak yenileneceği anlatılsa da yeni sayıların varlık bilgisine ulaşılamamıştır.

Derginin çıkarıldığı Türkiye Yayınevi ile ilgili derginin yirmi beşinci sayısında kısa bir bilgi verilmiştir. Türkiye Yayınevi'nde sırasıyla Yavrutürk, Moda Albümü, Ateş, Ev-İş isimli dergiler ve Hava Yarışı, Çıracık Uçman isimli havacılık eserleri yayımlanmıştır. Türkiye Yayınevi 1925 yılında kurulmuş uzun yıllar çalıştıktan sonra ara vererek 1936 yılında Yavrutürk dergisi ile tekrar yayına başlamıştır (Sayı 25-Sayfa 2).

Ateş dergisinin okuyucu kitlesinin genellikle ortaokul öğrencisi olduğu düşünülebilir. Derginin 45. sayısında “>ATEŞ<Ortaokulun Tek Gazetesi” başlıklı yazıda ortaokul çağında bulunan 10 binin üzerinde öğrenciye ulaşıldığı bilgisine yer verilmiştir. Ortaokul öğrencilerine fen bilimlerine ait tamamlayıcı, yormadan ve zevkle okuyacakları bilgileri ulaştırmak istedikleri ancak kâğıt bunalımı nedeniyle bunu gerçekleştiremedikleri ifade edilmiştir. 15 yıllık tecrübeye dayanarak ortaokulların ihtiyacı olan tek fakat çok büyük veya ayrı iki tane gazeteye ihtiyaç duyulduğu ancak şu an için bunun imkanını göremedikleri bilgisi paylaşılmıştır. Özellikle ortaokullar için 4 yıl çıkarılan Resimli Mecmua dergisinde bu ihtiyaç daha fazla hissedildiği açıklanmıştır. Ateş dergisinin kırk altıncı sayıdan itibaren başlayarak çeşitli bilgileri de sayfalarında toplayarak çıkacağı bilgisi verilmiştir. “Bundan sonra Ateş çocuklar için değil Ateş gençler içindir.” açıklamasıyla dergideki değişim anlayışı okuyuculara duyurulmuştur. (Sayı 45-Sayfa 13). Derginin 50. sayısında üçüncü cildinin yepyeni bir şekilde çıkacağı ve ortaokullar için hazırlanan derginin liseliler tarafından da beğenilip sevileceği belirtilmiştir (Sayı 50-Sayfa 16).

Derginin birinci sayıdan itibaren sorduğu bulmacalara cevaplar posta yoluyla ulaştırılmakta ödüller ve kazananlar yine dergide açıklanmaktadır. Ödüllerini kazananlar incelendiğinde İstanbul başta olmak üzere Ankara, Tokat, Sivas, Balıkesir, Konya, Kastamonu gibi pek çok yerden başvuru yapıldığı görülmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde derginin İstanbul'da yayımlanmasına rağmen Türkiye'nin pek çok yerinden takipçisi olduğu anlaşılmaktadır.

Derginin, 52. sayı ile ikinci cildini bitirdiğini yeni sayısında Türkiye'de şimdiye kadar denenmemiş görülmemiş eşsiz bir şekilde çıkarılacağı söylenmiştir. Dergi yeni sayısında o kadar yenilikler ve değişikliklerle ortaya çıkacağını okuyucuların daha çok sevip daha lezzetli

okuyacaklarını duyurmuştur. Yeni sayıyla Türkiye'nin biricik ansiklopedik gençlik gazetesi olacağı güzel ve heyecanlı romanların, hikâyelerin, makalelerin yanında dünyanın dört bucağından aldığı resimler ve yazılarla her sahada bir hafta içerisinde yenilikler sunarak Türkiye'de hiçbir gazetenin doğru dürüst başaramadığı bir işi başaracağı iddiasında bulunulmuştur. Yabancı gazetelerden makaslanmış makale, resim ve bayat fotoğraflarla çıkmayacağını doğrudan Amerika, Avrupa ve dünyanın birçok yerinden getirttiği hiçbir gazetede bulanamayan yazı ve resimlerle beslenerek büyük fedakârlıklarla ortaya çıkarılacağını belirtilmiştir (Sayı 52-Sayfa 16). Derginin 53. Sayısı ve sonrasına ilişkin varlık bilgilerine ulaşılamamıştır.

Ateş çocuk dergisinde; tefrika hâlinde romanlar, hikâyeler, çizgi romanlar, bilgilendirici yazılar, büyük sinema romanı başlığıyla yazılar, spor haberleri, liglerin haftalık puanları, haftalık oynanan maçların kısa anlatımları, gerçek üstü olaylara dayanan yazılar, biyografiler, bulmacalar, yerel ve uluslararası düzeyde güncel bilgi ve haberler, yarışmalar ve ödül bilgileri, tanıtıcı yazılar, dünyadan ve ülkemizden kesitler ve bilgiler yer almıştır. Dergideki yazılar, uygun resim ve fotoğraflarla çıkarılmıştır. İçerik açısından çok çeşitli olan yazı türleri görsel öğelerle de desteklenerek Ateş çocuk dergisinin zenginliği ortaya çıkmıştır.

Ateş çocuk dergisinde, kimi zaman Türk tarihini anlatan, millî unsurlarla beslenen yazılara yer verilirken, kimi zaman da yabancı yazarlar tanıtılarak dönemin meşhur eserlerine bölümler ayrılmıştır. Dergide, hayatın olağan akışı içerisinde karşılaşabileceğimiz yazıların yanında olağanüstü olay ve durumları da anlatan içerikler vardır. Spordan şehir tanıtımına, bilimsel yazılardan Türk kültürüne ait ifadeler kadar çok çeşitli ve zengin bir yazı içeriği bulunmaktadır. Bu yönleriyle Ateş çocuk dergisi yerel unsurlardan beslenerek küresel öğeleri de sentezleyen, farklı yazı türleriyle ve zengin görsel çeşitliliğiyle dönemin çocuk dergiciliği anlayışını yansıtan önemli bir kaynaktır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde çocuk dergileri ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilecektir.

2.4.1. Doktora Tezleri

Gürdal (2004), çocukluk kavramının Türkiye'deki değişimini Doğan Kardeş dergisi üzerinden incelemeye almıştır. Dergideki çocuk kavramının değişimini, içerik analizi yöntemiyle ele almıştır. Derginin 1945'ten 1993'e kadar olan sürecinde çocukların dergi içeriğinin gelişiminde özne olduklarını ortaya koymuştur.

İnan (2012), Cumhuriyet Dönemi (1923-1940) çocuk dergileri ve gazeteleri ile ilgili çalışma yapmıştır. Çalışmasında dönemin dergi ve gazetelerinin tespit, inceleme, tanıma ve bunların fihristi ile ilgili bilgiler vermiştir. Dönemin dergicilik anlayışının büyük oranda çocuklara hitap eden yayın politikası takip ettiğini belirlemiştir.

Şişman (2012), Doğan Kardeş Dergisi'nin 1945-1960 yılları arasında yayımlanan sayılardan yüz tanesini içerik analizi yöntemiyle incelemiştir. Yayımlandığı dönem itibariyle dergide yer alan metinlerin; çocukların zihinsel, ahlaki, kişisel ve toplumsal gelişimlerine katkılarını incelemiştir.

Alabaş (2014), Cumhuriyet döneminde yayımlanan çocuk dergilerini, eğitim ve tarih açısından incelemiştir. Cumhuriyet döneminde yayımlanan Gürbüz Türk Çocuğu, Çocuk, Çocuk Sesi ve Yavrutürk dergilerini betimsel analiz ve içerik analizi yöntemiyle incelemiştir. İncelenen dergilerin eğitim ve yenilik konularına yer verdiğini, tarih bilgisinin, Türklük bilincinin, vatan sevgisinin, bireysel gelişim ile ilgili değerlerin kazandırılmak istendiğini tespit etmiştir.

Çukurcalıoğlu (2022), çalışmasında Cumhuriyet dönemi çocuk dergilerinden Ateş Çocuklar İçin, Cumhuriyet Çocuğu, Kurt Yavrusu, Olgun Çocuk, Şen Çocuk dergilerindeki konuları değerler eğitimi bakımından incelemiştir. Doküman incelemesi yöntemiyle elde edilen verileri betimsel analizle çözümlenmiştir. Dergilerin 42 sayısında 400 metni inceleyerek sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerler açısından değerlendirmiştir.

2.4.2. Yüksek Lisans Tezleri

Çocuk dergileri ile ilgili yapılan yüksek lisans çalışmaları şu şekildedir:

Öğüt (2006), Yeni Yol dergisinin 1923-1926 yılları arasında yayımlanan bütün yazılarını günümüz Türkçesine çevirmiştir. Elde edilen verileri, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Dergideki edebî türleri inceleyerek çocukların eğitilmesinde katkısını incelemiştir.

Dedik (2011), Afacan çocuk dergisinde yer alan metinleri Türk aydınlanması açısından içerik analizi yöntemiyle incelemiştir. Derginin 1932-1938 yılları arasında yayımlanan 323 sayısını incelemiştir. Derginin Türk aydınlanmasının amacına ulaşması için çocukların dikkat etmeleri gereken unsurları ve yapımları istenen davranışları dergideki metinler aracılığıyla ulaştırmaya çalışıldığını gözlemiştir.

Süzgün (2013), Resimli Dünya Mecmuasını biçim ve içerik açısından incelemiştir. Dergiyi biçim açısından ele aldıktan sonra içerik açısından da dergide bulunan yazıları edebiyat ile ilgili yazılar ve edebiyat dışı yazılar olmak üzere sınıflandırmıştır. Derginin içerik ve görsel açıdan zengin olduğunu belirlemiştir.

Aydın (2015), Diyanet Çocuk Dergisinin 2001-2015 yılları arasında yayımlanan Nisan ayı sayılarını niceliksel içerik analizi tekniğiyle incelemiştir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile Kutlu Doğum Haftasının dergilerde yer alış tarzını ele almıştır. Yıllara göre konulardaki değişiklikleri siyasal iktidar ve medya ilişkisi açısından değerlendirmiştir.

Eldiven (2018), Çocuk Sesi, Gürbüz Türk Çocuğu, Trt Çocuk, Bilim Çocuk dergilerini Türkiye'de çocuk dergilerindeki çocuk kimliği açısından ele almıştır. Cumhuriyet dönemi dergileri ile 2002 yılından sonra çıkan dergilerdeki çocuk kimliği tasarımını karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Bozbyık (2019), Çocuklara Kıraat ile Çamlıca Çocuk dergilerini içerik ve biçim açısından incelemiştir. Dergilerdeki metin türleri, deyim, atasözü, kalıplaşmış ifadeler, ikilemeler, yardımcı fiiller tasnif edilmiş; derginin kapak ve görselleri de incelenerek söz varlığı araştırmasını yapmıştır. Çalışmanın iki dergi üzerinden dil, düşünce, değer ve kültür karşılaştırmasına olanak sağladığını belirtmiştir.

Yoran (2019), “Arkadaş”, “Çocuklara Arkadaş” ve “Çocuklara Talim” dergilerinin bütün sayılarının günümüz alfabesine çevirmiştir. Dergileri karşılaştırarak incelemeye almıştır. Dergiler arasında şekil, içerik ve anlatım yönünden benzerlik ve farklılıkların olduğunu belirlemiştir.

Aday (2019), Yavrutürk Çocuk gazetesinin 213 sayısını niteliksel içerik analiziyle incelemiştir. Çocuklar üzerinden oluşturulmaya çalışılan toplumsal cinsiyet örüntülerinin milliyetçi söylemlerle ortaya konulduğunu belirlemiştir.

Sezgin (2019), Doğan Kardeş dergisinin gündem belirleme gücünü içerik analizi ve betimsel analiz yoluyla incelemiştir. Derginin yayımlandığı yıllarda, gündem belirleme açısından önemli bir güce sahip olduğunu ortaya koymuştur. Derginin 1945-1965 yılları arasındaki sayılarının çocuk gündemini belirlemedeki nüfuzunu örneklerle açıklamıştır.

Sarıçam (2019), Bilge Çocuk dergisinin ilk 24 sayısını niteliksel içerik analiz yöntemine göre incelenmiştir. Derginin oluşturmak istediği belirli bir çocuk imgesini ve bunu sunuşunu örneklerle ele almıştır.

Ergün (2021), Bilim Çocuk dergisinin 2007-2020 yılları arasındaki 168 sayısını bilimin doğasına ait unsurlarının ve bilim insanlarının özellikleri açısından içerik analiziyle incelemiştir. Derginin içeriğinde yer alan “Simit ve Peynir’le Bilim Öyküleri” isimli çizgi öykülerini, bilimin doğası ve bilim insanı özellikleri en çok ve en az yer verilen unsurlar açısından ele almıştır.

Karaca (2022), Bilim Çocuk dergisinin 2020 yılında yayımlanan sayılarını içerik analizi yöntemiyle incelemeye almıştır. Derginin etkinliklerinde yer alan soruların temalarını belirleyerek Yenilenmiş Bloom Taksonomisi’ne Krathwohl, Bloom ve Masia’nın Duyuşsal Alan Taksonomisi’ne, Simpson’un Psikomotor Alan Taksonomisi’ne göre incelemiştir. İncelenen basamaklara göre bulunan unsurları belirlemiştir.

2.4.3. Makaleler

Çocuk dergileri ile ilgili yapılan çalışmalar şu şekildedir:

Balcı (2014), Çocuklara Kıraat dergisinin 18 sayısını incelemiştir. Dergideki yazılar içeriklerine göre gruplandırılarak tasnif etmiştir. Dergideki yazıları incelemiştir. İnceleme sonucunda dergideki yazıların olumlu davranış geliştirmeye yönelik unsurlar olduğunu ve genel olarak öğretici nitelikler taşıdığını tespit etmiştir.

Kardaş (2015), Çocuklara Talim çocuk dergisini incelemiştir. Dergiyi günümüz alfabesine çevirmiş ve içerik analizi yaparak incelemiştir. Metinleri sosyal ve fen bilimleri başlıkları altında ele almıştır. Dil ve üslup açısından günümüze göre sade bulduğu derginin çocukların anlayabileceği düzeyde olduğunu tespit etmiştir. Derginin çocuk eğitimi ve çocuk edebiyatı açısından günümüzdeki çocuk dergiciliğine örnek olabilecek nitelikte olduğunu ifade etmiştir.

Turanlı (2017), Çocuk Sesi dergisinin üç sayısını incelemiş ve içerik analizi yöntemiyle analiz etmiştir. Dergiyi Cumhuriyet felsefesi ve Türk kimliğine yönelik çocuklara kazandırılmak istenen çocuk tasarımını ele almıştır. Dergide, Türk ulus kimliği unsurlarını barındıran bir Türk çocuğu yaklaşımını belirlemiştir.

Karayazı ve Karakuş (2018), Türk Yavrusu ve Çocuk Yurdu dergilerini incelemişlerdir. Dergilerin 5 sayısını eski harflerden yeni harflere aktararak metinlerin içerik analizini yapmışlardır. Her iki dergideki metinlerin konu bakımından toplumun yapısına ve beklentisine uygun olarak seçildiğini belirlemişlerdir.

Bulut ve Sarıkaya (2018), Bizim Mecmua dergisinde yayınlanan akıl oyunlarından 39 tane dokümanı içerik analiziyle çözümlenmişlerdir. Derginin içeriğinde yer alan akıl oyunlarını günümüzdeki çocuk eğitiminde kullanılan ilkelere göre bir değerlendirmesini yapmışlardır. Araştırma sonucuna göre dönem çocuklarının uzay, matematik, mantık, sözel zekâ, eğitsel beceriler, problem çözme ve psikomotor becerilerini gelişimine yönelik oyunlara yer verildiğini tespit etmişlerdir.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde; araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örneklem seçimi, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi süreci hakkında bilgiler sunulacaktır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri yöntemlerinin kullanıldığı, algı ve olayların kendi ortamında gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türü olarak tanımlayabiliriz (A. Yıldırım, 1999, s. 10). Nitel çalışmalarda araştırmacı, olgu ve olayları derinlemesine inceleyerek elde ettiği verileri analiz etmektedir. Nitel analiz yöntemlerinden olan doküman analizi ile yazılı materyaller incelenerek bulgulara ulaşılmaktadır. Nitel araştırmalarda bilgi, olgu ve olaylar ile ilgili derinlemesine bilgi edinmek, sebep-sonuç bağlantısı kurmak ve yeni kuramlar geliştirmek mümkün olmaktadır. Çalışma konusu olan Ateş dergisi de nitel araştırma yöntemi ile incelenmiştir. İnceleme sürecinde derginin yayıncılık politikası, dış yapı unsurları, içeriği, dil, görsel, yazar ve konu unsurları analiz edilmiştir.

Nitel araştırmalarda elde edilen veriler detaylıca rapor edilmelidir. Ayrıca elde edilen sonuçlara nasıl ulaşıldığı da açıklanmalıdır. Böylece nitel araştırmalarda geçerliğin önemli bir ölçütü yerine getirilmiş olur (K. Yıldırım, 2010, s. 81).

Nitel araştırmalarda bir durumun ortaya konulması önemlidir. Bu durumun tespiti sayesinde araştırma anlam kazanacaktır. “*Bir problem veya konunun keşfedilmesi gerektiği için nitel araştırma yapılır.*” (Creswell, 2018, s. 47).

Nitel ve nicel araştırmalarda elde edilen bulguların birikmesinden söz etmek mümkündür. Yapılan araştırma hakkında bir süreç içerisinde yeterli derecede bilgi ve görüş oluşmaktadır. Nitel araştırmalarda, benzeyen bulguların yığılmış olması dikey bir süreçle değil aynı olgu hakkında farklı grup ve değişen bağlamlara göre deneyimlemesini içeren yatay genişlemeye açık bir süreçle oluşması özellikle belirtilmesi gereken farklılıktır (Tanyaş, 2014, s. 29).

Alan araştırmalarında; örnek olay, durum çalışması, vaka çalışması gibi isimlerle adlandırılan durum çalışmasında temel olarak konuların belirli bir hedef boyutuyla bir amaç yönünde ilerlemesi sonrasında verilerin toplanıp rapor hâline getirilmesi esastır (Erginer vd., 2021, s. 74).

Araştırmanın başlangıcında alanda akademik çalışma yapılmamış bir ocuk dergisi araştırması yapılmıştır. Araştırma sonucunda 1936 yılında yayımlanmaya başlayan Ateş dergisine ulaşılmıştır. Derginin içinde yer alan yazı, metinler ve resimler kategorize edilerek incelenmiştir. Belirtilen kategorilere göre incelenen türler bulgular kısmında belirtilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve rneklemi

“Evren kavramı daima bir araştırmanın sonuçlarının genelleneceği grup/kitle olarak tanımlanır ve daima örnekleme alınacak tüm grubu ifade eder.” (Ocak et al., 2019, p. 180). Araştırmanın evreni incelenecek konunun geneli yansıtıp yansıtmadığını değerlendirilmek için fikir vermektedir. Bu çalışmada ocuk dergisi incelenmiştir.

Baltacı (2019, s. 369)’ya göre *“Nitel araştırma, büyük örneklemler yerine daha küçük çalışma gruplarından elde edilen derin ve özellikli verilere odaklanır.”* Ateş ocuk dergisinin tüm sayılarına ait sayfalar incelenerek veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler derginin 52 sayısından oluşmaktadır ve belirlenen alt amaçlara göre değerlendirilmiştir.

Çalışmada incelenecek olan Ateş ocuk dergisi 1936 yılında yayım hayatına başlayan ocuk dergisi niteliğindedir. Dergi toplam 52 sayı olarak yayımlanmıştır. Araştırmanın örneklemini ise Ateş dergisinin tüm sayıları oluşturmaktadır. Çalışmada araştırmaya konu olan derginin tespit edilebilmiş bütün sayıları incelemeye alınarak bulgulara ulaşılmıştır. Çalışma 1936-1937 yılları arasında Tahsin DEMİRAY tarafından ıkarılan Ateş ocuk dergisinin yayımlanan tüm sayıları ile sınırlı tutulmuştur. Dergi toplam elli iki sayı olarak yayımlanmıştır. Ateş dergisi Kasım 1937 tarihinde son sayısını çıkarmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinden birisi de doküman incelemidir. *“Araştırma kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına döküman incelemesi denilmektedir. Araştırma konusuyla ilgili raporlar, kitaplar, arşiv dosyaları, video ve ses*

kayıtları, fotoğraflar gibi belgeler özgünlüğü kontrol edilerek sistematik bir şekilde analiz edilmelidir.” (Karataş, 2015, s. 72). Çalışma konusu olan Ateş çocuk dergisindeki veriler doküman incelemesi yöntemi ile elde edilmiştir. “*Belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizinde, var olan kayıt ve belgeler incelenerek veri elde edilmektedir.*” (Sak vd., 2021, s. 230).

Önceden kaydedilip oluşturulan ve belgelere dayanan bir veri toplama aracı olarak değerlendirilen (Ocak vd., 2019, s. 242) doküman analizinde belgeler nitel araştırmaların referanslarındandır. Araştırmaya ait veriler toplanırken doküman incelemesi tekniği kullanılacaktır. Doküman analizi daha az zaman alacağından diğer araştırma yöntemlerinden daha verimlidir (Bowen, 2009, s. 31). Dokümanlar nitel araştırma yöntemlerinde kullanılan önemli kaynaklardır. Dokümanların elde edilmesi ile önemli bir veri toplama yöntemidir. Ateş dergisi de doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmaya konu olan Ateş dergisinin elli iki sayısının tamamına katalog tarama yöntemi ile ulaşılmıştır. Dergiye Ankara Millî Kütüphane’ de 1956 SB 114 yer numarasıyla ulaşılmıştır. Derginin tüm sayıları Ankara Millî Kütüphane Süreli Yayın Koleksiyonundan temin edilmiştir. Derginin 52 sayısının tüm sayfaları görsel materyal olarak teslim alınmıştır. Fotoğraflanmış hâli ile alınan derginin sayfaları incelenmiştir.

Ateş dergisinin sayıları farklı sayfalardan oluşmaktadır. Derginin ilk yirmi iki sayısı 20 sayfadan oluşmaktadır. Yirmi üç yirmi, yedinci sayılar arası dergi 16 sayfa; yirmi sekiz, kırk ikinci sayılar arası ise 12 sayfa olarak çıkarılmıştır. Kırk üçüncü sayıdan son sayıya kadar ise 16 sayfa çıkarılmıştır. Ateş dergisi toplam 52 sayıda kapaklar dahil yaklaşık olarak 860 sayfa olarak çıkarılmıştır. Çalışmada derginin elde edilen tüm sayfaları incelenerek bulgular oluşturulmuştur.

3.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler analiz edilirken nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde verilerin objektif bir şekilde ve açıklanan kurallara göre yapılması esastır (Hepkul, s. 2). Araştırmada elde edilen veriler, yorum yapmadan tarafsız bir şekilde sunulmalıdır. Yapılan çalışmada da elde edilen bulgular üzerinde değişiklik yapılmadan aktarılmıştır.

“İçerik analizi, araştırmanın özüne ilişkin kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları belirlemek hedefiyle verilerin dikkatli, detaylı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasıdır.” (Baltacı, 2019, s. 377). Araştırmada alt amaçlara uygun olarak veriler incelenmiştir. İncelenen veriler, sistemli bir şekilde ilgili birime kaydedilerek sağlanmıştır. Elde edilen veriler belirlenen alt amaçlar ışığında değerlendirilerek yorumlanmıştır.

“İçerik analizi, kitle iletişim araçları ve yayın organlarının gelişmesine bağlı olarak da bilimsel araştırmalarda sıklıkla kullanılan bir teknik hâline gelmiştir. Günümüzde dil, iletişim bilimleri, sosyoloji, psikoloji gibi pek çok bilim dalında kullanılmaktadır.” (Metin & Ünal, 2022, s. 275). Bu durum içerik analizinin, pek çok alanda kullanılan bir araştırma yöntemi olduğunu göstermektedir. Araştırma konusu olan Ateş dergisi de içerik analiziyle incelemeye alınmıştır.

“İçerik analizi tündengelimci bir yaklaşımla, çoğunlukla yazılı ve görsel verilerin analizinde tercih edilen bir yöntemdir.” (N. Aydın, 2018). İncelemeye konu olan dergi de içerik analizi tekniğiyle incelenerek bulgular oluşturulmuştur. Ateş çocuk dergisinin yayımlandığı zamanın çocuk edebiyatı anlayışını temsil ettiği, çocuklar tarafından merak edilen türlerin öğretilmesi ve okuyucularla dergide yer alan eserleri buluşturmayı amaçladığı düşünüldüğünden değerlendirmeye alınmıştır.

BÖLÜM 4

Çalışmanın bu bölümünde Ateş çocuk dergisinin sayılarına yönelik analiz sonucunda elde edilen veriler belirlenerek tablo ve grafik destekleriyle aşağıda sunulmuştur.

4. BULGULAR

4.1. Ateş Çocuk Dergisinin Dış Yapı Unsurlarına İlişkin Bulgular

4.1.1. Kapak Bilgileri

Derginin birinci sayısının kapağında Ateş-Çocuklar İçin başlığı giriş şeridinde yer almaktadır. Derginin ilk sayısı ‘Roman Haftası Perşembe Günleri Çıkar’ başlığıyla verilmiştir. Derginin 1. sayısının, 5 kuruşa satıldığı ve çıkış tarihi 26-11-1937 olarak belirtilmiştir. Birinci sayının kapağında, derginin içerisinde yer alan Demir İzci yazısının bir bölümünü anlatan görsel çizilmiştir. Kapağın sol alt köşesinde kapak resminin çizeri Ercümen olarak belirtilmiştir (Sayı 1- Sayfa 1). Dergide ikinci sayıya ait kapak bilgisine ulaşılamamıştır.

Ateş çocuk dergisinin kapağında, derginin içerisinde yer alan yazılardan bölümler görselleştirilmiştir. Kapak bilgilerinde, dergi isminin yazılı olduğu şerit değişmemiş her sayıda içeriğe göre kapak görseli değişmiştir. Dergide kapaklar renkli basılmıştır.

Dergide, yeni başlayan yazılar kapakta okuyucuya duyurulmuştur. Yirmi yedinci sayısında yeni başlayan ‘Büyük fen, coğrafya, gezi ve heyecan romanı’ açıklamasıyla verilen ‘‘Dünyaya Meydan Okuyan Adam’’ metninin kapak görseline aşağıda Şekil 2’de yer verilmiştir (Sayı 27-Sayfa 1).

Şekil 2 Ateş Dergisi Sayı 27 kapak resmi

Ateş çocuk dergisi, dünyadan güncel haberleri kapağında görsel olarak işlemiştir. Derginin otuz sekizinci sayısı, Amerikalı kadın pilot Amelia Earhart'ın dünya gezisi sırasında uçağının düşmesi anısına onun resmi ile çıkmıştır. Amelia Earhart'ın uçağı 2 Temmuz 1937 yılında düşmüş ve bir daha haber alınamamıştır. Dergi, 12 Ağustos 1937 sayılı 38. sayısında bu haberi kapak resmi yapmış ve haberini okuyucularla paylaşmıştır (Sayı 38). Derginin otuz dokuzuncu sayısında, kapak resmi olarak 1937 yılında Fransa'da düzenlenen 'Paris Enternasyonal Sergisi' ile ilgili haberin çizilen görseli kullanılmıştır (Sayı 39). 26 Ağustos 1937 tarihli 40. sayısında Çin-Japon Savaşı başlığıyla kapak resmi verilmiştir. Aynı sayıda Çin ve Japonya arasında geçen mücadelenin haberi yer almaktadır.

Derginin kırk birinci sayısıyla kapak resmi ve anlayışı değişmiştir. Önceki sayılarda yer alan iki gencin, koşan kurdu izlediği ve dergi adının yazıldığı şerit kaldırılmıştır. Sol üst köşede daire içerisine "Ateş" başlığıyla dergi ismi, çıkış tarihi, fiyatı ve sayı bilgisi verilmiştir. 2 Eylül 1937 tarihli kırk birinci sayısı Atatürk görseli çizimi ve '26-30 Ağustos' başlığıyla çıkmıştır (Sayı 41-Sayfa 1). Kapaklarda, tarihî olaylara ve önemli tarihlerin yıl dönümlerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Ateş çocuk dergisinin kırk iki ve kırk üçüncü sayıları, eski kapak stiliyle çıkarılmıştır. Kırk üçüncü sayıdan son sayıya kadar yenilenmiş kapak tarzıyla çıkarılmaya devam edilmiştir. Kırk ikinci sayıda kapak resminde Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen, Mustafa Kemal'in elini öperken çizilmiştir. Arka kısımda ise uçak resmi bulunmaktadır (Sayı 42-Sayfa 1). Dergi kapağında, dergide ilk kez yer alacak yazıları tanıtan görsellere yer verilmiştir. Kırk yedinci sayıda başlayan 'Murat Reisin Oğlu' başlıklı Türk denizcilik tarihini anlatan romanın duyurusu kapak resminde çizilmiştir. Kapak resminin çizeri diğer Ercümen olarak belirtilmiştir (Sayı 47-Sayfa 1).

Ateş çocuk dergisi kırk dokuzuncu sayısında "15 Yaşına basan Cumhuriyet" kapağıyla çıkarılmıştır. Başlıkta "cumhuriyet" yerine "cumuriyet" şeklinde yazım yanlışı yapılmıştır. Kapakta, izci kıyafeti giyen bir genç yanında taşıdığı flamayla gösterilmiştir. '15 Yaşına basan Cumhuriyet' başlığı sayfanın ortasından başlayarak büyük puntolarla yazılmıştır (Sayı 49-Sayfa 1). Dergi Cumhuriyet'in ilan edilmesinin 15. yılına özel bir kapakla çıkmıştır. Ateş dergisinin son sayısı olan 52. sayının kapak bilgisine ulaşamamıştır (Sayı 52-Sayfa 1).

4.1.2. Sayfa Düzeni ve Yazılı Unsurlar

Dergide yazılar başlıkların altında açıklamalı olarak verilmiştir. Dergideki her yazının başında başlıklar diğer unsurlara göre daha büyüktür. Özellikle giriş yazısındaki dergiyi tanıtmı yazı başlığı daha belirgin olarak “Ateş’in Çevresinde” şeklinde verilmiştir. Ayrıca ilk yazı diğer sayfalardan farklı olarak iki sütundan oluşacak şekilde yazılmıştır (Sayı 1-Sayfa 2). Yazıların başlıkları sayfanın ortasında olacak biçimde verilmiştir. Buna karşılık yazılar için her sayfa üç sütundan oluşacak şekilde bölümlere ayrılmıştır. Yazılar arasına görsel öğeler sayfa bütünlüğü bozulmayacak şekilde sığdırılmıştır. Birinci sayıdaki çizgi roman ve büyük sinema romanı olarak verilen yazılar başlık altında kısa iki sütun yazı ile başlamıştır. Yazıların altında küçük kutucukların içerisinde görsel resimlere bulunmaktadır (Sayı 1-Sayfa 10-11/18-19).

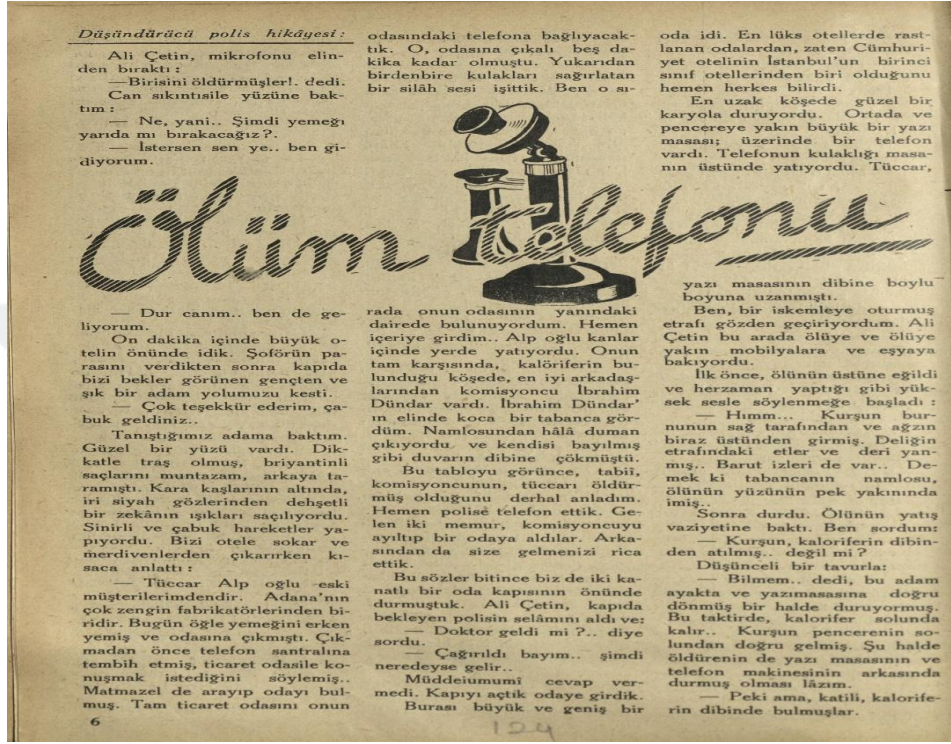
Derginin sayfaları genellikle üçer sütundan oluşacak şekilde bölünmüştür. Dergi kenar kısımları boşluk olacak biçimde hizalanmıştır. Bunun nedeni derginin ciltlenecek şekilde hazırlanmış olmasından kaynaklanmaktadır. Okuyucuya düz, sıradan bir okuma yerine sütunlara bölünerek okuma kolaylığı ve estetik bir görünüm sağlanmıştır. Yazılarda satır başları ve bölüm başlıkları açıklamaları ile verilmiştir (Sayı 1-Sayfa 4).

Dergide ikinci sayıda vefat haberini anlatan yazı (Sayı 2-Sayfa 3) iki sütun hâlinde anlatılırken diğer sayfalar üç sütundan oluşacak şekilde yazılmıştır. Başlıklar sayfanın üst tarafında ortalı olacak şekildedir. Başlıkların kenarlarında anlatılan yazı ile ilgili görsel unsurlara yer verilerek yazıların başlangıç bölümleri dikkat çekici hâle getirilmiştir. Sayfalarda farklı boyutlarda görsel öğeler kullanılmıştır.

Dergide yazar bilgileri hikâyenin başında ya da sonunda verilmiştir (Sayı 3-Sayfa 7). Devam niteliğinde olan yazıların son kısımlarında “arkası var” yay ayrıç içerisinde yazılarak devamı duyurulmuştur (Sayı 3-Sayfa 4). Aynı şekilde bazı fotoğrafların ve resimlerin altında açıklamaları bulunmaktadır (Sayı 3-Sayfa 6).

Dergide, yazılı unsurlar görsellerle desteklenerek verilmiştir. Görseller bazen sayfa başında bazen sayfa ortasında yer almaktadır (Sayı 4-Sayfa 7-8). Çizgi romanlarda kullanılan resimler farklı büyüklüktedir Sayı 4-Sayfa 10-11). Spor sayfasında fotoğraf ve puan çizelgesiyle yazılar desteklenmiştir (Sayı 4-Sayfa 16-17). Derginin sayfalarının numarası alt taraftadır. Tüm sayfalara numaralar verilmemiştir ancak devam eden sayfalardaki numaralardan sayfa numaraları anlaşılabilir.

Ateş çocuk dergisinde yazılar diğer sayfalarla geçmeyecek şekilde tamamlanırken yedinci dergide geçen “Demir İzci” romanının son kısmı spor sayfasının alt bölümünde yarım sayfa olacak şekilde verilmiştir (Sayı 7- Sayfa 16). “Ölüm Telefonu” hikâyesinin başlığı ise hikâye birkaç satır yazıldıktan sonra atılmıştır (Sayı 7-Sayfa 6). Belirtilen sayfa özelliği aşağıda Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3 Ateş Dergisi Sayı 7 -Ölüm Telefonu-

Ateş çocuk dergisi, farklı sayfa düzenleri ve yazılarla çıkarılmıştır. Dergi sıradanlıktan uzaklaşarak okuyuculara sayfalar arası okuma geçişlerinde akıcılık sağlamıştır. Bu yaklaşımla okuma kolaylığı ve görsel farklılık dergi okuyucularına hissettirilmeye çalışılmıştır.

4.1.3. Görsel Unsurlar

Derginin görsel unsurları kapak haricinde renksiz olarak basılmıştır. Diğer sayfalardaki resimler ve fotoğraflar siyah beyaz olarak basılmıştır. Dergide genellikle on üç, on dört sayfada görsel unsurlar bulunmaktadır (Sayı 1- Sayfa 1-20). Derginin yirmi sayfadan oluştuğu düşünülürse toplam görsellerin yer aldığı sayfa sayısı daha iyi anlaşılacaktır. Ayrıca çizgi roman ve büyük sinema romanı başlığıyla verilen yazılarda birden fazla çizim bulunmaktadır. Çizimler tek tek sayılmamış toplu olarak değerlendirilmiştir. Dergide genellikle iki adet fotoğraf bulunmaktadır. Fotoğrafların ikisi de spor sayfasında futbolcuların

top mücadelesini anlatmaktadır (Sayı 1- Sayfa 16). Şekil 4'te Ateş dergisinden futbol sayfasına ait bir fotoğraf aşağıda paylaşılmıştır.

Şekil 4 Ateş Dergisi Sayı 1 Spor Oyunlar.

“Demir İzci” metninde olağanüstü bir görsel paylaşılmıştır. Semiha ve Demir’in kendilerini yeni dünyaya götürecek radyoplanları seyrettiği görsel bulunmaktadır (Sayı 3- Sayfa 13). Derginin üçüncü sayısında iki fotoğraf spor bilgisine ait fotoğraflardır. Çekoslovakya ve Fenerbahçe arasında oynanan maçtan bir fotoğraflara yer verilmiştir (Sayı 3- Sayfa 16-17). Dergide “Ölüleri Dirilten Doktor” çizgi romanının görselleri küçük kutular hâlinde verilirken resimlerin numaraları da kutucukların kenarına eklenmiştir (Sayı 3- Sayfa 18/19). “Roma Zoruna Karşı Koyanlar” çizgi romanının görselleri de düzenli olarak kutucuklarda verilmiştir (Sayı 3- Sayfa 10-11).

Ateş çocuk dergisinde görsellerin çizeri Ercümen olarak verilmiş ve çizerin ismi görsellerin altına yazılmıştır (Sayı 4- Sayfa 8/13). Dergide başka bir çizere ait bilgi tespit edilememiştir. “Ölüleri Dirilten Doktor” metnindeki görsellerin kenarlarına numaraları verilmiştir (Sayı 4: 18-19). Dergide yer alan iki adet fotoğraf spor sayfasındadır (Sayı 4- Sayfa 16). Kapaktaki görsel renkli basılmışken diğer görseller siyah beyaz renklidir (Sayı 4- Sayfa 1).

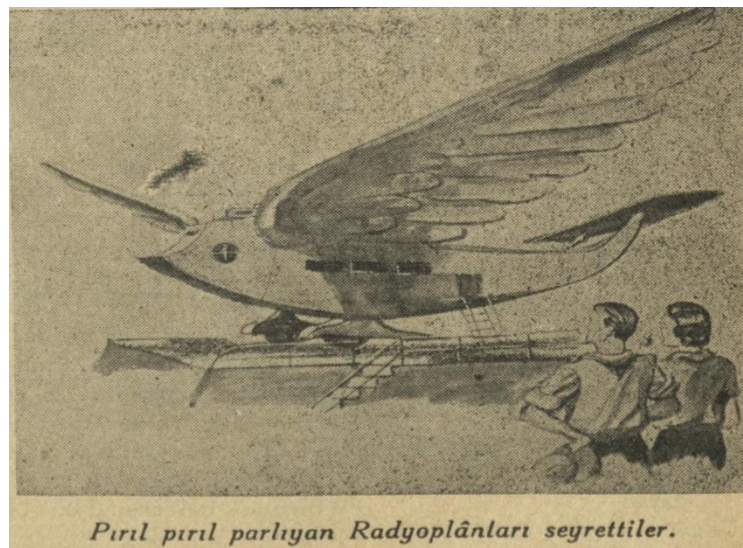
Dergide spor bulmacaları köşesi 6 sayı olarak devam etmiştir. Bulmacaların cevaplarını toplu olarak dergiye gönderenlere kurayla ödüller verileceği birinci sayıdan itibaren belirtilmiştir. Bulmacalar; boks maçı, tenis, kayak, su küreği çekme, dağ bisikleti ve gülle ile ilgilidir. Derginin farklı spor dalları ile ilgili bulmacalar sorması spor etkinliklerinin

çeşitliliği ile ilgili çocuklarda farkındalık oluşturmaya yöneliktir. Aşağıda Spor Bulmacaları Serisi'nden görsel Şekil 5'te paylaşılmıştır.

Şekil 5 Ateş Dergisi Sayı 1 Spor Bulmacaları.

Ateş çocuk dergisinin "Demir İzci" metninde yeni dünyaya yolculuk yapmak için radyoplan adı verilen bir ulaşım aracı kullanılacaktır. Radyoplan, uçak görüntüsünü andıran ancak kuş kanadı gibi görsellerle süslenen ve yolcularını yerin altından hızlı bir şekilde yeni dünyaya uçuracak olan araçtır (Sayı 3-Sayfa 13-15). Yazıldığı tarih düşünüldüğünde radyoplan yıldızlararası yolculuğun henüz hayallerden öteye geçmediği bir dönemi kapsamaktadır. Ancak gerçekliklerin hayallerle başladığı düşünülürse okuyucu çocukların hayal dünyasında büyük izler bırakacak anlayışlar taşımaktadır. Radyoplanın görseli Şekil 6'da aşağıda verilmiştir (Sayı-3-Sayfa 14).

Şekil 6 Ateş Dergisi Sayı 3 (Demir İzci Radyoplanları Seyreder)

4.1.4. Yazı Bilgileri

Ateş çocuk dergisinin birinci sayısında, çıkış yazısı olarak verilen ilk yazı diğer yazılara göre daha büyük punto ile ve italik şekilde yazılmıştır. (Sayı 1-Sayfa 2). Başlıklar büyük punto ve daha kalın olacak şekildedir. Farklı yazı stilleriyle başlıklar verilmiştir (Sayı 1-Sayfa 8). Bu şekilde farklı yazı stilleriyle dergi, okurlarına okuma kolaylığı ve sayfalar arası hareketlilik sağlamaya çalışmıştır. Beyaz zemin üzerine siyah yazı olacak şekilde başlıklara yer verilirken (Sayı 1-Sayfa 3) siyah zemin üzerine beyaz başlıkları da görmekteyiz (Sayı 1-Sayfa 12). Dergide başlıklar farklı desenlerle de süslenmiştir (Sayı 1-Sayfa 18). Tüm sayfalar siyah beyaz formatta yazılmışken kapak renkli basılmıştır. Çizgi romanlarda çizimlerin içerisindeki yazılar büyük harflerle yazılmıştır (Sayı 1-Sayfa 10-11/18-19).

Dergide başlıklar daha belirgin bir şekilde büyük yazılmıştır (Sayı 2-Sayfa 3/4). Dergide yazılar genellikle aynı yazı stilinde ve büyüklüktedir. Bitişik eğik yazı şeklinde farklı tarzda yazılan başlıklara da yer verilmiştir (Sayı 2-Sayfa 7).

Ateş çocuk dergisinde yabancı isimlerin ve kelimelerin Türkçe okunuşlarının yay araç içerisinde verildiği tespit edilmiştir. Dergi bu anlamda tutarlı olmasa da bazı kelimelerin okunuşları verilmeye çalışılmıştır. Radium (Radyum), Washington (Vaşington), Curie (Küri), Seatle (Sitle) örnekleri üçüncü sayıda yer almıştır (Sayı 3-Sayfa 2).

4.1.5. Renklendirme

Ateş çocuk dergisinde kapak haricinde renkli sayfa kullanılmamıştır (Sayı 1-Sayfa 1). Dergide yazılar, saman kâğıdına açık kahve zemin üzerine siyah harflerle yazılmıştır. Resimler ve şekiller zemin üzerine siyah renklerin geçişi ile derinlik verilerek okuyucuya aktarılmıştır (Sayı 1-Sayfa 5). Dergi, açık zemin üzerinde siyah renklerle yazılardan oluşmuştur. Derginin ikinci sayısının kapak ve giriş yazısına ulaşılamadığı için değerlendirmeye alınamamıştır (Sayı 2).

Dergide, kapak görseli renkli verilmişken diğer sayfalarda renk unsuru tespit edilememiştir. Dergi isminin yazıldığı yazı şeridi ve kapak resmi renkli olarak basılmıştır (Sayı 4-Sayfa 1). Yine son sayfadaki dergi isminin yazılı olduğu şerit kırmızı renkle basılmıştır (Sayı 4-Sayfa 20). Son sayfada yazılar kırmızı bir çerçevede içerisinde verilmiştir. Derginin kalan kısmında renklendirme yapılmamıştır (Sayı 4).

Ateş çocuk dergisinin kırk birinci sayısında, kapak yine renklidir ancak en son sayfadaki iletişim ve abonelik bilgisinde renk kaldırılmıştır. Son sayfada derginin sahibi ve

umum yazı direktörü Tahsin Demiray daha belirgin bir şekilde verilmiştir. Sayının son sayfasında Ateş dergisinin pek yakında daha dolgun ve daha güzel yazılarla çıkacağı bildirilmiş ve okuyucuların dergideki romanları, hikâyeleri arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmiştir (Sayı 41-Sayfa 12).

4.2. Ateş Çocuk Dergisinin İç Yapı Özelliklerine Ait Unsurlar

Çalışmanın bu bölümünde alt amaçlara bağlı olarak tespit edilebilen Ateş çocuk dergisinin iç yapı unsurlarına yönelik bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1. Ateş Çocuk Dergisinde Bilim ve Bilimsel Gelişmelerin Metin Türlerine Yansıması

Ateş çocuk dergisinde bilim alanındaki haberler ve bilim tarihi ile ilgili yazılar, dönemin bilimsel gelişmeleri ve bilimsel anlayışın metinlere yansımasına ait yazılar bulunmaktadır. Bu yazılarda bilimsel çalışmalar ya da bilim tarihinde yer alan bazı gelişmeler okuyucu ile paylaşılmıştır. Aşağıda tespit edilebilen yazılara yer verilmiştir.

Bilim ve Bilim Tarihi

Ateş çocuk dergisinin üçüncü sayısında “Ateş Çocukların Bilgi Köşesi” açıklamasıyla çıkarılan bilimsel yazılar bulunmaktadır. Derginin üçüncü sayısında, ‘Ateş çocukların okudukları roman ve hikâyelerde birçok fen ve ilme dokunan isimler’ geçtiği bunların çoğunun çocuklar tarafından bilindiği ancak daha iyi anlaşılmalrı ve eğer bilmeyenler varsa da öğrenmeleri için önemli bilgilere yer verileceği yazılmıştır. Bu bağlamda hertz dalgaları ve radyum ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Hertz dalgaları elektromanyetik bir dalgadır, telsiz ve telefonlar bunlara dayanmaktadır. 1857 yılında aynı ismi taşıyan Almanya’nın Hamburg şehrinde doğan Hertz (Herts) tarafından bulunduğu anlatılmaktadır. Ayrıca radyumun Cruie, karısı ve Bemont tarafından bulunan bir maden olduğu ve radyoaktif bir madde olduğu belirtilmiştir. Radyoaktif ışıklar yıkıcı ve yapıcı etkidedir. Yazıya göre çok pahalı olmasının nedeni ise çok az bulunmasından kaynaklanmaktadır. Radyumu Bohemya, Colorado ve Portekiz’de bulunduğu paylaşılmıştır. (Sayı 3-Sayfa 2)

Dergide, “Ateş Çocukların Bilgi Köşesi ve Bunları biliyormusunuz?” başlığıyla adlandırılan yazılar tespit edilmiştir. “Bilgi Köşesi”nde yıldız taşları ile ilgili bilgi bulunmaktadır. Yıldıztaşları hakkında bilgi verilen yazıda Avrupalıların Bolid adını verdiği yıldız taşlarının berrak gecelerde düştüğü bilgisi paylaşılmıştır. Hatta yıldız kaydığı zaman dileklerin kabul olacağı inanişından bahsedilmiştir. Ancak Ateş çocukların böyle saçma düşüncelere inanmadığı bilgisi eklenmiştir (Sayı 4-Sayfa 2).

Dergide “Bilgi köşesi” başlıklı devam yazılarına yer verilmiştir. Bilgi Köşesi’nde ‘narval’ isimli balık cinsinden ve ‘La Salpes’ isimli sadece denizlerde yaşayan bir canlıdan bahsedilmiştir (Sayı 5-Sayfa 2). Dergide “Ateş Çocukların Bilgi Köşesi”nde “La fossil” başlığında fosiller hakkında bilgi bulunmaktadır. Ayrıca “La Pholade (Folad)” başlığında kabuklu deniz hayvanı hakkında bilgiler yer almaktadır (Sayı 6-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin yedinci sayısında (7 Ocak 1937) bundan 40-50 sene evvel ilk otomobil yapıldığı zaman çoğu kimselerin buna güldüğü, böyle bir araca neden gerek duyulduğu hatta Türkiye’ye otomobil sokulmasına engel olduğu bilgisine yer verilmiştir. Şimdilerde otomobilin hızı ile arabalarına, ucuzluğu ile de trene meydan okuduğu ve bazı ülkelerin tren yolundan ziyade otomobil yolu yaptığı bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 7-Sayfa 2). Dergide ulaşım araçlarından otomobilin yaygınlaşması ve ulaşım anlayışının değişmesi metinde anlatılmıştır.

Ateş çocuk dergisi, onuncu sayısında “Makineli Yarasa” başlığında “uçku” olarak belirtilen uçak yapımının günümüzde geldiği teknoloji anlatılmaktadır. Rusların, yarasaya benzeyen kuyruksuz yaptığı uçakların taşıma ve savaş aracı olarak kullanılabileceği ve günümüzdeki uçakların yerini alabileceği bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 10-Sayfa 3). Dergi, bu haberlerle güncel bilimsel gelişmeleri okuyuculara aktarmaktadır.

Derginin on birinci sayısında “dünya çevresinde” metninde Türkiye’nin saat dilimi ile diğer ülkelerdeki saat dilimleri rakamsal olarak karşılaştırılmıştır (Sayı 11-Sayfa 2).

Ateş dergisinin on birinci sayısında “Uçan Tren” başlıklı yazıda Fransızların saatte 300 kilometre (km) hıza kadar çıkabilecek olan hızlı trenleri yapma projelerinden bahsedilmiştir (Sayı 12-Sayfa 2).

Ateş dergisinde “Patlayıcı ve yakıcı maddeler” başlığıyla siyah baruttan nitrogliserine kadar patlayıcıların bulunma serüveni ve şiddetleri ile ilgili bilgilere on ikinci sayıda yer verilmiştir (Sayı 12-Sayfa 2).

Derginin on yedinci sayısında “Yolumuzu nasıl buluyoruz?” başlıklı yazıda gemicilikte yol bulmanın tarihi gelişimi örneklerle açıklanmıştır. Pusulanın bulunmasıyla insanoğlunun Afrika’yı dolaşmayı, Amerika’yı keşfetmeyi, Hindistan’a ulaşmayı gerçekleştirdiği anlatılmıştır. Ayrıca günümüzde ‘radyo-far’ adı verilen fenerlerin sayesinde gemilerin hava durumlarını takip edebildiği ve yollarını bulduğu belirtilmiştir (Sayı 17-Sayfa

2). Dergi, gemilerin yol bulmalarındaki bilimsel gelişmeleri okurlarına örneklerle ve tarihi gelişim sırasına göre açıklayıp görsellerle yazıyı zenginleştirmiştir.

Ateş çocuk dergisinin on dokuzuncu sayısında “dünya çevresinde” başlıklı yazıda “Mısır'daki ehamlar (piramit), ford fabrikası, alüminyum, bir kadının başında ne kadar saç var, Quenn Mary'nin sigortası ve yürüyen balıklar” alt başlıkları ile hem dünyadan bilgiler hem de o dönemin bilimsel çalışmaları anlatılmıştır (Sayı 19-Sayfa 2).

Ateş dergisinin on dokuzuncu sayısında “Gökte Bir Uçu Meydanı” başlıklı yazıda Amerikan gazetelerinden elde edilen bilgiye göre gökyüzünde uçakların uçabileceği bir uçak meydanı yapılabileceği çalışmalarına yer verilmiştir. Habere göre uçak meydanında koğuşların, tamirhanelerin, sinemaların bile olacağı ve hem savaşta hem de barış zamanında büyük işler göreceği düşünölmektedir (Sayı 19-Sayfa 3).

Derginin on dördüncü sayısında “Geleceğin şehirleri” başlıklı yazıda gelecekte savaşlardan etkilenmemek için yer altına şehirler inşa edileceği ve insanların tiyatro, havuz, su depoları gibi her türlü imkânın olacağı bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 14-Sayfa 3).

Ateş dergisinde on altıncı sayıda “Gizli Kudretler” başlıklı yazıda petrolün zamanla biteceği bilgisinden hareketle Amerikalı bilim insanlarının rüzgâr değirmeni adı verilen rüzgâr enerjisi üzerine çalışmaları şimdiden yaptığı haberi yer almaktadır (Sayı 16-Sayfa 2). Dünya'da ve Avrupa'da özellikle 1960 yılından sonra rüzgâr enerjisinin dikkat çeken bir kaynak olmaya başladığı (Hayli, 2001, s. 14) değerlendirildiğinde derginin gelecekle ilgili bilgileri okuyucu kitlesine ulaştırma anlayışı daha iyi ortaya çıkacaktır.

Derginin on yedinci sayısında “şimşekler yaratan Adamlar!.” başlıklı yazıda otomobillerin ilk çıktıda 15 km hızla gittiği ve zamanla 40 km hıza ulaştığında insanların şaşırdığı haberine yer verilmiştir. 150-250 km hızların ise şimdilerde ise ‘şimşek yaratan adam’ ismi verilen zengin bir İngiliz komiserinin çalışmalarıyla 440 km'ye kadar çıkabildiği bilgisi verilmiştir. Bu rekoru kırma çalışmasının yapıldığı da Avrupa ajans haberlerinde duyurulduğu söylenmiştir (Sayı 17-Sayfa 9). Bu durum otomobil alanındaki bilimsel gelişmelerin dergide bir karşılığı olarak değerlendirilmiştir.

Ateş dergisi on sekizinci sayısında “Deniz Canavarları” yazısında yeni tasarlanan gemilerin, motor yardımıyla suyun itilmesi neticesinde geminin ilerlemesine imkân vereceği anlatılmaktadır. Aynı yöntemin aya ve yıldızlara gönderilecek roketlerde de planlandığı ve

bunun hayal olmaktan öteye geçtiği belirtilmiştir (Sayı 18-Sayfa 3). Dergi bilimsel gelişmeleri ve olayları okuyucularına ulaştırma çabasını bu tür yazılarla desteklemiştir.

Derginin yirminci sayısında “Stratosfere çıkan posta güllesi” başlıklı yazıda Jean Dumoulin adlı Fransız mühendisin çalışması tanıtılmıştır. Dumoulin, yaptığı çalışmayla hava tabakasını geçerken çevresindeki gülleyi atacak olan top, stratosfere geçtikten sonra roket hâline gelecek ve paraşütü sayesinde yere iniş yapabilecektir. Bu gelişmeyle Avrupa’dan gönderilen bir gülle bir saatte Amerika’ya inebilecektir (Sayı 20-Sayfa 2). Dönemin bilimsel gelişmelerini okuyucuyla buluşturma amacı taşıyan dergi bu haberi görselleriyle desteklemiştir.

Derginin yirmi ikinci sayısında Türkiye’nin ilk denizaltını yapması haberi “... görülmedik bir bilgi ve fen harikası.” diye duyurulmuştur. Avrupa’dan bilginlerin gemiyi görmeye kafile kafile geldikleri bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 22-Sayfa 2). Dergi dönemin Türkiye’sinin başarılarına ve güncel bilgilerine kayıtsız kalmamıştır. Türkiye için gurur kaynağı olabilecek sıcak gelişme ve haberler okuyucu ile buluşturulmaya çalışılmıştır. Çocuk dergilerinde içerik hazırlanırken çocukların zihinsel ve bilişsel gelişimleri dikkate alınarak aktüel bilgilere ve kültürel olaylara yer verilmelidir. Dergi Türkiye’de yaşanan bir haberi okuyucuya ulaştırarak güncelliğini korumaya gayret etmiştir. Aynı sayıda İtalyanların zorlu yollarda, çöllerde bile gidebilecek tank tekerine benzeyen tekerlekleri olan çöl transatlantiği adı verilen bir ulaşım araçlarını yaptıkları belirtilmiştir (Sayı 22-Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinin yirmi dördüncü sayısında “Denizin Dibinde” başlıklı yazıda denizin altında ilerleyebilen bir aletin yapıldığı ve bu alet sayesinde araştırmaların daha rahat yapılabileceği belirtilmiştir (Sayı 24-Sayfa 3). Aynı sayının onuncu sayfasında verilen “Korkunç Serüven” başlıklı yazıda denizaltını bu tarz bir araçla inceleyen bir ekibin büyük bir balık tarafından yutulduktan sonra kurtulduklarını anlatan bir haber bulunmaktadır (Sayı 24-Sayfa10). Yirmi dördüncü sayıda “Tabiat ve Uçkular” başlıklı yazıda ‘Çelik Atmaca’ adı verilen bir aracın gerçekten atmacadan esinlenerek yapıldığı belirtilmiştir (Sayı 24-Sayfa 7).

Derginin yirmi beşinci sayısında “Gemicilik nasıl başladı?” başlıklı yazıda insanoğlunun bir kütüğün üzerinde boğulmamak amacıyla tutunarak yüzmesinden buharlı makinelerle işleyen gemilerin gelişimine kadar gemicilik tarihi hakkında bilgi verilmiştir (Sayı 25-Sayfa 2). Aynı sayıda “Uçan Torpiller” başlıklı yazıda Amerika’da hava treni olarak adlandırılan ve yerden 7-8 m yukarıda hareket eden trenin denemelerinin yapıldığı haberine

bulunmaktadır (Sayı 25-Sayfa 3). Yirmi beşinci sayıda “Uçan Makas” adlı yazıda iniş ve kalkıştaki tehlikeleri azaltmak amacıyla yapılması planlanan ve kanatları kapanıp açılabilen bir uçak modeli paylaşılmıştır (Sayı 25-Sayfa 3).

Derginin yirmi yedinci sayısında “Deniz Tankları” başlıklı yazıda İngiliz gemilerinden kaçan ve Çin’e mühimmat taşıyan suda hızlı giden ve deniz tankı olarak adlandırılan aracın batırılışı anlatılmıştır (Sayı 27-Sayfa 7).

Ateş dergisinin yirmi sekizinci sayısında “Güneş hafifliyor mu?” başlıklı yazıda Einstein’ın buluşlarından etkilenen bilim insanlarının varlıklarından bahsedilmiştir. Bu bağlamda ışığın bir ağırlığının olduğu ve güneşin de ışığını yansıtarak uyguladığı ağırlıktan söz edilmiştir (Sayı 28-Sayfa 2).

Derginin otuz ikinci sayısında “Uçan Otomobiller” başlıklı yazıda gelecek zamanda otomobillerin uçabileceği dar sokaklardan bile sıkıntısızca havalanabileceği ve bununla ilgili çalışmaların İspanya ve Amerika’da yapılmaya başlandığı haberi paylaşılmıştır (Sayı 32-Sayfa 2). Haberin görseli Şekil 7’de aşağıda verilmiştir.

Şekil 7 Ateş Dergisi Sayı 32 (Uçan Otomobiller Haberi)

Ateş çocuk dergisinin otuz altıncı sayısında “Görünmeyen Şuallar ve Dalgalar” başlıklı yazıda bilimin ve fennin ilerlemesi sayesinde elde edilen ışınlarla ilgili bilimsel gelişmelere yer verilmiştir. Bu ışınlar sayesinde aya gidilebilecek bir aletin tasarımına, Nicola Tesla’nın buluşu sayesinde cephaneleri patlatabilecek ışınlarla ve hastalıkların tedavi edilmesinde kullanılacak ışınlarla ilgili haberler bulunmaktadır. Işınlarla ilgili gelişmelerin özellikle gelecek dönemde daha çok görüleceği bilgisi okuyucularla paylaşılmıştır (Sayı 36-Sayfa 5).

Dergide “Ateş Ansiklopedisi” köşesinde ‘Sabun nasıl yapılır?’ alt başlığıyla sabunun yapılışı okuyucularla buluşturulmuştur. Sabunun tarihsel gelişimi kısaca anlatıldıktan sonra ülkemizde de sabunun yapılışı özetlenmiştir (Sayı 50-Sayfa 2). Aynı yazıda ‘Serap, denilen şey nedir?’ başlığıyla çölde görülen serap olayı anlatılmıştır. Çöldeki gezginlerin, uzakta duran hurma gölgelerini su gölgesi zannetmeleri aktarılmıştır (Sayı 50-Sayfa 2).

Derginin Ateş Ansiklopedisi köşesinde ‘Kurşunkalem nasıl yapılır?’ ve ‘Otomobil nasıl yapıldı?’ başlıklı yazılarda kurşun kalemin ve otomobilin yapılışı ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Yazıya, kurşun kalemin özellikle Amerika’da çok tüketildiği bilgisiyile başlanmış sonra da kurşun kalemin yapılış aşamaları anlatılmıştır. Aynı yazıda, otomobillerin tarihsel gelişim süreci kısaca özetlenmiştir (Sayı 51-Sayfa 2).

Dergide yer alan Ateş Ansiklopedisi köşesinde ‘Lastik nasıl yapılır?’ başlıklı yazıda lastik üretimi ve üretilen yerlerle ilgili bilgilere yer verilmiştir. Aynı yazıda Amundsen kimdir?’ başlıklı yazıda kutupların keşfinde önemli katkıları olan Norveçli gemici Amundsen hakkında açıklamalar bulunmaktadır (Sayı 52-Sayfa 2).

Dönemin Bilimsel Gelişmeleri ve Bilimsel Anlayışların Metinlere Yansımaları

Ateş çocuk dergisinde dönemin gelişmelerine satır aralarında yer verilmiştir. “Denizler Altında” romanının yazıldığı dönemde denizaltı gemilerinin insanların hayalinden bile geçmediği belirtilerek okunması gerektiği ifade edilmiştir (Sayı 1-Sayfa 4). Denizler altında romanı 1870 yılında yazılmıştır. Romanın daha önce çevirilerinin yapıldığı ancak elde yeni çeviriler kalmadığı için tekrar okuyucularla buluşturulduğu anlatılmaktadır (Sayı 1-Sayfa 3). Aynı sayıda, “Ölüleri Dirilten Doktor” sinema romanında doktor Nicola Voldinef uzun araştırmalar sonunda ölüleri canlandırmanın yolunu bulmuştur (Sayı 1-Sayfa 18-19).

Dergide Demir İzci ve Sabiha’nın yeni dünyaya yolculuğa çıkmadan önce küçük bir operasyon geçirmeleri gerekmektedir. Demir, operasyon öncesinde sağ duvarın önünde duran röntgen aletini tanımıştır (Sayı 3-Sayfa 14). Demir İzci yazısında röntgen cihazına yer verilmesi bilimsel gelişmelerin yazılara yansımaları olarak değerlendirilebilir.

Ateş çocuk dergisinde “Demir İzci” romanının kahramanı Demir, yıldızlararası yolculuğun mühendisi Hamit Torna’nın başarısına güvenmektedir. Fakat yeryüzündeki bir buçuk milyar insanın arasından yıldızlara gitme bilmesinin bu adamın çözmesine şaşırmaktadır. Ayrıca yolculuğa çıkacak gençlerin öteki yıldızlarda ne gibi tehlikelerle karşılaşacağı sorusu onu uykusuz bırakmıştır. Nihayet 15 Haziran sabahı erkenden kalkan

izciler su geçirmez bir pelerin, battaniye çanta ve kurşunluklarla yola çıkacaktır (Sayı 3-Sayfa 15). Yıldızlar arası yolculuk anlayışı o dönem için mümkün olmasa da günümüzde gezegenlerle ilgili yapılan araştırmalar için önemli bir hayal başlangıcı olarak düşünülebilir.

Dergide yer alan romanda Demir İzci ve arkadaşları yirmi altı günlük yolculuktan sonra yenedünyaya varmıştır. Yenedünya’da yaşayan başka insanlar var mı, burası yaşanabilecek bir yer mi sorularına cevap bulma zamanı gelmiştir. Ayrıca yenedünyada ilk adımlarında kendilerini hafif hissediyorlar ve sıçrayarak yürümeye başlıyorlar. Bu durum başka gezegenlerde yaşam anlayışının dönemin metin türlerine yansımalarıdır (Sayı 5-Sayfa 15).

Ateş çocuk dergisinde “Denizler Altında” romanında, denizaltılarda oksijen ihtiyacının potasyum kloratın ısıtılarak oksijene çevrilmesiyle mi yoksa denizaltına hava mahzenlerinde doldurulan havaları yavaşça boşaltarak mı ya da ara sıra denizin yüzeyine çıkarak temiz hava ihtiyacını gidermekle mi olduğu bilgisi merak duygusuyla birlikte verilmiştir (Sayı 8-Sayfa 5). Dergide, okuyucuların denizaltı ile ilgili bilgilere satır arasındaki okumalarla ulaşmaları amaçlandığı görülmektedir.

Derginin dokuzuncu sayısındaki “Demir İzci” romanında yenedünyada bulunan Demir, radyotelefon adı verilen cihaz aracılığıyla milyonlarca kilometre uzaklıkta bulunan dünyadaki Hamit ile konuşmaktadır (Sayı 9-Sayfa 14). Bu olay farklı gezegenlerdeki kişilerin iletişim kurmalarının metinler üzerindeki yansıması olarak düşünülmüştür.

Ateş çocuk dergisinin onuncu sayısında “Demir İzci” romanında geçen izcilerin, yeni dünyalı varlık Vrant ile yürüyen yolda ilerlemeleri anlatılmıştır (Sayı 10- Sayfa 13). Yazıda anlatılan durum yürüyen merdivene benzetilen yolun bilimsel gelişme olarak metinlere yansıması açısından değerlendirilmiştir.

Ateş dergisinin yirmi üçüncü sayısında “Gelecekte Savaş Nerede Olacak?” başlıklı yazıda uçmanın gelecekte savaş anlayışını değiştireceğini bu yüzden uçuş alanında gelişmelere önem vermemiz gerektiği hatırlatılmış “... unutmamalıyız ki gelecekte ölüm de zafer de gökten gelecek.” açıklamasıyla habere son verilmiştir (Sayı 23-Sayfa 3).

Derginin otuzuncu sayısında “Dünyaya Meydan Okuyan Adam” başlıklı romanında Doktor Tanrıverdi hangardan çıkarılan alete bakarak ne olduğuna şaşırmıştır. Kaptan, bunun eskiden beri bilinen bir uçuş olduğunu ve adının helikopter olduğunu söylemiştir (Sayı 30-

Sayfa 3). Aynı bölümde helikopterin çalışma prensibi Doktor Tanrıverdi'ye, Kaptan tarafından anlatılmıştır. Dönemin teknolojik gelişmeleri metinlerde kendisine yer bulmuştur.

Derginin kırk üçüncü sayısında “Yükselen Paraşütler” başlıklı yazıda İngilizlerin yerden pervane sayesinde yükselebilen bir paraşüt üzerinde çalışmalar yaptığı haberi paylaşılmıştır. Avrupa gazetelerinden alınan habere göre dünya havacılık tarihine geçecek bir olay olarak verilen bu gelişme sayesinde savaş anlayışının da değişeceği bilgisine yer verilmiştir (Sayı 43-Sayfa 3). Aynı sayıda yer alan “Dünyaya Meydan Okuyan Adam” romanında elektrikli denizaltının yaymış olduğu ateş Profesör Murat'ın itici ışıklarıyla durdurulabilmiştir. Bu itici ışık sayesinde elektrikli denizaltı uzaklaşmıştır (Sayı 43-Sayfa 5). Savaş teknolojisinde yaşanabilecek gelişmeler dergideki metinlere konu olarak yansımıştır.

Ateş dergisinin kırk beşinci sayısında “Dünya Çevresinde” haberinin içeriğinde ‘Cam’ başlıklı yazıda, camdan üretilen ilginç gelişmeler anlatılmıştır. Habere göre Amerikalılar çimento ve demir kullanmadan camdan bina yapmışlar, İtalyanlar camdan elbise yapmaya Avusturyalılar ise camdan tıraş bıçakları yapmaya başlamışlardır (Sayı 45-Sayfa 2). Döneme göre ilginç sayılabilecek bu haberler okuyucuyla buluşturmuştur. Derginin aynı sayısında “En Büyük Tank” başlıklı yazıda dönemin savaş tekniklerinde kullanılan tankların yapımı ile ilgili gelişmelere yer verilmiştir. Habere göre Almanlar küçük tanklar yapmayı düşünürken Fransızlar ve Ruslar daha büyük tanklar yaparak etkili silahlarla tankları güçlendirmek istemektedir. Tüm bu gelişmelerin gelecekte yapılan savaşların korkutuculuğunu ortaya koyduğu bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 45-Sayfa 2). Aynı sayıda ‘Radyografi ile mumyalar hakkında bilgi edinmek artık kolay bir hâle gelmiştir’ başlıklı yazıda X ışınlarının insan vücudunu incelemede geldiği nokta ele alınmıştır. Bu gelişmeler sayesinde Romalılardan kalma bir mezar üzerinde İngilizlerin yapmış oldukları çalışmalar anlatılmıştır. Yapılan röntgen çekimi sonrasında ölen kişinin, şehit birine değil boğularak ölen bir kişiye ait olduğu ortaya çıkarılmıştır. Aynı şekilde bir Mısır mumyasının iki metre on santim ile dünyanın çekilen en büyük radyografisi olduğu kayıtlara geçmiştir (Sayı 45-Sayfa 11).

Ateş dergisinin kırk altıncı sayısında “Cankurtaran Motorbot” başlıklı yazıda denizlerde kurtarma aracı olarak tasarlanan motorlu cankurtaran araçlarının ortaya çıkış süreci ele alınmıştır. Bu gelişmeler sayesinde denizdeki kurtarma çalışmalarında çabuk ve faydalı bir ürün ortaya çıktığı söylenmiştir (Sayı 46-Sayfa 3). Aynı sayıda “Nefes Verme Aleti” başlıkta yazıda Amerikalı Philip Drinker ve Agossiz Sbow tarafından geliştirilen nefes aleti hakkında bilgi verilmiştir. Suda boğulan, elektriğe kapılan ve nefes alamayanlara nefes almalarını

kolaylaştıracak aletin çalışma prensibi anlatılarak aletin resmine yer verilmiştir. Amerika ve Kanada'da yaklaşık 150 tane bulunan bu aletler sayesinde bazı hastalarda iyileşme gözlemlendiği haberde anlatılmıştır (Sayı 46-Sayfa 10).

Derginin kırk yedinci sayısında “Ateş Ansiklopedisi” başlıklı yazıda ‘Kâğıt Nasıl Yapılır?’ alt başlığıyla geçmişten günümüze kâğıdın yapılış süreci anlatılmıştır. Milattan önce 3.000 yılında Mısırlılar tarafından yapılan papirüsler hakkında bilgi verilmiş, Türklerin Araplara kâğıt yapımını öğretmesiyle birlikte İspanya ve Avrupa’ya kâğıdın yayılma süreci özetlenmiştir. Günümüzde ise gazete ve kitap kâğıdının tamamen modern bir şekilde yapıldığı belirtilmiştir (Sayı 47-Sayfa 2). Dergi, teknolojik gelişmeleri görsellerle de destekleyerek okuyucuyla buluşturmayı ilke edinmiştir. Aynı sayıda ‘Uçmanları Kurtarmak’ başlıklı yazıda tehlike anında uçakta bulunan kişileri kurtarmak amacıyla planlanan yeni bir paraşüt tasarımından söz edilmiştir. Kaliforniyalı bilim adamları tarafından geliştirilen bu yöntemle, tehlike anında uçakta bulunan 3-4 kişiyi aynı anda tek bir paraşütle kurtarmanın mümkün olduğu anlatılmıştır. Bu paraşütte ip yerine daha sağlam olacağı için tel kullanılacağı paylaşılmıştır (Sayı 47-Sayfa 3). Yine kırk yedinci sayıda Almanya’da saatte 150 km ile giden Hamburg-Berlin arasında dizel yakıtla çalışan elektrikli trenden bahsedilmiştir. Trenin görselleriyle desteklenen yazıda çalışma prensibi de anlatılmıştır (Sayı 47-Sayfa 10).

Ateş dergisinin kırk sekizinci sayısında “Ateş Ansiklopedisi” başlıklı yazıda ‘Kutup memleketleri, Kuyruklu yıldız ve Şifre’ alt başlıklarıyla bilgi köşesi bulunmaktadır. Antarktika'nın 20-30 sene önce bulunduğunu ve tamamen buzlarla kaplı olan kıtanın yaşamaya elverişli olmadığı hayvanların bile çok zor yaşayabildiği bilgisine yer verilmiştir. Ayrıca kuyruklu yıldızın bilgisi paylaşılmış, son olarak da şifreli yazı sayesinde gizli haberleşme olanağından bahsedilmiştir. Hatta bazı ülkelerde şifreci subaylar yetiştiren sınıflar olduğu ve şifrelerin çözülmesi ile ilgili makinelerin icat edildiği anlatılmıştır (Sayı 48-Sayfa 2).

Kırk sekizinci sayıda “Çelik ada” başlıklı hikâyede denizde yol olan mürettebatın daha önce görmedikleri bir adaya çıkmaya karar vermeleriyle birlikte aslında ada zannettikleri yapının büyük bir denizaltı olduğu gerçeğiyle karşılaşmışlardır (Sayı 48-Sayfa 4). Gemicilik alanındaki gelişmeler ve denizaltıların çoğalması ile ilgili gerçeklikler metinler içerisinde kendisine yer bulmuştur.

Ateş dergisinin kırk dokuzuncu sayısında Ateş Ansiklopedisi köşesinde ‘Kibrit’ alt başlığıyla verilen yazıda kibritin tarihsel süreci ve yapılış şekli detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Fosfor ve potasyumla elde edilen kibrit açıklanmış ayrıca dünyada kibrit üretimi ve ülkemizde son zamanlarda açılan kibrit fabrikasına değinilmiştir (Sayı 49-Sayfa 2).

Dergide ‘Yıldırımdan Da Hızlı’ başlıklı yazıda çok süratli giden otomobilin yapımından bahsedilmiştir. Otomobili kullanan kişinin anlatımıyla desteklenen yazıda haberin görseline de yer verilmiştir. Ayrıca bu otomobiller nedeniyle kazaların artacağı ve savaş teknolojisinde kullanılmasına ilham vereceği anlatılmıştır (Sayı 50-Sayfa 3).

Derginin elli birinci sayısında ‘Bir Yarışın Hikâyesi’ Başlıklı yazıda 1926 senesinde yapılan otomobil yarışı hakkında bir hikâye yazılmıştır. 24 saat sürecek yarışa Fransız ve İngilizler daha fazla katılım göstermişlerdir. Otuz kadar otomobilin katıldığı yarışta bazı arabalar yarışı tamamlayamadan ya bozulmuş ya da kaza yapmışlardır. Yazarın anlatımına göre son yarım saatte kendi aracı bozulmuş ve yarışı şanssızlık sonucu kaybetmiştir (Sayı 51-Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinin elli ikinci sayısında ‘Yepyeni Bir Uçku’ başlıklı yazıda insanoğlunun kanatları açılıp kapanabilen bir uçak modeli çalışması yaptığı haberi paylaşılmıştır. Habere göre uçağın olduğu yerden dik olarak gökyüzüne kalkması ve kuşlar gibi kanat çırpabilecek bir uçak tasarlanması insanoğlunun en büyük hedeflerinden birisidir (Sayı 52-Sayfa 11).

4.2.2. Ateş Çocuk Dergisinde Evrensel ve Gündelik Yaşam

Ateş dergisinde okuyuculara Dünya ve Türkiye ile ilgili haberlere, ilginç olaylara, farklı alanlardaki gelişmelere, sağlık, doğa, çevre ve tarım ile ilgili evrensel ve gündelik yaşama ait bilgilere yer veren yazılar paylaşılmıştır. Tespit edilebilen yazılar aşağıda verilmiştir.

Dünyadan ve Türkiye’den Haberler, Gelişmeler

Ateş çocuk dergisinde yayımlandığı döneme ait dünyadan ve Türkiye’den haberler ve gelişmeler yer almaktadır. Dünyada yaşanan ilginç olaylar ya da Türkiye’den farklı haberler okuyucularla buluşturulmuştur. Derginin üçüncü sayısında “Bunları Biliyor musunuz?” köşesinde “Sitle heykeli” başlığında Amerika Washington hükümetindeki gayet tanınmış Seattle heykelini yıldırım çarptığı haberi verilmiştir. Bu heykelin bir kahraman veya önemli birisine ait olmadığı bir inek heykeli olduğu ve Amerika’da bu ineği tanımayanların olmadığı

anlatılmıştır. İneğin iki yaşındayken 365 günde 16.778 lt yani günde 45 lt süt vererek dünya rekoru kırdığından bahsedilmiştir. Ayrıca ineğin yavrularının da Amerika’da meşhur olduğu örneğin ineğin torununun da 16.303 lt süt verdiği haberi paylaşılmıştır (Sayı 3-Sayfa 2)

Dergide “Kıralın Pulu” isimli yazıya göre İngiltere kralı beşinci Jorj (George) öldükten sonra üzerinde onun resmi bulunan posta pulları bir hayli kullanılmış ve hâlâ da kullanılmaktadır. Bundan birkaç ay evvel yeni kral Edvard (Edward)’ın resmiyle bir pul çıkarıldığı ve bu puldan İngiltere’de ilk günde tam 3 milyon tane satıldığı haberi paylaşılmıştır (Sayı 3-Sayfa 2). Kral V. George 20 Ocak 1936 tarihinde vefat etmiştir. Ondan sonra Prens Edward, İngiltere ve Britanya kolonilerinin yeni kralı olmuştur. 20 Ocak 1936 tarihinde tahta çıkan Kral VIII. Edward, 10 Aralık’ta tahttan çekilme kararını imzalamış ve 11 Aralık 1936 tarihinde tahttan çekilmiştir (Erdoğan, t.y.). İngiltere Kralı V. George’nin vefatı ve yerine geçen oğlu VIII. Edward’ın haberine dolaylı olarak değinilmiştir. Dergide bu gelişmeler yeni ve eski kralın resimlerinin pullara basılması haberiyle verilmiştir. İlginç bir şekilde Kral VIII. Edward’ın tahttan çekilme kararı alması ile Ateş dergisinde haberinin çıkma tarihi aynı güne denk gelmektedir (Ateş 3. Sayı/10-12-1936). Yine derginin üçüncü sayısında her memleketin asker ve denizciler için bazı kanunlar ve şartları olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Ancak Amerika’da var olan birçok acayipliğin yanında insanın kendisini alamayacak derecede şaşırtıcı bir haber olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Habere göre Amerika denizcilik şartlarından birisinin de her denizcinin en aşağı 24 dişi olması gerekmektedir (Sayı 3-Sayfa 2).

“Bunları biliyor musunuz?” köşesinde “Bir Düello” başlığıyla verilen yazıda günümüzde birçok ülkede yasaklanan düellonun garip bir örneğiyle karşılaşıldığı belirtilmiştir. Kolorado’da iki kişinin silah yerine düelloyu otomobilleri ile yaptıklarından bahsedilmiştir. Geçen ay gerçekleşen olayın Amerikan gazetelerinden öğrenildiği bilgisi paylaşılmıştır. Türkiye kanunlarında böyle bir duruma yer verilmediği de eklenmiştir. (Sayı 4-Sayfa 2). Aynı sayfada “Fena bir misafir” başlığıyla Belçika Kongosu’ndaki bir pire cinsinin insan ve hayvan derisinin altına beş yüz, altı yüz civarı yumurta bıraktığı ve insanların bunları çıkarmak için sivri sopayla delip çamur sürdükleri anlatılmıştır. Bu şekilde kurtulanların da az olduğu belirtilmiştir. İnsan vücudunu bir apartman gibi kullanan sayısız hayvan ve mikrop varlığından bahsedilmiştir (Sayı 4-Sayfa 2). Aynı sayfada “Garip bir şölen” başlıklı yazıda Almanya’nın Ulm şehrinde birkaç ay önce antropoloji uzmanlarının büyük bir toplantı yaptıklarını ve daha verimli bir sonuç almak için yüzyıllar evvel atalarının yaptığı gibi yemek

yemeyi planladıkları anlatılmıştır. Smokin ve frak giyimli antropologlar yere bağdaş kurup yemek yemişlerdir. Kaşığın yetmediği durumlarda elleriyle yemek yedikleri haberi paylaşılmıştır. Olaydan sonraki gün Ulm şehri terzilerinin frak ve smokin siparişi veren müşterilerle dolduğu anlatılmıştır (Sayı 4-Sayfa 2).

“Bunları biliyor musunuz?” köşesinde Hindistan’da 320.000.000 insanın yaşadığı ve Hristiyan, Brahman, Budist ve Müslümanlardan oluşan din topluluğundan bahsedilmiştir. Ayrıca yirmi kadar tanrıları olan inanan kimselerin varlığı anlatılmıştır. Haberde bin yüz gün önce Londra’dan Avustralya’ya giden bir yolcunun okyanusta bıraktığı bir şişenin Şili’ye ulaşması “Bir şişe; dünya seyahatinde” başlığıyla verilmiştir. Dergide “Dünyanın içindeki sıcaklık” başlıklı yazıda bilim insanlarının yeryüzündeki toprağın derinlik miktarını ölçme çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. Otomobil ve bisiklet üzerine yapılan haberde ülkeler arasındaki kişi başına düşen otomobil miktarı paylaşılmıştır. Buna karşılık otomobilden ve motosikletten daha ucuz olan bisikletin yeryüzüne daha çok yayıldığı ve 1922 yılında yer yüzündeki bisiklet sayısının 54 milyonu bulduğu belirtilmiştir (Sayı 5-Sayfa 2).

Dergide “Bunları biliyor musunuz?” serisi altıncı sayıda da devam etmektedir. Bu başlık altında gökyüzünün neden mavi olduğu, bir saniye içerisinde yapılabilecek işler ve 70 yıl yaşayan bir insanın ömründe neler yapabileceği Alman bilim adamının çalışmasıyla paylaşılmıştır (Sayı 6-Sayfa 2). Bu haberlerden de öğrenebileceğimiz üzere dünya üzerinde yapılan araştırmalar ve güncel bilgiler Ateş dergisinin okuyucularına dönemin taze haberlerini ulaştırmaya yönelik çabasını ortaya koymaktadır.

Ateş dergisinde “Bunları biliyor musunuz?” başlığıyla dünyada bulunan otomobil ve motosiklet bilgileri bir çizelgeyle verilmiştir. Amerika, Fransa, İngiltere, Kanada, Almanya, İtalya, Belçika, Japonya, Çin ve Polonya’da bulunan otomobil ve motosiklet sayısı, otomobil yollarının uzunluğu, benzin alma yerleri gibi dünyadan haberler bulunmaktadır (Sayı 7-Sayfa 2). Dergi bu yaklaşımla dünyadaki güncel bilgileri okuyucularına ulaştırmaya çalışmıştır. Ayrıca yazıda Amerika’da benzinin litresinin 5 kuruş gibi ucuz rakamlara olduğu bilgisi paylaşılmıştır. Bu fiyat Ateş çocuk dergisinin haftalık fiyatıyla aynıdır. Aynı yazıda farklı ülkelerin bir yılda yazdıkları mektup sayıları paylaşılmış, beş yıl önce Almanya’da 6,5 milyar, Amerika’da 5,5 milyar, İngiltere’de yaklaşık 4 milyar, Fransa’da 1 milyar mektup yazılıp gönderilmiştir. Yazı kuşlarla ilgili bilgi verirken uçağın 9.000 metreye balonun 14.000 metreye ulaştığı en yüksek uçan kartalın ise 3.000 m yüksekliğe çıktığı bilgisi bulunmaktadır (Sayı 7-Sayfa 2).

Dergide “Dünya çevresinde” başlığıyla verilen yazıda altın ile ilgili bilgi paylaşılmıştır. “Bu gün yeryüzünde bulunan bütün altının kıymeti 4800 milyon İngiliz lirası yani takriben 2 milyar 70 milyon Türk lirası olarak tahmin edilmektedir (Sayı 8-Sayfa 2).” açıklamasıyla dünyadaki altının %53 ünün 20. yüzyılda bulunduğu bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 8-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinde “Dünya çevresinde” başlıklı yazıda en çok kazaların hangi sebeple ortaya çıktığı ile ilgili yazı paylaşılmıştır. Habere göre otomobil kazaları en çok kaza sebepleri iken uçak kazaları en az oranına sahiptir (Sayı 9- Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin onuncu sayısında daha önce ara verilen “Bunları Biliyor musunuz?” başlıklı güncel gelişmeleri anlatan yazılara yer verilmiştir. Cep saatinin pusula olarak kullanılabileceği, dünyada en çok İngilizce mektup yazıldığı, Amerika’da otomobil fabrikalarında üç saniyede otomobil yapıldığı güncel haberleri okuyucularla paylaşılmıştır (Sayı 10-Sayfa 2).

Derginin on birinci sayısında “dünya çevresinde” metninde Dünya nüfusunun ilk defa iki milyarı aştığı bazı ülke ve şehirlerin nüfus bilgeleri ile birlikte verilmiştir (Sayı 11-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisi on üçüncü sayısında “Bunları Biliyor musunuz?” başlıklı yazıda uçaklarla (uçak) ilgili bilgilere yer almaktadır. Uçaklarla yolcu taşıma sayıları, uçak yolu verileri ve uçuş ile ilgili istatistiksel bilgiler haberde yer bulmuştur. İlk denizaltı siparişini veren ülke olma konusunda olduğu gibi Türklerin uçuş konusunda gerekli önemi verdiği anlatılmıştır (Sayı 13-Sayfa 2). Ancak Türk havacılığı ile ilgili sayısal veriler verilmemiştir. Aynı sayıda Amerikalı fen gazetesinden alınan haberde, yeni icat edilen denizaltıları sayesinde batan gemilerdeki milyonlar hatta milyarlarca liralık altınları çıkarmanın mümkün olduğu belirtilmiştir (Sayı 13- Sayfa 2).

Dergi, on dördüncü sayısında “dünya çevresinde” başlıklı yazıda dünyada farklı ve acayip birlikler kurulma modası olduğu bunun yansıması olarak İstanbul’da da ‘Şişmanlar birliği’ kurulduğu haberi paylaşılmıştır. Yazının girişinde bu haberin Amerikan gazetesinden alındığı belirtilmiştir (Sayı 14-Sayfa 2).

Ateş dergisinin on beşinci sayısında” Yalnız ölüm için” başlıklı yazıda Amerikalı bir mühendisin futbol topu görünümünde icat ettiği tank hakkında haber anlatılmaktadır. Habere

göre tank iç içe geçmiş iki tanktan oluşmaktadır ve dıştaki top hareket ederken içteki top sabittir (Sayı 15-Sayfa 2).

Derginin on beşinci sayısında “Kâğıt” başlıklı yazıda dünya piyasasında kâğıt fiyatlarının yükseldiği ve gümrük fiyatlarının da arttığı belirtilmiştir. Bu yüzden Dünya Romanı’nın bu hafta sekiz sayfa yayımlanacağı bildirilmiştir (Sayı 15-Sayfa 13). Derginin yirmi üçüncü sayıyla beraber 16 sayfa, yirmi sekizinci sayıdan sonra 12 sayfa olarak çıkarılmasının nedeni kâğıt sıkıntısından kaynaklanmaktadır. Ateş dergisinin otuzuncu sayısında “Ateş’in Çevresinde Okurlarımızla başbaşa” başlıklı yazıda kâğıt fiyatlarındaki artış ve kâğıt miktarındaki azlık nedeniyle dergi sayfalarının azaldığı ancak hükümetin aldığı büyük tedbirlerle bu sıkıntının önlenmek üzere olduğu haberi paylaşılmıştır (Sayı 30-Sayfa 2).

Ateş dergisinin yirminci sayısında “Kabar-angin” başlıklı yazıda yeni Gine’de yerlilerin iletişim kurmak için ‘tam tam’ sesleri ile birbirlerine haber yaymaları anlatılmıştır. Bu iletişim aracı sayesinde uzak yerlerden haberler kısa sürede yerliler aracılığıyla tüm adaya yayılabilmektedir Adanın yüzölçümü, ada halkı, sömürge zamanı ve adanın keşfediliş tarihi hakkında kısaca bilgi verilmiştir (Sayı 20-Sayfa 12/13).

Derginin yirmi ikinci sayısında “Dünyanın Çatısında” başlıklı yazıda Budist inancı ile ilgili bilgilere bulunmaktadır. Budist, geleneğinin özellikleri ve inananların yaklaşımlarıyla ilgili açıklamalar okuyucuya duyurulmuştur (Sayı 22-Sayfa 13).

Ateş dergisinin yirmi üçüncü sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda İngiliz denizaltılarının deniz sularının rengine göre boyandığı, kaşık ve çatalın ne zaman kullanılmaya başlandığı, dünyanın en geveze milletinin İtalyanlar olduğu, en eski madenin altın, ilk usturaların istiridye, midye kabukları olduğu, dağların yükseklik bilgisi ve denizlerin derinliğinin henüz bilinmediği haberine yer verilmiştir (Sayı 23-Sayfa 2).

Derginin yirmi dördüncü sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda ‘Hayır, Neden Esneriz, Cesarete Bakın, Kalbin Kuvveti, Dünya Yuvarlaktır, Radyo’ ile ilgili kısa haberlere ve dünyadaki gelişmeler aktarılmıştır (Sayı 24-Sayfa 2).

Derginin yirmi altıncı sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda ‘dünyanın ağırlığı, dünyanın en hızlı treni, dünyanın en uzun köprüsü, Avrupa’da radyo dinleyici sayısı ve Amerika’da yapılan deniz fenerinin ışıklandırılması’ ile ilgili dönemi güncel bilgileri okuyucuya ulaştırılmıştır (Sayı 26-Sayfa 1). Aynı sayıda “Deniz Kayakları” başlıklı yazıda

İngiliz mühendisler tarafından suyun üzerinde kayar gibi hareket eden ve pervanesinin suyun içinde değil havada olacak şekilde planlanan bir gemi tasarımından bahsedilmiştir (Sayı 26-Sayfa 3).

Derginin yirmi yedinci sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda ‘Acayip bir yemin, Parmak izleri, Deniz devi, Sakallı kadınlar, Altın şehri, Makine nerede işe yaramaz, Japonya’da reklam’ alt başlıklarıyla dönemin güncel bilgileri ve yaşam anlayışları hakkında bilgiye yer verilmiştir (Sayı 27-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin yirmi sekizinci sayısında “Avrupa’nın küçük devletleri” başlıklı yazı da Avrupa’da bulunan beş tane küçük devletten bahsedilmiştir. Bu devletler Arnavutluk, San Marino Cumhuriyeti, Andorra ve Monaco Prensiği’dir. Aynı sayıda “Denizden çıkan tatlı su” başlıklı yazıda Basra şehrinde içme suyunu bir zamanlar denizin dibindeki tatlı su kaynaklarından çıkardıkları ancak şu anda yaşanan depremlerden dolayı bu kaynakların birçoğunun kapandığı bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 28-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin otuzuncu sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda yamyamların sigara içenleri yemek istemedikleri, Paris’te yapılan bir çalışmaya göre zeminden yukarıya çıkıldıkça mikrop sayılarının azaldığı bilgisi ve yapılan bir çalışmaya göre şehirlerin seslerinin rezonanslarının ölçülerek derecelendirildiği bilgisi yer almaktadır (Sayı 30-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin otuz birinci sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda dünyada gerçekleşen farklı ve güncel olaylar kısa başlıklar altında aktarılmıştır. Bu haberde yeni doğan bebeğin korkuları üzerine yapılan çalışmalara, güneşin sıcaklığına, en büyük beton köprü uzunluğuna kadar pek çok bilgiye yer verilmiştir. Ayrıca dünyada yaşayan insan sayısının sonra istatistiklere göre 1 milyar 997 milyon olduğu bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 31-Sayfa 2).

Ateş dergisinin otuz üçüncü sayısında ‘Dünya Çevresinde’ başlıklı yazıda dünyada var olan ilginç haberler bulunmaktadır. Bu haberlerde “Bahriyeli yakaları, Bir hırsızlık, Kıymetli vakit, Buluzlar, En büyük çek, Uğursuz elmaslar” başlıklı dünyadan ilginç bilgiler anlatılmıştır (Sayı 33-Sayfa 2).

Derginin otuz beşinci sayfasında ‘Dünya Çevresinde’ başlıklı yazıda “gözlüğün tarihi, bol yağmur, bir kitap, yüzücü hayvanlar” alt başlıklarıyla genel kültür bilgilerine ve dünyada haberlere yer verilmiştir (Sayı 35-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin otuz altıncı sayısında ‘Dünya Çevresinde’ başlıklı yazıda “Hayvanların dili, Dünyada en çok tütün içen millet, En obur milletler, Genç kızları çok olan memleketler, Dünyanın en çok satılan kitapları, Acayip bir ev” alt başlıkları ile verilen dünyadan ilginç haberler bulunmaktadır. Habere göre dünyada en fazla tütün içenler 18 kilo ile Fransızlar en az tütün içenler ise Ruslardır. Aynı şekilde güney ülkelerinde yemek miktarının kuzey memleketlere göre daha az olduğu haberi paylaşılmıştır. İngiliz gazetelerinin günlük 2 buçuk milyona varan satışla dünyada rekor spor kırdığı haberi paylaşılmıştır. Amerika’da 5 milyonu bulan satış rakamıyla kitaplar olduğu bilgilerine de haberde yer verilmiştir (Sayı 36-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin otuz sekizinci sayısında Amelia Earhart isimli Amerikalı kadının küçükken bir uçağa binme hevesi ile başlayan havacılık merakının onu uçakla dünya turu yapmaya yönlendirdiği haberi verilmiştir. Ancak Amelia, ikinci kez dünya gezisine çıktığı 1937 yılında kaybolmuş ve ondan bir daha haber alınmamıştır. Dergi, dünya havacılık ve kadınlık tarihinde adının hep yaşayacağı bilgisini paylaşmıştır (Sayı 38-Sayfa 2).

Derginin otuz dokuzuncu sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda ‘Yarım milyarlık bir dolap, Beşizlerin biri hasta, En çok’lar, Balıkların ağırlığı, Karın doyurmak, Dünyada en çok ne içilir” alt başlıklarıyla dünyada yaşanan ilginç olaylara ve güncel haberlere yer verilmiştir (Sayı 39-Sayfa 2). Aynı sayıda “Paris Enternasyonal Sergisi” başlıklı yazıda Paris’te düzenlenen sergide kırk ülkeden farklı eserlerin yer aldığı haberi yazılmıştır. Habere göre sergide fen alanında ulaşılan son gelişmelerle birlikte vahşiler, yerliler ve vahşi hayvanlar yer almıştır. Sergiyi sekiz milyon kişinin gezdiği ve para harcadığı bilgisi de aktarılmıştır. İlerde memleketimizde de böyle sergilerin hatta daha da iyilerinin yapılacağı inancıyla yazı sonlandırılmıştır (Sayı 39-Sayfa 5).

Ateş çocuk dergisinin kırkıncı sayısında “Çin-Japon Savaşı” başlıklı yazıda iki aydan beridir Uzak Doğu ülkesi olan Çin ve Japonya’nın birbirlerine karşı tehditkâr davranışlar sergilediği haberi paylaşılmıştır. Habere göre Japonya’nın Çin’e ait topraklar üzerinde Moğolistan adında yeni bir devlet kurma planı vardır. Plan neticesinde Japonlar, nüfus fazlasına toprak bulacaklar ayrıca mallarını pazarlayacak yeni fırsatlar ele geçireceklerdir

(Sayı 40-Sayfa 9). Dergi, dünyadaki gelişmelere kayıtsız kalmamış ve okuyucularına duyurma amacı taşımıştır. Dergide Çin- Japon Savaşı metinlere de yansımıştır. ‘Daha İşimi Bitirmedim’ başlıklı hikâyede Çin Japon Savaşı’nda, Çinlilere yardım etmek için giden bir asteğmenin Çin’de yaşadığı olaylar ve savaşın kötü yanları hikâye aracılığıyla okuyuculara ulaştırılmıştır (Sayı 50-Sayfa 13).

Derginin kırk ikinci sayısında Sabiha Gökçen hakkında bir sayfalık yazı çıkmıştır. Yazıda Sabiha Gökçen’in pilotluğu vatan görevi olarak gören yer yüzündeki tek kadın olduğu haberi paylaşılmıştır. Tunceli’deki olaylarda yaptıklarına ve Trakya’daki manevralarına haberde yer verilmiştir. Kendisi ile gurur duyulması gerektiği belirtilmiştir. (Sayı 42-Sayfa 2).

Derginin kırk üçüncü sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda ‘Dünyanın en çok para kazanan insanlar, Hayvanlar arasında savaşlar’ alt başlığıyla yazılar bulunmaktadır. Habere göre dünyanın en pahalı memleketi Amerika Birleşik Devletleri en ucuz memleketi ise Akdeniz ülkeleri ve güney Amerika ülkeleridir. Dünyada en az para kazanan insanlar ise Japon ve Çin pirinç tarlalarında çalışan çiftçilerdir. Diğer haberde doğadaki hayvanların birbirleriyle olan kavgalarına farklı ülkelerden ve farklı hayvanlardan örneklere yer verilmiştir (Sayı 43-Sayfa 2).

Ateş dergisinin kırk üçüncü sayısında “Yaz Kampları” başlıklı yazıda Türk gençliğinin kamplardaki başarıları anlatılmıştır. Habere göre Türk çocukları kışa zinde girmek için kamplara gitmişlerdir. Bu kampların en güzellerinden birisi de Kocaeli Hereke’deki kamp olarak haberde paylaşılmıştır (Sayı 43-Sayfa 7).

Derginin kırk dördüncü sayısında “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda dünyadan ilginç haberlere devam edilmiştir. Haberin alt başlığında ‘Japon konukseverliği, İlk düğme, Altı yaşında satranç şampiyonu, Denizaltı Gemilerinin Korsanlığı’ yazıları verilmiştir (Sayı 44-Sayfa 2). Aynı sayıda “Ölüm Duvarı” başlıklı yazıda motoruyla duvara tırmanan İngiliz sporcunun konuşmasına yer verilmiştir. Sporcu mesleğinin tehlikesini, zorluklarını ve yetiştirdiği öğrencilerden ölenleri anlatmıştır (Sayı 44-Sayfa 3). Kırk Dördüncü sayıda “Hindistanın garip âdetlerinden: kendilerini diri diri yaktıran kadınlar” başlıklı yazıda yazar arkadaşından duyduğu Hindistan’daki ilginç âdetleri anlatmıştır. Hindistan’da kocası ölen kadınlar, cenaze yakıldıktan birkaç gün sonra kendilerini de çukurun içerisinde ateşe atarak yakılmayı istedikleri âdeti paylaşmıştır (Sayı 44-Sayfa 10).

Ateş çocuk dergisinin kırk beşinci sayısında, “Dünya Çevresinde” başlıklı yazıda dünyada yaşanan ilginç gelişmelere ve haberlere yer verilmiştir. Haberin alt başlığında ‘Cam, İklim, Ağaç neden kurumuş, İnsan Vücudunun yapılışı, Gökten yardım, Postacı eşek, Süt bolluğu’ yazılarına paylaşılmıştır (Sayı 45-Sayfa 2). Dergi dünyadaki gelişmeleri ve ilginç haberleri okuyucularına buluşturmaya gayret etmiştir.

Derginin kırk sekizinci sayısında “Armut Biçiminde Gazino” başlıklı yazıda iflasın eşliğinde olan bir lokantacının iş yerini kurtarmak amacıyla armut şeklinde bir gazino inşa etme fikrinden bahsedilmiştir. Habere göre Avusturya’da yaşayan iş yeri sahibi dört katlı olarak armut görünümünde bir bina yapmıştır. Binanın kapı ve pencereleri armut rengine boyanacak uzaktan bakılınca tıpkı bir armuda benzeyecektir. Armudun sapı yerine Avusturya bayrağı asılacak, gazinonun içerisindeki lambalar ise armudun çekirdeklerini andıracaktır (Sayı 48-Sayfa 3). Aynı sayıda “vahşilerin ilaç ve doktorları” başlıklı yazıda medeniyetin henüz uğramadığı vahşi kabilelerde hastalanan kişilerin ilaç yoluyla değil kabiledaki sihirbazlar ve büyücülerle iyileştirilmesi anlatılmıştır. Paylaşılan yazıya göre bazı kabilelerde sihirbazlar hastanın ruhundan hastalıkları çıkarmakta ya da doğadaki hayvanları izleyerek onların yöntemlerini hastalarına uygulamaktadır. Bu sihirbazlık mesleği babadan oğula miras gibi geçmektedir (Sayı 48-Sayfa 11). Dergi okuyucularına dünyadaki ilginç ve güncel olayları da ulaştırmıştır.

Ateş çocuk dergisinin kırk dokuzuncu sayısında “Ölüm Yarışı” başlıklı yazıda İngiltere’den Fransa’ya otomobil yarışı için gelen kaptan Eyston’ın yarış esnasında aracının alev alması anlatılmıştır. Yarış pilotu ellerini ve ayaklarını yakmasına rağmen yarışı bırakmamıştır. Son ana kadar yarışa devam etse de bir süre sonra araçtan atlamıştır. Aynı haberin içeriğinde otomobil yüzünden şimdiye kadar ölenlerin sayısının Rus-Japon savaşında ölenlerin sayısının yarısı kadar olduğu bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 49-Sayfa 3). Aynı sayıda ‘Eski imparatorların şairane mezarları ve tapınakları’ başlıklı yazı da Hindistan’da yer alan tapınaklar ve bunların ortaya çıkış hikâyeleri anlatılmıştır. Yazıda tapınaklardan örnekler resimlerle verilmiştir (Sayı 49-Sayfa 12).

Dergide “Barbarlar Nasıl Tapınır?” başlıklı yazıda Hindistan’ın birçok yerinde Afrika ve Asya’nın bazı bölgelerinde de barbarların hastalıklardan kurtulmak için vücutlarına iğne, çivi bastırdıkları hatta dillerine çatal soktukları haberine yer verilmiştir. Bu şekilde ibadet yerlerine kadar yürüyenlerin ilginç bir şekilde hastalıklarından kurtulduklarından bahsedilmiştir. Bunun gerçekleşme nedeni olarak da kendilerini buna inandırmaları

anlatılmıştır. Haber, vücudunda iğne batıran ve diline çatal sokan kişilerin görselleriyle desteklenmiştir (Sayı 50-Sayfa 12). Dergi, dünyadan ilginç haberlerle okuyucuları buluşturmaya devam etmiştir.

Derginin elli birinci sayısında ‘Merihle Konuşmak İsteyen Adam!’ başlıklı yazıda Amerikalı astronomi bilgini Mister Abraham Halevi hakkında bilgi verilmiştir. Abraham Halevi, güneş etrafında dönen Merih gezegeni ile ilgili çalışmalar yapan Halevi’nin, Merih gezegeninde büyük ve düzenli kanallar gördüğü ve bunların orada yaşayanlar tarafından yapıldığını iddiası anlatmaktadır. Bunun için Amerika’da kendine bir gözlem evi kuran Halevi’nin, Merihten aldığı işaretlerle kendisinin de cevap verdiği aynı zamanda bir Merih dili alfabesi yapacağı haberde aktarılmıştır. Haberin doğruluğunu anlamak için beklemek gerektiği bilgisi de paylaşılmıştır (Sayı 51-Sayfa 14).

Sağlık

Ateş dergisinde Ölüleri Dirilten Doktor çizgi romanında Niger isimli genç boksla uğraşmaktadır. Boks sırasında arkadaşı Niger’e şampiyon olmak istiyorsa içkiyi bırakması gerektiğini söylemiştir (Sayı 2-Sayfa 18). İçkinin sağlıklı bir sporcunun hayatında olmaması gerektiği anlatılmıştır. Alkol kullanan bir sporcunun başarısına engel olacağı gerçeği okuyucularla paylaşılmıştır.

Doğa, Çevre ve Tarım

Ateş dergisinde doğa ve çevre ile ilgili yazılara da yer verilmiştir. Dergide “Kuşlar ne kadar yüksekte uçabiliyor?” başlıklı yazıda kartallarının 3.000 metreye kadar çıktığı bilgisi paylaşılmıştır. Çayır kuşlarının 1.900 m, kargaların 1.400 m, diğer kuşlar 200 m civarında yüksekliğinden bahsedilmiştir (Sayı 7-Sayfa 2).

Derginin yirmi birinci sayısında “Fillerin Esrarı” başlıklı yazı Gezgin isimli yazarın Afrika’da ve Asya’da bulunduğu dönemlerde fillerle ilgili gözlemleri paylaşılmıştır. Fillerle ilgili genel bilgi verildikten sonra özellikle Afrika’da fillerin tarım alanlarına zarar vermeleri başta olmak üzere eti ve dişleri için de öldürdükleri anlatılmıştır. Eğer önlem alınmazsa özellikle Afrika’da fillerin soyunun tükeneceğinden bahsedilmiştir (Sayı 21-Sayfa 10/11). Dergi bu paylaşım ile doğa ile ilgili hassasiyeti okuyucularına ulaştırma amacı taşımıştır.

Derginin yirmi üçüncü sayısında “Cennet Kuşu Avcıları” başlıklı yazıda özellikle okyanus adalarında ve Yeni Gine’de yaşayan cennet kuşları ile ilgili bilgi verilmiş, kuşların

tüylerinin moda tasarımında kullanıldığı söylenmiştir. Bu kuşun tüyünden en çok Hollandalıların gelir elde ettiği bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 23-Sayfa 11).

Derginin yirmi beşinci sayısında “Atlet Hayvanlar” başlıklı yazıda doğadaki çeşitli hayvanların kendi boylarından çok ileriye atlayabildikleri örneklerle açıklanmıştır. Kurbağanın, pirenin, aslan ve panterin atlama mesafeleri rakamsal olarak verilmiştir (Sayı 25-Sayfa 9). Dergide doğa ve doğadaki canlılar hakkında bilgiler okuyucularla paylaşılmıştır.

Ateş çocuk dergisinin yirmi altıncı sayısında ‘Balinalarda Ana Şefkati, Karınca Dili ve Kıymetli Kelebekler’ başlıklı yazılarda balinaların annelik duyguları, karıncaların iletişimleri ve Fransız bir çocuğun bulduğu çok değerli kelebek anlatılmıştır (Sayı 26-Sayfa 5/8).

Ateş çocuk dergisinin otuz yedinci sayısında ‘Hayvanlar Kendilerini Nasıl Korurlar?’ başlıklı yazıda doğadaki bazı hayvanların kendilerini korumak için farklı silahlara sahip olduğundan bahsedilmiştir. Hayvanların silahları Brezilya'daki elektrik balığı, mürekkep balığının boya silahı, sincap büyüklüğündeki bir hayvanın yaydığı müthiş koku, dikenli böcekler gibi örneklerle anlatılmıştır (Sayı 37-Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinin kırk altıncı sayısında “Şeker Nasıl Yapılır?” başlıklı yazıda şeker kamışı ve şeker pancarının üretim süreci hakkında bilgi verilmiştir. Şeker kamışının tarihi ve dünyada yetiştiği yerler anlatılmış ayrıca pancar şekerinin nasıl elde edildiği okuyucuyla buluşturmuştur. Dönemin hükümetinin yerli şeker fabrikalarını Uşak, Turhal, Eskişehir ve Alpullu’da kurması neticesinde şeker fiyatının ucuzladığı duyurulmuştur. Ayrıca çiftçilere yeni gelir kaynağı olması açısından şeker pancarının önemi ele alınmıştır (Sayı 46-Sayfa 2).

Derginin kırk dokuzuncu sayısında “Ateş Ansiklopedisi” başlıkla köşesinde ‘Beyaz karınca’ alt başlığıyla verilen bilgiler bulunmaktadır. Asıl isimlerinin termit olduğu söylenen beyaz karıncaların yaşadıkları yerler, beslenme şekilleri, kurtulma yöntemleri yazının içeriğinde paylaşılmıştır (Sayı 49-Sayfa 2).

Dergide ‘Müthiş Bir Canavar: Timsah’ başlıklı yazıda timsahların yaşama alanlarından ve tarihsel süreçteki değerlendirilmelerinden bahsedilmiştir. Haberde; Mısır, Hindistan, Amerika gibi yerlerde yaşayan timsahların beslenme alışkanlıkları ve büyümeleri anlatılmıştır. Haber, yumurtadan çıkan timsah ve küçük timsah fotoğraflarıyla desteklenmiştir (Sayı 51-Sayfa 11).

4.2.3. Ateş Çocuk Dergisinde Metinlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde Ateş çocuk dergisinde yer alan metinlere, yazar bilgilerine ve konularına yer verilmiştir. Yazılar, yer aldığı dergi sayılarıyla birlikte gösterilmiştir. Tablolarda metin isimleri ve yazarlar dergide geçtiği şekilde verilmiş, düzeltme yapılmamıştır.

Roman

Ateş çocuk dergisinde romanlar tefrika hâlinde verilmiştir. Dergide yer alan romanların dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 2 Ateş Çocuk Dergisinde Roman

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Denizler Altında	Jules Verne	1-26	Denizcilik, Macera
Demir İzci	-	1-26	Uzay Yolculuğu, Macera
Bozkurtların Ölümü	Atsız	7-40	Türk Tarihi
Dünyaya Meydan Okuyan Adam	C. Cahit-M. Olgaçay	27-52	Bilim, Macera, Coğrafya

Ateş çocuk dergisinde *Tablo 2*'ye göre 4 tane roman bulunmaktadır. İlk sayıdan son sayıya kadar derginin tamamında romanlar bölümler hâlinde verilmiştir. Dergideki romanlar “Denizler Altında, Demir İzci, Bozkurtların Ölümü, Dünyaya Meydan Okuyan Adam”dır. Romanlar; Jules Verne, Hüseyin Nihal Atsız, Cemil Cahit Cem, Mualla Olgaçay tarafından yazılmıştır. Demir İzci romanının yazarı belirtilmemiştir. Romanların konusunu; denizcilik, macera, uzay yolculuğu, Türk tarihi, bilim ve coğrafya oluşturmaktadır.

Dergide “Denizler Altında” romanı, derginin ilk sayısında çıkmıştır. Dergide tefrika hâlinde yer alan yazı giriş kısmında bilgilendirme ile başlamıştır. Dünyaca tanınan romanın 66 yıl önce Jules Verne tarafından yazıldığı ve o tarihte denizaltı gemilerinin insanın hayalinden bile geçmediği göz önünde bulundurularak okunması gerektiği ifade edilerek not düşülmüştür. Romanın hayal dünyasını etkileyen bir eser olması dışında 66 yıl önceki denizciliğin durumunu öğreten değerli bir eser olduğu da belirtilmiştir (Sayı 1-Sayfa 4). Denizcilik ve macera romanı birinci sayıda başlamış 26. sayıda son bulmuştur.

Ateş çocuk dergisinde, “Demir İzci” başlığıyla birinci sayıda dönemin bilim ve uzay gelişmelerini konu edinen bir roman tefrika edilmeye başlanmıştır. Romanın dört sayfa olarak yayımlanması 20 sayfalık ilk sayıda bu esere verilen önemi göstermektedir (Sayı 1-Sayfa 12-15). Mühendis Hamit Torna’nın Yenidünya’nın keşfi için seçtiği çocukların başında Demir İzci ve Sabiha bulunmaktadır. Yenidünya’da Demir ve arkadaşlarının başından geçen olayların anlatıldığı romanın yazarı belirtilmemiştir. Uzay yolculuğu, macera konulu roman 26. Sayıda son bulmuştur.

Ateş çocuk dergisinin 7. Sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanı tefrika edilmeye başlamıştır (Ercilasun, s. 368). Romanla ilgili ilk olarak 5. sayıda görsele yer verilmiş ancak herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Altıncı sayıda ise romanla ilgili iki sayfada açıklama yapılmıştır (Sayı 6- Sayfa 9/15). Romanın çıkışı “*Bozkurtların Ölümü tam bir tarihtir. 621 yılının gecesinde başlar 648 yılında biter. Yedinci yüzyılda Türk ülkelerinde yaşamak ve bu 1300 yıl önceki kahramanlıkların heyecanını 1300 yıl sonra yaşamak isterseniz Bozkurtların Ölümü’nü gelecek sayıda okuyunuz (Sayı 6-Sayfa 9)*” ve “*Bozkurtlar’ın Ölümü... Türkün şanlı tarihinin bir parçası... Gelecek sayıda başlıyor (Sayı 6-Sayfa 15).*” yazısıyla duyurulmuştur. Hüseyin Nihal Atsız tarafından yazılan roman Göktürk Devleti’nin hüküm sürdüğü dönemi anlatmaktadır. Türk tarihinden gelenek görenekleri, kahramanlıkları, yaşam tarzını konu edinen roman, 40. sayıda son bulmuştur.

Ateş çocuk dergisinde “Dünyaya Meydan Okuyan Adam” romanı 27. Sayıda başlamıştır. Cemil Cahit Cem ve Mualla Olgaçay tarafından yazılan roman bilim, macera, coğrafya romanı olarak değerlendirilmiştir. 27. sayının kapağında romanın içerisinde yer alan bir bölüm resmedilmiştir. “Büyük fen, coğrafya, gezi ve heyecan romanı” başlığıyla verilen roman, derginin son sayısı olan 52. sayıya kadar devam etmektedir.

Hikâye

Ateş çocuk dergisinde hikâyeler yer almaktadır. Hemen her sayıda farklı konularda bir hikâye bulunmaktadır. Dergide yer alan hikâyelerin dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3 Ateş Çocuk Dergisinde Hikâye

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Kara Pelerinli Adam	-	1	Korku

Maymun Eli	M.C. Gündoğdu	2	Kehanet, Korku
Kilitli Kitap?	C. C. Cem	3	Macera, Pişmanlık
Kara Kedi	Cemil C. Cem	4	Gizem, Hayal Görme
Ağlayan Ölü	Cemil C. Cem	5	Açgözlülüğün Sonu
Şeytan Kayası	C. C. Cem	6	Korku
Ölüm Telefonu	-	7	Cinayet, Polisiye Hikâye
Hortlak	Mustafa Rona	8	Korku
Karanlıkta Bir Adam	N. Demiray	9	Gizem
Gördünüz mü	M. Olgaçay	10	Merak, Pişmanlık
Mavi Oda	C. C. Cem	11	Hayalet, Korku
20,000 Dolar	Mecdi Enön	11	Spor, Güreş
Sarı Benizli Adam	K. Tuğcu	12	Olağanüstülük, Bilinmezlik
Kızıl El	C. C. Cem	13	Gizem, Olağandışı, Korku
İskeletler Kampında	Gezgin	13	Korku, Olağanüstü
13 üncü	-	14	Hayalet, Korku
Yüzü Örtülü Kadın	M. O.	15	Hayalet, Korku
Unutulmuş Baston	M. Rona	16	Sihir, Cinayet, Hırsızlık
Hortlağın Misafiri	C. C. C.	17	Korku, Hortlak
Pipolu Adam	M. Olgaçay	18	Korku, Hayalet
Maça Beyi	M. Olgaçay	19	Cinayet, Tesadüfler
Posbıyık Korsan	M. Enön	19	Komik Korsan Hikâyesi
Tekinsiz Hamam	M. Rona	20	Cin, Peri, Tesadüfler
Karanlık Ormanlarda	Tosun Demirel	20	Av, Macera
Vagon Hırsızları	M. Olgaçay	21	Polisiye
Ölüm Ağacı	Mahmut Abaç	21	Macera
Yaşayan Ölü	M. Rona	22	Hayalet, Korku
Açıkgöz İşçi	M. Enön	23	Hırsızlık, Zekâ
İntikam	M. Abaç	23	Türkün Fedakârlığı
Korkunç Serüven	Meraklı	24	Denizde Macera
Denizin Dibinde	Mustafa Rona	26	Dalgıç Macerası
Cesarette Son Rekor	-	26	Türk Askerinin

			Fedakârlığı
Göklerin Tanrısı	M. Rona	29	Afrika Yerlilerinin Uçakla Karşılaşması
Kesik Elin Öcü	N. Demiray	32	Gizem, Korku
Ali Kaptan	Mahmut Abaç	33	Zekâ ve Kuvvet
Kaplanlar İstasyonu	Mahmut Abaç	34	Tesadüf
Su Dibinde Ölümlü Dakikalar	Mahmut Abaç	41	Deniz Altında Macera
Hasan Çavuş	Macide Macit Taş	42	Türk Kahramanlığı
Bana Halil Kaptan Derler	Tosun Demirel	42	Macera, Çalışma Ahlâkı
Mikadoya Suikast	Mahmut Abaç	43	Polisiye
Balık karnında bir hazine!	N. D.	43	Macera, Hayat Dersi
Ölüm Vadisi	Mümtaz Zeki	43	Macera, Gizem
Hayal Gören Kısırak	Zeki Taşkın	44	Hayalet, Korku
Akdeniz Korsanları	Hamit Tarhan	45	Korsanlar, Türk Cesareti
Alevler İçinde	Mahmut Abaç	46	Fedakârlık, Cesaret
Görünmeyen Ölüm	Tosun Demirel	47	Macera, Kurtuluş
Timsahlı Göl	Mahmut Abaç	47	İntikam
Çelik ada	Mahmut Abaç	48	Deniz, Macera
Yumruk	Sadık Kutbay	48	Tesadüfler, Başarı
Cankurtaran Maymun	Hamit Tarlan	49	Olağanüstülük, Fedakârlık
Yiğit Uçman	Mahmut Abaç	49	Türk Fedakârlığı, Vatan Sevgisi
Gönüllüler	-	50	Vatan Sevgisi, Fedakârlık
Daha İşimi Bitirmedim	J. Buğra Kın	50	Anı, Macera
Yılan	-	51	Anı, Macera
Azgın Boğa	J. Buğra Kın	51	Av, Macera
Casuslar	J. Buğra Kın	52	Casusluk
Ayı Olan Adam	-	52	Olağanüstülük, Macera

Tablo 3 incelendiğinde Ateş dergisinde birkaç sayı dışında tüm sayılarda hikâyeler yer almaktadır. 25, 27, 28, 30, 31, 35, 36, 37, 38, 39 ve 40. sayılarda hikâyelere yer verilmemiştir. Bazı sayılarda birden fazla hikâyeye bulunmaktadır. Toplam 57 sayıyla dergide en fazla çıkan metin türü hikâye olmuştur.

Ateş çocuk dergisinde; M. C. Gündoğdu, Cemil Cahit Cem, Mustafa Rona, N. Demiray, Mualla Olgaçay, Mecdi Enön, Kemalettin Tuğcu, Tosun Demirel, Mahmut Abaç, Macide Macit Taş, Mümtaz Zeki Taşkın, Hamit Tarhan, Sadık Kutbay ve J. Buğra Kın'a ait hikâyeler yer bulmuştur. Dergide en fazla yazıları çıkan yazarlar; Cemil Cahit Cem, Mahmut Abaç ve Mustafa Rona'dır.

Ateş çocuk dergisindeki hikâyelerin konularını; korku, kehanet, macera, pişmanlık, gizem, hayal görme, açgözlülük, cinayet, polisiye, merak, pişmanlık, hayalet, spor, güreş, olağanüstülük, bilinmezlik, sihir, hırsızlık, hortlak, tesadüfler, komik korsan hikâyeleri, cinperi, av, zeka, Türk fedakârlığı, deniz ve dalgıç maceraları, Türk askeri ve fedakârlığı, Afrika yerlileri, çalışma ahlakı, hayat dersi, korsanlar, intikam, tesadüfler ve başarı, vatan sevgisi ve fedakârlığı, anı-macera ve casusluk oluşmaktadır.

Çizgi Roman

Ateş dergisinde çizgi roman türünde metinlere yer verilmiştir. Dergide yer alan çizgi romanların dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4 Ateş Çocuk Dergisinde Çizgi Roman

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Roma Zoruna Karşı Koyanlar	Hulki	1-8	Tarih, Cesaret
Ölüleri Dirilten Doktor	-	1-19	Olağanüstülük, Bilim
Mandrake Şimşek Adam	-	14-52	Polisiye, Olağanüstülük
İnkalar Ülkesinde	-	14-52	Gezi, Macera

Tablo 4 incelendiğinde, Ateş çocuk dergisinde 4 tane çizgi roman bulunmaktadır. Birinci sayıdan son sayıya kadar tüm dergide çizgi roman vardır. Çizgi romanlar; “Roma

Zoruna Karşı Koyanlar, Ölülerini Diriltiren Doktor, Mandrake Şimşek Adam, İnkalar Ülkesinde” olarak tespit edilmiştir.

Dergideki 4 tane çizgi romandan sadece Roma Zoruna Karşı Koyanlar’ın yazarı Hulki olarak verilmiştir. Diğer metinlerin yazar bilgisi verilmemiştir. Çizgi romanlar; tarih-cesaret, olağanüstülük-bilim, polisiye-olağanüstülük, gezi-macera konularından oluşmaktadır.

“Roma Zoruna Karşı Koyanlar” başlığıyla verilen çizgi romanda Alan isimli bir gencin Roma İmparatorluğu döneminde başından geçen olaylar anlatılmıştır (Sayı 1- Sayfa 10-11). Birinci sayıda başlayan tarih ve cesaret konulu “Roma Zoruna Karşı Koyanlar” çizgi romanı, sekizinci sayıda son bulmuştur.

Dergide “Ölüleri Diriltiren Doktor” başlığıyla ve büyük sinema romanı açıklamasıyla yer alan çizgi roman birinci sayıda başlamıştır. Bilim ve olağanüstülük konusu çizgi romanda işlenmiştir. Ölülerini canlandırma yöntemini bulduğunu ifade eden Nicola’nın başarısını talihsizlikler bırakmamaktadır. Türlü tuhaflıklara rağmen çizgi roman mutlu sonla bitmiştir. 19. sayıda “Ölüleri Diriltiren Doktor” çizgi romanının yaklaşık bir sayfa geniş özeti verilerek bitirilmiştir. Diğer çizgi romanlarda böyle bir durumla yoktur (Sayı 19-Sayfa 19).

Ateş dergisinin 14. sayısında “Mandrake Şimşek Adam” başlığıyla çizgi roman başlamıştır. ‘Ateş’in heyecanlı sinema romanı’ duyurusuyla verilen çizgi romanda polisiye ve olağanüstülük işlenmiştir. Gizli güçleri olan Mandrake ve arkadaşları, Kobra isimli bir haydutı yakalamak için yola çıkarlar. Başlarına türlü sıkıntılar gelmelerine ve Kobra’ya yakalanmalarına rağmen Mandrake ve arkadaşları Kobra’yı sonunda yenerek kurtulurlar. “Mandrake Şimşek Adam” 52. sayıda tamamlanmıştır.

“İnkalar Ülkesinde” çizgi romanı Ateş dergisinin 14. sayısında başlamıştır. Büyük gezi ve heyecan romanı, açıklamasıyla verilen romanda İnkalar’ın ülkesinde araştırma ve gezi yapan gezginlerin başından geçenler anlatılmıştır. Gezi ve macera konulu çizgi roman 52. sayıda son bulmuştur.

Haber Yazıları

Ateş dergisinde haber yazılarına yer verilmiştir. Dergide yer alan haber yazılarının dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 5 Ateş Çocuk Dergisinde Haber Yazıları

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
General Şükrü Naili	Hasan Ali Yücel	1	Vefat Haberi
Hataylı İstiklâlini Eline Aldın	C. C. Cem	11	Hatay'ın Bağımsızlığı
Milyonlar, Milyarlar...	Meraklı	13	Batık Gemilerdeki Hazine
Geleceğin Şehirleri	Meraklı	14	Gelecekte Şehirler
Yalnız Ölüm İçin	Meraklı	15	Savaş Teknolojileri
Yüzü Görünmeyen Başkanlar	Meraklı	17	Nijerya'da Kabile Reisleri
Saklı Kahramanlar	-	17	Kameramanların Fedakârlığı
Sporda Hız!..	M. Enön	18	Sporda Rekorlar
Gökte ve Yerde Ölüme Karşı Koyanlar	Meraklı	21	Türk Kadınının Başarısı, Fedakârlığı
Abdülhak Hamit Tarhan	-	22	Vefat Haberi
Türkiye Denizaltı Gemisi	-	22	Türk Mühendisliği
Gelecekte Savaşlar Nerede Olacak	-	23	Uçak ve Gökyüzü
Amelia Earhart	-	38	Vefat Haberi
Paris Enternasyonal Sergisi	Meraklı	39	Uluslararası Sergi Tanıtımı
Çin-Japon Savaşı	-	40	Güncel Haber
30 Ağustos 1922	-	41	Tarih
Dünyanın Biricik Kadın Savaş Uçmanı	-	42	Sabiha Gökçen
Yükselen Paraşütler	Meraklı	43	Havacılık Gelişmeleri
Yaz Kampları	T. D.	43	Türkiye'de Kampçılık
Ölüm Duvarı	Meraklı	44	Motosiklet Gösterisi
En Büyük Tank	Meraklı	45	Savaş Teknolojisi
Tarih Yaprakları	-	45	Tarihî Bilgiler
Tarih Yaprakları	R.E. Koçu	45,48/49	Tarihî Bilgiler
Armut Biçiminde Gazino	Meraklı	48	Dünyadan Haberler

Vahşilerin İlaç ve Doktorları	-	48	Dünyadan Haberler
Ölüm Yarışı	Meraklı	49	Dünyadan Haberler
Eski imparatorların şairane mezarları ve tapınakları	-	49	Dünyadan İlginç Yerler ve Bilgiler
Barbarlar Nasıl Tapınır?	-	50	Dünyadan Haberler
Bir Yarışın Hikâyesi	Meraklı	51	Dünyadan Otomobil Yarışları, Anı
Müthiş Bir Canavar: Timsah	-	51	Doğa ve Hayvanlar
Merihle Konuşmak İsteyen Adam!	Bilgin	51	Astronomi Merakı

Tablo 5'e göre Ateş çocuk dergisinde 33 farklı Haber Yazısı paylaşılmıştır. Türkiye'den ve dünyadan farklı haberler dergide yer bulmuştur.

Ateş çocuk dergisinde Hasan Ali Yücel, Cemil Cahit Cem, Mecdi Enön, Reşat Ekrem Koçu'nun haber yazıları dergide paylaşılmıştır. Ayrıca dergi sahibi Tahsin Demiray'ın 'Yaz Kampları' başlıklı yazısı 43. sayıda yer verilmiştir. Dergideki on üç haber yazısının yazar bilgisi verilmemiştir. Dergide müstear isimli yazarlar tespit edilmiştir. Bilgin ve Meraklı dergide geçen müstear isimli yazarlardır. En çok haber yazısı, on iki yazıyla Meraklı tarafından yazılmıştır. Bilgin müstear isimli yazarın bir tane haber yazısı bulunmaktadır.

Dergideki haber yazılarının konularını; vefat haberi, Hatay'ın bağımsızlığı, batık gemilerdeki hazineler, gelecekte şehirler, savaş teknolojileri, Nijerya'da kabile reisleri, kameramanların fedakârlıkları, sporda rekorlar, Türk kadınının başarısı ve fedakârlığı, vefat haberi, Türk mühendisliği, uçaklar ve gökyüzü, uluslararası sergi tanıtımı, güncel haberler, Sabiha Gökçen, havacılık alanındaki gelişmeler, Türkiye'de kampçılık, motosiklet gösterisi, tarihi bilgiler, dünyadan haberler ve ilginç bilgiler, otomobil yarışları, doğa ve hayvanlar, astronomi ile ilgili Türkiye'den ve dünyadan ilgi çekici haberler oluşturmaktadır.

Bilimsel Yazılar

Ateş dergisinde bilimsel yazılara yer verilmiştir. Ateş dergisinde bilimsel yazıların dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 6 Ateş Çocuk Dergisinde Bilimsel Yazılar

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Ateş Çocukların Bilgi Köşesi	Bilgiç	3-6	Fen, Bilim
Bunları Biliyor musunuz?	-	3-7/10,13	Güncel Bilgi, Genel Kültür, Dünyadan Haberler
Dünya Çevresinde	-	8-9/11,12,14,17, 19,23,24,26,27,28,30,31,39,43,44,45	Dünyadan Güncel Haberler, Genel Kültür
Uçan Tren	Meraklı	12	Hızlı Trenin Yapılışı
Gizli Kudretler	Meraklı	16	Rüzgâr Enerjisi
Şimşek yaratan Adamlar	Bilgiç	17	Otomobil Teknolojisi
Deniz Canavarları	Meraklı	18	Gemi Teknolojisi
Gökte Bir Uçuş Meydanı	Meraklı	19	Uçak Teknolojisi
Stratosfere çıkan posta güllesi	Meraklı	20	İletişim Teknolojisi
Denizin Dibinde	Meraklı	24	Deniz Teknolojisi
Gemicilik nasıl başladı?	-	25	Gemicilik Tarihi
Uçan Torpiller	Meraklı	25	Ulaşım Teknolojisi
Deniz Kayakları	Meraklı	26	Deniz Teknolojisi
Deniz Tankları	-	27	Deniz Teknolojisi
Uçan Otomobiller	Meraklı	32	Otomobil Teknolojisi
Görünmeyen Şuallar ve Dalgalar	Meraklı	36	Işın Bilimi

Hayvanlar Kendilerini Nasıl Korurlar?	Meraklı	37	Hayvan Bilimi
Radyografi ile...	-	45	Röntgen
Cankurtaran Motorbot	Meraklı	46	Deniz Aracı
Nefes Verme Aleti	-	46	Sağlık Teknolojisi
Ateş Ansiklopedisi	-	46-52	Bilgi, Genel Kültür
Uçmanları Kurtarmak	Meraklı	47	Paraşüt Tasarımı
Almanya’da saatte 150 kilometre...	-	47	Elektrikli Tren Teknolojisi
Yıldırımdan Da Hızlı	Meraklı	50	Otomobil Teknolojisi
Yepyeni Bir Uçuş	Meraklı	52	Uçak Teknolojisi

Ateş çocuk dergisinde *Tablo 6*'ya göre birinci sayı dışında hemen her sayıda bilimsel yazılara yer verilmiştir. Dönemin bilimsel gelişmeleri dergide yer bulmuştur. Okuyucular o dönemki bilimsel çalışmalarını dergi sayesinde öğrenme imkânına kavuşmuştur. Bilimsel yazılar dönemin bilimsel gelişmelerinin yanında çocuklara bilgi verici içerikleri de içermektedir.

Ateş çocuk dergisinde 55 bilimsel yazıya yer verilmiştir. Dergide özellikle “Dünya Çevresinde” başlığıyla 18 farklı sayıda bilgiler paylaşılmıştır. Ateş çocuk dergisindeki bu yazıların çoğu, ‘Meraklı’ tarafından yazılmıştır. Ayrıca ‘Bilgiç’ tarafından yazılan ve yazar bilgisi verilmeyen bilimsel yazılar da bulunmaktadır. Yazar bilgisi verilmeyen yedi farklı bilimsel yazı vardır.

Dergideki bilimsel yazıların konularını; fen ve bilim, bilimsel alanda güncel bilgiler, genel kültür, dünyadan güncel haberler, hızlı trenin yapılışı, rüzgâr enerjisi, otomobil-gemi-uçak teknolojisi, iletişim teknolojisi, gemicilik, ulaşım teknolojisi, ışın bilimi, hayvan bilimi, röntgen, sağlık teknolojileri, paraşüt tasarımı, elektrikli tren teknolojisi konuları ilgili yazılar oluşturmaktadır.

Ateş çocuk dergisinde bilimsel yazılar geniş yer kaplamaktadır. Bu anlamda “Ateş Çocukların Bilgi Köşesi” üçüncü sayıdan altıncı sayıya kadar devam etmektedir. Bilim ve fen konuları ile ilgili haberler bu yazı köşesinde paylaşılmıştır. Hertz dalgaları, radyum madeni, yıldıztaşı, Narval ve La salpes isimli deniz canlıları, La fossil ve La Pholade hakkında bilgi verilmiştir.

“Bunları biliyor musunuz?” başlığıyla beş farklı sayıda verilen yazılarda güncel bilgilere ve dünyadan haberler bulunmaktadır. Bu yazılarda Sittle heykeli, kıralın pulu, ilk paralar, düello, Hindistan’da dinler, dünyanın merkezi, dünyadaki otomobil ve bisiklet sayıları, gökyüzü rengi, mektuplar, kuşlar, uçaklar vb. dünyadan haberlere ve güncel bilgilere yer verilmiştir. Ateş dergisinde “Bunları Biliyor Musunuz?” köşesinde Sitle Heykeli, Kıralın Pulu, Diş Meselesi, İlk Paralar başlıklarıyla bilgilendirici yazılara yer verilmiştir. Amerika’da yaşayan Seattle adlı ineğin süt rekoru, Kral Edvard’ın resminin pul üzerine basılması, Amerikalı denizcilerin seçilmek için diş şartları ve ilk paraların tarihî gelişimi hakkında bilgiler paylaşılmıştır (Sayı 3- Sayfa 2).

“Dünya Çevresinde” başlığıyla yazılan metinlerde; dünyada yer alan ilginç bilimsel yazılara, bilgilere ve olaylara yer verilmiştir. Bu yazılarda; saat bilgisi, dünya nüfusu, dünyada kaza oranları, altının dünyadaki oranı, patlayıcı maddeler ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Sekizinci sayıdan başlayarak kırk beşinci sayıya kadar hemen her sayıda bu yazı köşesini yer almaktadır. Dergide en fazla bilimsel yazılara bu köşededir. “Ateş Ansiklopedisi” de dergide yedi farklı sayıda çıkmıştır.

Tanıtıcı ve Bilgilendirici Yazılar

Ateş çocuk dergisinde olaya dayalı yazılar dışında bilgi veren yazılar bulunmaktadır. “Tanıtıcı ve Bilgilendirici Yazılar” başlığında incelenen metinlerin dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7 Ateş Çocuk Dergisinde Tanıtıcı ve Bilgilendirici Yazılar

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Ateş’in Çevresinde	-	1	Tanıtım, Giriş Yazısı
Bir Fen Falcısı: Jules Verne	T. D.	1	Biyografi
Antakya	-	3	Şehir Tanıtımı
Çırak Uçman	-	3-6	Kitap Tanıtımı

Kıskaç Hamdi	-	3-6,15-17	Tanıtım Yazısı
Büyük Dünya Hava Yarışı	-	4-5	Kitap Tanıtımı
Yavrutürk Çocuk Gazetesi	-	5	Çocuk Gazetesi Tanıtımı
Bozkurtların Ölümü	-	6	Kitap Tanıtımı
Ateş Çocuklar'ın Bulmaca Çözüleri	-	7	Okur Bilgilendirme
Moda Albümü	-	17	Kadın Dergisi Tanıtımı
Dünyanın Çatısında /Dergi Bilgisi	-	22	Budistlerin Yaşamı / Eser Tanıtımı
Cennet Kuşu Avcıları	Meraklı	23	Doğa ve Canlılar
Türkiye Yayınevi	-	25	Yayınevi Açıklaması
Birinci Cilt Ateş Tamam	Tahsin Demiray	26	Okuyucu Bilgilendirme
Ateş'in Çevresinde Okurlarımızla başbaşa	-	30	Okuyucu Bilgilendirme
Denizaltı Korsanları	-	35,42,43,51	Kitap Tanıtımı
Dünya Romanı	-	37	Dergi Eki Tanıtımı
Ateş Ortaokulun Tek Gazetesi	-	45	Dergi Tanıtımı, Bilgilendirme
Murad Reisin Oğlu	-	47-52	Eser Tanıtımı
Yavrutürk	-	48	Çocuk Gazetesi Tanıtımı
Yavrutürk... Ateş	-	49,50	Çocuk Gazetesi Tanıtımı
Ateş (Tanıtım, Duyuru)	-	52	Çocuk Gazetesi Tanıtımı
Dünya Romanı	-	52	Dergi Eki Bilgilendirme

Ateş çocuk dergisi *Tablo 7*'ye göre incelendiğinde “Tanıtıcı ve Bilgilendirici Yazılar” başlığında 42 farklı yazı vardır. Bu yazılar genellikle bilgilendirme ve tanıtım amacıyla oluşturulmuştur.

Ateş çocuk dergisinde “Tanıtıcı ve Bilgilendirici Yazılar” başlıklı yazıların yazar bilgisi genellikle verilmemiştir. Yazıların ikisini derginin sahibi Tahsin Demiray kaleme almıştır. Bir yazının yazarı ise Meraklı olarak paylaşılmıştır.

“Tanıtıcı ve Bilgilendirici Yazılar” başlığıyla verilen yazılar; tanıtım ve giriş yazısı, biyografi, şehir tanıtımı, kitap tanıtımı, çocuk gazetesi tanıtımı, kadın dergisi tanıtımı, Budist yaşamı- eser tanıtımı, doğa ve canlılar, yayınevi açıklaması, okuyucu bilgilendirme yazıları,

dergi ve dergi eki tanıtımı, eser tanıtımı konularından oluşmaktadır. Dergide çıkacak olan yazılar, dergi hakkındaki bilgilendirmeler bu bölümlerde kendisine yer bulmuştur.

Derginin birinci sayısında derginin çıkış amacı ve ismiyle ilgili bilgilere yer verilmektedir. Yazıya göre ateş ilk insanlara din olmuşken bazı insanlara korku salmakta bazı insanlar için tapınma aracı olarak görülmektedir. Japonlar ateş tanrısı Atago'ya köylerini korusun diye taparlar, Çinliler ise Şen Nug adını verdikleri ateşe taparlar. Ancak Türk milleti için ateş korkulacak ya da tapılacak bir şey değildir. Çünkü Ateş Türk'ün kendisidir (Sayı 1- Sayfa 2.) Ateş çocuk dergisinde, Hava Yarışı ve Dünya Romanı derginin içerisinde ek olarak verilmektedir. Hava Yarışı'nın gelecek sayıda bittiği Dünya Romanı'nın ise devam edeceği belirtilmiştir (Sayı 1- Sayfa 2).

“Bir Fen Falcısı: Jules Verne” başlığıyla derginin ilk sayısında yer alan “Denizler Altında” romanının yazarı tanıtılmıştır. Yazarın hayatı, eğitimi, yazdığı eserler vb. ile ilgili bilgiler verilmiştir. Özellikle “Denizler Altında” eserinin denizcilerin rüyası hâlinde olduğu belirtilmiştir. Bu biyografi derginin sahibi olan Tahsin Demiray tarafından T. D. kısaltması ile yazılmıştır. Eserin yaklaşık 40 yıl önce dilimize çevrildiği ancak yeni harflerle yeni baştan çevrildiği ifade edilmiştir (Sayı 1- Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinde “Gönlümü dinlendiren çınarlar ülkesi, içinde kendi dilimin öttüğü yeşil yuva, gördüğüm dakikada kanımla kaynaşan ve canımla birleşen dostlar yurdu” girişi ile Antakya hakkında bir yazıya yer verilmiştir. Yazıda Antakya'nın bir zamanlar şarkın merkezi olduğu, mücevher yüklü kervanların ve yalın kılıç orduların geçtiği, bahçelerinde gümüş vücutlu gözdelelerin uzandığı, yaralarında zehirli köpükler fokurdayan askerlerin serildiği, üç tuğlu vezirlerin bağdaş kurduğu, çelik miğferli Hristiyan başbuğların ayak uzattığı bir yer olarak anlatılmıştır. Yazıda Antakya yeşil bir ova kenarında sırtını bir dağa yaslamış, coşkun bir nehre ayaklarını uzatmış, çınar gölgesinde dinlenen keyif getiren hoş ve münzevi bir ülke, meyva-çiçek ülkesi olarak belirtilmiştir. Burada meyveler çiçek kokmakta sular da hem çiçek gibi kokulu hem yemiş gibi şekerli, rayihalı ve lezzetlidir. Arı sesleri ve kelebek sesleri derin bir musiki gibi yardım ederken; keklikleri, kurbağaları, efsaneleri, tarihi, iklimi, havası, suyu sır ve sihirle ile karışmış, Âdem ile Havva'nın kovulduğu ülke olarak betimlenmiştir (Sayı 3- Sayfa 9).

Ateş dergisinde, ek olarak verilen romanların bilgilerine de yer almaktadır. Üçüncü sayıda “Çıracık Uçman” başlığıyla bir hava ve deniz yarışı romanının varlığı belirtilmiştir.

Romanın hava yarışını yazan kalemler tarafından yazıldığı söylenmiştir. Romanın her hafta kitap kitap yirmi dört sayfa olarak ve 100 paraya satıldığı, şimdiye kadar 13 sayı çıktığı bilgisine kısaca değinilmiştir (Sayı 3- Sayfa 19).

“‘Kıskaç Hamdi?’ Bu bir hikâye adı değildir. Bu bir roman adı da değildir. Bu adı takan bir yazar da değildir. Bu, canlı-belki sizin de gördüğünüz. Vapurda.. Tramvayda, yan yan oturduğunuz birisidir... Öyle birisi ki?!.....” açıklamasıyla gelecek sayılardan itibaren çıkacak olan yazı ile ilgili paylaşım yer verilmiştir (Sayı 3- Sayfa 19). Derginin altıncı sayısında “1937 yılına girerken sadece yeni yılın değil 14 Cumhuriyet yılının en güzel yazı ve resimlerini sunuyoruz” açıklamasıyla “Bozkurtların Ölümü” romanının gelecek sayıda yer alacağı bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 6- Sayfa 9).

Derginin ilk 6 sayısında yer alan spor bulmacaları çözümlerinin Türkiye Yayınevi'nin bilmece ve bulmaca kutularına atılması gerektiği belirtilmiştir. İstanbul'un birçok yerinde Türkiye Yayınevi'ne ait bilmece ve bulmaca kutuları olduğu ve okuyucuların bunu zaten bildikleri bilgisi paylaşılmıştır Yazıda belirtilen Yavrutürk, Ateş, Çıracık Uçman gibi yazıların Türkiye Yayınevi'nden çıktığı ve ödülleri İstanbul'da farklı yerlerde bulunan bilmece bulmaca kutularına atılan cevaplara göre verileceği bildirilmiştir. (Sayı 7- Sayfa 9). Derginin okuyucularına, soru cevap ve ödül heyecanı yaşatma kaygısı taşıdığı anlaşılmaktadır. Okuyucular, dergi sürecinin bir parçası olmuşlardır.

Spor

Dergide; spor ile ilgili yazılara yer verilmiştir. Ateş dergisinde spora ilişkin yazıların dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8 Ateş Çocuk Dergisinde Spor

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Spor Oyunlar	-	1-13	Futbol
Bazı Rekorlar	-	6	Dünya Rekorları
Spor	Sporcu	43	Güreş
Spor	Sporcu	44	Güreş
			Şampiyonası
Spor Beşinci Uluslararası	Sporcu	45	İzcilik

İzcilik Kongresi			
80 Yaşında hâlâ dinç izciler başkanı: Baden Powell	-	46	Dünya İzcilik Başkanı Hayatı
Spor	Sporcu	47	Boks Tarihi ve Bugünkü Boks Maçları
Avcılık nasıl başladı? Nasıl bugünkü hâle geldi?	Sporcu	48	Avcılık Spor ve Avcılık Tarihi
Lik Maçları Başlıyor Hintli Pehlivan Fazzal	Sporcu	49	Spor Haberleri
Muhammet Mülayime Yenildi	Sporcu	50	Spor Haberleri
Lik Maçları Başladı	Sporcu	51	Spor Haberleri
Spor	-	52	Spor Haberleri

Tablo 8 incelendiğinde Ateş çocuk dergisinde “Spor” başlığında 24 adet yazı bulunmaktadır. Bu yazılar sayesinde dönemin spor anlayışı ortaya çıkmaktadır.

Ateş çocuk dergisinde 24 tespit edilen spor yazılarının yazarları belirtilmemiştir. Spor yazılarının yazarı ‘Sporcu’ olarak verilmiştir. Dergide spor alanında ağırlıklı olarak futbol ile ilgili haberlere yer verilse de dünya rekorları, sporcu hayatı, avcılık ve avcılık tarihi, boks ve boks tarihi, izcilik, güreş ile ilgili spor alanlarına ait yazılar çıkarılmıştır.

Ateş çocuk dergisinde yer alan spor yazılarının başlıkları şu şekildedir: Spor Oyunlar, Bazı Rekorlar, Spor, Spor Beşinci Uluslararası İzcilik Kongresi, 80 Yaşında hâlâ dinç izciler başkanı: Baden Powell, Avcılık nasıl başladı? Nasıl bugünkü hâle geldi?, Lik Maçları Başlıyor, Hintli Pehlivan Fazzal Muhammet Mülayime Yenildi, Lik Maçları Başladı.

Ateş çocuk dergisinde “Spor Oyunlar, Bazı Rekorlar, 80 Yaşında hâlâ dinç izciler başkanı: Baden Powell ve Spor (Sayı 52)” başlığıyla verilen spor yazılarının yazarı belirtilmemiştir.

Dergide spor oyunlar başlığıyla hemen her hafta oynanan futbol maçlarının bilgilerine yer verilmiştir. Spor oyunlar olarak başlık verilse de genellikle futbolla ilgili bilgiler paylaşılmıştır. Dergide oynanan maçların özetleri, gol bilgileri belirtilmiştir. Ayrıca haftalık

İstanbul’da oynanan maçların puan bilgisi dergide verilmiştir. Puan çizelgesinin İstanbul’da oynanan maçlarla sınırlı kaldığı görülmüştür (Sayı 1:16-17/ Sayı 2:16-17). Spor bölümü on birinci sayıda hiç verilmemiş bunun yerine “Ateş’in gülünçlü spor hikâyesi” başlıklı yazı yer bulmuştur (Sayı 13-Sayfa 16/17).

Ateş çocuk dergisinin altıncı sayısında dünya rekorları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Farklı spor dallarına ait bu rekorları kıran kişiler ve ülkeleri dereceleriyle birlikte dergide yer almıştır (Sayı 6-Sayfa 17).

Gezi Yazıları ve Anılar

Ateş çocuk dergisinde, gezi yazısı ve anı türüne ait yazılara bulunmaktadır. Dergide, gezi yazısı ve anı ile ilgili metin türlerine ilişkin yazıların dağılımları, yazar bilgileri, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9 Ateş Çocuk Dergisinde Gezi Yazıları ve Anılar

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Timsahlar Arasında	Gezgin	15	Gezi, Anı, Macera (Sudan)
Korku Diyarı	Gezgin	16	Gezi, Anı, Macera (Borneo)
21-45 Ekspresi	Gezgin	18	Gezi, Anı, Macera (Japonya)
Parsın Öcü	Gezgin	19	Gezi, Anı, Macera (Afrika)
Kabar-Angin	Gezgin	20	Gezi, Anı, Macera (Yeni Gine)
Fillerin Esrarı	Gezgin	21	Gezi, Anı, Macera (Filler)
Esir Satıcıları	Gezgin	22	Gezi, Anı, Macera (Esaret)
Bir Aslan Avı	Gezgin	24	Gezi, Anı, Macera (Aslan Avı)
Vahşi Cüceler	Gezgin	25	Gezi, Anı, Macera (Afrika Cüceleri)

Korkunç Dakikalar	Tosun Demirel	25	Anı (Yılan)
Hintde Fakir ve Sihirbazlar	Gezgin	26	Gezi, Anı, Macera (Hindistan)
Ölüm Gezisi	Gezgin	27	Gezi, Anı, Macera (Sudan)
Aslanların Hapsettikleri Adam	Gezgin	28	Gezi, Anı, Macera (Aslanlar)
Tehlikeli Bir Gezinti	Gezgin	29	Gezi, Anı, Macera (Timsahlar)
Yağmurdan Doluya	Gezgin	30	Gezi, Anı, Macera (Kaplan Avı)
Kaplumbağa	Gezgin	31	Gezi, Anı, Macera (Kaplumbağa Avı)
Bir Vahşi Hayvan Fotoğrafçısının Başından Geçenler	-	35	Gezi, Anı, Macera
Ayı Avları	-	38	Anı, Macera
Onbaşının Eli Ödevini Başardı	-	40	Kurtuluş Savaşı Anıları
Gorillerin Elinde	Gezgin	41	Gezi, Anı, Macera (Goriller-Sudan)
Kendilerini diri diri yaktıran kadınlar	Tosun Demirel	44	Gezi, Anı, Macera (Hindistan Âdetler)
Şeytan Adasından Kaçan Katil	Tosun Demirel	46	Anı, Macera (Guyana Adası)

Tablo 9'a göre 'Gezi Yazısı ve Anı' metin türlerine Ateş dergisinde toplam 22 tane yer verilmiştir. 15. sayıdan itibaren 'Gezgin' isimli yazar tarafından aktarılan yazılar vardır. Yazarın gezdiği yerler ile ilgili bilgileri de içeren anılarına yer verildiği için gezi yazısı ve anılar tek başlık altında incelemeye alınmıştır. Yazar; Sudan, Japonya, Afrika, Hindistan, Brunei ve Yeni Gine'de yaşadığı olayları anlatmıştır. Buralarda yazarın başından geçen ilginç olaylar, âdetler; kaplumbağa, aslan, timsah, fil, kaplan, goril ile ilgili yazılar paylaşılmıştır.

Ayrıca Tosun Demirel tarafından Hindistan, Guyana Adası ve yılanlarla ilgili yazılan üç tane yazı vardır.

Ateş çocuk dergisinin on beşinci sayısında “Ateş’in heyecanlı gezi ve av hikâyeleri” başlığıyla gezi ve macera türünde yazıya yer verilmiştir. İhtiyarlamış bir zabitanın Afrika, Asya’nın güneyi, Okyanusya’da başından geçen gezi ve av hikâyelerini anlatacağı yeni bir yazı türüyle bu sayıda karşılaşmaktayız. Gezgin ya da Avcı tarafından yazılan yazılar “Timsahlar Arasında” ile başlamıştır. Yazar Trablus’tan Sudan’a giderken Mancara Nehri’nde gece timsah saldırılarına uğradığını anlatmıştır (Sayı 15- Sayfa 16).

Ateş dergisindeki gezi yazısı ve anılar başlığında yukarıda sayılan farklı ülkelerdeki yaşanan ilginç olaylar ve anekdotlar anlatılmıştır. Bu yazılarda fil, aslan, yılan, timsah, kaplan, kaplumbağa, goril gibi hayvanlar ile ilgili bilgi ve anılar; ayrıca Afrika cüceleri, Hindistan âdetleri, Kurtuluş Savaşı anıları konu olarak işlenmiştir.

Ateş çocuk dergisinin yirminci sayısında gezi yazılarını yazan “Gezgin” isimli emekli zabitanın Birinci Dünya Savaşı’ndan önce Trablusgarp’ta bulunmaktadır. Trablusgarp’ın işgalinden sonra memleketine bir türlü dönememiş ve dünyanın dört bir bucağında dolaşmak zorunda kalmıştır. Ufak tefek ticaret yaparak geçinmiş ve gittiği yerlerde insanlarla tanışarak yöre hakkında, ülkeler hakkında bilgiler ve anılar biriktirmiştir. Gezgin, ihtiyarlıktan sonra memleketine dönmüş ve yaşadıklarını Ateş dergisi için anlatmıştır (Sayı 20-Sayfa 12).

Bulmacalar, Merak, İlgi Unsurları ve Reklamlar

Ateş çocuk dergisinde yer alan bulmacalar ve çözümleri, macera, merak ve ilgi unsuru içeren yazılar ile reklamlarla ilgili bulgular aşağıda verilmiştir.

Ateş çocuk dergisinde; bulmacalar, bulmacaların çözümleri ve kazananlar birinci sayıdan kırk dokuzuncu sayıya kadar devam etmiştir. Dergide bulmacaların çözümleri hangi sayıda verileceği okuyuculara duyurulmuştur. Ödüller ve kazananlar dergide peyderpey verilmiştir. Ateş çocuk dergisinde yer alan bulmacalar, çözümleri, ödül listesi ve kazananlar listesinin yer aldığı sayılar *Tablo 10*’da verilmiştir.

Tablo 10 Ateş Çocuk Dergisinde Bulmacaların Başlama, Bitiş Sayıları, Çözümlerin ve Kazananlar Listesinin Yayımlandığı Sayılar

Bulmaca Adı	Başlama Sayısı	Bitiş Sayısı	Çözümler	Kazananlar Listesi
--------------------	-----------------------	---------------------	-----------------	---------------------------

Spor Bulmacalar Serisi 1	1	6	8	9-10
Bu Çocuklar Kimin Oğlu?	7	12	14	15-16
Benzerlerini Bulunuz	13	18	19	20-21
Hangi Oyuncaklar Bu Çocuğun	19	26	28	29-30
Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 1	27	31	34	34-35
Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 2	32	36	40	40-41
Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 3	37	41	-	46-47
Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 4	42	46	48	49

Tablo 10 incelendiğinde Ateş çocuk dergisinde yer alan bulmacalar; “Spor Bulmacalar Serisi 1, Bu Çocuklar Kimin Oğlu?, Benzerlerini Bulunuz, Hangi Oyuncaklar Bu Çocuğun, Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 1, Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 2, Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 3, Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz 4” başlıkları ile verilmiştir. İlk sayıdan 46. sayıya kadar farklı kategorilerde bulmacalara yer verilmiştir. Bulmacaların çözümleri ve kazananlar listesi de derginin sayılarında paylaşılmıştır. Derginin 48. sayısında son çözümlere yer verilmiş kazananlar da 49. sayıda son kez verilmiştir.

Ateş çocuk dergisinde; bulmaca alanında, okuyuculara görsel zekâ soruları sorulmuş ve sonucunda ödüller dağıtılmıştır. Görsel zekâ ve bulmaca, yarışma sonuçları, ödüller, ödül kazananlar listesi gibi konularda da yazılara yer verilmiştir. Bulmacaların çizeri ve yazarı belirtilmemiştir.

Ateş çocuk dergisinde, Spor Bulmacaları Serisi 1. sayıdan 6. sayıya kadar devam etmiştir. Bu bölümde okuyucuların dikkat ederek resimdeki yapılan hatayı bulmaya çalışacakları bulmacalarla yer verilmiştir. Bu bulmacanın sonucunda 200 kişiye 10.000

kuruşluk ödül verileceği ve ödül bilgisine yer verilmiştir (Sayı 3-Sayfa 20). Bulmacaların çözümleri İstanbul'da bilmece ve bulmaca kutularına atılacağı yedinci sayıda belirtilmiştir. İstanbul'un farklı yerlerinde bulunan kutuların adresleri belirtilmiştir (Sayı 7-Sayfa 9).

Ateş çocuk dergisinin ilk 6 sayısında spor bulmacaları son sayfada yer bulmuştur. Ressamın bilerek yaptığı hatayı bulmaya çalışan çocuklara ödüller verilecektir. Ödül bilgileri her sayının son sayfasında detaylı olarak belirtilmiştir. (Sayı 1-Sayfa 20/ Sayı 2-Sayfa 20). Bulmacalar, çözümleri ve kazananlar listesi farklı seriler başlığı altında 49. sayıya kadar hemen her sayıda verilmiştir.

Derginin yedinci sayısından itibaren “Bu çocuklar kimin oğlu” başlığı ile yeni bir bulmaca serisine başlanmıştır. Resimde altı tane çocuk resmi ve her sayıda bir tane babanın resmi verilmiştir. Altı sayı devam eden bulmaca sonucunda çocuklar babalarıyla doğru şekilde eşleştirilecektir. Ödül olarak fotoğraf makinesi, masa saati, futbol topu, atkı, okul çantası, yazı takımı, eldiven, bel kemeri, suluboya takımı ve dolmakalem verilecektir. (Sayı 8-Sayfa 20). On dördüncü sayıda bulmacanın çözümleri verilmiştir (Sayı 14-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinin on beşinci sayısının son sayfasında bulmaca sorusunda Miki Fare'nin on iki çocuğundan birbirine benzeyen iki tanesi bulunması istenmiştir (Sayı 15-Sayfa 20). Walt Disney stüdyolarında geliştirilen Mickey Mouse karakteri 1930'lu yıllarda Amerika dışında tüm dünyada da seilmeye başlanmıştır (Türker, 2011, s. 231). Derginin bulmaca serisinde, dünyada çok tanınan Mickey karakteri ile ilgili bir bölüme yer verilmesi dönemin popüler kültürünün dergide karşılığı olarak değerlendirilebilir. Benzerlerini Bulunuz Köşesinde, Mickey karakteri ile ilgili bulmaca sorusu Şekil 8'de aşağıda verilmiştir.

Şekil 8 Ateş Dergisi Sayı 15 (Benzerlerini Bulunuz/ Miki (Mickey) Fare

Ateş çocuk dergisinin on dokuzuncu sayısında “Benzerlerini Bulunuz” başlıklı bulmacanın cevapları (Sayı 19- Sayfa 7), yirmi ve yirmi birinci sayısında ise ödüller ve kazananlar belirtilmiştir (Sayı 20/21-Sayfa 2). Ödülleri kazananlar genellikle lise, çok az da ortaokul öğrencileridir. Başvuranlar düşünüldüğünde dergi okuyucularının çoğunlukla lise ve ortaokul öğrencileri olduğu anlaşılmaktadır. Ödülleri kazananlar, İstanbul, Tokat, Konya, Bursa, Tarsus, İzmit, Silifke, Afyon, İzmir, Balıkesir, Ankara, Karadeniz Ereğlisi gibi farklı il ve ilçelerden kişilerdir. Ödülleri kazanan kişilerin başvuru yerleri değerlendirildiğinde dergi okuyucusunun ülke genelinde yaygın bir şekilde bulunduğu kabul edilmektedir. Dergi İstanbul’da çıkmasına rağmen ülkenin pek çok yerinde okunmaktadır.

Derginin yirmi yedinci sayısında “Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz” başlığıyla yeni bir bulmaca serisi başlamış ve otuz birinci sayıda son bulmuştur. Bulmacayı doğru cevaplayanlara 20.000 kuruşluk hediyeler dağıtılacağı belirtilmiştir. Ödüller bisiklet, fotoğraf makinesi, boyun bağı, deniz mayosu, fanila, lastik deniz topu, yazı takımı dolmakalem... gibi hediyelerdir (Sayı 28-Sayfa 12). Derginin 47. sayısında “Bütün Ateş okurlarına hazırladığımız fırsat için bu kuponu veriyoruz (Sayı 47-Sayfa 16)” açıklamasıyla ‘Ateş Bisiklet Kuponu’ verilmeye başlamış ve son sayıya kadar 6 kupon devam etmiştir.

Derginin otuz dördüncü sayısında ‘Birinci Çapraz Bulmaca Serisinin Doğru Çözümleri’ ve ödülleri kazananlar duyurulmuştur. Bulmacaya doğru cevap verenler; İstanbul, Ankara, Samsun, Konya, Afyon gibi farklı illerden okuyuculardır. Ödüller; fotoğraf makinesi, boyun bağı, atkı, deniz mayosu, deniz topu, yazı takımı, dolmakalem, spor ayakkabı, futbol

topu gibi farklı hediyelerden oluşmaktadır (Sayı 34-Sayfa 2). Ödüllerin farklı yerlerden okuyucular tarafından kazanılması derginin Türkiye genelinde farklı illerde de okunduğu ve ilgi ile takip edildiği gerçekliğini ortaya koymaktadır.

Ateş çocuk dergisinde kitap, dergi duyurusu, bilgilendirme ya da tanıtımlara farklı sayılarda yer verilmiştir. Bu bilgilendirme ve duyurular yer aldıkları sayılarla birlikte şu şekildedir: Büyük Dünya Hava Yarışı (Sayı 2,4,5,11,16,30), Çıracık Uçman (Sayı 2,3,4,5,6,8,9,10,11,31), Kısaç Hamdi (Sayı 3/12,14,15,16,17,18,19,24,26,29,32,33,50,52), Bozkurtların Ölümü (Sayı 5,6,29,32,41), Yavrutürk (Sayı 5,10,11,15,17,44,45,48,52), İnkalar Ülkesinde (Sayı 13), Moda Albümü (Sayı 17), Dünyaya Meydan Okuyan Adam (Sayı 20,22,23,24), Denizaltı Korsanları (Sayı 22,23,24,25,28,29,35,39/52), Dünya Romanı (Sayı 36,37,38,52), Akba (Sayı 44), Murat Reisin Oğlu (Sayı 46,47,48,49,50,51,52). Ateş çocuk dergisinde en fazla ‘Kısaç Hamdi ve Denizaltı Korsanları’ ile ilgili duyuru metinleri verilmiştir.

Derginin yayınevi ve eser tanıtım dışı tek reklamına, kırk dördüncü sayıda yer verilmiştir. “AKBA” başlığıyla ‘Ankarada Kitapevi Kâğıtçılık’ reklamı yapılmıştır. Sayfanın sağ alt köşesinde küçük bir kutucuk içerisinde kitapevi ile ilgili bilgi paylaşılmıştır. Kitabevinin, okul kitapları ve kırtasiye çeşitleri ile ilgili satış bilgilerine telefon numarası ile yer verilmiştir (Sayı 44-Sayfa 7).

Derginin kırk dokuzuncu sayısının son sayfasında Yavrutürk gazetesinin Cumhuriyet sayısına özel olarak 16 sayfa ve renkli olarak çıkarılacağı bilgisi paylaşılmıştır. Yavrutürk gazetesinin içeriği ile ilgili bilgiler yarım sayfa olacak şekilde son bölümde yer almıştır (Sayı 49-Sayfa16). Aynı sayfanın alt kısmında ‘Ateş 3’ncü Cildine Girerken’ başlığıyla ortaokul okuyucularının Ateş dergisini çok sevdiği ve üçüncü cildiyle birlikte dördüncü cildini de tamamlayacağını bilgisi verilmiştir (Sayı 49-Sayfa 16).

Ateş çocuk dergisinin üçüncü sayısında Kısaç Hamdi başlığı ile merak uyandıran bir köşeye yer verilmiştir. Bölümde bu ismin bir hikâye ve roman adı olmadığı, bir yazar ismi olarak geçmediği belirtilmiştir. Bu ismin belki de vapurda tramvayda yan yana oturan bir kişi olduğu hatta “öyle birisidir ki?” şeklinde açıklama yapılarak okuyucular üzerinde merak öğeleri canlı tutulmuştur (Sayı 3-Sayfa 19). Aynı duyuru farklı sayılarda da verilmiştir (Sayı 4-Sayfa 20). Sekizinci sayıda Kısaç Hamdi’nin bol sayfalı, bol yazılı, güzel renkli kapak içerisinde bir eser olduğu ve “Kısaç Hamdi’siz Ateş olmaz” şeklinde duyurusu yapılmıştır.

Gazetecilerden 5 kuruşa alınabileceği bilgisi duyurulmuştur (Sayı 8-Sayfa 19). Kısaç Hamdi'nin polisiye romanının kahramanı olduğu onuncu sayıda paylaşılmıştır (Sayı 10-Sayfa 20).

Derginin yirmi üçüncü sayısında “Şarlo'nun Kurnazlığı” başlıklı yazıda komik Şarlo'nun birisi ile güldürme bahsine girdiği ve yarışmayı kazandığı haberine yer verilmiştir (Sayı 23-Sayfa 5). Dönemin komedi unsurları da dergide yer bulmuştur.

Efsane

Ateş çocuk dergisinde efsane yazı türüne yer verilmiştir. Ateş dergisinde efsane metin türüne ilişkin yazının yazar bilgisi, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11 Ateş Çocuk Dergisinde Efsane Yazısı

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Bir Elen Efsanesi- Altın Pösteki	Çeviren: Hamit Tarlan	44	Yunan Efsanesi

Tablo 11'e göre Ateş dergisinde efsane türünde bir tane yazıya yer verilmiştir. Efsane yazısı, 44. sayıda okuyucuyla buluşturulmuştur. “Bir Elen Efsanesi-Altın Pösteki” başlığıyla verilen Yunan efsanesinin çevirisini Hamit Tarlan yapmıştır.

Kısa Yazılar

Ateş çocuk dergisinde kısa yazılar bulunmaktadır. Ateş dergisinde kısa yazıların yazar bilgisi, metnin yer aldığı derginin sayı bilgisi ve konusu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 12 Ateş Çocuk Dergisinde Kısa Yazılar

Metin Adı	Metnin Yazarı	Dergi Sayısı	Konu
Şarlonun Kurnazlığı	-	23	Mizah, Zekâ
Açıkgöz İşçi	M. Enön	23	Polisiye, Zekâ
Tabiat ve Uçkular	-	24	Uçuş Denemeleri
Akıllı Hâkim	-	24	Zekâ, Adalet
Zorbir Hesap	-	24	Miras, Adalet

Akıllı Jandarma	-	25	Pratik ve Yaratıcı Çözüm
Uçan Makas	-	25	Uçak Mühendisliği
Atlet Hayvanlar	-	25	Hayvanlar Âlemi
Balinalarda Ana Şefkati	-	26	Hayvanlar Âlemi
Karınca Dili	-	26	Hayvanlar Âlemi
Kıymetli Kelebekler	-	26	Hayvanlar Âlemi
Ezopun Dili	-	27	Sözün Gücü
İpokratın Çınarı	-	27	Tesadüf ve İnançlar

Tablo 12 incelendiğinde Ateş çocuk dergisinde, kısa yazılar başlığı altında değerlendirilen 13 adet yazı bulunmaktadır. Kısa yazılar 23. Sayıda başlayıp 27. Sayıda son bulmuştur. Derginin diğer sayılarında bu tür yazılara ulaşılamamıştır.

Ateş çocuk dergisinde yer alan kısa yazılar; Şarlonun Kurnazlığı, Açıköz İşçi, Tabiat ve Uçkular, Akıllı Hâkim, Zorbir Hesap, Akıllı Jandarma, Uçan Makas, Atlet Hayvanlar, Balinalarda Ana Şefkati, Karınca Dili, Kıymetli Kelebekler, Ezopun Dili, İpokratın Çınarı başlıklarından oluşmaktadır.

Ateş çocuk dergisinde kısa yazılardan “Açıköz İşçi” başlıklı yazının yazarı Mecdi Enön olarak belirtilmiştir. Diğer kısa yazıların yazarları dergide açıklanmamıştır. Dergide yer alan kısa yazılar; kısa anekdotlar, mizahi fıkra tarzında yazılar, kısa hikâyeler, ibretlik olaylar şeklindedir.

Ateş çocuk dergisinde geçen kısa yazıların konularını Mizah, Zekâ-Polisiye, Zekâ-Uçuş Denemeleri, Zekâ-Adalet, Miras-Adalet, Pratik ve Yaratıcı Çözüm, Uçak Mühendisliği, Hayvanlar Âlemi, Sözün Gücü, Tesadüf ve İnançlar oluşturmaktadır.

4.2.4. Ateş Çocuk Dergisinin Yazar Kadrosuna İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde Ateş dergisinde yer alan yazıların yazar bilgileri, yazı başlıkları ile verilmiştir. Yazar bilgileri bazen metin başında bazen de metin sonunda yazılmıştır. Bazı metinlerin yazar bilgisi ise belirtilmemiştir. Takma isimle yazıları çıkan yazarlar da vardır. Aşağıda, dergide yazısı çıkan Türk ve yabancı yazarlar ile yazar bilgisi

belirtilmeyen ya da takma isimlerle sunulan metin yazarları verilmiştir. Yazar isimleri verilirken Ateş çocuk dergisinin sayılarındaki sıralama esas alınmıştır.

Türk Yazarlar

Ateş çocuk dergisinde “Bir Fen Falcısı: Jules Verne” başlığıyla biyografi türünde yer alan metni T. D. kısaltmasıyla Tahsin Demiray kaleme almıştır (Sayı 1-Sayfa 3). Yirmi altıncı sayıda ‘Birinci Cilt Ateş Tamam’ başlıklı yazıda Tahsin Demiray dergi hakkında bilgi vererek birinci cildin tamamlandığını yazmıştır (Sayı 26-Sayfa 2). Kırk üçüncü sayıda “Yaz Kampları” başlıklı yazıda yazar olarak T. D. kısaltmasıyla Tahsin Demiray verilmiştir (Sayı 43-Sayfa 7).

Dergide birinci sayıda başlayan “Roma Zoruna Karşı Koyanlar” çizgi romanının yazarı Hulki’dir. Metnin başlık şeridinin sağ alt tarafında yazarı verilmiştir (Sayı 1-Sayfa 10-11). Roma Zoruna Karşı Koyanlar çizgi romanı sekizinci sayıda son bulmuştur.

Ateş çocuk dergisinde General Şükrü Naili’nin vefatı dolayısıyla Hasan Ali Yücel’in yazısı paylaşılmıştır. Şükrü Naili ile tanışmasından onunla ilgili anılara ve övgülere yer veren Hasan Ali Yücel vefatından dolayı duyduğu saygıyı ifade etmiştir (Sayı 2-Sayfa 3).

Derginin ikinci sayısında yer alan düşündürücü hikâyelerden “Maymun Eli” hikâyesinin yazarı M. C. Gündoğdu’dur (Sayı 2-Sayfa 7-9).

Ateş çocuk dergisinde yer alan; “Kilitli Kitap (Sayı 3), Kara Kedi (Sayı 4), Ağlayan Ölü (Sayı 5), Şeytan Kayası (Sayı 6), Mavi Oda (Sayı 11), Hataylı İstiklalini Eline Aldın (Sayı 11), Kızıl El (Sayı 13), Hortlağın Misafiri (17)” hikâyelerinin ve haber yazılarının yazarı bazen başlık kısmında bazen de hikâye sonunda Cemil Cahit Cem olarak belirtilmiştir.

Ateş çocuk dergisinde “Bozkurtların Ölümü (Büyük Türk Tarihinin Romanı)” başlığıyla verilen roman yedinci sayıda yazılmaya başlamıştır, kırkıncı sayıdan sonra ‘Birinci bölümün sonu’ denilerek sonlandırılmıştır. Kırk ikinci sayıdan sonra romanın ikinci bölümünün devam edeceği bilgisi paylaşılmış (Sayı 41) ancak romanın devamı tespit edilememiştir. Romanın yazarı Hüseyin Nihal Atsız’dır. Dergide yazar, “Atsız” olarak verilmiştir. Derginin 29. sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanına yer verilmemiş bir sonraki sayıda devam edeceği bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 29-Sayfa 8). “Bozkurtların Ölümü” 32. sayıda da yayımlanmamış ve gelecek sayıda devam edeceği bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 32-Sayfa 9).

Dergide geçen “Hortlak (Sayı 8), Unutulmuş Baston (Sayı 16), Tekinsiz Hamam (Sayı 20), Yaşayan Ölü (Sayı 22), Denizin Dibinde (Sayı 26), Göklerin Tanrısı (29)” hikâyelerinin yazarı Mustafa Rona’dır.

Ateş çocuk dergisinde sekizinci sayıda yer alan spor haberlerinin yazarı Celal Demiray’dır. Spor haberlerinde yazar bilgisi ilk defa bu sayıyla verilmiştir (Sayı 8-Sayfa 17). Ateş dergisinde, spor sayfalarının yazarı belirtilmemiştir ancak on üçüncü sayıda da yazar olarak Celal Demiray gösterilmiştir (Sayı 13-Sayfa 12).

Ateş dergisinde verilen “Karanlıkta Bir Adam (Sayı 9), Kesik Elin Öcü (Sayı 32), Balık karnında bir hazine! (Sayı 43)” metinlerinin yazarı N. Demiray’dır.

Dergide geçen “Gördünüz mü (Sayı 10), Pipolu Adam (Sayı 18), Maça Beyi (Sayı 19), Vagon Hırsızları (Sayı 21)” hikâyelerinin yazarı Mualla Olgaçay olarak belirtilmiştir. Mualla Olgaçay, Cemil Cahit Cem ile “Dünyaya Meydan Okuyan Adam” romanını da yazmıştır (Sayı 27-Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinde yer alan “20,000 Dolar (Sayı 11), Sporda Hız (Sayı 18), Posbıyık Korsan (Sayı 19), Açık göz İşçi (Sayı 23)” başlıklı yazıların yazarı Mecdi Enön olarak verilmiştir.

Dergide on ikinci sayıda geçen “Sarı Benizli Adam” hikâyesinin yazarı Kemalettin Tuğcu’dur.

Ateş çocuk dergisinde yer alan “Karanlık Ormanlarda (Sayı 20), Korkunç Dakikalar (Sayı 25), Bana Halil Kaptan Derler!.. (Sayı 42), Şeytan Adasından Kaçan Katil (Sayı 46), Görünmeyen Adam (Sayı 47)” hikâyelerinin yazarı Tosun Demirel’dır.

Dergide verilen “Ölüm Ağacı (Sayı 21), İntikam (23) Ali Kaptan (Sayı 33), Kaplanlar İstasyonu (Sayı 34), Su Dibinde Ölümlü Dakikalar (Sayı 41), Mikadoya Suikast (Sayı 43), Alevler İçinde (Sayı 46), Timsahlı Göl (Sayı 47), Çelik ada (Sayı 48), Yiğit Uçman (Sayı 49)” metinlerinin yazarı Mahmut Abaç’tır.

Derginin kırk ikinci sayısında yer alan ‘Hasan Çavuş’ hikâyesinin yazarı ise Macide Macit Taş olarak verilmiştir (Sayı 42-Sayfa 5).

Derginin kırk üçüncü sayısında verilen “Ölüm Vadisi” başlıklı yazının yazarı Mümtaz Zeki’dir (Sayı 43-Sayfa 12/13). Dergide yer alan “Hayal Gören Kısırak” hikâyesinin yazarı Zeki Taşkın (Sayı 44-Sayfa 6/7)’dir.

Derginin yer alan “Bir Elen Efsanesi Altın Pösteki (Çeviri yazı) (Sayı 44), Akdeniz Korsanları (Sayı 45), Cankurtaran Maymun (Sayı 49)” metnlerinin yazarı Hamit Tarlan’dır (Sayı 44-Sayfa 12/13).

Dergide yer alan “Tarih Yaprakları (Sayı 46,47,48,49)” başlıklı yazının yazarı Reşat Ekrem Koçu’dur.

Dergide yer alan “Yumruk (Sayı 48)” metninin yazarı Sadık Kutbay olarak verilmiştir (Sayı 48-Sayfa 13).

Ateş çocuk dergisinde geçen “Daha İşimi Bitirmedim (Sayı 50-Sayfa 13), Azgın Boğa (Sayı 51-Sayfa 13), Casuslar (Sayı 52-Sayfa 10)” hikâyelerinin yazarı J. Buğra Kın olarak verilmiştir.

Yabancı Yazarlar

“Denizler Altında” romanını Fransız yazar Jules Verne kalem almıştır. Metnin çevirisini kimin yaptığı belli değildir. Ancak romanın, derginin çıkarılmasından bir sene önce yeni harflerle çevirisinin yapıldığı belirtilmiştir (Sayı 1-Sayfa 3). Derginin birinci sayısında başlayan “Denizler Altında” yirmi altıncı sayıya kadar devam etmektedir. Dergide yer alan metinlerden yazarı yabancı olan tek kişi Jules Verne’dir.

Yazar Bilgisi Verilmeyenler

Dergide paylaşılan metinlerin yazar bilgisi her zaman verilmemiştir. Bu durum, dönemin dergicilik anlayışından kaynaklı olarak değerlendirilmiştir. Bazı yazarlar da yazılarında takma isimlerle yazılarını yazmıştır.

Derginin birinci sayısında yer alan ve ilk hikâyesi olan “Kara Pelerinli Adam” hikâyesinin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 1-Sayfa 8-9).

Dergide yer alan “Demir İzci” metninin yazarı belirtilmemiştir. Demir İzci romanı, derginin birinci sayısında başlamıştır. Gençlik, uzay yolculuğu, evren araştırmaları ve macera içerikli roman yirmi altıncı sayıya kadar devam etmektedir.

“Ateş Çocukların Bilgi Köşesi” yazılarının yazarı Bilgiç olarak verilmiştir (Sayı 3/6). On birinci sayıda “dünya çevresinde” metnini de Bilgiç yazmıştır (Sayı 12-Sayfa 3).

Dergide yer alan spor haberlerinin yazarı belirtilmemiştir. Birinci sayıda başlayan spor haberleri on birinci sayıda da devam etmektedir. “Spor oyunları” başlığıyla verilen yazılarda haftalık oynanan maçlar, maçların özetleri, alınan puanlar ve bunun neticesinde puan çizelgesine yer verilmiştir. Dönemin spor anlayışına uygun olarak futbol ile ilgili bilgiler ağırlık kazanmaktadır. Derginin onuncu sayısında metin yazarı olarak ilk defa “Sporcu” olarak verilmiştir (Sayı 10-Sayfa 17). Derginin kırk üçüncü sayısından son sayıya kadar yer alan spor haberlerinin yazarı yine ‘Sporcu’ olarak gösterilmiştir.

Dergide “7481 Kaçak Ölüleri Dirilten Doktor” başlığıyla verilen büyük sinema romanı diye duyurulan çizgi roman niteliğinde değerlendirilebilecek metnin yazarı belirtilmemiştir. Bilim, macera, fantastik öğelerle dolu çizgi roman niteliğindeki yazılar birinci sayıda başlamış, on dokuzuncu sayıda son bulmuştur.

Derginin son sayfasında yer alan bulmacalar, ödül bilgileri, iletişim ve abonelik bilgileri gibi yazıların ve “Spor Bulmacalar”, “Bu çocuklar kimin oğlu?”, “Benzerlerini Bulunuz”, “Yeni Çapraz Bulmaca Serimiz” gibi bulmaca serilerinin yazarı ve çizeri verilmemiştir. Birinci sayıdan itibaren başlayan iletişim ve tanıtım yazıları son sayıya kadar devam etmektedir. Bulmacaların çözümleri, ödül listesi ve kazananlar bilgisinin yazarları belli değildir.

Ateş çocuk dergisinin “Büyük Dünya Hava Yarışı” ve “Çırak Uçman” romanlarını ek olarak verdiği açıklanmıştır. Ayrıca biten romanların ciltleme ücretlerine yer verilmiştir. Bilgilendirmelerin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 2-Sayfa 19). “Büyük Dünya Hava Yarışı” ile ilgili bilgilendirme yazısında ciltleme ve ücretlendirme bilgisi verilirken metnin yazar bilgisi verilmemiştir (Sayı 4-Sayfa 19).

Dergide dönemin güncel haberlerine de yer verilmiştir. General Şükrü Nail’in vefat haberi duyurulmuş ancak metnin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 2-Sayfa 3).

“Bunları Biliyor musunuz?” köşesinde yer alan bilgilendirici yazılarının ve haberlerin yazarı belli değildir. Dünyadan ilginç olayları ve haberleri anlatan, güncel bilgilerle ve haberlerle desteklenen yazılara yer verilmektedir. Dergide farklı aralıklarla ve farklı sayılarda bu başlık altında yazılar paylaşmıştır. Metnin yazarı on üçüncü sayıda “Bilgiç” olarak

gösterilmiştir (Sayı 13-Sayfa 2). On yedinci sayıda “Dünya çevresinde” ve “Şimşekler yaratan Adamlar!” metninin yazarı yine Bilgiç’tir. (Sayı 17-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinde şehir tanıtımı ile ilgili olan “Antakya” başlıklı metnin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 3-Sayfa 9).

Ateş dergisinde kitap ve çocuk gazeteleri ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Havacılık ve denizcilik ile ilgili romanların tanıtıldığı yazılara ikinci sayıdan itibaren yer verilmiştir. Bu tanıtım yazılarının yazarları belirtilmemiştir.

Derginin yedinci sayısında yer alan “Ölüm Telefonu” hikâyesinin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 7-Sayfa 6-9).

Derginin sekizinci sayısında başlayan ‘Dünya Çevresinde’ metninin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 8-Sayfa 2). Yazı, farklı haberlerle ve aralıklarla dergide yayımlanmıştır. Otuz birinci sayıda ‘Dünya Çevresinde’ metninin yazarı ‘Meraklı’ olarak verilmiştir.

Dergide yer alan “Milyonlar, Milyarlar (Sayı 13), Geleceğin Şehirleri (Sayı 14), Yalnız ölüm için (Sayı 15), Gizli Kudretler (Sayı 16) Yüzü Görünmeyen Başkanlar (Sayı 17), Deniz Canavarları (Sayı 18), Gökte Bir Uçuş Meydanı (Sayı 19), Stratosfere çıkan posta güllesi (Sayı 20), Gökte ve Yerde Ölüme Meydan Okuyanlar (Sayı 21), Yıldırım Gibi Hızlı (Sayı 22), Cennet Kuşu Avcıları (Sayı 23), Denizin Dibinde (Sayı 24), Korkunç Serüven (Sayı 24), Uçan Torpiller (Sayı 25), Deniz Kayakları (Sayı 26), Uçan Otomobiller (Sayı 32), Görünmeyen Şualar ve Dalgalar (Sayı 36), Hayvanlar Kendilerini Nasıl Korurlar? (Sayı 37) Paris Enternasyonal Sergisi (Sayı 39), Yükselen Paraşütler (43), Ölüm Duvarı (Sayı 44), En Büyük Tank (Sayı 45), Cankurtaran Motorbot (Sayı 46), Uçmanları Kurtarmak (Sayı 47), Armut Biçiminde Gazino (Sayı 48), Ölüm Yarışı (Sayı 49), Yıldırımdan Da Hızlı (Sayı 50), Bir Yarışın Hikâyesi (Sayı 51), Yepyeni Bir Uçuş (Sayı 52)” başlığıyla verilen metinlerin yazarı; “Meraklı” diye verilmiştir.

Ateş çocuk dergisinin on dördüncü sayısında yer alan “13 üncü” hikâyesinin yazarı açıklanmamıştır (Sayı 14).

Dergide 14. sayıda başlayan çizgi roman “Mandrake Şimşek Adam”, ve İnkalar Ülkesinde (Büyük Gezi ve Heyecan Romanı) metinlerinin yazarları belirtilmemiştir.

Dergide verilen “İskeletler Kampında” (Sayı 13) hikâyesinin yazarı “Gezgin” olarak verilmiştir (Sayı 13-Sayfa 16). “Ateş’in heyecanlı gezi ve av hikâyeleri” ana başlığıyla on beşinci sayıdan itibaren başlayan gezi ve anı metnlerinin yazarı “Gezgin” olarak belirtilmiştir. Yazıların, ihtiyar bir zabitanın başından geçen olayları anlattığı bilgisi paylaşılmıştır (Sayı 15-Sayfa16).

Dergide on yedinci sayıda verilen “Saklı Kahramanlar” metninin yazarı belli değildir (Sayı 17-Sayfa 8).

Derginin yirmi ikinci sayısında yer alan “Türkiye Deniz Altı Gemisi” ve birinci cildin tamamlandığını belirten metnin, başlıksız verilen ve Abdülhak Hamit Tarhan’ın vefatını duyuran haberin ve “Dünyanın Çatısında” metninin yazarı belli değildir (Sayı 22).

Ateş çocuk dergisinin yirmi üçüncü sayısında verilen “Gelecekte Savaş Nerede Olacak?” başlıklı yazının yazarı verilmemiştir (Sayı 23-Sayfa 3). Derginin yirmi üçüncü sayısından itibaren sayfanın üçte birine denk gelecek şekilde kısa kısa yazılar bulunmaktadır (Sayı 23/27). Derginin 23-27. sayılarında verilen bu yazılar kıssadan hisse, kısa hikâye, küçük bilgiler, teknolojik gelişmeler ile ilgili yazılardır ve yazarları belirtilmemiştir.

Derginin yirmi beşinci sayısında “Türkiye Yayınevi” ve “Gemicilik nasıl başladı?” metnlerinin yazarları verilmemiştir (sayı 25-Sayfa 2).

Ateş dergisinin yirmi altıncı sayısında “Cesarete Rekor” başlıklı metnin yazarı verilmemiştir (Sayı 26-Sayfa 7).

Derginin yirmi yedinci sayısında “Deniz Tankları” başlıklı metnin yazarı belli değildir (Sayı 27-Sayfa 7).

Derginin otuzuncu sayısında yer alan “Ateş’in Çevresinde Okurlarımızla başbaşa” başlıklı bilgilendirme yazısının yazarı belirtilmemiştir (Sayı 30-Sayfa 2).

Derginin otuz beşinci sayısında yer alan ‘Bir Vahşi Hayvan Fotoğrafçısının Başından Geçenler’ metninin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 35-Sayfa 5).

Derginin otuz sekizinci sayısında yer alan ‘Amelia Earhart’ ve ‘Ayı Avları’ metnlerinin yazarı verilmemiştir (Sayı 38-Sayfa 2/5).

Derginin kırkıncı sayısında yer alan ‘Onbaşının Eli Ödevini Başardı’ başlıklı anının yazarı belli değildir (Sayı 40).

Derginin kırk birinci sayısında yer alan “30 Ağustos 1922” başlıklı yazının yazarı verilmemiştir (Sayı 41-Sayfa 2).

Derginin kırk ikinci sayısında yer alan “Dünyanın Biricik Kadın Savaş Uçmanı” yazısının yazarı açıklanmamıştır (Sayı 42-Sayfa 2).

Derginin kırk beşinci sayısında başlayan “Tarih Yaprakları” yazılarının yazarı verilmemiştir (Sayı 45-Sayfa 10). Aynı sayıda verilen radyografi ile ilgili bilgilendirme yazısının ve “Ateş Ortaokulun Tek Gazetesi” başlıklı yazıların yazarı belirtilmemiştir (Sayı 45-Sayfa 11/13).

Dergideki “Ateş Ansiklopedisi” başlığıyla verilen metinlerin yazarı (Sayı 46,47,48,49,50,51,52) belli değildir.

Derginin kırk altıncı sayısında geçen “Nefes Verme Aleti” (Sayı 46) başlıklı metnin yazar bilgisi verilmemiştir (Sayı 46).

Derginin kırk yedinci sayısında başlayan “Murad Reisin Oğlu” başlıklı tanıtım yazısının yazarları verilmemiştir (Sayı 47/52). Yine kırk yedinci sayıda yer alan “Almanya’da saatte 150 kilometre giden...” başlıklı haber yazısının yazarı belirtilmemiştir (Sayı 47- Sayfa 10).

Derginin kırk sekizinci sayısında yer alan “Murad Reisin Oğlu, Vahşilerin İlaç ve Doktorları” metninin yazarları verilmemiştir (Sayı 48).

Derginin kırk dokuzuncu sayısında yer alan “Murad Reisin Oğlu, Eski imparatorların şairane mezarları ve tapınakları” metninin ve son sayfadaki gazete tanıtım yazarları belirtilmemiştir (Sayı 49).

Derginin ellinci sayısında yer alan “Gönüllüler, Murad Reis'in Oğlu, Barbarlar Nasıl Tapınır?” yazıları ile son sayfada yer alan Yavrutürk ve Ateş dergilerinin tanıtım yazılarının yazarları belirtilmemiştir (Sayı 50).

Derginin elli birinci sayısında geçen “Yılan ve Müthiş Bir Canavar: Timsah” metninin ve son sayfada yer alan Denizaltı Korsanları romanı tanıtım yazılarının yazar bilgisi

verilmemiştir (Sayı 51). Elli birinci sayıdaki “Merihle Konuşmak İsteyen Adam!” metninin yazarı Bilgin’dir (Sayı 51-Sayfa 14).

Ateş dergisinin son sayısında dergi ile ilgili yenilikleri duyuran yazıların, “Dünya Romanı” başlıklı tanıtım ve duyuru metninin ve “Ayı Olan Adam” başlıklı hikâyenin yazarı belirtilmemiştir (Sayı 52-Sayfa 3,4/7).

4.2.5. Ateş Çocuk Dergisinde Öne Çıkan Yaklaşımlar ve Yaşam Tarzının Ateş Dergisinde Karşılığı

Çalışmanın bu bölümünde Ateş dergisinde tarih algısı ve tarih bilgisi ile ilgili yazılara, bayram kutlama ve özel günleri anlatan yazılara, kimlik kavramı ve millîlik üzerine yazılmış olan yazılara, metinlerde yaşam tarzı, gelenek, görenekler ile anlaşılmasız olaylar ve olağandışlıklar ile ilgili tespit edilebilen bulgulara yer verilmiştir.

Tarih Algısı ve Tarih Bilgisi

Ateş çocuk dergisinde; tarihî bilgiler, olaylar ve yaklaşımlar da yer bulmuştur. Tarihî bilgiler, bazen doğrudan yazılı metinler hâlinde verilmiştir. Bazen de metinlerdeki olaylar üzerinden okuyuculara tarihi yaklaşımlar ve konular verilmek istenmiştir. Dergide yer alan, tarih algısı ve tarih bilgisi bu bölümde incelenmiştir.

Dergide General Şükrü Naili’nin vefat haberi üzüntüyle verilmiştir. Şükrü Paşa kurtuluş günü (23 İkciteşrin Çarşamba) dolısıyla bulunduğu Edirne’de vefat etmiştir. Kurtuluş Savaşı’nın değerli komutanı ömrünü savaşlarda geçirmiş ve millet arkasından yas tutmuştur. Atatürk’ün arkadaşlarından olan Şükrü Naili’ye Kurtuluş Savaşı’nda ve Çanakkale Savaşı’nda, Balkan Savaşı ve Birinci Dünya Savaşı’nda gösterdiği başarılar hatırlatılarak Edirnekapı Şehitliği’ne defnedildiği belirtilmiştir (Sayı 2-Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinde “İlk Paralar” başlıklı yazıda ilk parayı kimin yaptığı bilgisinin karışık ve eski bir bilgi olduğu açıklanmıştır. Yazıya göre bilinen bir şey varsa yeryüzünde ilk alışverişin değış tokuş yoluyla ve mala mal karşılığında olduğudur. Örneğın öküze zerzevat, tavuğa kumaş, balığa domates verildiğı paylaşılmıştır. Sonra işi kolaylaştırmak adına denizden çıkan kıymetli sedef kabukların para diye kullanılmaya başlandığı başka yerlerde fil dişlerinin para yerine geçtiğinden bahsedilmiştir. Daha sonraları madenlerin değış tokuşta para diye kullanılmasına geçildiğı ancak bizim bildiğimiz şekilde madeni paralar olmadığı paylaşılmıştır. Zamanla en kıymetli maden olan altının kullanılmasına geçilmiştir. Birçok dilde eskiden hayvan sürülerine verilen isimler bugün paraya verilmiştir. Latince de bunun

örnekleri vardır (metinde örneklere yer verilmemiştir). Bugün ise altın hemen her yerde yerini kâğıda bırakmış durumdadır (Sayı 3-Sayfa 2).

Ateş çocuk dergisinde Antakya ile ilgili bilgi verilirken eski Yunanlıların kalemleri ile yazılan, eski Roma'nın kılıçları ile işlenen ve Türklerin bayrakları ile muhafaza edilen bir yer olarak bahsedilmiştir. Antakya'ya ulaşmak için batıdan yedi milletin harekete geçtiği yine Antakya'yı almak için doğudan yetmiş kabilenin yola çıktığı ve onlara ne azgın denizlerin ne de engin çöllerin engel olamadığı; önünde çarpışan uğrunda can veren kişilerin sayısının ve hesabının bilinmediği belirtilmiştir. Bugünkü ufacık şehrin altında dünyaya güç sığmış bir tarih gömülü olduğu anlatılmıştır. (Sayı 3-Sayfa 9). Derginin yayım hayatına başladığı dönemde Hatay meselesi gün yüzüne çıkmıştır. Fransa ve Türkiye arasında, Hatay sorunu 1936 yılında sorun olmaya başlamış ve karşılıklı görüşmeler ve verilen notalarla sorun çözüme kavuşamayınca sorunun çözümü için 10 Aralık 1936 günü Birleşmiş Milletler Konseyi'ne başvurulmuştur (Atabey, 2020, ss. 2582-2583). Türkiye'nin başvuruda bulunduğu tarih ile Ateş dergisinin üçüncü sayısının çıkış tarihi aynı güne denk gelmektedir. Antakya ile ilgili gelişmelere kayıtsız kalamayan dergi yönetimi bu durumu yazılarıyla gündeme getirmiş ve Hatay'ın Türk bayrağı ile korunan bir yer olduğunu Antakya'nın Türk tarihi açısından önemini ele almıştır. Antakya; tarih, doğa, iklim ve efsaneler açısından bir zamanlar şarkın merkezi olarak nitelendirilmiştir.

Ateş dergisinde yer alan Roma Zoruna Karşı Koyanlar çizgi romanı tamamıyla tarihi bir anlayışı ortaya koymaktadır. Ayrıca üçüncü sayıda yer alan denizde korsanlarla karşılaşma ve kaçma olayı tarihi bir gerçekliği vermektedir (Sayı 3-Sayfa 10-11). Sekizinci sayıya kadar devam eden çizgi romanda Kozal ve Alan, Roma'daki zulümden kurtulmuşlar ve memleketleri Kıbrıs'a ulaşmışlardır (Sayı 8-Sayfa 9). Yazıda anlatılan Roma zulmü, kervan yolculuğu, korsanlarla karşılaşma, Sezar'ın Alan'la konuşması okuyucularda tarihi olayları aktarma yaklaşımı olarak değerlendirilmiştir.

Ateş çocuk dergisinde "Bozkurtların Ölümü" romanında, eski Türklerin büyükleri dizlerini yere vurarak selamlamaları ve kısrak sütünden yapılmış Türk içkisi olan kırmızı içmeleri tarihi yaklaşımla okuyuculara sunulmuştur (Sayı 7-Sayfa 10). Yedinci sayıda İşbara Alp, Çuluk Kağan'ın Çinli karısını selamlamadığı için görevde yükselememiştir (Sayı 7-Sayfa 11). Evliliklerin neticesinde eşinin devlet işlerine karışabilecek konumlara kadar yükselmesi ve İ-Çing Katun'la birlikte Çinli esirlerin işlere karışması neticesinde Çuluk Kağan'ın evliliği sorgulanmaktadır (Sayı 7-Sayfa 11).

Ateş çocuk dergisinde, “Bozkurtların Ölümü” romanında Çuluk Kağan’ın, İ-Çing Katun tarafından öldürülme haberini alan Yamtar ve Pars haber alınca “Çinli Katun’un yaptığı görürdün mü? Çinin altını üstüne getireceğimizi anlayınca Kağan’ı ağıladı.” (Sayı 9-Sayfa 10) diyerek konuşmuşlardır. Türk-Çin savaşlarının ve entrikalarının tarihteki varlığını metinde vurgulanmıştır. Ayrıca yirmi bin atının yola çıkararak Kağan’ın yanına gitmeleri, Türklerin ordu anlayışının ve atı savaşta kullanmalarının tarihteki örneği olarak değerlendirilebilir.

Ateş dergisinin dokuzuncu sayısında Çuluk Kağan’ın ölümünden sonra kimin başa geçeceği iki Çinli uşak tarafından konu edilmiştir. On sekiz yaşındaki Şu Tigin’in yerine yirmi iki yaşındaki Yaşar Şad’ın büyük olduğu için kağan olacağı konuşulmaktadır. Aynı sayıda iki çocuk yerine Bağatur Şad’ın kurultay kararıyla kağan seçilmesi ve bunun davullar çalınarak duyurulması ile Türk geleneğine de yer verilmiştir (Sayı 9-Sayfa 12). Bu durum Türklerde büyük erkek çocuğun babasının yerine kağan olması ve kurultay kararıyla kağan seçilmesi anlayışını ortaya koymaktadır. Dokuzuncu sayıda Ötüken’in eskiden doğu Türklerinin merkezi olduğu ve yeni kağanın Türk geleneğine uygun olarak adını değiştirip Küli Kağan adını aldığı belirtilmiştir (Sayı 9-Sayfa13). Türk tarihinde Ötüken’in yeri ve kağanların yeni isim almaları geleneğini metinde görmekteyiz.

Ateş çocuk dergisinin on beşinci sayısında da devam eden “Bozkurtların Ölümü” romanında iki asker konuşmaktadır. Konuşmalarında batı ve doğu kağanlarının on iki yıl öncesine kadar ayrı olmadığı ve küçük kağanların büyük kağanları tanıdığından bahsetmektedirler (Sayı 15-Sayfa 4). Eski Türklerde topraklar, hükümdar ailesinin ortak malı kabul edildiğinden kağanın kardeşleri ve çocukları arasında pay edilip doğu(sol), ve batı(sağ) olacak şekilde yönetilmiştir (Uslu, 2019, ss. 5-6). Metinde geçen doğu ve batı kağanlarının ayrılmaması gerektiği Türk devlet yönetimi anlayışının okuyuculara aktarılmasıdır.

Ateş çocuk dergisinin on altıncı sayısında “İnkalar Ülkesinde” çizgi romanında Tuliba ve arkadaşı “...İspanyollar, haydut sürüleri gibi, kıyılardan memleketlerimin içine daldılar. Bütün istekleri, bütün idealleri altındı. Yalnız altın istiyorlardı.” diyerek aralarında konuşmaktadırlar (Sayı 16-Sayfa 14). Yazıdaki bu bölüm, tarihte İnkaların işgale uğramalarını hatırlatmaktadır.

Ateş dergisinin on yedinci sayısında ‘Yüzü Görünmeyen Başkanlar’ başlıklı yazıda Nijerya’da kabile reisleri ile ilgili farklı âdetler anlatılmıştır. Yazının başında Nijerya’nın

İngiliz sömürgesi olduğu ve yıllık vergi vermek zorunda olduğundan bahsedilmiştir (Sayı 17-Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinin yirmi altıncı sayısında “Cesarete Son Rekor” başlıklı yazıda Japonya’nın düşman gemilerini batırabilmek için yeni torpiller yaptıkları haberi paylaşılmıştır. Bu haberden hareketle Barbarosların Akdeniz’i titrettiği çağlarda bir Türk denizcinin yaptığı kahramanlık anlatılmıştır. Deniz savaşı esnasında büyük bir düşman gemisi ile karşılaşan Türk denizcilerden birisi içi barut dolu bir kayıkla düşman gemisine yaklaşarak gemiyi batırmıştır. Türk gemicinin kendi canını bu uğurda feda ettiği anlatılmıştır (Sayı 26-Sayfa 7).

Ateş çocuk dergisinin otuz sekizinci sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında Çinlilerle yapılan savaşta İşbara Alp’in askerleri önce Çinlilere doğru akın etmiş daha sonra geri kaçmıştır. Bunu fırsat bilen Çin ordusu Türk atlarının peşine düşmüştür. Kaçan Türk atlıları borunun ötmesiyle tekrar geri dönmüştür. Bu arada Çinliler bir kısılcacın içerisine çekildiklerini fark etmişler ancak geç olmuştur (Sayı 38-Sayfa 9). Dergide, Türklerin savaşlarda uyguladığı ‘Hilal Taktiği’ romanın bu bölümünde okuyucuya verilmiştir.

Ateş dergisinin kırkıncı sayısında İstiklal Savaşı hikâyelerinden “Onbaşının Eli Ödevini Başardı” başlıklı yazıda Kurtuluş Savaşı sırasında teğmen, yanındaki Mecit Onbaşı’ya biraz ileriye doğru gidip etrafı gözetleyeceğini kendisinin de atları tutması gerektiğini söylemiştir. Mecit Onbaşı, ölümün bile bu atları elinden alamayacağını belirtmiştir. Bir süre sonra düşman tarafından etrafı çevrilen Mecit Onbaşı atları bırakmadan şehit olmuştur. Çatışma sırasında Mecit Onbaşı’nın eli düşman kasaturası tarafından koparılmıştır. Atların bir süre sonra sipere geri gitmesiyle birlikte onbaşının kesik elini askerler fark etmiş ve canı pahasına atları kurtardığını anlamışlardır (Sayı 40-Sayfa 5).

Ateş dergisinin kırk birinci sayısı “30-10-1918 Mondros, 15 Mayıs 1919, 23 Nisan 1920, 30 Ağustos 1922” başlığıyla verilen yazıda Türk milletinin zafere ulaşma süreci kronolojik sırayla ve tarihi bilgilerle okuyucuya verilmiştir. Yazıya göre 1918’de Mondros ile başlayan macera 1919’da Atatürk’ün sarsılmaz ayağı ile sağlamlaşmıştır. 23 Nisan 1920’de milletın zafer halkasına yenilerini eklemesi ve 30 Ağustos 1922’nin de halkanın kenetlendiği tarih olarak verilmesinden kısaca okuyuculara bahsedilmiştir. Yeni Türk devletinin temelının 30 Ağustos 1922’de Başkumandan Savaşı ile zor, erkekçe, şerefle, kan ve can verilerek atıldığı hatırlatılmıştır. Küçüklerin ve gençlerin bu tarihi daha iyi anlayıp tarihin üstünde

tutacağı mesajıyla yazı sonlandırılmıştır (Sayı 41-Sayfa 2). Dergi tarihi olayları ve Mustafa Kemal Atatürk'ün millî mücadeledeki katkısını okuyuculara hatırlatmıştır.

Ateş çocuk dergisinin kırk beşinci sayısında “Tarih Yaprakları” başlıklı yazıda tarih üzerine ayrı bir sayfaya yer verilmiştir. ‘Vistul ırmağında su içen Türk atları’ başlıklı yazıda Viyana muhasarası zamanında Leh ordularının yaptıklarından bahsedilmiştir. Rusya, Avusturya ve Prusya tarafından paylaşılırken Lehistan’a Türklerin yardım etmesi anlatılmıştır. Cihan Harbi’nde Galiçya’ya gönderilen Türk askerlerinin Vistul Irmağı’ndan geçerek su içmeleri ve Lehistan’ı istiklale kavuşturmaları haberine yer verilmiştir. Aynı sayfada Kirli Lui başlıklı yazıda 17. yüzyılda Fransızların çok güzel kıyafetlerle ve lüks içerisinde yaşamalarına rağmen sudan nefret ederek, pislik içerisinde yaşadıkları anlatılmıştır. Hatıralarda yer alan bilgilere göre Kral Lui de 77 yıllık ömründe bir kere yıkanmıştır (Sayı 45-Sayfa 10).

Derginin kırk beşinci sayısında başlayan “Tarih Yaprakları” başlıklı yazı kırk altıncı sayıda da devam etmiştir. Haberde ‘Kraliçe Mari ile Azize Mari” alt başlığında Avrupa ile Amerika arasında çalışan İngiliz gemileri hakkında bilgi verilmiştir. Gemilerin büyüklüğü okuyucunun dikkatine sunulmuştur. Ayrıca ‘Boğaziçinde ilk vapurlar’ başlıklı yazıda Sultan Abdülmecid zamanında “pereme” denilen kayıklar ve pazar kayıkları ile yapılan taşımacılıktan bahsedilmiştir. İstanbul Boğazı’nda birkaç ecnebinin vapur işletmesi anlatılmıştır. Dönemin hükümetinin bu vapurlarla ilgili fiyat tarifesi çıkardığı haberde paylaşılmıştır (Sayı 46-Sayfa 6).

Ateş çocuk dergisinin kırk sekizinci sayısında “Tarih Yaprakları” başlıklı yazıda ‘Bursa ipeği ve Merzifonlu Kara Mustafa paşanın bir günlük mutfak masrafı’ alt başlığıyla iki adet yazıya yer verilmiştir. Haberde ipek böceğinin ana yurdunun Çin olduğu ve Bizans İmparatoru Justinianus tarafından batıya getirildiği anlatılmıştır. Habere göre Çinliler, ipek böceğini ülke dışına asla çıkarmazlar ancak Bizans’tan gelen iki keşiş ipek böceği tohumlarını Bizans’a kaçırmayı başarmıştır. Bu iki keşişin elindeki tohumlardan sonra ipek böceği bütün dünyaya yayılmıştır. Yine aynı sayfada Türk kılıcını Viyana kapılarına dayanmış olan vezir olarak anılan Kara Mustafa Paşa’nın mutfak masrafı Fransız bir yazarın notları ile paylaşılmıştır. Günlük tüketilen ekmek, hayvansal gıdalar, bakliyatlar, kahvaltılıklar, baharatlar, içecekler, meyve ve sebzeler miktarlarıyla birlikte paylaşılmıştır. Kara Mustafa Paşa’nın bir günlük yaşamı, birkaç cümleyle sayfa sonunda özetlenmiştir (Sayı 48-Sayfa 10).

Dergi okuyucularına Türk ve dünya tarihinden farklı örnekleri sunarak tarih ilgisini aktarmayı amaç edinmiştir.

Derginin kırk dokuzuncu sayısında ‘Tarih Yaprakları’ başlıklı yazıda ‘Ezop’un dilleri ve bir mektup’ alt başlıklarıyla yazılara yer verilmiştir. Ezop’un dünyadaki en değerli ve en kötü yiyecek olarak ‘dil’ pişirip ikram etmesi sayesinde kölelikten kurtulması anlatılmıştır. Ayrıca Kanuni Sultan Süleyman döneminde Barbaros Hayrettin Paşa’nın İtalya’ya yaptığı seferde yaşananlar İtalyan bir yazar tarafından arkadaşına yazdığı mektuptan örneklerle anlatılmıştır (Sayı 49-Sayfa 10).

Bayramlar, Kutlamalar, Belirli ve Özel Günler

Ateş çocuk dergisinde “Bayramlar, Kutlamalar, Belirli ve Özel Günler” olarak değerlendirilen yazılara yer verilmiştir. Derginin içeriğindeki bu yazılarda özel ve belirli günler ile Türkler açısından önemli sayılan günlere ait yazılar bulunmaktadır. Dergide bu anlamda millî ve dinî bayramlar ile ilgili haberlere, kutlama programı şeklinde ele alınabilecek haberlere, özel günleri kapsayan yazılara yer verilmiştir. Belirli ve özel günlere yönelik yazılara bazen doğrudan yer verilmişken bazen de metinler içerisinde kendisine yer bulmuştur.

Ateş çocuk dergisinde ‘General Şükrü Naili’ başlığı ile Kurtuluş Savaşı’nın değerli komutanının vefat haberi ikinci sayıda verilmiştir. “*Kurtuluş savaşımızın değerli bir Komutanını kaybettik. Bu hafta, bütün ömrünü savaşlarda geçirmiş bu değerli evladını kaybeden millet yas tuttu.*” duyurusuyla Şükrü Naili’nin vefatı dolayısıyla duyulan üzüntü anlatılmıştır. Aynı yazıda Hasan Ali Yücel’in kısa bir başsağlığı yazısına da yer verilmiştir (Sayı 2-Sayfa 3).

Ateş çocuk dergisinde, bayramlar metinler içerisinde okuyucuya verilmiştir. Şeker Bayramı’nda Ankara’da açılacak olan yeni stadyumda Fenerbahçe ve Galatasaray arasında maçla tören yapılacağı belirtilmiştir. Bu yüzden bazı maçların İstanbul’da oynanamadığı duyurulmuştur (Sayı 4-Sayfa 16).

Ateş çocuk dergisinde “Bozkurtların Ölümü” romanında Ötüken’de Bağatur Şad’ın kağanlığının kutlandığı belirtilmiştir. Bağatur Şad’ın otağının süslediğini, süslü bir taht kurulduğu, davullar çalınıp borular öttürüldüğü, kımızlar sunulduğu ve yeni kağanın tahtın üstünde kutlu yön olan sol tarafta oturduğu bilgisi verilmiştir (Sayı 9- Sayfa 13). Türklerde, kağanın seçilmesinin özel olarak kutlandığı bilgisine metinden ulaşılmaktadır.

Ateş çocuk dergisinin on birinci sayısında yurdun her köşesinde Hatay'ın kurtuluşu nedeniyle kutlamalar yapıldığı haberi paylaşılmıştır (Sayı 11-Sayfa 3). Haber metninin görselinden bir bölüm aşağıda Şekil 9'da verilmiştir.

Şekil 9 Ateş Dergisi Sayı 11 (Hatay'ın kurtuluşunun yurtta kutlanması)

Derginin yirmi ikinci sayısında Abdülhak Hamit Tarhan'ın 85 yaşında vefat ettiği duyurulmuştur. Türk diline hizmet eden Türk edebiyatının ölmez eserlerini bırakan ve sadece Türkiye'de değil dünyada nam salmış bir edebiyatçı olduğu bilgisiyle birlikte 50.000 Türk vatandaşının katılımıyla defnedildiği haberine yer verilmiştir (Sayı 22-Sayfa 12).

Ateş çocuk dergisinin kırk birinci sayısı "26-30 Ağustos" kapak yazısı ile çıkmıştır. Derginin içeriğinde Atatürk'ün Samsun'a çıkış süreci, 1920'de TBMM'nin açılması ve 30 Ağustos 1922 tarihli Başkumandan Meydan Savaşı'nın önemi hakkında yazı bulunmaktadır. Dergi, belirtilen tarihlerin önemini anlatarak okuyucuların bu günlerin değerini en iyi şekilde anlamalarını istemiştir (Sayı 41- Sayfa 2).

Kimlik Kavramı ve Millîlik

Ateş çocuk dergisinde okuyuculara ulaştırılmak istenen temel ilkelerden birisi de millî kimlik ve millîlik kavramıdır. Bu anlamda dergide yayımlanan yazılar aracılığıyla okuyucularda millî kimlik bilincinin geliştirilmesi ve millîlik kavramının içselleştirilmesi hedeflenmektedir. Dergide geçen yazılar; tarihsel olaylara, kültürel ve toplumsal değerlere vurgu yaparak millîlik duygularını pekiştirmeye aracılık etmiştir.

Ateş çocuk dergisinde “ateş” kavramının Türk milletinde uyandırdığı duygulara yer verilmiştir. “...bir büyük millet vardır, ki o ateşe sevgi göstermiştir. Bu, ateşten de yılmayan millet Türk milletidir... Yalnız tarihte değil, içinde bulunduğumuz zamanlarda da Türk’e en yaraşan ateşliliktir.” (Sayı 1-Sayfa 2.) denilerek Türk milletinin geçmişten beri içinde duyduğu hisleri ateş gibi özünde sakladığı anlatılmıştır.

Ateş çocuk dergisinde Türk milletinde bulunan özelliklere metinler içerisinde değinilmiştir. Bu anlamda “Demir İzci” metninde Hamit Torna, yanında bulunan çocuklara Türklerin yaşı büyük olanlara saygı gösterdiğini hatırlatmıştır. Sonra da çocuklardan yaşlı ve tecrübeli büyüklerine ve başkanlarına saygı göstermelerini istemiştir (Sayı 3-Sayfa 13). Türk milletinde büyüklere ve yöneticilere duyulan saygı, dergideki metinler aracılığıyla çocuklara hissettirilmiştir.

Ateş çocuk dergisinde, millî kimlik kavramı metinler arasında okuyuculara sezdirilmiştir. “Demir İzci” romanında Hamit Torna, en küçük izci İlhan’ı çağırarak korkup korkmadığını sorar. İlhan korkmadığını söyleyince kendisini tebrik eder ve Türklüğü ile ilgili över (Sayı 4-Sayfa 12). Türk çocuğunun en küçüğünün bile cesaret göstermesi takdir edilerek vurgulanmıştır. Aynı şekilde “Demir İzci” romanında, Demir ve arkadaşları yıldızlararası yolculukla yenedünyaya adım atmışlardır. Demir ve arkadaşları yüzyıllardır insanlığın düşünüp başaramadığı bu akılları durgunluk veren olayı ihtiyar ve sessiz bir Türk mühendisinin başarıyor olmasının haklı gururunu yaşamaktadırlar (Sayı 5-Sayfa 14). Türk insanının uzay gelişmeleri hakkında kendisine duyması gereken güveni ve kararlılığı dönemin çocuklarına anlatması açısından bu durum önemli mesajlar içermektedir.

Ateş çocuk dergisinin altıncı sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanının gelecek sayıda yayımlanacağı haberi “Bozkurtların Ölümü; Türk’ün tarihte yarattığı kasırgaların en şiddetlilerinden biridir... Türk’ün şanlı tarihinin bir parçası” yazısıyla duyurulmuştur (Sayı 6-Sayfa 15). Derginin altıncı sayısında üç farklı sayfada duyurusunun yapılması romana verilen değerin anlaşılması açısından önemlidir. Altıncı sayıda yer alan romanın çıkışını duyuran yazılardan birisi aşağıda Şekil 10’da verilmiştir.

Şekil 10 Ateş Dergisi Sayı 6 Bozkurtların Ölümü romanı duyuru metni.

Ateş çocuk dergisinde “Bozkurtların Ölümü” romanında, çerilerin yanına giden erlerden birisi dizini yere vurarak yüzbaşıya kımız sunmuştur. Sayfanın altında, eski Türklerin büyükleri dizlerini yere vurarak selamladığı ayrıca kımızın kısrak sütünden yapılmış Türk içkisi olduğu bir ilgisi paylaşılmıştır (Sayı 7-Sayfa 10). Türklerin büyüklerini dizlerini yere vurarak selamlaması ve kımızın Türk içkisi olduğu paylaşımı Türklük kimliğinin parçası olarak dergide ele alınmış ve okuyucularla paylaşılmıştır.

Ateş çocuk dergisinin on birinci sayısında Hatay’ın kurtuluş haberi “Hataylı, İstiklalini Eline Aldın; Çünkü... Çünkü Sen Türksün!..” başlığıyla on birinci sayıda duyurulmuştur. Habere göre milyonlarca Türk bu büyük zaferi neşe ve heyecanla kutlamıştır (Sayı 11- Sayfa 3). Hatay sancağına tam bağımsızlık verilme tarihi 27 Ocak 1937’dir (Çapa, 2018, s. 27). Dergide, Türklüğün bu eşsiz zafer bayramını milyonlarca Türk’ün kutladığı ve bunun Türk büyükleri sayesinde olduğu haberi yapılmıştır. On birinci sayının 4 Şubat 1937 tarihinde yayımlandığı değerlendirildiğinde Hatay ile ilgili önemli bilginin değeri daha iyi anlaşılacaktır.

Ateş dergisinin on ikinci sayısında “Bozkurtların Ölümü” bölümünde Kağan’ın emriyle güreş ve ok atma yarışları düzenlenmiştir. Çin prensesinin kardeşi de ok atma yarışına katılmış ancak ilk elenen kişi olmuştur. Kazanana belirlemek için havaya atılan yumurtayı vurma yarışı bile yetmeyince ok atarak “Türk” ismini tahtaya yazma yarışına başvurulmuştur (Sayı 12- Sayfa 10/12). Türk kültüründe, güreş ve ok atmanın varlığı dergide okuyuculara sezdirilmiştir.

Ateş dergisinde “Bozkurtların Ölümü” romanında Çin Bey’i, kımız yapan, küçük kılıç taşıyan, ustaca ata binen genç Türk kızlarını görünce şaşırmıştır. Ancak Çinli bir yardımcı Türklerin özellikle ata binmeyi yürümekten daha kolay yaptığını söylemiştir (Sayı 14-Sayfa 5/6). Türklerin ata binme, kımız içme, Çinlileri küçük görme konusundaki benlik kavramı metinde okuyuculara hissettirilmiştir.

Ateş çocuk dergisi on beşinci sayısında “Yalnız ölüm için” başlıklı yazıda Amerikalı bir mühendisin icat ettiği top şeklinde tankla ilgili açıklama yapmadan önce savaş teknolojisi ile ilgili kısa bir sunum yapar. Sunumunda, Sümer Türklerinin gayet büyük harp arabaları kullandığı yine yıllar sonra icat edilen tanklara karşı en etkili silahı Türklerin yaptığı anlatılmıştır. Mehmetçiğin yaptığı bu silahın, el bombalarının 5-10 tanesini bir araya getirerek tankın altına fırlatmak olduğunu sunumunda belirtmiştir (Sayı15-Sayfa 3). Dergideki bu

paylaşım Türklerin savaş tarihindeki yerini okuyuculara ulaştırmak isteği olarak değerlendirilmiştir.

Ateş çocuk dergisinin on yedinci sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında Batı Kağanı’nın birleşme teklifi doğudaki kurultayda gündeme gelmiştir. Kağan, Türk beylerine ‘Akıl akıldan üstündür.’ diyerek fikirlerini sormuştur. Beyler söz alarak fikirlerini söylemeye başlamıştır (Sayı 17-Sayfa 5). Bu durum Türklerde fikir alışverişinin önemini ortaya koyan bir yaklaşımdır.

Ateş dergisinin yirmi birinci sayısında “Gökte ve Yerde Ölümüne Karşı Koyanlar” başlıklı yazıda Avrupalı kadınlar ile Türk kadını karşılaştırılmış, Avrupalı kadınların spor faaliyetlerinde kırdıkları rekorlar anlatılmıştır. Buna karşın Türk kadını kadar dünyanın hiçbir yerinde özgür ve iş genişliği olan bir kadın olmadığı belirtilmiştir. Havacılıkta Türk kadının başarısı “*Daha geçenlerde cesur bir Türk kızını, Eribeyi kurban verdik. Bir Sabihamız şehirden şehire motorsuz uçularla geziyor.*” şeklinde duyurulmuştur. Türk kadınının cesareti ve vatanseverliğiyle İstiklal Savaşı’nda ölüme karşı koyduğu da haberde hatırlatılmıştır (Sayı 21-Sayfa 3). Dergi Türk kadınının başarısının attığını ve bunu hakkı ile kazandığını okuyucuya vermiştir.

Ateş çocuk dergisinin yirmi ikinci sayısında Türkiye’nin kendi denizaltını yapması haberi duyurulmuştur. Türk bilgisi ve çalışması sayesinde yapılan denizaltı, yirminci asır mucizesi olarak nitelendirilmiş ve Avrupalıların bile heyecanlandığı belirtilmiştir (Sayı 22-Sayfa 2).

Ateş dergisinin yirmi altıncı sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında Çalık, avdan eli boş döndüğünde çadırında karısının bir geyik avlayıp pişirmeye başladığını görmüştür. Çalık’ın karısı kendisinden daha iyi avcıdır. Evliliğinin ilk günlerinde karısıyla tartışması dövüşe dönmüştür hatta karısı yaman iki kırbaç darbesi ile Çalık’ın yüzünü kanatmıştır (Sayı 26-Sayfa 4). Dergide Türk kadınının cesaret ve güç bakımından kendisini geliştirmesi metinler aracılığıyla okuyucuya ulaştırılmıştır.

Ateş çocuk dergisinin otuz altıncı sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında baharın gelmesiyle birlikte Çin’e yapılacak olan akın anlatılmıştır. 622 yılının güzel bir gününde 100.000 atlı yola çıkmıştır. Türklerin savaşa karşı bakış açısı “Akın oldu mu, savaş başladı mı, Türkler ata bindi mi artık onların gözleri yalnız ileriye görür, geride bıraktıkları çocukları, karıları, anaları akıllarına gelmezdi.” ifadeleriyle açıklanmıştır. Savaş sırasında 13 tane erin

50-60 kişilik Çinli ile korkusuzca mücadele etmesi anlatılmıştır (Sayı 36-Sayfa 8/9). Dergi, Türk kimliğini roman aracılığıyla okuyucularına ulaştırmıştır.

Derginin otuz yedinci sayısında “Dünyaya Meydan Okuyan Adam” romanında yeryüzünden çıkan acayip bir makine etrafındaki tanklara ateş açmaktadır. Farklı ülkelere ait olan bu tanklar gizemli makineye karşı koyamamaktadır. Makineden çıkan şimşekler, tanklara kadar ulaşmakta ve onları etkisiz hâle getirmektedir. Bu arada gökyüzünden bir helikopter imdada yetişmiştir ve yaydığı bir ışıkla makineyi bir maden yığını hâline getirmiştir. Bir süre sonra yere inen helikopterin kanatlarında ‘Türk yıldızı’ yazmaktadır. Korkut Kaptan, Profesör Murat, Erden, Doktor Tanrıverdi helikopterden inmiştir. Fransız ve Alman subaylar gelenlerin Türk olduğunu anlayıp bu müthiş düşmanı gizemli ışıklarıyla etkisiz hâle getirdikleri için saygı duymuşlardır (Sayı 37-Sayfa 4). Türklerin, tehlikeden koruyacak bilgi ve teknolojiye sahip olması dergide metinler aracılığıyla işlenerek okuyucuya ulaştırılmıştır.

Ateş çocuk dergisinin kırk ikinci sayısında “Hasan Çavuş” başlıklı yazıda İstiklal Savaşı zamanında Hasan Çavuş isimli kahramanın macerası anlatılmıştır. Hasan Çavuş kamyonu ile Türk delikanlılarını Afyonkarahisar yakınındaki su tesisatı çalışmasına götürmüştür. Hasan Çavuş, yolcuları düşmanın saldırılarından da korumak için acele etmektedir. Ancak bir yerde kamyon baskına uğramıştır. Kamyondan inen Türk gençleri, çalılıkların arkasına geçerek karşı ateşe başlamışlardır. Hasan Çavuş, kamyonun yakınından kendisini savunmak için ateş etse de yaralanmıştır. Düşman askerleri, Hasan Çavuş’un yanına gelerek onu süngülemişlerdir. Bir süre sonra düşman askerleri gidince Hasan Çavuş’un cenazesini almaya gelen Türk delikanlıları yaşadığını görünce çok sevinmişlerdir. Hasan Çavuş’un ısrarıyla kamyonu tekrar binen gençler, sağ salim görev yerine ulaşmışlardır ancak Hasan Çavuş şehit olmuştur (Sayı 42- Sayfa 5). Türk insanının kahramanlıkları ve canı pahasına görevi yerine getirme arzusu metinler aracılığıyla okuyuculara verilmiştir.

Ateş dergisinin kırk beşinci sayısında “Akdeniz Korsanları” başlıklı hikâyede gemide muço olarak çalışmak isteyen Doğan isimli genç, kaptanın yanına giderek teklifini iletmiştir. Çocuğun acıktığını hisseden kaptan, yemek yemesi için gemiye davet etmiştir. Gemide bulunan kişiler kıymetli yük taşıyacaklarını çocuğun casus olabileceğini söyleyince Doğan kendisinin Türk olduğunu ve Türklerden casus çıkmayacağını söyleyerek tepki göstermiştir. Gemiyle yolculuğa çıkan Doğan, korsanların kayığını batırınca kaptan “...*Sen boş boşa: <Ben Türk’üm!> dememişsin be...*” diyerek çocuğu evlatlık almayı teklif etmiştir (Sayı 45-

Sayfa 13). Türk delikanlısın güvenilirliği, cesareti ve sadakati dergide metinler aracılığıyla anlatılmıştır.

Ateş çocuk dergisinin kırk dokuzuncu sayısında ‘Yiğit Uçman’ başlıklı yazıda düşman cephaneliğini yok etmek amacıyla keşfe çıkan pilotun düşman uçaklarından kaçarken arızalandığı anlatılmıştır. Kaçma imkânı olmadığını anlayan pilot Yiğit uçman Anadolu çocuğudur. Düşman cephanesinin üzerine kendi uçağını düşürerek canı pahasına görevi yerine getirmiştir (Sayı 49-Sayfa 13). Türk gencinin canı pahasına verilen görevi gerçekleştirmesi ve vatanını koruması metinler aracılığıyla okuyuculara ulaştırılmıştır.

Ateş dergisinde ‘Gönüllüler’ başlığıyla verilen yazıda, savaş sırasında düşman tarafından adeta ölüm yağdıran mitralyözün susturulması için gönüllü askerler seçilmiştir. Askerler gece mitralyöze baskın yapacaklarında fark edilmiştir ve aralarından sadece onbaşı sağ kalmıştır. Onbaşı da bu görevi tek başına yerine getirmiştir (Sayı 50-Sayfa 4).

Metinlerde Yaşam Tarzı, Gelenek ve Görenekler

Ateş çocuk dergisinde “Metinlerde Yaşam Tarzı, Gelenek ve Görenekler” başlığında gündelik yaşama ait izler, gelenek ve görenekler metinler aracılığı ile okuyuculara verilmiştir. Bu başlık altında, elde edilen bulgular aşağıda sıralanmıştır.

Ateş dergisinin üçüncü sayısında “Kıralın pulu” başlıklı yazıda gençlerin çoğunun posta pulları toplamaya merak sardığı belirtilmiştir. Dergiyi okuyan çocukların da bu şekilde meraklarının olması gerektiği yazıda aktarılmıştır. Yazarın, pullara merakı olan çocuklar için yazdığını belirttiği haberde dönemin ilgi unsurlarına ait bilgi verilmiştir (Sayı 3-Sayfa 2). Dönem itibariyle pul toplama ve biriktirme ilgisine yönelik paylaşıma yer verilmiştir.

Ateş çocuk dergisinin yedinci sayısında devam eden “Demir İzci” metninde Tek Erkmen, Mühendis Hamit Torna’nın prensiplerini kavrayan bir genç olarak belirtilmiştir (Sayı 6-Sayfa 14). Bu durum büyüklerin sözünü dinleme ve büyüklere saygı duyma yaklaşımının bir karşılığı olarak metin arasında okuyuculara verilmiştir.

Ateş dergisinin sekizinci sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında Çuluk Kağan’ın agulanıp uçmağa vardığı Bağatur Şad’ın at uşağı tarafından duyurulmuştur. Sayfa altında uçmak ile açıklama yapılmıştır. Açıklamada uçmak, cennet olarak belirtilmiştir (Sayı 8-Sayfa 12). Dergi bu yaklaşımla, İslamiyet öncesi Türk devletlerinde yaşam tarzını metinler aracılığıyla okuyuculara ulaştırma amacı taşımıştır.

Ateş dergisinin dokuzuncu sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında askerlerin bir gece önceden büyük bir fırtınaya yakalanıp zarar görmelerinden bahsedilmiştir. Bu fırtınanın bir daha gelmeyeceğini çünkü tanrının Çuluk Kağan’ı alarak kızgınlığını giderdiği bilgisine yer verilmiştir (Sayı 9-Sayfa 10). Bu yaklaşım Türklerde inancın bir karşılığı olarak değerlendirilmiştir. Aynı sayıda Kağan’ın ölümünden sonra Kara Ozan, kopuzuyla onun ardından yazdığı şiiri okumaktadır. Türklerde ozanların kopuz çalmaları ve ölen kağanların arkasından ağıt yakılması geleneği metin içerisinde verilmiştir (Sayı 9-Sayfa 11). Romanda geçen Kara Ozan’ın, Çuluk Kağan’ın arkasından kopuz çalıp deyiş söylediği bölüm aşağıda Şekil 11’de verilmiştir.

Şekil 11 Bozkurtların Ölümü (Kağan’ın ölümünden sonra Kara Ozan’ın yazdığı şiir- Ateş Dergisi Sayı 9).

Ateş çocuk dergisinde “Bozkurtların Ölümü” romanında yeni kağan, Türk kültürüne uygun olarak ölen kağanın çocuklarına isim vermiştir. Büyük oğula Tulu Han, küçük oğula da Kür Şad ismi verilmiştir (Sayı 9-Sayfa 13). Bu durum Türklerde isim alma ve kağana duyulan saygıyı ele alan bir yaklaşımdır. Aynı sayıda kurultayda ölen kağanın çocukları yerine amcalarının kağan seçilmesi olayı anlatılmıştır. Ayrıca ölen kağanın eşiyle yeni kağan

evlenmiştir. Bu durum Türk türesinin (adalet) bir gereği olarak metinde verilmiştir. (Sayı 9-Sayfa 13).

Ateş çocuk dergisinde onuncu sayıda devam eden “Bozkurtların Ölümü” romanında “*Türk türesince (adalet) kağanı ağulıyan(zehir) cezasız bırakılır mı?*” denilerek Türk töresine göre kağan öldürülenlerin cezalandırılması gerektiği anlayışı metinde ortaya konulmuştur (Sayı 10-Sayfa 10). Aynı metinde geçen kağanın, Tunga Tigin’e dönerek “*Tunga Tigin! Bugün sen kılıç oyunu yapacaksın! Bakalım senden özge bahadırlar var mı?*” demesiyle Türklerde kılıç oyunu altında iki yiğidin mücadelesini anlatan gelenekten bahsedilmiştir (Sayı 10-Sayfa 10). Derginin on üçüncü sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında kağanın seçilişi ile devam eden şenliklerde Kara Ozan ve Çucu, kopuz eşliğinde karşılıklı meydan okuyarak deyiş söylemektedir (Sayı 13-Sayfa 10/11). Bu durum aşıklık geleneğindeki atışmanın metinde yansımalarıdır.

Ateş dergisinde on yedinci sayıda “Yüzü Görünmeyen Başkanlar” başlıklı yazıda Nijerya’da yirmiden fazla kabile bulunduğu ve her kabilenin ayrı başkanı olduğu belirtilmiştir. Yazıya göre kabilelerin ve başkanların farklı gelenek ve görenekleri vardır. Örneğin kabile reisleri yüzlerini göstermemek için inci dizili perdeyi yüzlerine takmaktadır. Başka bir kabile reisi selamlamak için çan kullanmalıdır, reisler ölünce yüzleri açılabilir (Sayı 17-Sayfa 3). Dergi farklı ülkelerden ilginç kültürleri okuyuculara ulaştırmak amacıyla yazılarını zenginleştirmiştir.

Ateş çocuk derginin on yedinci sayısında “Saklı Kahramanlar” başlıklı yazıda sinema kameramanları ile ilgili bilgiler verilmiştir. Kameramanların büyük fedakârlıklar yaptıkları anlatılmıştır. Yazıda insanların sinema izlemelerinin; yemek, içmek, gazete okumak kadar ihtiyaç hâline geldiği paylaşılmıştır (Sayı 17-Sayfa 8).

Ateş dergisinin on sekizinci sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında Kür Şad “*Bizim türemizde bir kişi evli bir kadına ilişirse kadın şikâyet eder, saldıran ilişen, yok edilirdi. Ya bu kadın şikâyet etmezse... Türk türesi bunun için bir şey söylemiyor.*” diyerek Türk kültüründe kadın erkek ilişkileri üzerine açıklamalar yapmıştır (Sayı 18-Sayfa 5). Derginin yirmi üçüncü sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında Karabudak suçlu bulunduğu için okla öldürülme cezası almıştır. Ölümünden sonra kanını onbaşı olan diğer arkadaşları birer yudum içerek ve kendi bileklerini keserek kan kardeşi olmuşlardır. Kan kardeşi olduklarını ilan etmişlerdir (Sayı 23-Sayfa 5).

Ateş dergisinin yirmi beşinci sayısında “Vahşi Cüceler” başlıklı yazıda Afrika’da insan eti yiyen yamyamların yaşadığı bir kabileye esir düşen gezginin başından geçen olaylar anlatılmıştır. Hikâyeyi anlatan kişi olayı bizzat yaşadığını söylediğinden Afrika’daki yamyam küçük cücelere yakalanması ve onlardan kurtulmasını anlattığı için değerlendirmeye alınmıştır (sayı 25-Sayfa10).

Ateş dergisinin otuz beşinci sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında Çalık’ın, Çinli casuslar tarafından öldürülmesinden sonra Çuçu kopuzuyla arkasından şiir yazmış ağıt şeklinde söylemiştir (Sayı 35-Sayfa 9). Türklerde ölen kişinin arkasından ağıt yakılması ve ozanların kopuz eşliğinde ağıt söylemeleri romanda anlatılmıştır.

Ateş çocuk dergisinin otuz dokuzuncu sayısında “Bozkurtların Ölümü” romanında İşbara Alp ve askerleri Çin ordusunu yenmiş ve bir köydeki ganimetleri toplamaktadır. Bu sırada Türklere yardıma geciken Çinli Şen-King de askerlerine köydeki ganimetleri toplama emrini vermiştir. Ancak askerler bu emri yerine getirmemiştir. Bunun sebebini sorduğunda ise köyü İşbara Alp’in aldığını Türk töresine göre ganimet hakkının da onun olduğunu öğrenmiştir (Sayı 39-Sayfa 8/9). Dergi, Türk kültürünü roman aracılığıyla okuyucuya duyurmuştur.

Olağandışlıklar ve Anlaşılmaz Olaylar

Ateş çocuk dergisinde günlük hayatta karşılaşamayacağımız olay ve durumlar metinler içerisinde okuyuculara ulaştırılmıştır. Olağandışı ve anlaşılmaz olaylar bazen gizemli kalmış bazen de yanlış anlaşılmalardan dolayı ortaya çıkmıştır. Aşağıda Ateş çocuk dergisinde tespit edilen olağandışlıklar ve anlaşılmaz olaylara örnekler verilmiştir.

Ateş çocuk dergisinde, “Maymun Eli” hikâyesinde Binbaşı Dövgün, Hindistan’da bir fakirin kendisine maymun eli iskeleti verdiğini ve bu iskeletin üç insanın üç dileğini gerçekleştireceğini belirtir. Kendi dileği gerçekleşmiştir, ikinci kişinin dileğini bilemez ancak üçüncü kişinin dileği felaketle sonuçlanmıştır. Bunun üzerine ev sahibi üç dilek işi bittiyse başkasına lazım olmayacağı için iskeleti kendisine vermesini ister. Ev sahibi, Binbaşı Dövgün gidince maymun elini alır ve beş yüz lira diler. Ertesi gün oğlunun çalıştığı yerde kaza geçirip öldüğü ve iş yeri sahibinin şimdilik beş yüz lirayı gönderdiği haberini alırlar. Bir hafta sonra oğullarını tekrar maymun eli marifetiyle isterler ve gece kapının sesiyle uyanırlar. Kapı kesik seslerle ve sürekli çalmaktadır ancak kapıyı bir türlü açamazlar, gelen seslerden de korkmaya başlarlar. Korkuyla maymun elini alıp dirilen ölünün tekrar mezarına girmesini isterler ve

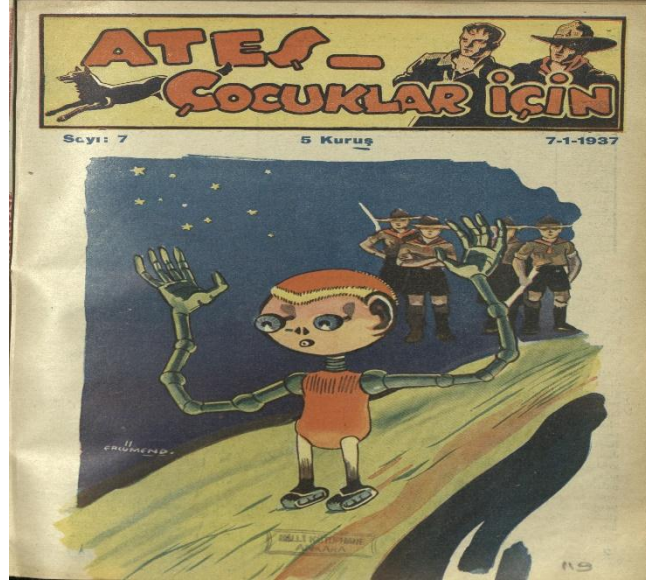
sesler kesilir. Kapı artık açılmıştır (Sayı 2-Sayfa 7-9). Maymun iskeleti sayesinde dileklerin gerçekleşmesi olağandışı bir olaydır.

Ateş çocuk dergisinde “Ölüleri Dirilten Doktor” çizgi romanında Doktor Nikola Voldinef ölüleri tekrar canlandırma olayını Çin’de keşfetmiştir. Doktor, verdiği bir konferans dönüşü evinde komiserle karşılaşır. Son dirilttiği adamın Habeşli bir genç ve 7481 numaralı bir kaçak katil olduğunu öğrenir. Komiser, Niger isimli genç boksörü yakalamak istemektedir (Sayı 2-Sayfa 18-19). Çizgi romanda verilen ölmüş birisinin diriltilmesi olayı olağandışı bir durumdur.

Ateş çocuk dergisinde “Demir İzci” romanında yeni dünyaya radyoplan ismi verilen araçla yolculuk yapılmasının planlanması dönem itibariyle olağanüstülükleri barındırmaktadır. Ayrıca radyoplanın açılıp kapanan bir sistemle yerin zemininden yukarıya çıkacak olması o dönem için hayaldir (Sayı 3-Sayfa 12-15).

Ateş dergisinde altıncı sayıda yer alan “Şeytan Kayası” hikâyesinde balıkçıların ölüm nedeni bulunamayınca hortlakların yaptığı söylentisi köylüler arasında yayılmıştır. Gerçek ölüm nedeninin ise şeytan ya da hortlak yüzünden değil av köpeği büyüklüğünde örümceklerden olduğu anlaşılmıştır (Sayı 6-Sayfa 6-9). Hortlak, şeytan, dev örümceklerin varlığı dergi okuyucularına verilen olağanüstü durumlara örnek olarak değerlendirilmiştir.

Ateş dergisinin yedinci sayısında Demir ve arkadaşları yenedünyada Kocakafalı ismi verilen canlılarla karşılaşmışlardır. Bu canlılar; ince boyunlu, koca kafalı, paten ayaklı, konuşamayan varlıklardır. Koca kafalılar konuşmazlar yine de söyleneni anlarlar, Demir ve arkadaşları da konuşmadığı hâlde koca kafalı canlıların ne demek istediğini anlar (Sayı 7-Sayfa 14/15). Yenedünyada konuşmak düşünceleri okumakla gerçekleşmektedir (Sayı 8-Sayfa 15). Yazıda konuşmadan diğer canlılarla anlaşma, paten ayaklı canlıların varlığı olağanüstü durumları simgelemektedir. Metinde geçen koca kafalı, paten ayaklı, ince boyunlu varlık yedinci sayıda kapak resmi olarak çizilmiştir ve Şekil 12’ de aşağıda verilmiştir.

Şekil 12 Ateş Dergisi Sayı 7 Kapak Resmi (Koca Kafalı Canlılar).

Dergide sekizinci sayıda yer alan “Hortlak” hikâyesinde, kaybolan çocukların bir hortlak tarafından kaçırıldığı anlatılmıştır. Olayın hortlak tarafından değil de deli bir kişi tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmasına rağmen hortlak dedikodusu uzun zaman İstanbul’da konuşulmaya devam edilmiştir (Sayı 8-Sayfa 6/9). Bu durumdan da anlaşılacağı üzere olağanüstü varlıklar dergideki metinlerde ele alınmıştır.

Ateş dergisinin onuncu sayısında da devam eden “Demir İzci” romanında izciler, ronkorlara isyan eden maymuna benzeyen zibuilere savaş açmışlar ve izcilerden bir kısmı zibuilere esir olmuştur (Sayı 10-Sayfa 13-15). Yenedünyadaki paten ayaklı ronkorların ve maymuna benzeyen zibuilerin savaşına, izcilerin ronkorların yanında yer alarak yardım etmeleri ve bazılarının esir olarak düşmeleri olağandışı olarak değerlendirilmiştir.

Ateş çocuk dergisinin on birinci sayısında “Mavi Oda” başlıklı yazıda, hayaletler ve hortlakların evin sahibini öldürdüğü olayına inanmayan gencin aynı odada mumların kendi kendine sönmeye üzerine yaşadığı korku dolu anlar anlatılmıştır (Sayı 11- Sayfa 7/9). Hayaletler, gizemli olaylar, olağanüstü yaklaşımları derginin hikâyelerinde kendisine yer bulmuştur.

Ateş dergisinde on üçüncü sayıda yer alan “Kızıl El” başlıklı hikâyenin kahramanı, amcasının evinde bir Hintlinin kendisinin elini kesmeye çalıştığını rüyasında görmüştür. Amcasının da aynı rüyaları Hindistan’da yaşadığı bir olaydan dolayı görmüş olması ve

kahramanın elinde kesik yara izi kalması olağandışı olayların varlığını yansıtmaktadır (Sayı 13-Sayfa 7/9).

Dergi on dördüncü sayısında “13 üncü” başlıklı hikâyede İngiltere’ye okumaya giden bir öğrenci, on iki kişiyle karanlıkta oyun oynamıştır. Oyunun sonunda oynadığı kişiyi anlatınca bu kişinin aynı oyunu oynarken üç sene önce ölen genç kız olduğu anlaşılmıştır (Sayı 14-Sayfa 8/9). Kahramanın yıllar önce ölen genç kızla oynadığını söylemesi dergide hayalet, korku ve bilinmezlik üzerine yazıların varlığı olarak değerlendirilebilir.

Ateş dergisinin on dördüncü sayısında da devam eden “Demir İzci” romanında izciler, yenedünyada timsaha benzeyen ama balinadan büyük mironlarla yine devasa varlık olan varaslar arasındaki savaştan yara almadan kurtularak gezilerine devam etmişlerdir (Sayı 14-Sayfa 16/17). Dergide, başka dünyadaki farklı canlılar arasında geçen savaşlar kurgu niteliğindedir.

Ateş dergisinin on beşinci sayısında “Yüzü Örtülü Kadın” hikâyesinde Gazeteci Bahadır gece kaldığı otelin yan tarafındaki boş evde yüzü örtülü bir kadın görür. Otel sahibinden, evin kızının öldükten sonra evde kimsenin yaşamadığını ve kızı gören kişinin başına kötü şeyler geleceğini öğrenmiştir. Bahadır, aynı gün boş eve girer ve aklını yitirir, saçları ise bembeyaz olmuştur (Sayı 15-Sayfa 8/9).

Ateş çocuk dergisinde yer alan “Mandreke Şimşek Adam” çizgi romanında, dünyaya hükmetmek isteyen Kobra’nın vesikalari çaldığı Mandrake’nin gizli güçleri sayesinde anlaşılmıştır. Mandrake, Kobra’nın ruhunu çağırıp odadakilere göstermiş, kaçmaya çalışan Çinli uşağı da gizli kuvvetleri ile anında tavana bağlamıştır (Sayı15-Sayfa 10/11).

Ateş dergisinin on altıncı sayısında “Unutulmaz Baston” adlı hikâyede sihirle baston kılıfına yerleştirilen zehirli bir yılanın tekrar bastona yerleşmesi anlatılmaktadır. Bastonu koyan sihirbaz, yılanın öldürdüğü kişileri soyan bir Afrikalıdır (Sayı 16-Sayfa 6/7). Aynı sayıda “Mandrake Şimşek Adam” çizgi romanında, Mandrake dumanların içerisinde kaybolmaktadır (Sayı 16-Sayfa 10). On sekizinci sayıda da Mandrake gemiyle yolculuk yapanların arasında görünmezlik sayesinde fark edilmemiştir (Sayı 18- Sayfa11).

Ateş dergisinin on yedinci sayısında “Hortlağın Misafiri” adlı hikâyede gece yarısı yaralı birini tedaviden dönen doktor kaza yapmıştır. Kaza sonrası bir yerde gözünü açar, başında tuhaf biri vardır ve bilinci kapanır. Günler sonra hastanede uyanır ve aradan zaman

geçtikten sonra eline bir telgraf ulaşır. Telgrafta “*Bir gece hortlağa misafir oldunuz.*” yazar. Doktor, kaza geçirdiği yerde bir hortlak yaşadığı hikâyesini o zaman tekrar hatırlar (Sayı 17-Sayfa 6/7).

Ateş dergisinin yirminci sayısında “Karanlık Ormanlarda” başlıklı hikâyede ormanda yürürken *Petito* isimli yerli, bağırarak koşmakta arkasından da öküz büyüklüğünde kocaman ve korkunç bir örümcek ilerlemektedir. Yerliler buna ‘cehennem örümceği’ demişlerdir (Sayı 20-Sayfa 10/11). Hikâyede geçen öküz büyüklüğündeki örümcekler olağandışı olarak değerlendirilmiştir.

Ateş dergisinin yirmi üçüncü sayısında “*Demir İzci*” romanında izciler yeni bir keşif için *Merih* yıldızına doğru yolculuğa çıkmışlardır. Burada garip sesler çıkaran metal yapısı olan düz yuvarlak kafalarının iki yanından sekizer acayip hortum çıkan varlıklarla karşılaşmışlardır (Sayı 23-Sayfa 12). Yine yirmi üçüncü sayıda “*Mandırake Şimşek Adam*” çizgi romanında *Mandırake*, *Kobra*’nın tüm adamlarını bir araya toplamış ve sihirli güçleriyle bunları hareket edemez tepe aşağı sallanacak şekilde bağlamıştır. Adamları daha sonra oduna çevirmiştir (Sayı 23-Sayfa 15).

Ateş dergisinin birinci sayısında başlayan “*Demir İzci*” romanı yirmi altıncı sayısında son bulmuştur. Bu sayıda *Merih* yıldızındaki garip yaratıklara yakalanan *Demir*, arkadaşları tarafından başka bir yaratık karşılığında pazarlık yapılarak kurtarılmıştır. Bu olayın sonunda dünyadan gelen telgrafla artık yolculuk son bulmuştur ve radyoplanlarla dünyaya yolculuğa başlamışlardır (Sayı 26-Sayfa12/13).

Ateş çocuk dergisinin yirmi altıncı sayısında “*Mandrake Şimşek Adam*” başlıklı yazıda *Mandrake* kendisine savaş ilan eden *Prens Saud*’un adamlarının kafasını taşa çevirmiş ve sarayını sihirli güçleriyle yıkmıştır (Sayı 26-Sayfa 15). Aynı sayıda “*Hintde Fakir ve Sihirbazlar*” başlıklı yazıda Hintli fakirlerin günler hatta aylar boyunca kafalarını toprağa gömülü bir şekilde yaşadığı, yere diktikleri tohumların birkaç dakika içerisinde yeşerdiği, bıçakla birbirlerini yaralayıp iyileştirdikleri gibi olağanüstü sihirlerine yer verilmiştir (Sayı 26- Sayfa 11).

Derginin yirmi yedinci sayısında “*Dünyaya Meydan Okuyan Adam*” başlıklı romanda dünyada aynı anda bütün radyolarda silahların on gün içerisinde yok edilmesini isteyen gizemli bir duyuru yapılmıştır. Eğer bu gerçekleşmezse dünyanın sonunun geleceği belirtilmiştir. Haberi dinleyenlerden *Yetkin* kaçırılmıştır. *Yetkin*’i aramaya çıkan *Korkusuz*

Kaptan, Profesör ve Erden denizden çıkan büyük robotu görürler. Deniz devi olarak adlandırdıkları robot, Korkusuz Kaptan'a "Seninle de görülecek ufak bir hesabım var." demiştir (Sayı 27-Sayfa 6).

Ateş dergisinin yirmi sekizinci sayısında "Aslanların Hapsettikleri Adam" başlıklı yazıda Gezgin isimli yazarın bir arkadaşının Afrika gezisi sırasında aslanlar tarafından hapsedilen ve kaçmasına izin verilmeyen bir zenciye kurtardığı anlatılmıştır. Olaya göre Afrikalı zenci aslanın iki yavrusunu öldürmüş ve aynı gece kulübesinden bu zenciye aslanlar kaçırıp bir mağaraya hapsedmişler. Sırayla nöbet tutup adamın kaçmasını engellemişler ve önüne her gün bir parça çığ et koymuşlar. Yoldan geçenler, Afrikalı zenciye aslanların elinden kurtarmışlar (Sayı 28-Sayfa 5). Gezgin tarafından anlatılan olaylar anı türünde yazılmıştır. Aslanlar tarafından bir adamın kaçırılıp bir mağarada hapsedilmesi her gün yiyeceğinin getirilmesi olağanüstülük olarak değerlendirilmiştir.

Ateş dergisinin yirmi sekizinci sayısında "Mandrake Şimşek Adam" çizgi romanında 'uçan ölüm' adı verilen böcekler geçtiği her yeri yok etmektedir. Binlerce yıl önce firavun döneminde yaşayan Karan isimli rahip bu böcekleri yok etmiştir. Böcekleri nasıl yok ettiğini anlamak için Mandrake, rahip Karan'ı tekrar canlandırmıştır (Sayı 28-Sayfa 11). Binlerce yıl önce ölen bir kişinin tekrar canlandırılması olağandışıdır.

Ateş dergisinde yer alan "Mandrake Şimşek Adam" çizgi romanında üç haydut önce iskelete sonra da domuza çevrilmiştir. Ardından Kobra'yı ararken yüzü olmayan bir kafayla karşılaşmıştır (Sayı 31-Sayfa 11/32-Sayfa 11). Kobra'nın bulunduğu yıkık kaleye geldiklerinde yüzü olmayan adamlarla kavga etmişler ve açılan zeminin içine düşmüşlerdir (Sayı 34-Sayfa 11). İnsanların önce iskelete sonra domuza çevrilmeleri ve yüzü olmayan bir kafanın görünüp kaybolması ve kavga etmeleri olağanüstü bir durumdur.

Derginin otuz ikinci sayısında yer alan "Dünyaya Meydan Okuyan Adam" romanında Akdeniz'de keşif yapan savaş gemileri ve denizaltılarının denizden çıkan 'Çelik Adam' tarafından batırılması ve ona hiçbir silahın tesir etmemesi anlatılmıştır. Bu çelik adam dünyaya verdiği sürenin dolmak üzere olduğunu bildirmiştir. Gözlerinden güçlü ışıklar çıkan çelik adamın yaklaşık 100 m boyunda olduğu anlatılmıştır (Sayı 32-Sayfa 9). Derginin otuz üçüncü sayısında çelik su devi kendisine saldıran denizaltıyı yakalayıp bir ufak bir böcek gibi sallamaktadır (Sayı 33-Sayfa 4).

Ateş dergisinin otuz altıncı sayısında “Dünyaya Meydan Okuyan Adam” romanında topraktan bir anda çıkan demir pervaneli makine, çalışan madencilerin büyük bir kısmını öldürmüştür. Ölüm kirpisi olarak adlandırılan makineden çıkan kişilere silah işlememektedir. Bu duruma sinirlenen ustabaşı, makinenin acayip silahından çıkan ve değdiği yeri volkan lavı hâline getiren ateşinden zor kurtulmuştur (Sayı 36-Sayfa 4).

Derginin otuz yedinci sayısında “Mandrake Şimşek Adam” çizgi romanında Kobra, Mandrake’ye gizemli silahlarını gösterirken deniz dibindeki atomlardan elde ettiği patlayıcı cisimle bir şehri yol edebilecek güce sahip olduğu anlatılmıştır (Sayı 37-Sayfa 10). Elindeki bu güçlerle istediği herkese her şeyi yaptırabildiğini göstermek isteyen Kobra, Milletler Cemiyeti Başkanı ve üst düzey yetkili bir generali yanına bir hareketi ile getirerek emirler verebilmiştir (Sayı 38-Sayfa 11).

Derginin otuz dokuzuncu sayısında “Dünyaya Meydan Okuyan Adam” romanında sudan çıkan çelik adama karşı Profesör Murat içerisine yüz tane denizaltı sığabilecek büyüklükte başka bir çelik adam yapmıştır. İki çelik adamın savaşını profesörün yapmış olduğu çelik adam kazanmıştır. Yenilen çelik adamı incelemek amacıyla suyun altında yürümeye başlayan ekip ve yapılan bu ürün sayesinde her adımda elli altmış metre kadar ilerlemişlerdir (Sayı 39-Sayfa 3/4). Aynı sayıda “Mandrake Şimşek Adam” çizgi romanında Kobra, yerin altında yüzü olmayan adamları çalıştırarak elde edeceği elmasları zehirli gaz ve ışık yapımında kullanacağını anlatmaktadır. Bu sırada yakalanan bir esirin de yüzünü silerek kendisine çalışmaya mecbur bırakmıştır (Sayı 39-Sayfa 11). Yukarıdaki metinlerde geçen bir adımda denizin altında elli, altmış metre ilerleme ve insanların bir anda yüz­süz yapılması olayı olağandışı bir unsurdur.

Derginin kırk üçüncü sayısında kapakta verilen resmin hikâyesi olan “Balık karnında bir hazine!” başlıklı yazıya yer verilmiştir. Hikâyeye göre balıkçıların yakaladığı köpek balığının karnından bir kutu çıkmıştır. Kutunun içerisinde dolar ve altın bulan balıkçılar zengin olmuştur. Hikâyeyi anlatan kişi zenginliğini kaybeden ihtiyar bir balıkçıdır (Sayı 43-Sayfa 10).

Derginin kırk dördüncü sayısında “Bir Elen efsanesi Altın Pösteki” başlıklı yazıda Yunan efsanesinde geçen altın pöstekinin (post) zorlu mücadeleyle alınması anlatılmaktadır. Yazıyı Hamit Tarhan çevirmiştir (Sayı 44- Sayfa 12/13).

Derginin kırk sekizinci sayısında “Mandrake Şimşek Adam” çizgi romanında Kobra’nın şatosu yıkıldıktan sonra kaçan yüz­süz adamları tekrar insan yapmak amacıyla Mandrake peşlerine düşmüştür (Sayı 48-Sayfa 14). Bir süre sonra ulaştığı yüz­süz adamları öğrendiği yöntemle tekrar yüzlerine kavuşturmuştur (Sayı 49-Sayfa14/15).

Ateş dergisinin kırk dokuzuncu sayısında “Can Kurtaran Maymun” başlıkta yazıda ormanda maymunla arkadaşlık yapan iki çocuğun hikâyesi anlatılmıştır. Maymunla ormanda gezen çocuklar gördükleri merdivenden çıkmaya karar verirler. Merdiven bir süre sonra kopar ve bu sırada maymun, arkadaşları olan iki çocuğu canı pahasına kurtarmıştır (Sayı 49-Sayfa 4). Derginin içeriğinde olağanüstülükler okuyuculara metinler aracılığıyla verilmiştir.

Derginin elli birinci sayısında ‘Dünyayı Kurtaran Adam’ romanında Profesör Murat, yakalandığı Japon bilim adamından ve yanındaki adamlarından cebindeki yıldırım saçan korkunç ölüm aleti sayesinde kurtulmuştur. Tekrar Japon bilim adamına yakalansa da arkadaşlarına dünyanın neresinde olursa olsun haber iletebileceği bir cihazı daha vardır (Sayı 51-Sayfa 5/7). Aynı sayıda yer alan “Mandrake Şimşek Adam” çizgi romanında Kobra isimli haydudu kovalayan Mandrake’nin adamları, yılanlarla dolu bir mağarada sıkışmıştır. Tabancayla yılanları öldürmeye çalışırken bir anda tüm yılanlar Mandrake tarafından tahta parçasına çevrilmiştir (Sayı 51/52-Sayfa 15). Yine Mandrake Kobra’yı gerçek bir yılanla çevirerek yaptığı kötülüklerin son bulmasını sağlamıştır. Olağandışı olaylar metinlerde okuyucuların dikkatini çekmek amacıyla dergide yer bulmuştur.

Derginin elli ikinci sayısında ‘Ayı Olan Adam!’ başlıklı yazıda görevi icabı Afrika’ya giden Şeril isimli karakterin başından geçen maceralar anlatılmıştır. Hikâyeye göre merak için Afrika aylarını takip eden Şeril onlar tarafından 3 ay misafir edilir. Daha sonra kaldığı kampa gelerek ayların kendisine iyi davrandığını söylemiştir. Kampta bir gece kaldıktan sonra ayların yanına tekrar gider ve bir daha geri dönmez (Sayı 52-Sayfa 14).

4.2.6. Ateş Çocuk Dergisinde Spor ve Sanat Anlayışı

Spor

Ateş çocuk dergisinde spor ile ilgili yazılar bulunmaktadır. Spor sayfalarında haftanın maçları ile ilgili bilgiler, lig puanları ve spora ait görsel öğelere yer verilmiştir. Dergide, futbol ağırlıklı haberlere yer verilse de haber başlığında tenis oynayan bir kişinin görseli vardır (Sayı 1-Sayfa 16-17).

Ateş dergisinin spor bulmacaları serisi 6 sayı devam etmiştir. Bulmacalar hâlinde çocuklara sorular sorulmuştur. Derginin son sayfasında bir görsele yer verilmiştir. Ressam bilerek bu görselde hata yapmıştır ve okuyuculardan bu hataları bulmaları istenmiştir. Altıncı sayıya kadar devam eden bu yanırları gazeteye yollamak şartıyla ödül listesi son sayfada belirtilmiştir. Ödüller; kütüphane, izci çantası, kol saati, izci kemeri, atlet pabucu, boyun bağı, para cüzdanı, izci düdüğü, atlet fanilasası, futbol topu, ipekli mendil, boyun atkısı, mürekkepli kalem, elektrik feneri, kasket ve valiz şeklinde açıklanmıştır. Ödüller 200 kişiye verilecektir ve toplam değeri 10.000 kuruşluk hediyelerden oluşmaktadır. Derginin 5 kuruştan satıldığı düşünülürse ödüllerin maddi değeri daha da iyi anlaşılacaktır. Sorulardan ve verilen ödüllerden yola çıkarak çocuklara spor anlayışı ve kültürünün verilmeye çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Sorular farklı spor dalları ile ilgilidir. Verilen ödüller de dönemin spor anlayışına uygun olarak izcilik, atlet koşuları ile ilgili ve gündelik hayatta çocukların kullanacağı hediyelerden oluşmaktadır (Sayı 1-Sayfa 20).

Ateş çocuk dergisinde izcilik ile ilgili bulgular tespit edilmiştir. Dergide roman hâlinde tefrika edilen “Demir İzci” başlıklı yazı ilk sayıda kapaktan verilmiştir (Sayı 1-Sayfa 1) Ayrıca “Spor Bulmacaları Serisi” başlığında bulmacaları bilenlere ödül olarak verilenlerden birisi de izci düdüğüdür (Sayı 1-Sayfa 20). Yine “Demir İzci” metninde yolculuğa çıkacak olan erkek çocukların üzerlerinde izci elbisesi vardır ve “Anlaşıyordu ki, Mühendis, bunlara tam bir izci terbiyesi veriyor öyle yetiştiriyordu (Sayı 3-Sayfa 15).” açıklamasıyla izciliğe dair görüşe yer verilmiştir. İzcilik 20. yy. başlarında yayılmaya başlamıştır. İzcilik alanındaki bu gelişmeler zamanla ülkemizde de gelişme göstermiştir. Dünyada izciliğin tarihçesi incelendiğinde 1907 yılında Brownsea adasında ilk deneme kampı yapıldığı, 1908 yılında Baden Powell’in, "Scouting for Boys" "Erkek Çocuklar İçin İzcilik" adlı eseri yayımlandığı bilinmektedir. Türkiye’de ilk izcilik lider yetiştirme kursu 24 Nisan 1914 yılında açılmıştır. 12 Mayıs 1928’de "Türkiye Gençlik Teşkilatının Türk Vatandaşlarına Hasrı Kanunu" ile izcilik devletin kontrolü ve denetimi altına alınmıştır(*İzciliğin Tarihçesi*, t.y.). Bu gelişmeler doğrultusunda dergide, izcilikle ilgili özendirici unsurlara yer verilmiş olması olağandır.

Ateş dergisinin ikinci sayısında haftalık oynanan maçların özetlerine yer verilmiştir. Ayrıca “1936-1937 İstanbul Lik Maçları” haberinde futbol oynayan takımlar ve puanlar şeklinde tabloya verilmiştir (Sayı 2-Sayfa 17).

Ateş dergisinde Çekoslovakya'nın güçlü takımlarından Çeki Karlin ile Galatasaray, Fenerbahçe ve Güneş takımları ile maçı anlatılmaktadır. Çekoslovakya takımı ve Galatasaray arasında oynanan maç 3-3 beraberlikle bitmiştir. Diğer maç Fenerbahçe ile oynanmıştır ve Çekoslovakya takımı 2-1 kazanmıştır. Yine Güneş takımı Çeki Karlin takımı ile 3-3 berabere kalmıştır. Dergide ilk kez yabancı bir takımın maçları ile ilgili bilgi verilmiştir. Bu sayıda oynanan lig maçlarından kısaca bahsedilmiştir. Bunun nedeni olarak “Birinci ve ikinci küme maçları Çek takımının yaptığı maçlar yüzünden yapılamamıştır” şeklinde açıklama yapılmıştır. Haftalık lig puanı ile ilgili bilgilere bu sayıda yer verilmemiştir (Sayı 3-Sayfa 16-17). Dergide yabancı takım ile oynanan maçlara geniş ve detaylı bir şekilde yer verilmiş bunu destekleyen fotoğraflarla paylaşılmıştır. Spor yazısında “Çeki Karlin'in Şehrimizde Yaptığı Maçlar” başlığıyla oynanan maçın önemi ortaya koyulmuştur.

Derginin dördüncü sayısında Ankara'da yeni stadyumun açılışının Şeker Bayramı'nda yapılacağı maçlara Fenerbahçe ve Galatasaray'ın katılacağı duyurulmuştur (Sayı 4-Sayfa 16). Derginin aynı sayfasında Süleymaniye ve Güneş takımlarının maç yaptığı sırada Süleymaniye takımlı bir oyuncunun hakemin kararına itiraz ettiği ve hakemin sahadan çıkma emrini dinlemediği için de hükmen mağlup sayıldığı haberi verilmiştir. Bu davranışı spor sayfası çocukça bir hareket olarak belirtmiş ve bir daha böyle bir şey yaşanmamasını temenni etmiştir (Sayı 4-Sayfa 17).

Ateş dergisinde Galatasaray ve Güneş takımlarının maça çıkarken kol kola yürümeleri ve birbirlerine buketler takdim etmeleri güzel ve sportmence bir anlayış olarak verilmiştir (Sayı 5-Sayfa 16).

Ateş çocuk dergisinde yayımlandığı yer olan İstanbul'da oynanan maçların özetleri ve takımların puan durumları verilmiştir. Altıncı sayıda “Bazı Rekorlar” başlığıyla güncel spor rekorlarına yer verilmiştir. Bu sayıda futbol dışında koşu, disk atma, cirit, yürüyüş, serbest yüzmeye, buzda patinaj, halter, yüksek atlama, uzun atlama, sırtla uzun atlama, üç adım, kayakla atlama, gülle atma, bisiklet ve çift bisiklet branşları ile ilgili rekorlara yer verilmiştir (Sayı 6-Sayfa 17). Bu durum sadece futbol üzerine değil farklı spor dalları ile ilgili farkındalık oluşturma adına derginin spor anlayışını ortaya koymaktadır.

Derginin sekizinci sayısında yer alan spor haberlerinde Romanya'nın C. F. R. takımıyla; Fenerbahçe, Beşiktaş ve Galatasaray arasında yapılan maçlar anlatılmıştır (Sayı 8-

Sayfa 16-17). Derginin yazıldığı dönemde farklı ülkelerden takımlarla futbol maçları düzenlendiği ve okuyuculara bu bilgilerin verildiği görülmüştür.

Ateş dergisi spor haberleri olarak genellikle futbolla ilgili haftalık bilgilere yer vermiştir. Onuncu sayıda kar yağışından dolayı futbol maçlarının yapılamadığı ancak kır koşusu, askerî liseler güreş şampiyonası yapıldığı bilgisi paylaşılmıştır. Derginin onuncu sayısında ilk defa ülke dışından spor haberlerine yer verilmiş Avusturya ve Fransa arasında yapılan maçın özeti anlatılmıştır (Sayı 10-Sayfa 17). Buradan hareketle okuyuculara sadece futbolla ilgili değil farklı spor dalları ve farklı ülkelerin futbol maçları ile ilgili bilgiler vermeye çalışılmıştır.

Derginin on sekizinci sayısında “Sporda Hız!..” başlıklı yazıda yüzme, kürek çekme, koşu, kayak ve bisiklette saniyede kat edilen mesafeler açıklanmıştır. Yazının sonunda ise bir gün insanların otomobilleri bile geçip geçemeyeceği merak konusu edilmiştir (Sayı 18-Sayfa 2).

Dergide uzun bir süre ara verilen spor yazılarına kırk üçüncü sayıda tekrar yer verilmiştir. “Spor” başlıklı yazıda ikinci kez düzenlenen Türkiye Serbest Güreş Başpehlivanlık Müsabakası ile ilgili habere yer verilmiştir. Finale kalan iki güreşçinin maçı dakikalarıyla anlatılmıştır. Maçı önceki yılın şampiyonu Tekirdağlı Hüseyin kazanmıştır (Sayı 43-Sayfa 11). Aynı sayıda Türk gençliğinin kamplarda yaşadığı deneyimler anlatılmıştır (Sayı 43-Sayfa 7).

Uzun bir süre dergide ara verilen spor yazıları kırk dördüncü sayıda da devam etmiştir. “Spor” başlıklı yazı de güreşçilerimizin Balkan Şampiyonası’nda birinci olduğu haberine yer verilmiştir. Beş yıldır Türkiye’de yapılan Balkan Güreş Şampiyonası’nın seneye Yunanistan’da yapılması kararı çıktığı haberde paylaşılmıştır. Habere göre güreşçilerimiz altı kategoride birinci bir kategoride ikinci olarak başarılar elde etmişlerdir (Sayı 44-Sayfa 11).

Ateş dergisinin kırk beşinci sayısında “Spor” başlıklı yazıda Beşinci Uluslararası İzci Kongresinin 30.000 kişi ile Hollanda’da yapıldığı ve çok sayıda çadırın kurulduğu bilgisi paylaşılmıştır. Habere göre kongre, Lord Baden Powell başkanlığında açılmıştır. İzcilere Kuşların Sesi sloganı verilmiştir. Başkan Powell konuşmasında dünya barışından bahsederek izciliğin 10 şartını açıklamıştır. Haber görsellerle desteklenerek okuyucuya sunulmuştur (Sayı 45-Sayfa 12). Derginin kırk altıncı sayısında “Spor” başlıklı yazıda Baden Powell hakkında da bilgilere yer verilmiştir. Powell’ın askerlik hayatından sonra kendisini tamamen izciliğe

adadığı, izcilik üzerine kitaplar yazdığı, kendi evinde bile bir izci gibi yaşadığı, bugün 80 yaşında olmasına rağmen hâlâ bütün dünya izcilerinin yaşayan bir örneği olduğu haberde ele alınmıştır (Sayı 46-Sayfa 12/13).

Derginin kırk yedinci sayısında ‘Boks ile ilk olarak ne zaman, nerede, nasıl başladı?’ başlıklı spor haberinde boksun tarihsel gelişimi anlatılmıştır. Yunanlılara dayandırılan boks sporunun İngilizler tarafından kurallara bağlandığı haberde yer bulmuştur. Günümüzde Amerikalılar ve İngilizler tarafından büyük boksörler yetiştirildiği ancak son zamanlarda Almanların ve İtalyanların da bu alanda başarılar elde ettiği bilgisi paylaşılmıştır. Dönemin boksörlerinden örnekler sunulan yazıda ringin görseline de yer verilmiştir (Sayı 47-Sayfa 11).

Ateş dergisinin kırk sekizinci sayısında ‘Avcılık nasıl başladı? Nasıl bugünkü hâline geldi?’ başlığıyla spor haberine yer verilmiştir. Habere göre ilk insanların yırtıcı hayvanlardan korunmak amacıyla taşların ucunu sivriltilmesi ile başlayan avcılık, daha sonra ok atıcılığı ve nihayetinde barut ve tüfeğin icat edilmesiyle bugünkü hâlini almıştır. Haberde avcılığın sporun bütün kollarını kendinde toplayan zevkli bir durum olarak anlatılmıştır (Sayı 48-Sayfa 12). Dergide ‘Lik Maçları Başlıyor’ başlığıyla verilen spor sayfasında İstanbul’daki lig maçlarının başlayacağı ve derginin de spor haberlerini okuyucularla paylaşacağı bilgisine yer verilmiştir. Aynı haberde rekabetin sporu yükselteceği bilgisi verilirken ülkemizde özellikle de İstanbul’da kulüpler arasındaki rekabetin kavgaya dönüştüğü paylaşılmıştır (Sayı 49-Sayfa 11).

Dergide spor haberlerinde ‘Hintli Pehlivan Fazzal Muhammed Mülayime Yenildi’ başlığıyla güreş haberine yer verilmiştir. Habere göre Hintli pehlivan ile Mülayim güreş yapmışlardır. Hintli pehlivan iri gövdesi ile İstanbul sokaklarında arabayla gezdirilmiş ve tanıtımı yapılmıştır. İri cüssesiyle ve yapılan reklamlarla yenmesi kesin gözüyle bakılan Hintli pehlivan 26. dakikada Mülayim’e yenilmiştir (Sayı 50-Sayfa 11). Hintli pehlivan ile Mülayim üçüncü kez güreş yapmışlardır. Mülayim, Hintli pehlivanın gırtlığına sarılarak kavga çıkarmış, polislerin araya girmesiyle maç sonucu alınmadan kavga sonlandırılmıştır (Sayı 52-Sayfa 13).

Derginin elli birinci sayısında ‘Lik Maçları Başladı’ başlığıyla spor haberlerine yer verilmiştir. Ligde oynanan maçlar kısaca özetledikten sonra sayfanın sonunda takımların puan durumlarını gösteren tabloya yer verilmiştir (Sayı 51-Sayfa 11). Elli ikinci sayıda da ikinci hafta lig maçlarının sonuçları paylaşılmıştır (Sayı 52-Sayfa 13).

Sanat

Ateş dergisinin on yedinci sayısında “Saklı Kahramanlar” başlıklı yazıda sinema filmini stüdyo dışında çekerek tehlikeleri göze alanlar medeniyet askeri olarak değerlendirilmiştir. Sinema çekmek için ormana, çatıya, uçağa çıkan kameramanların daha kıymetli bir iş yaptığı söylenmiştir (Sayı 17-Sayfa 8). Dergide, dönemin sinema anlayışının ve sanat gelişiminin bir yansıması olarak yazıya yer verilmiştir.

4.2.7. Ateş Çocuk Dergisinin, Erdem-Değer-Eylem Başlıklarına Göre Analizi

2024 yılında açıklanan MEB Öğretim Programları Ortak Metni “...*Millî ve manevî değerler manzumesi ile maddî gelişmenin zirvesini hedefleyen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; öğretim programlarının temel yaklaşımı, öğrenci profili, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi, beceriler çerçevesi bileşenlerinden oluşan bütüncül bir modeldir.*” şeklinde duyurulmuştur. Açıklanan “Erdem-Değer-Eylem” başlığında çatı değerler etrafında kümelenen bir değer çerçevesi sunulmaktadır. Çatı değerler, diğer bütün değerler ile yoğun kesişim noktaları olan değer yapılarını ifade etmektedir. Modelde saygı, sorumluluk ve adalet; çatı değerler olarak yer almaktadır. Kişisel hayat açısından önemli olan tasarruf, sabır, mahremiyet, mütevazılık, sağlıklı yaşam ve çalışkanlık değerleri insan; sevgi, dostluk, özgürlük, dürüstlük, vatanseverlik, yardımseverlik ve aile bütünlüğü değerleri aile ve sosyal çevre; temizlik, duyarlılık, estetik ve merhamet değerleri ise fiziksel çevre alanlarında yer almaktadır. Değerlerin ilgili olduğu alana karar verilirken daha çok katkı sağladığı alan dikkate alınmıştır. Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi; eğitim öğretimde mutlaka yer alması gereken değerleri içermesi açısından sade, değer alanları ve değerlerin birbirleriyle ilişkileri açısından tutarlı, kolay uygulanabilir olması açısından da kullanılabilir olarak tasarlanmıştır.” (MEB Öğretim Programları Ortak Metni, 2024).

Mevcut Öğretim Programında “Saygı-Sorumluluk-Adalet” çatı değerlerin altında yer alan “Erdem-Değer-Eylem” başlıkları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 13 MEB Öğretim Programı Erdem-Değer-Eylem Tablosu

<u>Huzurlu İnsan</u>	<u>Huzurlu Aile ve Toplum</u>	<u>Yaşanabilir Çevre</u>
Çalışkanlık	Aile Bütünlüğü	Duyarlılık
Mahremiyet	Dostluk	Estetik
Mütevazılık	Dürüstlük	Merhamet

Sabır	Özgürlük	Temizlik
Sağlıklı Yaşam	Sevgi	
Tasarruf	Vatanseverlik	
	Yardımseverlik	

Tablo 13'e göre MEB Öğretim Programları'nda (*MEB Öğretim Programları Ortak Metni*, 2024, ss. 54-55), Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi üç alana ayrılmıştır. Huzurlu İnsan, Huzurlu Aile ve Toplum, Yaşanabilir Çevre olarak belirlenen alanlar ise alt değerlerle tamamlanmıştır. Bu değerler 'Huzurlu İnsan' alanında; çalışkanlık, mahremiyet, mütevazılık, sabır, sağlıklı yaşam, tasarruf; 'Huzurlu Aile ve Toplum' alanında aile bütünlüğü, dostluk, dürüstlük, özgürlük, sevgi, vatanseverlik, yardımseverlik; 'Yaşanabilir Çevre' alanında ise duyarlılık, estetik, merhamet, temizlik olarak verilmiştir. Üç alanda toplam 17 Erdem-Değer-Eylem belirlenmiştir. 'Saygı, Sorumluluk, Adalet' çatı değerlerinin eklenmesiyle toplam 20 adet değer yer verilmiştir.

Bireylerin nitelikli olarak yetiştirilmesi için eğitim önemli bir unsurdur. Eğitilen bireylerin, belirli değerlere sahip olarak eğitim sürecini tamamlamaları eğitim anlayışının bir yansıması olarak değerlendirilmelidir. Bu anlayışla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan mevcut programda yer alan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nin, bireylerin ortak değerlere sahip olarak yetiştirilmesini hedeflediği düşünülmelidir. Ateş dergisinin, içerikleri incelendiği zaman çocuk dergisi olduğu için birtakım değerlerin ortaya çıktığı görülmüştür. Dergide, çocuklara bazı değerlerin verilmeye çalışıldığına dair aksiyonlar belirlenmiştir. Araştırmaya konu olan Ateş dergisini de Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi açısından incelediğimizde derginin eğitim anlayışı ve belirlenen değerlere yönelik kapsamı daha da anlaşılır bir şekilde ortaya koyulmuştur. Aşağıda Ateş dergisinde geçen Erdem-Değer-Eylem alanları verilmiştir. Bu değerler bazen cümle içerisinde yer alırken bazen de metnin içeriğinde okuyucuya sezdirilmiştir. Değerlerle ilgili cümleler, dergideki orijinal hâliyle cümleler şeklinde verilmiş herhangi bir düzeltme yapılmamıştır.

Adalet

MEB Öğretim Programları Ortak Metni'nde, 'Adalet (D1)' değeri dört eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler "*hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak (D1.1), hakkaniyetli davranmak (D1.2), ölçülü ve dengeli olmak (D1.3), liyakate önem vermek*

(D1.4)” olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde “Adalet” değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

D1.2 *Bizim türemizde bir kişi evli bir kadına ilişirse kadın şikâyet eder, saldıran ilişen, yok edilirdi. Ya bu kadın şikâyet etmezse... Türk türesi bunun için bir şey söylemiyor (Sayı 18-Sayfa 5).*

D1.2 ... *(Niçin yağma etmiyorsunuz?) -Yağmaya hakkımız yok!... Köyü binbaşı İşbara Alp almıştır. Hak onundur... Olmaz türeye uymaz (Sayı 39-Sayfa 8).*

Çalışkanlık

MEB Öğretim Programları Ortak Metni’nde, ‘Çalışkanlık (D3)’ değeri dört eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler “*azimli olmak (D3.1), planlı olmak (D3.2), araştırmacı ve sorgulayıcı olmak (D3.3), çalışmalarda aktif rol almak (D3.4)*” olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde “Çalışkanlık” değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

D3.1 *Yüzsenederden, binsenederdenberi insanlığın düşünüp düşünüp başaramadığı akılları durduracak kadar büyük bir iş, işte bugün ihtiyar ve sessiz bir Türk mühendisinin çalışmasıyla başarılı olmuş oluyor... (Sayı 5-Sayfa 14).*

D3.3 *Kılıcın keskin ama usun (akıl) da keskin mi? (Sayı 7-Sayfa 10).*

D3.1 *Fakat aradan vakit geçince tanklara karşı da silahlar bulundu. Bu silahların en tesirli isini Türk Mehmetçikleri icat etmişlerdi (Sayı 15-Sayfa 3).*

D3.1 *Dünyanın hiçbir yerinde kadın, Türkiyedeki hüriyete ve iş genişliğine malik değil... Türkiyede bir kadın hattâ mebus olur. Ve belki bir gün de bakan olacak (Sayı 21-Sayfa 3).*

D3.1 *Yirminci yüzyılın en büyük buluşu Türkiye Denizaltı Gemisi. Bir Türk mühendisi Türkiyeye, dünyada eşi olmıyan bir denizaltı gemisi yaptı (Sayı 22-Sayfa 2).*

D3.1 ...*Almanlar da bir ağızdan haykırdılar: -Türk!.. Türk!.. ... Dört Türk tanklardan çıkan Fransız ve Alman subaylarının ellerini sıkarken, askerler de müthiş düşmanı yenmiş olan acayip uçkunun etrafında toplanmış seyrediyorlardı (Sayı 37-Sayfa 4).*

Estetik

MEB Öğretim Programları Ortak Metni'nde, 'Estetik (D7)' değeri üç eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler “*duyusal derinliği anlamak (D7.1), üretkenliği ve ruhsal gelişimi desteklemek (D7.2), sanatsal ve görsel zevkleri hayatın bir parçası hâline getirmek (7.3)*” olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde “Estetik” değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

D7.3 *Umuyorum ki ateş çocuklarımız arasında da böyle meraklılar bulunsun. Onlara pulculuğa ait bir haber (Sayı 3- Sayfa 2).*

D7.3 *Bugün medeni bir insan muhakkak film görmek zorundadır... Sinema, hayatımızın her tarafına girmiş, işlemiş bulunuyor (Sayı 17-Sayfa 8).*

D7.3 *Paris Enternasyonal Sergisi. Bu sergide yirminci yüzyılın en son bilgi ve fen buluşları, 40 milletin birbirinden güzel binaları var (Sayı 39-Sayfa 5).*

Mahremiyet

MEB Öğretim Programları Ortak Metni'nde, 'Mahremiyet (D8)' değeri dört eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler “*kişisel özgürlük alanını korumak (D8.1), kişisel bilgilerin gizliliğini korumak (D8.2), aile içi ilişkilerde özel alanı dikkate almak (D8.3), sosyal ilişkilerde kişisel alanları korumak (D8.4)*” olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde “Mahremiyet” değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

D8.2 *Ben Türk oğluyum reis... Bizlerden casus çıktığını hiç duydun mu?*

Özgürlük

MEB Öğretim Programları Ortak Metni'nde, 'Özgürlük (D11)' değeri üç eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler “*cesaretli ve girişimci olmak (D11.1), kararlı olmak (D11.2), Kişisel ve toplumsal haklara saygı göstermek (D11.3)*” olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde “Özgürlük” değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

D11.1 *Ufacık izci, gözlerini şen şen döndürdü: -Neye korkayım?., ötekiler kadar, bende de yürek var. -Bravo evladım... sen büyük bir Türk olacaksın (Sayı 4-Sayfa 12).*

D11.1 *Karısı söze karışınca Çalık sustu... İşte mal meydanda idi: Çalık kendisine verilen tavşanı bile kaptırdığı hâlde karısı koca bir geyik yakalamıştı (Sayı 26-Sayfa 4).*

D11.1 ...Savaş başladı mı, Türkler ata bindi mi artık onların gözleri yalnız ileriye görür, geride bıraktıkları çocukları, karıları, anaları akıllarına gelmezdi (Sayı 36-Sayfa 8).

Saygı

MEB Öğretim Programları Ortak Metni'nde, 'Saygı (D14)' değeri üç eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler "nezaketli olmak (D14.1), kendisine saygı duymak (D14.2), çevresine millî ve manevi değerlerine sahip çıkmak (D14.3)" olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde "Saygı" değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

14.3 Çünkü Türk'ün kendisi ateştir. Türk, ateşini dünya gibi en içinde saklar. Hangi öz Türk kendi içinde, varlığının en derin yerinde bu ateşi duymamıştır? (Sayı 1-Sayfa 2).

D14.3 Biz Türkler, yaşı kendimizden büyük olanlara saygı gösteririz. Onun için sizden yaşlı ve görenekli olan başkanlarınıza hürmet edeceksiniz (Sayı 3-Sayfa 13).

D14.3 Ateşe varınca erlerden birisi diz yere vurarak yüzbaşıya bir çamçak kımız sundu (Dergide sayfanın altında "Eski Türkler büyükleri dizlerini yere vurarak selamlarlardı." şeklinde bir açıklama yapılmıştır) (Sayı 7-Sayfa 10).

D14.3 Uçmak-Cennet. Eski Türklerde sayılan birisi için "öldü" yerine "uçmağa vardı" yahut "uçavardı" denilirdi (Sayı 8-Sayfa 12).

D14.3-D14.1 Türk türesince konuk kutlu olduğu için Kağan bu denençlere girmeye dilemiş olan Şen-King'e ilk oku atması için buyur etti (Sayı 12-Sayfa 11).

D14.3 Kara Ozan'la Çuçu karşılıklı kopuz çalıp, deyiş söyleyeceklerdi... Sonra ağır ağır, yavaş yavaş kopuzlar inlemeğe başladı. Bütün Türk budunu saygılı bir sessizlik içinde dinliyordu (Sayı 13-Sayfa 10).

D14.3 Aşağıda okuyacağınız kısa yazıda, Afrikanın büyük ülkelerinden Nijerya kabileleri arasındaki acayip seremoni ve âdetlerde şaşılacak yaşayış ve genel hayat görülerinden bir sürü şey daha öğreneceksiniz (Sayı 17-Sayfa 3).

D14.3 "Türk Beyleri! Ustan üstün us vardır. Ne düşünüyorsanız, gereken ne ise ortaya atın..." (Sayı 17-Sayfa 5).

D14.3 Binbaşı, yeniden Sançar'a buyurdu: -Onbaşı Sançar! Kılıcını çadırına koy. Bağa Tarkanla git! Sançar diz yere vurarak cevap verdi: -Buyruk senindir! (Sayı 20-Sayfa 5).

D14.3 *Bir önceki fırtına pahalya oturmuştu ama artık onun bir daha gelmeyeceğini biliyorlardı. Tanrı Çuluk Kağanı alarak kızgınlığını göndermişti (Sayı 9- Sayfa 10).*

D14.3 *Çuluk Kağan'ın büyük oğlu Yaşar Şad'a, Küli Kağan tarafından Tulu Han adı verilmişti. Şu Tigin'e de Kür Şad denilmişti (Sayı 9-Sayfa 13).*

D14.3 *Türk türesince Kağan'ı ağılıyan cezasız bırakılır mı? (Sayı 10-Sayfa 10).*

D14.3 *Pars, kırmızı çamçağını çıkardı. Karabudağın kanından içine biraz akıttı. Sonra kendi bileğini kesti. Kendi kanından da damlattı. Öteki onbaşılar da öyle yaptılar... -Gök tanık olsun. Yer tanık olsun. Ağaç tanık olsun. Su tanık olsun. Ant içtik. Anda (kan kardeşi) olduk. Kan kardeşiyiz (Sayı 23-Sayfa 5).*

D14.3 *Afrika gezilerine çıkanlar, daha ilk limanda büyük bir heyecana kapılır, yeni bir görülmemiş bir dünyanın kapısına vardıklarını sanırlar (Sayı 25-Sayfa 10).*

D14.3 *Bugün burası çok kalabalıktı. Fakat bu kalabalık alışveriş yapmıyor Çuçunun kopuzunu dinliyordu. Çuçü hem çalışıyor hem okuyordu (Çuçü, Çalık'ın öldürülmesinin ardından ağıt yakmaktadır) (Sayı 35-Sayfa 9).*

Sorumluluk

MEB Öğretim Programları Ortak Metni'nde, 'Sorumluluk (D16)' değeri üç eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler "kendine karşı görevlerini yerine getirmek (D16.1), topluma karşı görevlerini yerine getirmek (D16.2), görev bilincine sahip olmak (D16.3)" olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde "Sorumluluk" değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

D16.3 *Ben Türk oğluyum reis... Bizlerden casus çıktığını hiç duydun mu?*

Vatanseverlik

MEB Öğretim Programları Ortak Metni'nde, 'Vatanseverlik (D19)' değeri dört eylem bölümüne ayrılmıştır. Bu eylemler "millî bilinç sahibi olmak (D19.1), millî kimliğini tanımak (D19.2), ülke varlıklarına sahip çıkmak (D19.3), bağımsızlığı korumak (D19.4)" olarak belirlenmiştir. Ateş dergisinde "Vatanseverlik" değeri ile ilgili bölümler ve kapsadığı eylemler aşağıda verilmiştir:

D19.2 *General Şükrü Naili. Kurtuluş Savaşımızın değerli bir Komutanını kaybettik (Sayı 2-Sayfa 2).*

D19.1 *Gönlümü dinlendiren çınarlar ülkesi, içinde kendi dilimin örttüğü yeşil yuva, gördüğüm dakikada kanımla kaynaşan ve canımla birleşen dostlar yurdu (Sayı 3-Sayfa 9).*

D19.2 *Şeker Bayramında, Ankara'nın yeni stadının açılma töreninde yapılacak maçlara giden Fenerbahçe ve Galatasaray takımlarının olmamasından şehrimiz lik maçları kısmen oynandı (Sayı 4-Sayfa 16).*

D19.2 *...Çuluk Kağan'ın İ-Çing Katun tarafından ağulanarak öldüğünü öğrenmişlerdi... Pars diyordu ki: Çinli Katun'un yaptığını gördün mü? Çin'in altını üstüne getireceğimizi anlayınca Kağan'ı ağuladı (Sayı 9-Sayfa 10).*

D19.2 *...Yaşar Şad yirmi iki yaşındadır ama benzi sarı, arık, donuk bir kişidir. Tabii büyük oğul olduğu için o Kağan olacak... (Sayı 9-Sayfa 10).*

D19.2 *On gün sonra Ötüken'de Bağatur Şad'ın kağanlığı kutlanıyordu. Bağatur Şad artık Küli Kağan adını almıştı (Sayı-9-Sayfa 10).*

D19.2 *Ötüken bugünkü Moğolistan'da bir yerdir. Eskiden doğu Türklerin merkezi idi... Türk hükümdarları tahta çıkarken eski adlarını bırakır, yeni bir unvan alırlardı. Rütbesi büyüyen Türk'ün unvanı değişebilirdi (Sayı 9-Sayfa 13).*

D19.1- D19.2 *Hataylı, İstiklalini Eline Aldın; Çünkü... Çünkü Sen Türksün!.. HATAY, mutlu HATAY! TÜRK olduğun, TÜRK doğduğun için TÜRK kalacak ve HÜR yaşayacaksın! (Sayı 11-Sayfa 3).*

D19.2 *Eskiden Ötüken Kağanları batı Kağanlarının buyruğunda mı idi? -Evet! (Sayı 15-Sayfa 4).*

D19.2 *Abdülhak Hamit... Şimdi Türk tarihinin büyük ölüleri arasına katılmış bulunuyor. Abdülhak Hamit, Türk diline hizmet etmiş, Türk edebiyatına ölmez yazılar bırakmış ve yüz yıla yakın hayatında tertemiz yaşamış bir Türk büyüğü idi. (Sayı 22-Sayfa 12).*

D19.2 *Büyük savaşın dört yıl süren şanlı günlerinde Türk milleti dünyanın en cesur ve yaman milleti olduğunu göstermişti. Onu takip eden Kurtuluş savaşında ise, dünyanın en*

kuvvetli ve en zengin milletlerine kafa tutarak topunu bir iki yılda temizleyip kaçırın ve temiz Türk topraklarından düşman çizmelerini silip süpüren gene bir millet, Türk milleti olmuştu (Sayı 26-Sayfa 7).

D19.2 Türkler kaçıyor gibi görünerek Çinlileri arkalarına düşürmüşler, ortaları fazla koşarak Çinlileri içeri almış, iki yanları geride kalarak bir kaskacın iki ağzı gibi Çinlileri kıştırarak durumu hazırlamıştı. Şimdi Türkler yüz geri edince Çinliler bu kaskacın içinde kalmış oluyorlardı (Sayı 38-Sayfa 9).

D19.2 Kahraman Mehmetçikler yağmura, soğuğa aldırıyor, aslanlar gibi dövüşüyorlardı (Sayı 40-Sayfa 5).

D19.2 15 Mayıs 1919, 23 Nisan 1920, 30 Ağustos 1922. Bunu birgün bizler sizden daha iyi anlıyacaksınız ve 30 ağustos 1922 yi her tarihin üstünde tutacaksınız; küçük ve genç arkadaşlar!.. (Sayı 41-Sayfa 2).

D19.2 Fakat Lehliler anlamışlardı ki: Lehistan, Türk atlarının Vistul ırmağında su içtiği gün kurtulacaktır! (Sayı 45-Sayfa 10).

D19.2 Onyedinci asrın ikinci yarısında İstanbula gelmiş ve Türk kılıcını Viyana kapılarına dayamış olan bu Türk vezirini... (Sayı 48-Sayfa 10).

D19.2 15 yaşına basan CUMHURİYET (Sayı 49 Kapak Yazısı).

D19.1-19.2 ...Fakat gözü pek yaman bir Anadolu çocuğu olan Yiğit uçman bir an soğukkanlılığını kaybetmiyordu. Hazırladığı plana göre birden aşağıya süzülecek bombaları cephaneliğin üzerine bırakacaktı... (Sayı 49-Sayfa 13).

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgular ışığında tartışma, sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Çocuk dergileri, çocukların eğlenirken öğrenmelerine de imkân sağlayan yazılı unsurlar arasındadır. Çocuk dergileri; millî ve evrensel konuları, zengin anlatım ve içeriği sayesinde okuyucularıyla buluşturmayı hedefler. Bu hedefler ışığında, çalışmada Ateş çocuk dergisinin 1936-1937 yılları arasında çıkarılan 52 sayısı incelemeye alınmıştır. Derginin içerik analizi yapılmış ve çocuk edebiyatı zenginliği açısından yorumlanmıştır. Bu amaçla bulgular, belirlenen alt amaçlara yönelik aşağıda değerlendirilmiştir.

“Ateş çocuk dergisinin sayılarındaki dış yapı ve biçim özellikleri nasıldır?” sorusu çalışmanın birinci alt amacıdır. Dış yapı ve biçim özellikleri açısından yapılan incelemede; derginin içerisinde yer alan metinlere, dünyadan ve Türkiye’den haberlere, belirli gün ve haftalara, tarihi olay ve kişilere dergi kapaklarında yer verildiği görülmüştür. Sayfa düzeni ve yazılı unsurlar açısından farklı tarzlarda sayfa düzenleri okuyucu ile buluşturulmuştur. Dergide yer alan metin türlerine göre sayfalarda değişiklik yapılmıştır. Dergi, farklı yazı tarzları ile okuyucuya okuma kolaylığı sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Ayrıca özellikle başlıklarda farklı yazı stilleri kullanıldığı belirlenmiştir. Derginin görsel unsurları ise değişkenlik göstermektedir. Anlatılan konuya göre sayfalarda bazen bir ya da birkaç görsel unsura yer verilirken bazı sayfalarda görsel unsur bulunmamaktadır. Çizgi roman ve sinema romanı başlığıyla verilen yazılarda görsel unsurlara daha fazla yer verildiği tespit edilmiştir. Fotoğraf öğeleri ise daha bulunmaktadır. Spor haberleri fotoğraflarla verilmeye çalışılmıştır. Yazılar, özellikle başlık kısmında okuyucunun dikkatini çekecek şekilde verilmiştir. Derginin görsel unsurları ise kapak haricinde genelde renksiz olarak basılmıştır.

Dergide; içerik kısmının, güncel, tarihî olay ve kişilerin kapakta işlenmesi, farklı biçimlerde sayfa düzeninin kullanılması, yeterli sayıda görsel unsurlara yer verilmesi, farklı yazı stilleri ile okuyucunun ilgisini çekmesi sayesinde çocuk dergiciliği açısından zengin nitelikte olduğu gözlemlenmiştir. Fotoğraflara az yer verilmesinin ise dönemin yayımcılık anlayışı ile ilgili olduğu değerlendirilebilir.

“Ateş çocuk dergisinde bilimsel gelişmeler nasıl ele alınmıştır?” sorusu çalışmanın ikinci alt amacıdır. ‘Ateş dergisinde bilim ve bilimsel çalışmaların metin türlerine yansımaları’ problem durumunun ana başlığını oluşturmaktadır. Bu başlık altında bilim ve bilim tarihi, dönemin bilimsel gelişmeleri, bilimsel anlayışların metinlere yansımaları incelenmiştir. Dergide, bilim ve bilim tarihi açısından farklı bilimsel alanlara ait konular tespit edilmiştir. Dergide; fen bilimleri, astronomi, hayvanlar âlemi, ulaşım teknolojisi ve gelişimi, coğrafya, denizcilik, tarih, şehir planlaması, uzay teknolojisi, güncel bilimsel haberler, denizaltı teknolojisi, fizik, tıp, kimya, astronomi, iletişim teknolojisi, makine mühendisliği, savaş teknolojileri, havacılık teknolojisi, haberleşme, otomobil teknolojisi ve gelişimi konularına yer verilmiştir. Metinlerin bazılarında, bu alanlarla ilgili bilgilere doğrudan yer verilirken bazı metinlerde ise konuların metnin içerisinde kendisine yer bulduğu görülmüştür.

Ateş çocuk dergisinde, bilimsel gelişmelere ve bilime dair çalışmalara geniş olarak yer verilmiştir. Dergide bilimsel alanda yapılan çalışmaların okuyuculara metinler aracılığıyla ulaştırıldığı anlaşılmaktadır. Dergide; bilimsel gelişmeler, ulaşım teknolojileri, astronomi, coğrafya ile ilgili haberler, denizcilik ve havacılık teknolojisi ile ilgili paylaşımlar, uzay alanındaki unsurlar, fizik-kimya-tıp çalışmaları, makineleşme ile ilgili yazılar tespit edilmiştir. Bilimsel alandaki gelişmeler bu sayede okuyucu ile buluşturulmuştur. Yazılar bilimsel konu çeşitliliği açısından da oldukça zengindir. Dergiler, çocukların gündelik hayatını kolaylaştıracak çocuğun kendisini geliştirmesine imkân tanıyacak bilim ve teknoloji alanındaki son bilgilere yer vermelidir (Yalçın & Aytaş, 2014, s. 237). Ateş çocuk dergisinin de bilim alanındaki genel doğruları ve güncel gelişmeleri okuyucu kitlesine ulaştırma kaygısı taşıdığı anlaşılmaktadır. Derginin içeriğinde, bilim alanındaki farklı konulara yer verilmesi okuyucuların bakış açılarını zenginleştirme anlayışıyla örtüşmektedir.

“Ateş çocuk dergisinde evrensel ve gündelik yaşam nasıl değerlendirilmiştir?” sorusu çalışmanın üçüncü alt amacıdır. Bu sorudan hareketle ‘Ateş dergisinde dünyadan, Türkiye’den haberler ve gelişmeler, sağlık, doğa, çevre ve tarım’ problem durumunun ana başlıklarını oluşturmaktadır. ‘Dünyadan ve Türkiye’den haberler, gelişmeler’ başlığı altında yapılan incelemelerde Amerika, İngiltere, Belçika Kongosu, Almanya, Hindistan, Şili, Londra, Avustralya, Gine, Japonya, Paris, Afrika, Rusya, Fransa, Çin, Türkiye, Avusturya gibi ülkelerde yer alan ilginç haberlere ve güncel bilgilere Ateş çocuk dergisinde yer verildiği görülmüştür. Dünyada otomobil ve bisiklet miktarları, hayvanlar âlemi, iletişim, altın miktarı, otomobil kazaları, nüfus bilgileri, genel kültür, ulaşım alanındaki gelişmeler, dünyadan ve

Türkiye’den ilginç haberler, savaş teknolojileri, kâğıt fiyatları, Budizm inancı gibi pek çok farklı türden gündelik yaşama ait bilgiler derginin içeriğinde bulunmaktadır. ‘Sağlık’ ile ilgili yapılan incelemede tek haberin alkolün zararlarının metnin içeriğinde okuyuculara verildiği gözlemlenmiştir. Derginin sağlıklı yaşam ile ilgili yazılara az yer verdiği tespit edilmiştir. “Doğa, Çevre ve Tarım’ başlığında yapılan incelemede ise doğa ve hayvanlar, doğa ve moda, hayvanlar âlemi, tarım gibi konular derginin içeriğinde kendisine yer bulmuştur.

Ateş dergisinde evrensel ve gündelik yaşam metinler aracılığıyla okuyucuya ulaştırılmıştır. Bu anlamda dünyanın farklı ülkelerine ait ilginç ve güncel bilgiler metinlerde yer almaktadır. Ayrıca genel kültür bilgisi olarak değerlendirilen yazılar gözlemlenmiştir. Dünyadan istatistiksel veriler, hayvanlarla ilgili farklı bilgiler, iletişim çalışmaları, ulaşım alanındaki gelişmeler, farklı inanç ve yaklaşımlara ait haberler okuyuculara dergi aracılığı ile sunulmuştur. Sağlık ile ilgili alkolün zararları metin içerisinde sezdirilmiştir. Ayrıca doğa, hayvanlar, doğa ve moda ilişkisi, hayvanlar âlemi, tarım ile ilgili gündelik hayatın içerisinde karşılaşılabileceğimiz olay ve bilgilere dergide yer verilmiştir. Çocuk dergilerinde “*İçerik verilirken çocuğun yaşı, ruhsal ve zihinsel gelişmelerinin göz önünde bulundurulduğu, güncelliği olan bilgilerin, kültürel olayların yer almasına özen gösterilmelidir.*” (Yalçın & Aytaş, 2014, s. 236). Bu anlamda değerlendirildiğinde dünyadaki farklı ülkelere ve Türkiye’ye ait ilginç haberlere, genel kültür bilgilerine, güncel gelişmelere, sağlık, doğa ve tarım ile ilgili haberlere yer vererek derginin okuyucularına dünyayı ve içinde bulunduğu çevreyi yansıtmayı amaçladığı anlaşılmaktadır.

“Ateş çocuk dergisindeki metin, yazar unsurlarının dağılımı nasıldır?” sorusu çalışmanın dördüncü alt amacıdır. Ateş çocuk dergisinde metin türlerine ve yazarlarına ilişkin bulgular problem durumunun ana başlığını oluşturmaktadır. Bu başlık altında Ateş çocuk dergisinde yer alan metinler, türlerine göre ayrılmış her metnin türü, yazarı ve konusu ayrı ayrı incelenmiştir. Dergide farklı türlerde metinlere yer verilmiştir. Bu metinler; roman, hikâye, çizgi roman, haber yazıları, bilimsel yazılar, tanıtıcı ve bilgilendirici yazılar, spor, gezi yazısı-anı, bulmaca-merak-ilgi unsurları-reklam ve efsane olarak değerlendirilmiştir.

Ateş dergisinde 4 roman, 57 hikâye, 4 çizgi roman, 33 haber yazısı, 55 bilimsel yazı, 42 tanıtıcı ve bilgilendirici yazı, 24 spor, 8 farklı bulmaca serisi ve çözümleri, 22 gezi yazısı-anı, 1 reklam (dergi ve eser tanıtım reklamları dahil edilmemiştir), 1 efsane yazısı ve 13 kısa yazı paylaşılmıştır. Ateş çocuk dergisinde toplam 57 yazıyla en fazla hikâye türüne yer verilmiştir. Hikâyeyi 55 sayıyla bilimsel yazılar takip etmektedir. Tanıtıcı ve bilgilendirici

yazı ise 42 yazı ile üçüncü sırada yer almıştır. Haber yazısı 33 sayıyla dördüncü sırada yer alırken onu 24 sayıyla spor, 22 sayıyla gezi yazısı- anı, 13 kısa yazı, 8 farklı seriyle bulmacalar ve çözümleri takip etmektedir. En az yer verilen metin türü birer yazı ile efsane ve reklamdır. Reklamlar, genellikle derginin ek olarak verdiği eser tanıtımı şeklinde olduğu için ayrıca değerlendirmeye alınmamıştır. Eser dışı özel reklam olarak değerlendirilen ‘Akba Kitabevi’ reklamına 44. Sayıda yer verilmiştir.

Ateş çocuk dergisinin tamamına yakını Türk yazarlara ait yazılardan oluşmaktadır. Bir yabancı yazara yer verilmiştir. Bazı yazıların ise yazar bilgileri ise paylaşılmamıştır. Ateş dergisinde yazılarına yer verilen Türk yazarlar şunlardır: Cemil Cahit Cem, Celal Demiray, Hamit Tarlan, Hasan Ali Yücel, Hüseyin Nihal Atsız, Hulki, J. Buğra Kın, Kemalettin Tuğcu, Macide Macit Taş, Mecdi Enön, M. C. Gündoğdu, Mualla Olgaçay, Mahmut Abaç, Mustafa Rona, Mümtaz Zeki Taşkın, N. Demiray, Reşat Ekrem Koçu, Sadık Kutbay, Tahsin Demiray ve Tosun Demirel. Ateş çocuk dergisinde en fazla yazısı paylaşılan yazarlar Cemil Cahit Cem ve Mahmut Abaç’tır. Ateş çocuk dergisinde yer alan yazılardan yazarı yabancı olan tek kişi Jules Verne’dir. Dergide verilen diğer yazıların yazarı belirtilmemiştir. Dergide müstear isimle yazıları paylaşılan yazarlar ise şunlardır: Bilgiç, Bilgin, Gezgin, Meraklı ve Sporcu. ‘Meraklı’ müstear ismiyle belirtilen yazarın 29 farklı sayıda yazılarına yer verilmiştir.

Ateş çocuk dergisinde, yazıların ve yazarların dağılımı incelendiğinde çok çeşitlilik bulunmaktadır. Dergide özellikle hikâye, bulmaca, bilimsel yazılar, haber yazıları, tanıtıcı ve bilgilendirici yazılar, spor yazıları, gezi yazıları, anılar gibi farklı türde yazıların varlığı göze çarpmaktadır. Derginin içeriğinde metin türlerinin bu kadar çeşitli olması çocukların dil gelişimini destekler niteliktedir. Dergide sadece dört tane roman türü tespit edilse de birinci sayıdan son sayıya kadar tüm sayılarda romanlardan bölümler yer almaktadır. Çocuk dergilerinde yer alan masal, öykü, roman, gezi yazısı, bilimsel yazı ve açıklamalar çağın temel anlayışına uygun olmalı ve bugünün diliyle yazılabilmelidir. Bilmece, bulmaca, eğlence, yarışma köşeleri çocukların bilgi ve becerilerini geliştirecek özelliklerde olmalıdır (Sarıyüce, 2012, s. 325). Ateş dergisinde farklı türdeki metinlere yer verilmesi okuyucu kitlesinin metin türü zenginliği ile karşılaşması anlamını taşımaktadır. Bu amaçla derginin, okuyucularını yazı çeşitliliği ile tanıştırmayı amaçladığı söylenebilir. Ayrıca ağırlık olarak Türk yazarların yazılarına yer verilmesi derginin millî yazın politikasını okuyuculara verme kaygısı ile çıkarıldığını düşündürmektedir. Yazar bilgisi verilmeyen metinler ise genellikle bilimsel yazılar ile dünyadan ilginç ve kültür haberleri ile ilgilidir. Derginin, dünyadaki bilimsel

gerçeklerle ve ilginç güncel haberlerle okuyucularını buluşturma anlayışında olduğu gözlemlenmiştir. Ateş dergisinin gerek metin türleri gerekse yazar çeşitliliği açısından zengin bir yazın politikası ile okuyucularının karşısına çıkmayı hedeflediği anlaşılmaktadır.

“Ateş çocuk dergisinde öne çıkan yaklaşımlar ve yaşam tarzının Ateş çocuk dergisindeki karşılığı nedir?” sorusu çalışmanın beşinci alt amacıdır. Problem sorusuna bağlı olarak Ateş çocuk dergisinde; ‘Tarih Algısı ve Bilgisi, Bayramlar-Kutlamalar-Belirli ve Özel Günler, Kimlik Kavramı ve Millîlik, Metinlerde Yaşam Tarzı- Gelenek ve Görenekler, Olağandışılıklar ve Anlaşılmaz Olaylar, Spor ve Sanat Anlayışı’ incelenmiştir. “Tarih Algısı ve Bilgisi” başlığında yapılan incelemede ‘tarihi kişiler, paranın tarihi, şehir tarihi ve güncel olaylar, tarihte yaşanabilecek olayları metinlerle aktarma, Türklerde gündelik yaşam, eski Türklerde evlilik anlayışı, Türklerin at kullanımı, Türklerde kurultay ve kağan seçimi, Türklerde toprak yönetimi anlayışı, İnkaların tarihi, Nijerya tarihi ve İngiliz sömürgesi, Osmanlı deniz tarihi, Türklerde savaş taktiği, Türk kahramanlığı, Millî Mücadele yılları, Osmanlı tarihi, İngiltere tarihi, denizcilik ve ulaşım tarihi, Türk ve dünya tarihinden ilginç anekdotlar’ bulunmaktadır. “Bayramlar-Kutlamalar-Belirli ve Özel Günler” başlığında yapılan incelemelerde ‘Şeker Bayramı’nda Ankara Stadyumunun açılış haberi, kağan seçimi ve kutlamalar, Hatay’ın bağımsızlığı nedeniyle yapılan kutlamalar, cenaze töreni, 30 Ağustos’un önemi’ ile ilgili paylaşımlar tespit edilmiştir. “Kimlik Kavramı ve Millîlik” başlığında yapılan incelemelerde ‘ateşin Türklerde karşılığı, Türklerde büyüklere saygı, Türk cesareti, Türk’ün çalışkanlığı ve başarısı, Türk tarihi, Türk kültürü ve içkisi, Hatay’ın bağımsızlığı, Türklerde okçuluk-kılıç kullanımı, kımız içme, Türk’ün cesareti ve zekası, Türklerde devlet yönetimi-istişare kültürü, Türk kadınının başarısı, Türk milletinin zekası ve başarısı, Türk kadınının yeteneği ve cesareti, Türklerin savaş yeteneği ve cesareti, Türk’ün vatan sevgisi, Türk’ün güvenilirliği-cesareti-sadakati, Türklerde vatan sevgisi ve sorumluluk anlayışı’ ile ilgili yazılara yer verildiği görülmüştür. “Metinlerde Yaşam Tarzı- Gelenek ve Görenekler” başlığında yapılan incelemelerde ‘pul koleksiyonu, büyükleri ve ustayı dinleme, Türklerde Uçmak (Cennet), Türklerde inanç, kopuz çalma ve ağıt yakma, Türk töresi ve kültürü, Türklerde ad koyma geleneği, Türk adaleti, Türk’ün kılıç kullanma yeteneği, ozanların atışması, Afrika kabile gelenekleri, sinema kültürü, Türk töresi, kan kardeşliği, Afrika’da yamyamlar, ağıt yakma, Türk kültürüne saygı duyma’ ile ilgili yazılar tespit edilmiştir. “Olağandışılıklar ve Anlaşılmaz Olaylar” başlığında yapılan incelemelerde ‘ üç dilek hakkı, ölüleri diriltme, uzay araçları, gizemli dev yaratıklar, uzay canlıları, hortlaklar, hayaletler, gizemli rüyalar, uzaylı yaratıkların savaşı, olağanüstü güçler, sihirbazlık-

görünmezlik, devasa yaratıklar, şehirli güçler, uzay yolculuğu, sihirbazlık-olağanüstü olaylar, aslanların adam kaçırap hapsedmesi, ölüleri canlandırıp konuşma, gizemli güçler ve yüzler, olağanüstü güçleri olan varlıklar, ışınlanma, sıra dışılık, yüzleri silme ve yeniden düzeltme gücü, efsane, maymunla arkadaşlık, yılanları tahta yapma, yabani hayvanlara misafir olma' gibi olayları anlatan yazılar bulunmaktadır. "Spor ve Sanat Anlayışı" başlığında yapılan incelemelerde 'futbol, spor bulmacaları, izcilik, lig maçları, yabancı ülke takımları ile yapılan maçlar, sporcu centilmenliği, sportmenlik, sporda rekorlar, güreş, ülkeler arası oynanan futbol maçları, sporda hız, izcilik ve kamp, Balkan Güreş Şampiyonası, sporcu şahsiyetlerin hayatı, boks tarihi ve güncel boks haberleri, avcılık' gibi spor haberlerine yer verildiği gözlemlenirken sanat ile ilgili değerlendirilebilecek tek yazı 'sinema' ile ilgilidir.

Ateş çocuk dergisinin öne çıkardığı yaklaşımlar ve gündelik yaşam tarzına ait bulgular incelendiğinde okuyuculara yansıtılmak istenen temel ilke daha iyi anlaşılacaktır. Dergi bu amaçla okuyucularına tarihî olay ve karakterleri aktarmayı hedeflemiştir. Tarihî bilgiler, doğrudan metin olarak dergide yer almıştır. Bazen de metinlerdeki olaylar üzerinden tarih bilgileri işlenmiştir. Dünya ve Türk tarihi ile ilgili olay ve bilgiler okuyucuya verilirken zengin bir içerik göze çarpmaktadır. Aynı şekilde dergide millî duyguları yansıtan yazıların varlığı millî kimlik kavramını okuyuculara ulaştırma gayretinin bir parçası olarak düşünülebilir. Türk kültürünü, tarihini, gelenek ve göreneklerini dergide ele almak; toplumsal ilkeleri aktarma aracı olarak derginin yayım politikasını ortaya koymaktadır. Vatandaşlık bilgisi ve Cumhuriyet değerlerinin çocuklara verilmesi açısından okul eğitimiyle birlikte süreli yayınlar da yararlanılan materyaller olarak görülmüştür (Öztekin, 2019, s. 1233). Cumhuriyet döneminde çocuklara verilecek eğitim ve yurttaşlık bilgisinin en önemli eğitim araçlarından birisi de dönemin süreli yayınları olduğu değerlendirilebilir. Bunun yanında bayramlar, kutlamalar, cenaze törenleri gibi belirli ve özel günlere ait yazılar da dergide yer almıştır. Gündelik yaşamın bir parçası olan bu konulara yazılarda yer verilmesi derginin ortaya koymak istediği yaklaşımı yansıtmaktadır. Dergideki yazılarda geçen sıra dışı olayların çok olması da toplumun anlaşılma olaylara karşı bakış açısını ifade etmektedir. Metinlerde geçen olağanüstü olaylar, bazen yanlış anlaşılma bazen de gizemli taraflarıyla öne çıkmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde derginin, toplumun olaylara yaklaşımını aktarma ve gündelik yaşamın bir parçası olma hedefini benimsediği tespit edilmiştir. Okuyucu kitle, içinde bulunduğu toplumun değer yargılarını bu yazılar sayesinde daha iyi tanıyacak ve özümseyecektir. Spor anlayışında ise çok çeşitli spor türlerine yer verilmesi ulusal ve evrensel spor faaliyetlerinin tanıtılması derginin sportif faaliyetlere verdiği önemi ortaya koymaktadır.

Spor yazılarının fazlalığı ve çeşitliliği, derginin sporla ilgili benimsediği kültürü ortaya koymaktadır. Spor kültürünün oluşturulması amacı Ateş çocuk dergisinin temel hedeflerinden birisidir. Ancak çocukların bireysel spor yapmalarına yönelik yazılar ya da evde spor yapma ile ilgili yazılar tespit edilememiştir. Bu yönüyle derginin zayıf olduğu söylenebilir. Dergide sanatsal faaliyetlerde sadece sinema üzerine dergide kısa bir yazıya yer verilmiştir. Bu nedenle sanat alanında değerlendirildiğinde ise derginin yeterli olmadığı düşünülebilir. Özetle, derginin hem evrensel hem de ulusal değerleri aktarma yaklaşımını taşıdığı gündelik yaşam tarzını okuyucu ile buluşturma anlayışında olduğu gözlemlenmiştir.

“Ateş çocuk dergisinde Erdem-Değer-Eylem başlıklarına göre öne çıkan unsurlar nelerdir?” sorusu çalışmanın altıncı alt amacıdır. Bu başlık altında Ateş çocuk dergisinde yer alan değerler Erdem-Değer-Eylem başlıklarına göre incelenmiştir. 2024 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açıklanan Öğretim Programları Ortak Metni’nde, Erdem-Değer-Eylem tablosunda yirmi adet değer bulunmaktadır. Bu değerler “adalet, aile bütünlüğü çalışkanlık, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, estetik, mahremiyet, merhamet, mütevazılık, özgürlük, sabır, sağlıklı yaşam, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, temizlik vatanseverlik ve yardımseverlik” olarak verilmiştir (*MEB Öğretim Programları Ortak Metni*, 2024). Ateş çocuk dergisi, mevcut öğretim programında yer alan Erdem-Değer-Eylem çerçevesine göre incelenmiş ve dergide değerlere karşılık gelen cümleler değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan incelemede ‘adalet, çalışkanlık, estetik, mahremiyet, özgürlük, saygı, sorumluluk, vatanseverlik’ ile ilgili değerlere karşılık cümlelere yer verildiği tespit edilmiştir. Adalet ile ilgili 2, çalışkanlık ile ilgili 6, estetik ile ilgili 3, mahremiyet ile ilgili 1, özgürlük ile ilgili 3, saygı ile ilgili 15, sorumluluk ile ilgili 1, vatanseverlik ile ilgili 18 değere karşılık gelen cümle ve ifadeler yer verildiği görülmüştür.

Ateş çocuk dergisinde yer alan değerler, uygulamada olan MEB Öğretim Programında Erdem-Değer-Eylem çerçevesine göre incelendiğinde yirmi değerden sekiz tanesine karşılık gelen ifadeler tespit edilmiştir. Vatanseverlik, saygı, çalışkanlık en fazla tespit edilen üç değerken sorumluluk, mahremiyet ve adalet ise en az tespit edilen değerler olarak belirlenmiştir. Yazılı ve sözlü edebî ürünler toplum değerlerinin gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir araçtır. Bu yüzden değerlerin aktarılmasında etkili bir öğretici olan edebiyatın gücünden muhakkak yararlanılır (Tekinşen, 2019, s. 33). Derginin yayımlandığı 1936-1937 yılları Cumhuriyet’in ilan edildiği yılda doğan neslin yaklaşık 13-14 yaşlarında olduğu zaman dilimine denk gelmektedir. Dergide; Cumhuriyet’in genç neslinin vatan sevgisi

ile dolu olma, çevresine ve kendisine saygı duyma, çalışkanlığı ile örnek olma değerleri ön planda tutulduğu düşünülebilir. Aynı şekilde sorumluluk duygusu, mahremiyet ve adalet kavramları toplumu oluşturan değerler içerisinde önemli olsa da dönem itibariyle öncelik vatan sevgisi ve millî kültürü anlama olarak okuyuculara verilmek istenmiştir. Toplumu bir ve beraber yapan temel taşlardan vatan sevgisi ve saygı anlayışı daha ön planda tutulmak istenmiş olabilir, değerlendirmesi derginin yansıtmak istediği değerleri daha iyi ifade etmektedir. Buna karşılık daha kişisel değerlerin arka planda işlenmeye çalışıldığı değerlendirilebilir.

1936-1937 yıllarında toplam 52 sayı yayımlanan Ateş çocuk dergisinin, dış yapı ve biçim özellikleri açısından, bilimsel, evrensel, gündelik yaşama ait bulgular açısından, metin türü ve yazar çeşitliliği açısından, öne çıkarılmaya çalışılan yaklaşım ve yaşam tarzına ait verilerden ayrıca aktarılmak istenen değerler eğitimi bakımından oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Ateş çocuk dergisinde metinler aracılığıyla çocuklara geniş bir bakış açısı kazandırma ilkesi taşıdığını ifade etmemiz mümkündür. Yapılan değerlendirmeler ışığında Ateş çocuk dergisinin dönemin çocuk dergiciliği anlayışını yansıttığı bu anlamda da zengin bir içeriğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Ateş çocuk dergisinin içerik analizinin yapıldığı çalışmamızda elde edilen bulgular ve sonuçlara göre şu önerilere yer verilebilir:

1. Ateş çocuk dergisinde belirli gün ve haftalar, özel günler olarak değerlendirilebilecek yazı ve haberlere az yer verildiği görülmüştür. Çocuk dergilerinde özel ve belirli günlere ait yazılara ve haberlere daha çok yer verilebilir. Araştırmacılar da çocuk dergilerinin bu tür yazılarını incelemeye alabilirler.

2. Ateş çocuk dergisinde güncel olay ve bilgilere yer verildiğini görmekteyiz. Çocuk dergilerinde güncel bilgi ve olaylarla ilgili yazılar paylaşılabilir. Çocuk dergisi okurları, yaşadığı toplum ve dünya ile ilgili önemli ve güncel yazılarla buluşturulmalıdır.

3. Ateş çocuk dergisini incelediğimizde metin yazarlarının bazıları belirtilmemiştir. Metin yazarları çocuk dergilerinde verilmelidir. Çocuk, hangi yazara ait metni okuduğunu bilmelidir. Ayrıca Ateş çocuk dergisinde yazıları paylaşılan yazarların dergi dışındaki yazıları da çocuğa görelilik açısından incelenmeli ve karşılaştırmalar yapılabilir.

4. Ateş çocuk dergisinde yer alan metinlerin konuları tekrara düşme, öğreticilik, güncellik bakımından incelemeye alınmalıdır.

5. Ateş çocuk dergisi ile güncel bir çocuk dergisinin içerik analizi karşılaştırması yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aday, E. B. (2019). *Toplumsal Cinsiyet ve Milliyetçilik Bağlamında Yavrutürk Çocuk Gazetesi'nin (1936-1940) İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbulut, Ş. N. (2022). *6-14 Yaş Çocuk Dergilerinin Günümüz Dünya Sorunları Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alabaş, R. (2014). *Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergilerinin Eğitim ve Tarih Anlayışı Açısından İncelenmesi (1928-1950)* [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alabaş, R., & Kamer, S. T. (2016). Afacan Çocuk Gözü Dergisi ve Çocuğun Vatandaş Olarak Eğitimi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(3), 77-92. <https://doi.org/10.7827/turkishstudies.9273>
- Alpay, M. (1980). Türk Çocuk Edebiyatı. *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi* (8-9), 167-191.
- Atabey, F. (2020). Türk-İngiliz Belgeleri Işığında Hatay Sorununun Çözümüne Dair Bazı Değerlendirmeler. *BELGİ*, 2(20), 2579-2594. <https://doi.org/10.33431/belgi.712105>
- Ateş, M. (2005). Ziya Gökalp ve Çocuk Edebiyatı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 95-114.
- Aydın, K. (2015). *Türkiye'de Çocuk Dergiciliği: Diyanet Çocuk Dergisinin İçerik Analizi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, N. (2018). Nitel Araştırma Yöntemleri: Etnoloji. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 2(2).
- Balcı, A. (2014). Çocuklara Kıraat Dergisi. *BİLİG*, 68, 25-42.
- Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 426-438. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>

- Barutcu, T. (2010). *Çocuklara Kıraat (1881) ve Sevimli Mecmua (1925) Dergilerindeki Çeviri Metinler ve Dış Dünya Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek Lisans Tezi]. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Bozbiyık, E. (2019). *Çocuklara Kıraat ile Çamlıca Çocuk Dergilerinin İçerik ve Biçim Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bozkurt, M. (2020). Çocuk Dergileriyle İlgili Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *The Journal of Social Science*, 4(7), 275-283. <https://doi.org/10.30520/TJSOSCI.649350>
- Bulut Sarıcı, S., & Sarıkaya, M. (2018). Bizim Mecmua'da Akıl Oyunları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(1), 568-591.
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* (M. BÜTÜN & S. B. DEMİR, Ed.). Siyasal Kitabevi.
- Çapa, M. (2018). Hatay Mücadelesine Katılanların Anıları. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 62, 21-38.
- Çelik, T. (2014). Türkiye'de Çocuk Olmanın Tarihi: Doğan Kardeş Dergisi. *ACADEMIA*, 192-232.
- Çukurcalıoğlu, A. (2022). *Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergilerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki Değerler Açısından İncelenmesi* [Doktora Tezi]. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Dedik, B. (2011). *Afacan Çocuk Dergisindeki Metinlerin Türk Aydınlanması Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirdöğen, M., & Eroğlu Farsakoğlu, A. (2021). İslami Çocuk Edebiyatı. *Turkish Studies-Language and Literature*, 16(1), 185-206. <https://doi.org/10.47845/turkishstudies.49323>
- Demiryürek, G. (2012). TRT Çocuk Dergisi'nin Yapısal Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 1017-1034.

- Dilidüzgün, S. (2004). Okuma Öğretimi Hedefleri Bağlamında Türkçe Ders Kitaplarındaki Çocuk Edebiyatı Ürünleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 43-55.
- Duman, D., & Doğdu, M. (2015). Erken Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergilerinde Tasarruf Bilinci Oluşturma Çabaları. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 15(31), 201-221.
- Duman, G. B., & Memmedov, R. (2019). 1970'li 80'li Yıllarda Azerbaycan Çocuk Edebiyatında Folklor. *ZfWT*, 11(3), 45-52.
- Duran, E., & Özkul Dolaylar, İ. (2018). Türk Çocuk Dergileri ile İlgili Öğrenci Görüşlerinin Belirlenmesi. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 467. <https://doi.org/10.7596/TAKSAD.V7I1.1362>
- Eldiven, F. (2018). *Türkiye'de Yayımlanan Çocuk Dergilerinde Çocuk Kimliği Tasarımı: Çocuk Sesi, Gürbüz Türk Çocuğu, TRT Çocuk, Bilim Çocuk Dergilerinin Karşılaştırmalı Analizi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Enginün, İ. (2006). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları. *Eğitim Fakültesi Dergisi XIX (Uludağ Üniversitesi)*, 1, 213-222. <http://kutuphane>.
- Erbulmuş, M. (2019). *Bir Çocuk ve Kadın Dergisi Olarak Ayine (1875-1876): Osmanlı Eğitim Tarihi Açısından Değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı.
- Ercilasun, A. B. (2018). *Atsız Türkçülüğün Mistik Önderi*. Panama Yayıncılık.
- Erdil, M. (2018). 'Çocuk Sesi' Dergisinin İlk 50 Sayısı Üzerine Bir İnceleme. *ZfWT*, 10(2), 33-56.
- Erdoğan, M. (t.y.). *İngiltere Kralı VIII. Edward*. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ingiltere-krali-viii-edward>.
- Eren, H., Gözaydın, N., Parlatur, İ., Tekin, T., & Zülfikar, H. (1988). *Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlük* (C. 1). Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Erginer, E., Erginer, A., Kaynak, N. E., Toprak, E., Abbak, Y., Metin, A., Lafcı Tor, D., Taşçı, G., Yavuz, E., Keser, S., Şahan, H. H., Uyangör, N., Çelebi, M., Orman, F.,

- Bektaş, O., Aydın, S., Bayazıt, İ., Kartal, Ş., & Uyumaz, G. (2021). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (M. ÇELEBİ, Ed.; 1. bs). Ankara Pegem Akademi Yayıncılık. <https://doi.org/10.14527/9786258044164>
- Ergün Küçük, A. (2021). *Çocuk Dergilerinde Bilimin Doğası ve Bilim İnsanları: Bilim Çocuk Dergisi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Gökdemir, A., Kılınç, E., Doğan, A., Terzi, Y., Korkmaz, A., Acar, Ö., Akbaş, A., Arslan, O., Bayram, C., Bolay, N., Bolay, S. H., & Ceyhan, O. (1985). *Yeni Türk Ansiklopedisi. İçinde Yeni Türk Ansiklopedisi (C. 2)*. Ötüken Neşriyat.
- Güler, G. (2006). *Ebe Sobe Çocuk Dergisinin Eğitim Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı.
- Gümüşkılıç, Z. (2016). *Bahçe Dergisinin (1880-1881) Çocuk Edebiyatı ve Eğitimine Katkısı Bakımından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürdal, A. (2004). *Türkiye’de Çocukluğun Değişimi: Çocuk İmgesinin Doğan Kardeş Dergisi Üzerinden Okunması* [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hayli, S. (2001). Rüzgâr Enerjisinin Önemi, Dünya’da ve Türkiye’deki Durumu. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 1-26.
- Hepkul, A. (2002). Bir Sosyal Bilim Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Dergisi*, 18(1), 1-12.
- Holmes, D. A., & Holmes, C. B. (1991). Curiosity as Portrayed in Young Children’s Literature. İçinde *O Psychological Reports* (C. 68).
- Horasan Erdoğan, A. (2015). *Zeynep Cemali’nin Çocuk Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Ögeleri Açısından İncelenmesi* [Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnan, R. (2012). *Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergi ve Gazeteleri (Tahlilî Fihrist 1923-1940) (Cilt 1)* [Doktora Tezi]. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İzciliğin Tarihçesi. (t.y.). <https://izcikulubu.nevsehir.edu.tr/tr/izciligin-tarihcesi>.

Kaptan, A. Y., & Sürmeli, K. (2011). Çocuk Dergilerinde Karşılaşılan Tipografi Sorunları ve Çözüm Önerileri. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 183-197.

Karaca, Ş. (2022). *Bilim Çocuk Dergisindeki Etkinliklerin Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Karagül, S. (2018). Çocuk Edebiyatı ve Bibliyoterapi. *Çocuk ve Medeniyet*, 2, 43-55.

Karakoç, M. (2015). “Çocuk ve Yuva” Dergisinin Çocuk Edebiyatına Katkısına Dair. *Yeni Türk Edebiyatı Dergisi*, 12, 101-116.

Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.

Karayazı, N., & Karakuş, N. (2018). *Toplum Hayatındaki Beklentilerin Çocuk Dergilerine Yansımaları: I. Dünya Savaşı Dönemi Çocuk Dergilerinden Türk Yavrusu ve Çocuk Yurdu Örneği*. I. İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Kongresi (875-886).

Kardaş, D. (2015). Çocuk Eğitimi Açısından “Çocuklara Talim Dergisi”. *ZfWt (Zeitschrift für die Welt der Türken)*, 7(3), 267-282.

MEB Öğretim Programları Ortak Metni. (2024). Millî Eğitim Bakanlığı.

Metin, O., & Ünal, Ş. (2022). İçerik Analizi Tekniği: İletişim Bilimlerinde ve Sosyolojide Doktora Tezlerinde Kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.

Moruzi, K., Chen, S.-W. S., & Venzo, P. (2022). Public Health, Polio, and Pandemics: Fear and Anxiety about Health in Children’s Literature. *Children’s Literature in Education*, 53, 97-111. <https://doi.org/10.1007/s10583-021-09439-8>

Ocak, İ., Olur, B., Hocaoğlu, N., & Akkaş Baysal, E. (2019). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (G. OCAK, Ed.; 1. bs). Pegem Akademi.
<https://doi.org/10.14527/9786052419649>

- Öğüt, N. (2006). *Eski Harfli Çocuk Dergilerinden Yeni Yol Dergisinin Çocuk Eğitimindeki İşlevi* [Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özgençer, Ö. (2006). *Türk Basın Sektöründe Dergiciliğin Yeri ve Önemi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, N., & Yılmaz, B. (2001). Çocuk Kitaplarında Dil Sorunu. *Bilgi Dünyası*, 2(2), 147-168.
- Öztekin, H. (2019). Erken Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergilerinde ‘İdeal Türk Çocuğu’nun İnşası: Yavrutürk ve Cumhuriyet Çocuğu Dergileri Üzerine Bir İnceleme. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(2), 1229-1254. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.547979>
- Pilav, S., & Orhan, M. (2020). 6 – 12 Yaş Grubu Tübitak Çocuk Kitaplarının Değerler Eğitimi Yönünden İncelenmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 434-453. <https://doi.org/10.18026/CBAYARSOS.759891>
- Sağlam Yeşiltepe, Ö. (2010). *7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri Üzerine Bir Tartışma* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Enstitüsü.
- Sak, R., Sak Şahin, İ. T., Şendil Öneren, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Sarıçam, S. (2019). *Bilge Çocuk Dergisinde Çocuk İmgesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarıkaya, M. (2012). Gürbüz Çocuk Yarışmaları (Robust Child Contest). *Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Dergisi*, 1(1), 201-224. www.actaturcica.com
- Sarıyüce, H. L. (2012). *Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ansiklopedisi (1. Cilt)* (ss. 1-348). Nar Yayınları.
- Sezgin, G. (2019). *Türkiye’de Çocuk Dergileri ve Gündem Belirleme: Doğan Kardeş Dergisi Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

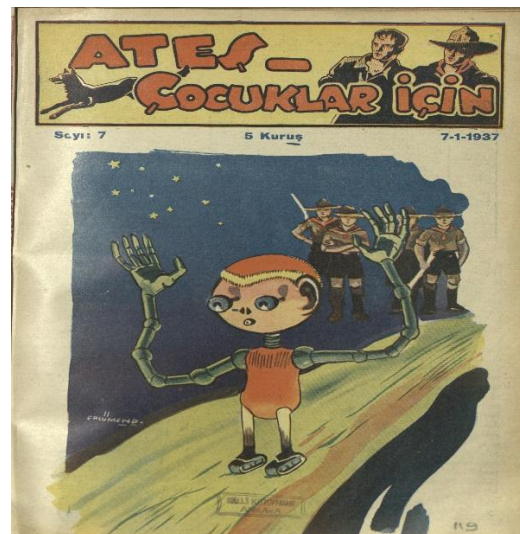
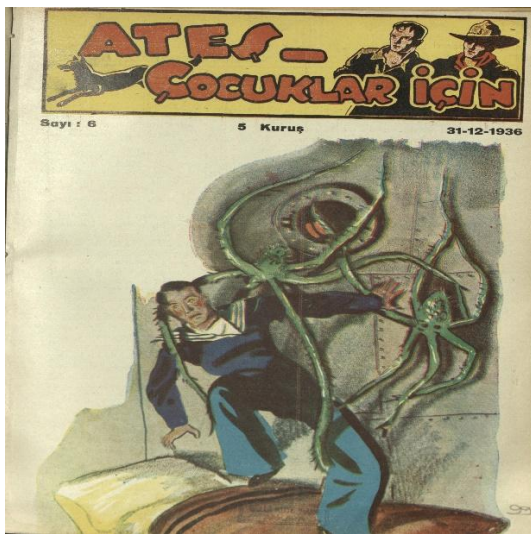
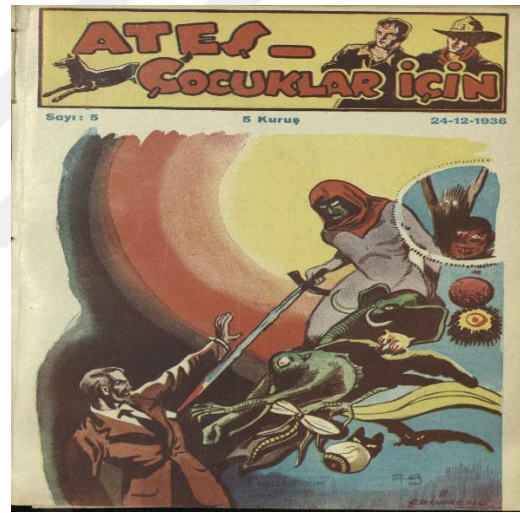
- Şahin, R. (2019). *Makedonya Türk Çocuk Edebiyatında Değerler Eğitimi Tomurcuk Dergisi Örneği* [Doktora Tezi]. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Süzgün, İ. (2013). *Resimli Dünya Mecmuasının Sistemik İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, H. (2001). XIX. Yüzyıl Çocuk Dergiciliği ve Eğitsel İşlevleri Üzerine. *Milli Eğitim Dergisi, Temmuz, Ağustos, Eylül* (151), 1-9.
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/151/simsek.htm>
- Şirin, M. R. (2015). Modern Resimli Kitap ve Televizyon. İçinde M. R. Şirin (Ed.), *Televizyon Çocuk ve Aile-Yeni Çocukluğun Medya Sarmalı- 1* (4. bs, s. 184). İz Yayıncılık. <https://www.ebsco.com/terms-of-use>
- Şirin, M. R., Enginün, İ., Gönen, M., Oğuzkan, A. F., Oktay, A., Oral, F., Tuncer, N., & Göknil, C. (1998). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı* (M. R. Şirin, Ed.; 2.). Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şişman, B. (2012). *Medyanın Eğitim İşlevi: Doğan Kardeş Dergisi (1945-1960)* [Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tanyaş, B. (2014). Nitel Araştırma Yöntemlerine Giriş: Genel İlkeler ve Psikolojideki Uygulamaları. *Eleştirel Psikoloji Bülteni, 5*, 25-38.
- Taş Başaran, E. (2008). *Türkiye’de Çocuk Dergilerinin Çocuk Eğitimine Katkısı ve Milliyet Kardeş Dergisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Taşdelen, V. (2012). Yeni Teknolojilerin Çocuk Edebiyatı Üzerindeki Etkileri: Eleştirel Bir Yaklaşım. *Temrin, 53*, 1526.
- Tekinşen, A. B. (2019). *TRT Çocuk Dergisi’nde Yer Alan Edebî Metinlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Toprak (Batır), T., & Davulcu, E. (2019). Türk İnkılâplarının ve Cumhuriyetin Çocuklara Mizahî Dille Anlatımı: Afacan Gazetesi Üzerine Bir İnceleme. *Üniversitesi, Erciyes*, 81-95.

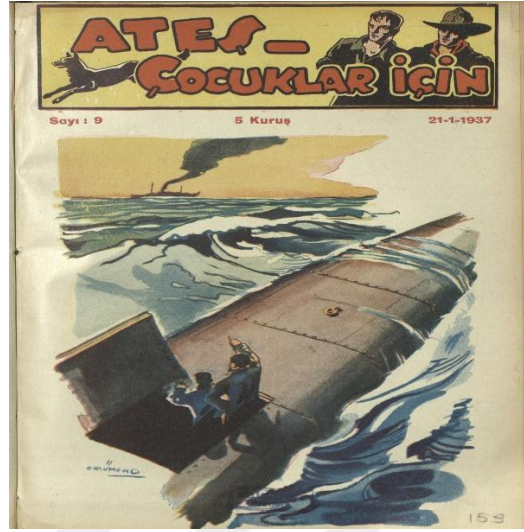
- Toprak, T. (2019). *Türkiye’de Çocuklara Mahsus İlk Büyük Mizah Gazetesi: Afacan* [Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Turan, L. (2002). Çocuk Edebiyatının Problemleri ve Çocuk Hikâyelerinde İletişim Çatışmaları. *Ekev Akademi Dergisi*, 6(12), 199-214.
- Turanlı, E. (2017). Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Türk Ulus İnşası Sürecinde Türk Çocuğu Tasarımı: Çocuk Sesi Dergisi. *TRT Akademi*, 2(4), 488-504.
- Tüfekçi Can, D. (2014a). *Çocuk Edebiyatı: Giriş* (D. Tüfekçi Can, Ed.; 1. bs). Eğitim Yayınevi. <https://www.hiperkitap.com/cocuk-edebiyati-giris>
- Tüfekçi Can, D. (2014b). *Çocuk Edebiyatı Kuramsal Yaklaşım* (D. Can Tüfekçi, Ed.; 1. bs). Eğitim Kitabevi. <https://8623514140588c70d0fe43b5b13c943fedc989e7.vetisonline.com/cocuk-edebiyati-kuramsal-yaklasim>
- Türk Dil Kurumu Sözlükleri* (Güncel Türkçe Sözlük). Geliş tarihi 15 Kasım 2022, gönderen <https://sozluk.gov.tr/>
- Türker, İ. H. (2011). “Canlandırma”nın Tarihçesi ve Türk Canlandırma Sanatı. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 227-241.
- Uğurlu Sınar, A. (2021). Cumhuriyeti Yükseltecek ve Yaşatacak Neslin Yetiştirilmesinde Süreli Yayınların Katkısı: Cumhuriyet Çocuğu Dergisi Örneği. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(41), 927-953. DOI: 10.21550/sosbilder.873096
- Ulaş, A. H., Kolaç, E., Topal, Y., & Sevim, O. (2010). Assessment of Turkish and class teacher candidates’ attitudes towards children’s literature and children’s literature lesson. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 418-426. <https://doi.org/10.1016/J.SBSPRO.2010.12.175>
- Uslu, A. (2019). Türklerde Devlet Yönetimi. *Türk Ekini*, 3, 4-17.
- Ünlü, S. (2011). *"Mektebli" Dergisindeki Şiir ve Manzûmelerin Çocuk Edebiyatı Açısından Değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

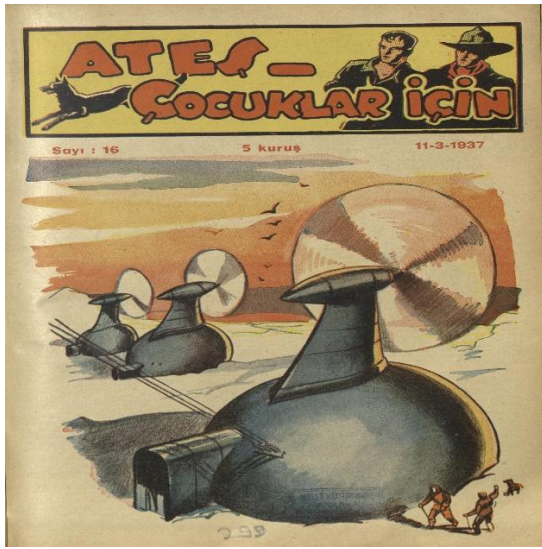
- Yakar, Y. M., & Yılmaz, O. (2015). Beyazbulut Dergisi'nde Yer Alan Kurgusal Metinlerdeki Karakterlerin Çatışmaları Çözme Becerileri. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 57-66.
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2014). *Çocuk Edebiyatı: C. 7. Baskı Ankara*. Akçağ.
- Yavuz, D. (2019). Çocuk Edebiyatı ve Kültürel Semboller. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 6(4), 175-184. www.asead.com
- Yıldırım, A. (1999). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112).
- Yıldırım, K. (2010). Nitel Araştırmalarda Niteliği Artırma. *İlköğretim Online*, 1(9), 79-92. <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Yıldız Arslan, A. (2019). *Tanzimat Dönemi Yazarlarının Çocuk Eğitimine Dair Eser ve Görüşleri* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Yıldız, D., & Karaca, Ş. (2020). Çocuk Dergileri Üzerine Bir İnceleme. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 455-477. <https://doi.org/10.31464/JLERE.719097>
- Yılmaz, M. (2018). *Trt Çocuk Dergisinde Milli Değerler* [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, O., & Yakar, Y. M. (2018). Türk Çocuk Edebiyatında Sorun Odaklı Yaklaşım. *Çocuk ve Medeniyet*, 2, 29-42.
- Yiğitbaşı Güran, K. (2014). Türkiye'de Çocuk Dergiciliği: TRT Çocuk Dergisi Örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5, 37-56. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsosbilder/issue/66810/1044840>
- Yoran, E. (2019). "Arkadaş", "Çocuklara Arkadaş", "Çocuklara Talim" Dergileri (Metin-İnceleme) [Yüksek Lisans Tezi]. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

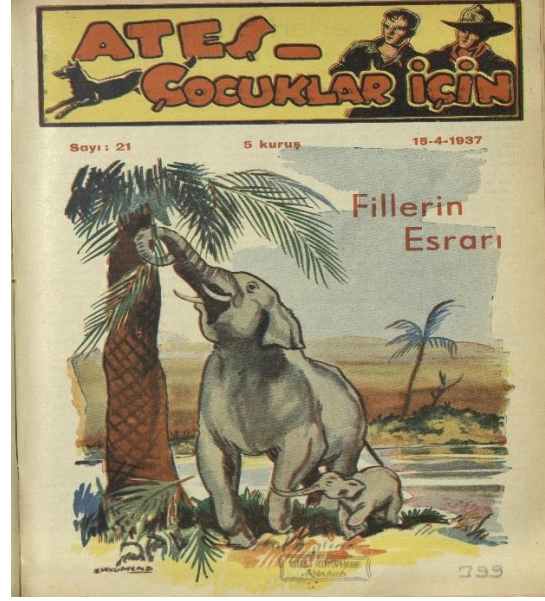
EK-1

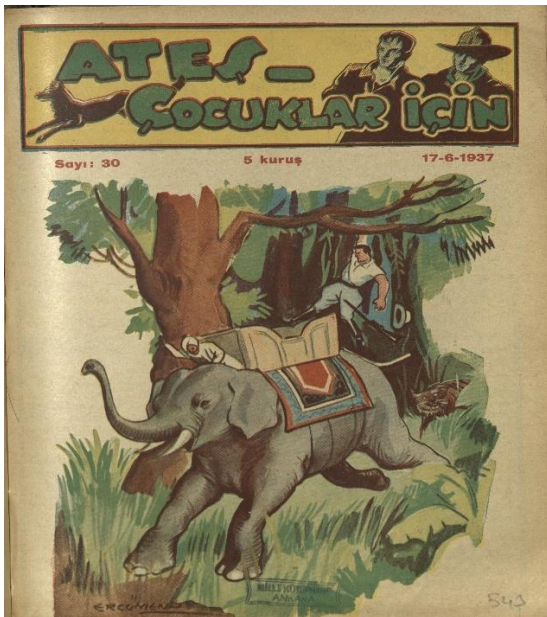
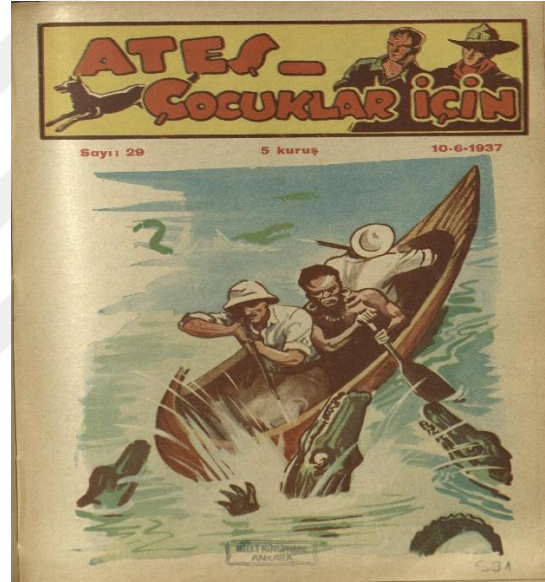
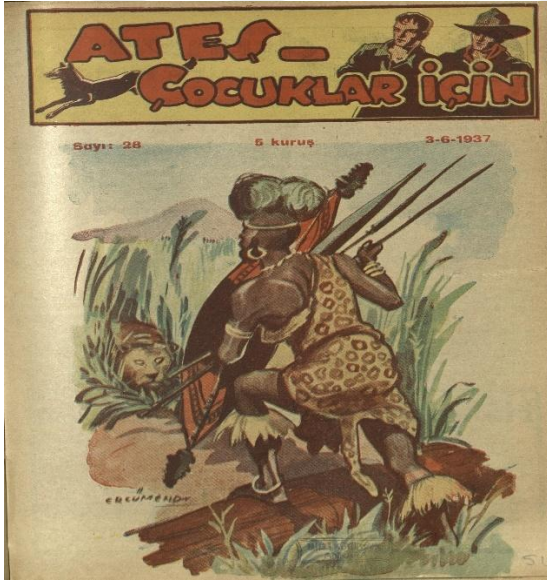
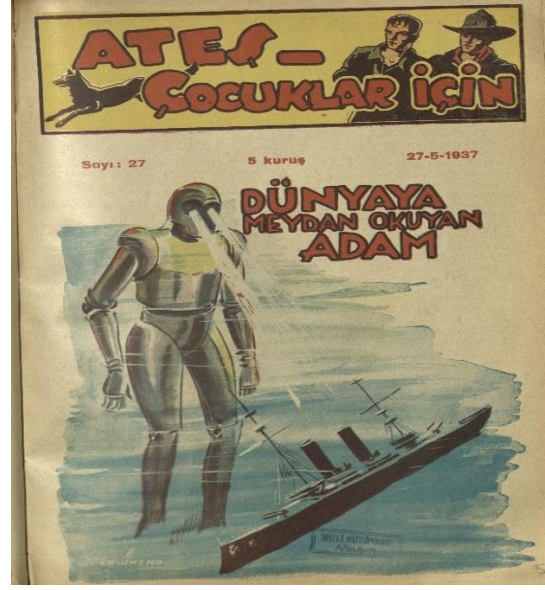
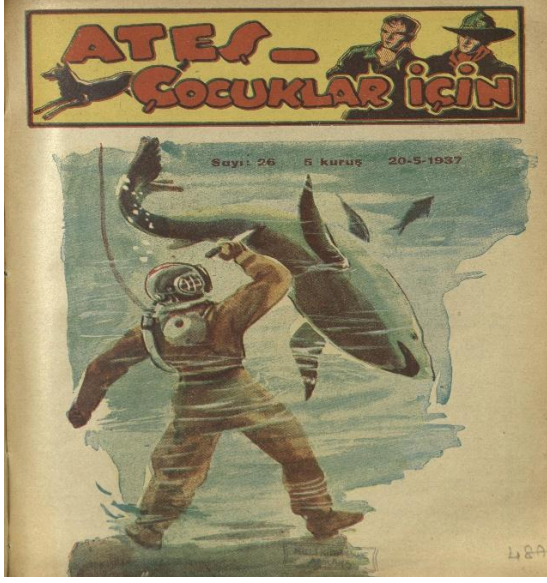
Ateş Çocuk Dergisi 1-52. Sayılar

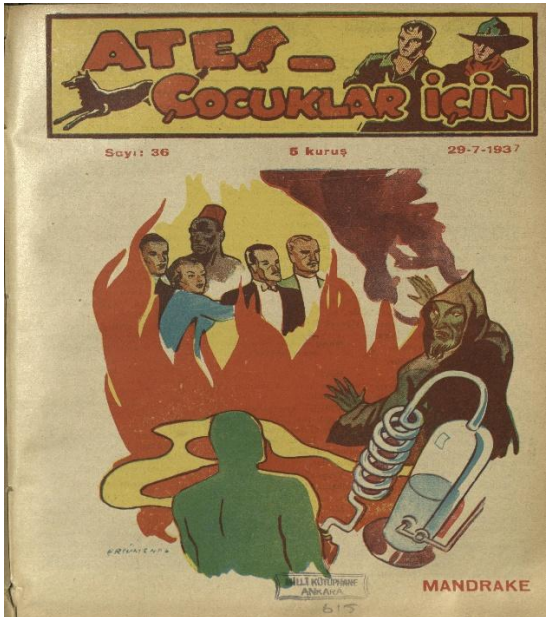
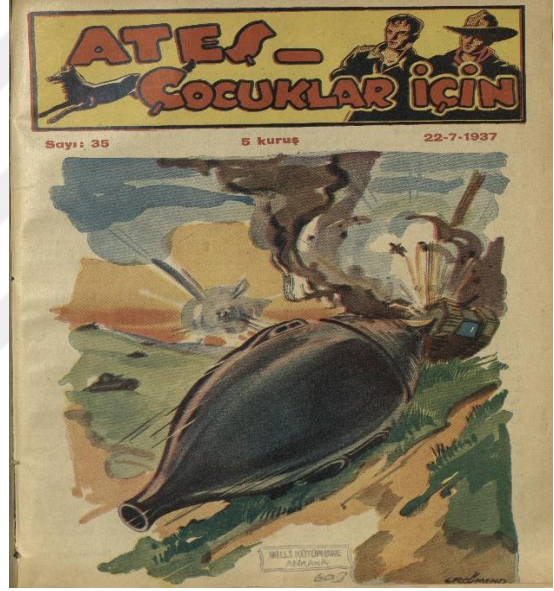
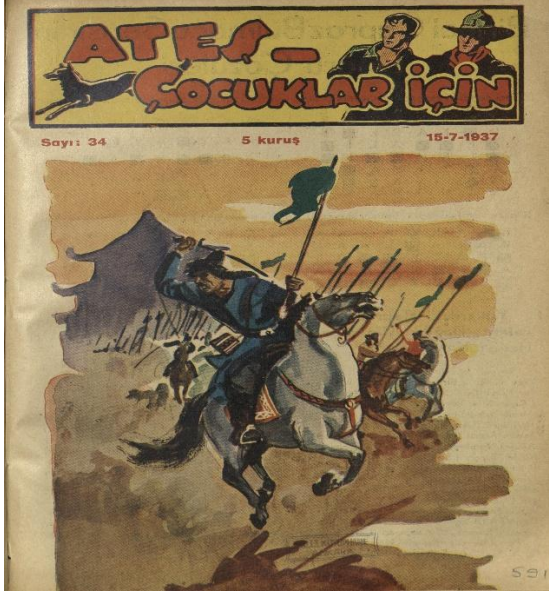
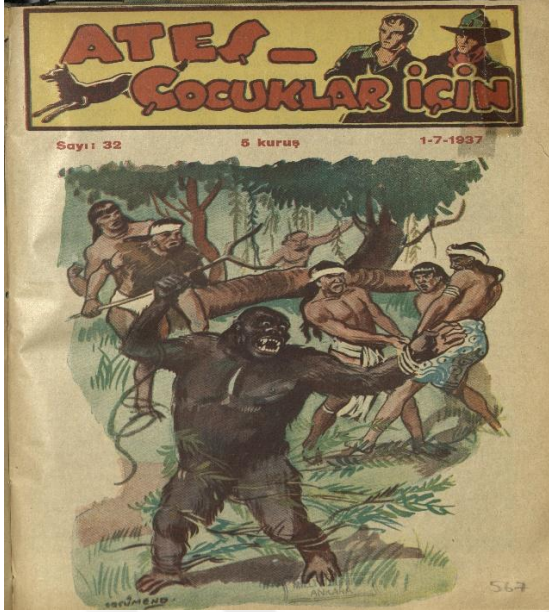

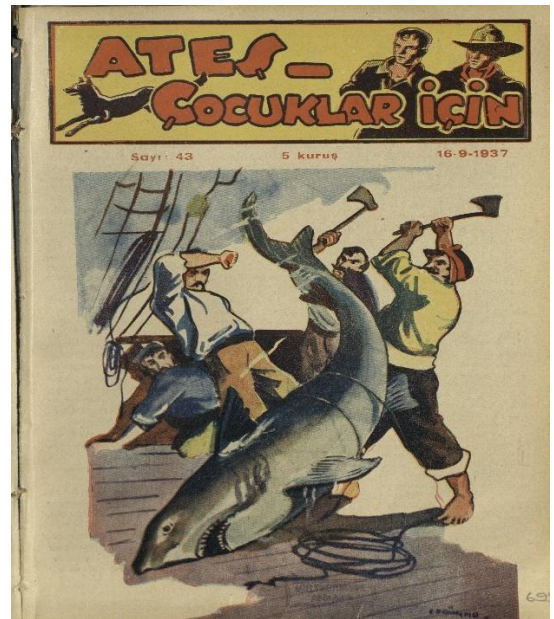
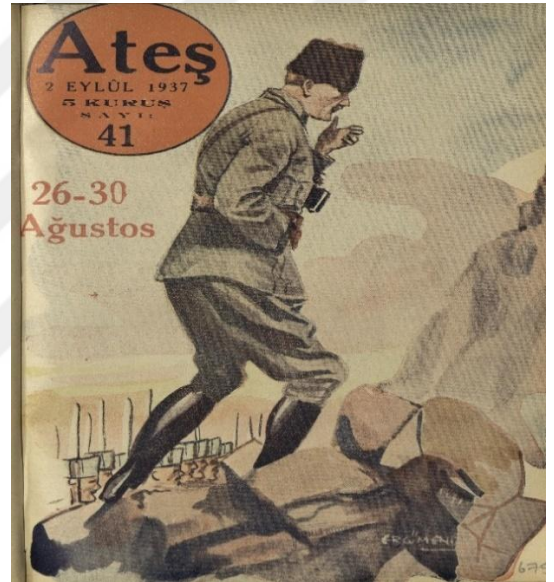
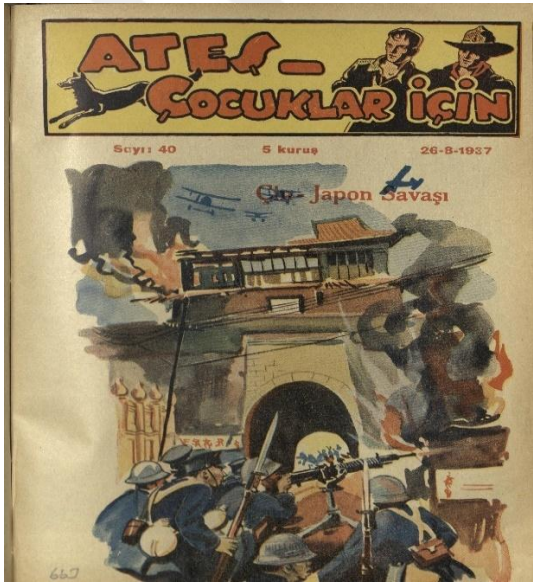
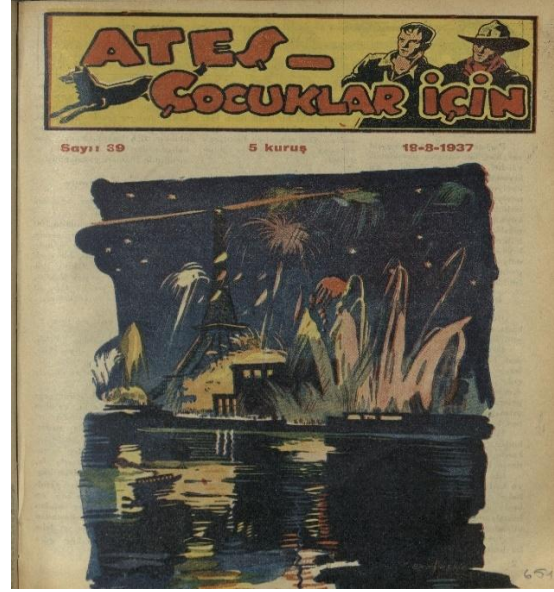

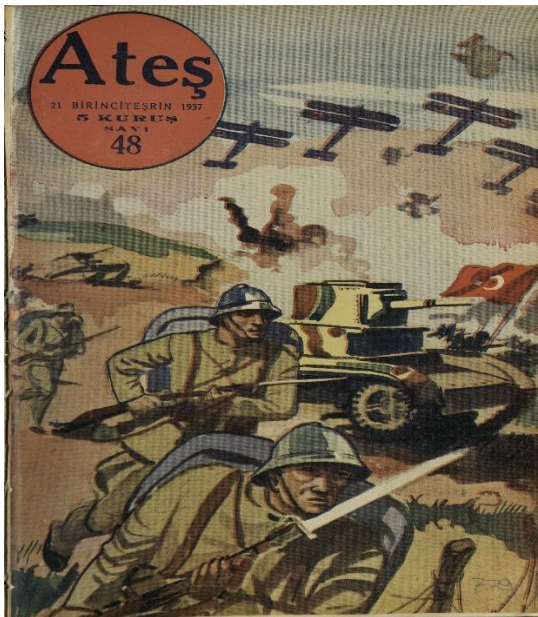
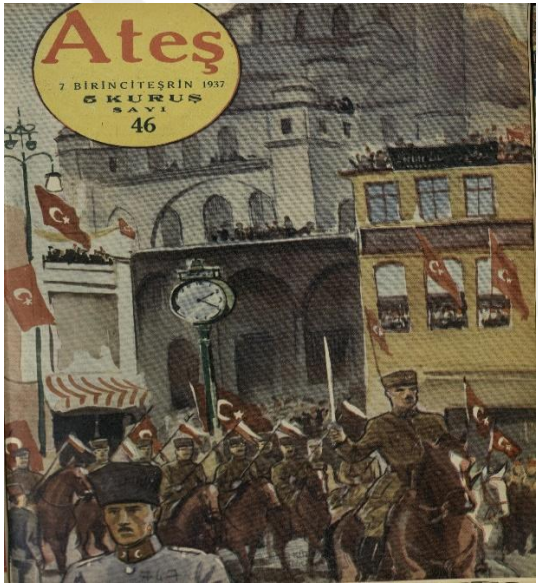
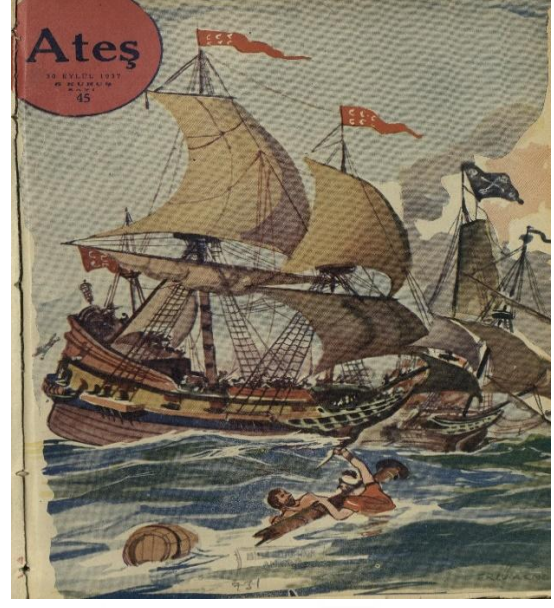
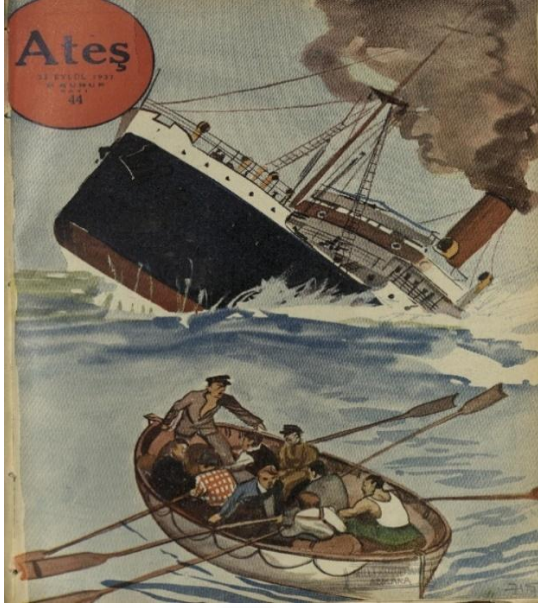

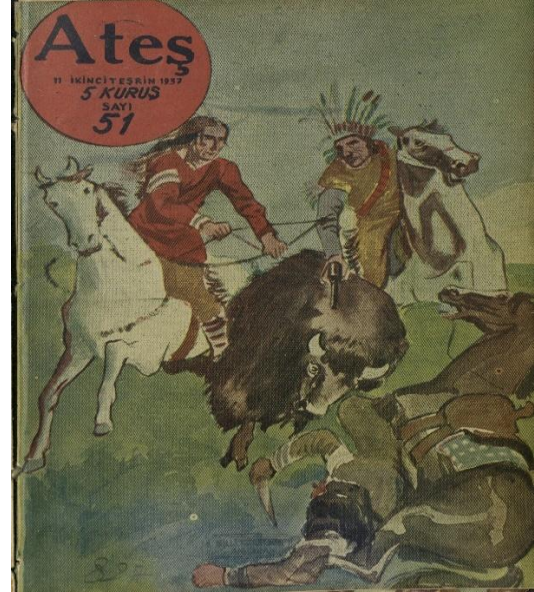
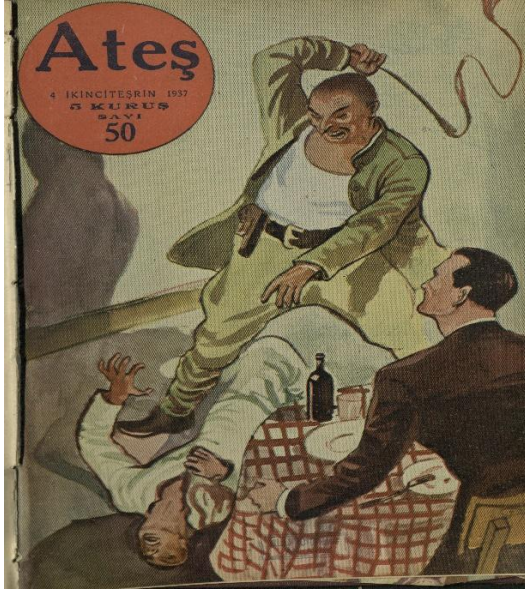

Ateş
75

Türkiye'nin
Eşsiz,
Tek
Haftalık
Gençlik gazetesi

52 nci sayısıyla ikinci cildini bitiren Ateş, gelecek 53 üncü sayısından itibaren Türkiye'de şimdiye kadar denenmemiş ve görülmemiş bir şekilde yeni ve eşsiz bir cilde başlıyor.

Ateşin hazırlanmakta olduğu yenilikler onu o kadar değiştireceklerdir ki siz, Ateşin sadık ve sevgili okuyucuları, onu eskisinden daha çok sevecek ve daha lezzetle okuyacaksınız. Yeni Ateş Türkiye'nin biricik, ansiklopedik gençlik gazetesi olacak, birçok güzel ve heyecanlı romanların, hikâyelerin, makalelerin yanında, dünyanın dört bucağından aldığı resimler ve yazılarla size her sahada bir hafta içindeki yenilikleri sunarak Türkiye'de şimdiye kadar hiçbir haftalık gazetesinin, hattâ yevmi gazetelerin bile doğru dürüst başaramadıkları bir işi halledecektir.

Ateş, emelî gazetelerinden makaslanmış makaleler, resimler ve bayat fotoğraflarıyla çıkmıyor. Ateş doğrudan doğruya Amerikadan, Avrupadan ve daha dünyanın birçok yerlerinden, yurdun dört bucağından getirttiği hiçbir gazetede bulamayacağımız yazı ve resimlerle bezenerek genç ve ateşli okurları için sayısız fedakârlıklara katlanarak çıkmaya başlıyor.

Ateş
75

Şeklini, yazılarını ve
çıkış gününü
değiştirerek
29 ikinciteşin
PAZARTESİ çıkıyor.

ATEŞ - ÇOCUKLAR İÇİN

ABONE - İLÂN
Altı aylığı 26 mısır 130 Kuruş
Yıllık abone 52 " 260 "
Bir aylık ilân 1 defa için 15 Lira
Statistik numarası 5 her hafta.

İDARESİ
İstanbul : Ankara sokağı No. 115 ile
Türkiye Yayıncılık tarafından çıkarılır.
Başlık yeri: T Ü R K İ Y E BAŞKENTİ
Sakıp ve U. Yayıncılık Taisin DEMİRAY

Spor Bulmacaları Serisi: No. 2

Ateş çocukların bu (spor bulmacaları serisi) tam 6 sayı sürmektedir.
Okurlarımız her sayıda burada bulacakları resimlere dikkat edecekler ve ressamın bilerek yaptığı hatayı bulmağa çalışacaklar.

Sporcu olmıyan veya hut az çok spordan anlamıyanlar için çok güç olan bu bulmaca, bizim okurlarımız için her halde güç olmayacaktır. Spor âletlerini, spor sahalarını ve bu oyunları bilenler ressamın eksik bıraktığı veya yanlış çizdiği şeyi hemen bulabilirler.

Bulduğunuz hataları yani eksikleri hemen bize bildirmeyebilirsiniz. 6 inci resme kadar bütün serinin tamam olmasını bekleyebilirsiniz.

10,000 Kuruşluk Hediye
200 Kişiyeye

Bu seri bulmacalarımızı doğru çözenlere verilecek hediyelerden on altıncıya kadar olan geçen sayımızda vermiştik; şimdi arkasını yazıyoruz :

On yedinciye: Bir Büyük Dünya Hava Yarışı cildi -
On sekizinciye: Bir şık yazı kalemi sapı - On dokuzuncuya bir sulu boya örneği - Yirminciye bir tarih ten hikâyeler kitabı - Yirmi birinciye fantazi mektup kâğıtları - Yirmi ikinciye bir Fransızca polis hikâyesi kitabı - Yirmi üçüncüye bir Fransız spor gazetesi - Yirmi dördüncüye bir kitap - Yirmi beşinciye blok not. (Arkası gelecek sayıda)

ATEŞ: 2